Оссолінсъкі колекції.

CD – диск виконано в рамах угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

383. Vetus AristotelisPhilosophia, seu Ars Docens modum assequenda veritatis.; De Logica. XVII w.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Бак. 383/I

Nr 383.
VIII A 50

VETVS ARISTOTELIS PHILOSOPHIA SEV ARS DOCENS MODVM ASSEQVENDAE VERITATIS.

Certum est Dialecticam totam occupari circa operationem intellectus directionem, Quæ quia Tres sunt, æquum videtur, ut cuilibet Operationis directioni peculiarem assignemus tractatum. In quolibet autem tractatu sex examinabimus. Primo. Etimologiam seu Definitionem operationis. Secundo. Divisionem. Tertio Proprietates. Quarto Præcepta ad bonum cuiuslibet operationis intellectus usum pertinentia.

TRACTATVS PRIMVS.
De Prima Operatione intellectus.

CAPVT. PRIMVM.
Quid est Prima Operatio Intellectus?

Dico Primo. Primam intellectus humani operationem varias habere appellationes, quarundam propias quarundam impropias ex Metaphoricâ. Appellatur enim Primo Verbum mentis. quod vel simile Verbo oris. 2do Species expressa quod sit similis imaginibus in cera sigillo expressis, 3tio imago rei.. 4. speculum mentis, eò

quod representet res ad instar Speculi et imaginis. 5. pupilla oculi intellectualis. 6. Similitudo intentionalis seu spiritualis, 7m. idolum mentale simulacrum, sigillum, idea, representatio, signum formale filia mentis, 8. Conceptus mentis formalis, intellectio, cognitio simplex, apprehensio, eò quod instar manus res quascunque fauces apprehendat. 9. Cogitatio prima, intentio seu tendentia in Verum directa, cognitio reflexa, intellectio horum est cognitio cognitionis, seu secunda intentio simplex notitia, Visio mentis, locutio interna, intuitus intellectualis abstractio rei praecisio ac emulsio, Praedicatum ut Quo, Subiectum ut Quo, Denig Nomen Logicum, et usitatissimè Terminus seu extremum propositionis, seu ex quo propositionis intellectus, eo quod illam terminat sive est non permittat quicq ab illa cognosci quàm sua prima operatio bis repetita cognoscendum proponat. Terminus est omnium consensu est id ultra quod nihil est rei quam terminat ut videtur V.S. stagni ultra aggerem, qui terminus stagni est.

Dico 2do Terminum latissimè acceptum et grammaticaliter esse quamlibet vocem, seu Partem Orationis.

Dico 3tio. Term. logicè, stricte, propriè et Aristotelicè. esse id quod potest poni in Propositione tam Subiectum et Praedicatum et convenire per Particulam. Est. nel Non est. ut V.S. Homo est animal, Ly Homo et ly animal sunt Termini duo terminantes suae propositionem, Primus terminus dicitur Subiectum. quia ponitur primo loco ante Verbum Est, Secundus dicit Praedicatum. quia postponitur Verbo Est. additò verò ly Est. ad illa duo consurgit integra propositio, Verbum ista Est vocatur Copula, Vinculum, compositio praedicati cum subiecto.

Dico 4to. Hanc Definitionem esse Aristotelis

tales

talis Definitione. vno Priord. Cap. vno. Qua est talis. Terminus est id in quod resolvitur Propō, tanq in Subm et Prædicatum, apposito Verbo Est. vel non est. Item cum illa quam pmo de Interpretatione Cap. 2do. alij Verbis ita tradit Est qua terminus significativus ad placitum sine tempore cuius nulla pars seorsum est significativa, sic idem quod tota Vox finita et recta faciens cum Verbo Est. vera vel falsam Orationem. In eandem redijt illa. Terminus est extremum Propōnis, Est illa. Est Vox signs ad placitum ponibilis in propone.

Dico 2to. Has Definitiones qua sunt Vales omnibus Terminis ita debere applicari cuilibet in Particulari. V.G. Terminus Mentalis, vel Vocalis, vel scriptus, est id in quod resolvit propō tanq in Subiectum et Prædicatum, vel mentale vel vocale, vel scriptum apposito Verbo Est, Vel non est. Quod et clarius intelligas, Suppone intellectum nostrum nihil cognoscere, sine auxilio sensuum tam exteriorum quam interiorum iuxta illud Axioma. Nihil est in intellectu quod non prius fuerit in sensu. Axioma.

Quare imprimis quodlibet Obiectum antecq cognoscat ab intellectu, prius in aliquem sensum externum. V.G. Visum, auditum &c, vicarit perquendam medium ex se emissum, qui radius dicitur species intentionalis. Rursus ab isto radio formatur similitudo et imago quedam in sensu externo. V.G. in pupilla oculi, Secunda imago, per quam imaginem oculus redditur videns rem, tum demum potentia imaginativa, seu fantasia concipit in se similem imaginem prout in oculo est. per quam imaginem fantasia fit cognoscens obiectum etiam absens, denig ob sympathiam intellectus cum fantasia formatur in intellectu proportionalis imago illius eiusdem rei iuxta ab oculo et percepta

a fantasia, a qua imagine in intellectu relucente intellectus fit cognoscens simpliciter; seu apprehendens obiectum, et sic conuentio dicit prima operatio seu simplex apprehensio ad differentiam alterius que dicit composita de quo mox. Quia vo intellectus per primam operationem non perfecte rem cognoscit ideo simili apprehensione aliud obiectum, aliquod intuetur, qua intuitione prita, succedit actus alij intellectus per quem illa obiecta duo sic apprehensa nel coniungit inter se per affirmationem nel disiungit per negationem. Et sic actus dr Iudicium enunciatiuum seu ista operatio. Et quidem si in eo iudicio sit Veritas euidens ita, ut intellectus sit contentus conquieuit in eo, si uero non sit euidens ut sit in obiectis dubijs tunc intellg quaerit medium, seu apprehendit, aliquod tertium obiectum, quod mensus per secundam operationem coniungit nel disiungit cum duobus prioribus obiectis, qua coniunctione, nel disiunctione facta elicit tertium actum iudicantem illatiue. qui actus denotatur particula Ergo. et sic dicit tria Operatio qua iudicat de connexione duorum obiectorum inter se ob connexionem eorum cum tertio obiecto, hoc iudicium illatiuum si fuerit euidens intellectui, conquieuit intellectus in illo et dicit Sabere scientiam, si uero fuerit probabile dicitur Sabere opinionem.

CAPVT. II.

Quotuplex est Terminus?

Dico primo. Terminus, alius est Scriptus, qui scribit. alius Vocalis qui uoce profertur. alius mentalis qui mente retinetur. Vt omnis operatio prima intellectus.

Secundo. alius est Vltimatus alius nonultimatus.
Nonultimatus est. qui percipit quod Vox sit Vox sed quid significet non intelligit, ut in intellecta ignorante quæ nam sint Vt. Vox Artificiales.. Cognit prima operatione de Vox sed non intelligitur quid significet.
Vltimatus dum perfecte cognoscitur et quod Vox sit Vox et quid ea significet. et tales sunt omnes prima operationi intellig eorum qui norunt idioma, quo vel disputatur vel familiariter agitur.
Tertio Vltimatus Item. alius Directus alius reflexus sine alius Primæ intentionis, alius Sdæ intentionis hoc est cognitio cognitionis, seu cognitio qua cognosco me cognoscere rem aliquam.
Quarto Alius Significativus alius Nonsignificativus.
Significativus est Qui rem aliquam certam significat.
Nonsignificativus, qui nihil præter se ipsum significat ut objectiue &c.
NB Quamvis Vox Nonsignificativa nulla esse videatur. Dico tamen nullam talem dari. Primo Quia omnis vox ex natura sua habet ut sit apta significare rem quamcunq ad eam significandam ex placito humano imponeretur. Ergo omnis Vox significativa est quamvis alia non significet. Secundo Quia omnia Vocabula ficta et excogitata ad hoc ut nihil significent eo ipso aliquam rem habent, nimirum. Nihil significare. seu nullam rem seu non significationem. NB.
Quinto Item. alius est Pertinens alius Impertinens.
Pertinens est qui vel excludit vel infert aliam
Impertinens, qui neq excludit, neq infert aliam. vt V.G. mulier et litteratus Vir et sapiens.
Sexto Repugnans alteri seu Oppositus qui aliqd

alteri opponitur scilicet. Vel relative ut Pater, Filius, vel Disparate qui nullam cum altero habet connexionem ut Homo, lignum, vel Contrarie, cum alius ab eodem subiecto mutuo expellitur. Vt album nigrum, calidum frigidum. Vel priuative cum dicit negationem forme in subiecto apto habere illam formam, ut lux tenebra, Vel contradictorie cum dicit negationem forme in subiecto non apto habere illam formam.

Conuertibilis

Septimo Conuertibilis seu inferens alterum, seu qui de altero similem predicari potest. ut rationabile nobile.

Positiuus et Negatiuus.

Octauo Alius est Positiuus qui rem rei positiuam, alius Negatiuus, qui significat non rem, ita nul priuatiuus, ut Nihil tenebra, caritas, Vel Infinitans seu Infinitus Vt non homo. non lapis et dicit rem cui proprie negatio non. quia omnia indeterminate significat.

Infinitans.

Non transcendens. qui se non extendit ad omnia sed tantum ad sua inferiora.

Transcend. q de quibus re nulla penitus excepta pt affirmari

Nono Positius Term. alius est Non transcendens. qui rei rem non predicabilem de multis, alius Transcendens. qui rei rem affirmabilem, nel de omnibus nel de pluribus, ut est Q.S. Res, ens, unum, bonum, aliquid, verum, que solent significari hoc Voc. Rebus. quibus pt addi imaginabile, appetibile, et intelligibile.

Decimo Alius est Term. Primitiuus seu denominans aliud ut omne substantiuum nomen. Aliud Denominatiuus, ut Aduerbia a substantiuis orta. Vt. Sapienter, a sapiens denotata.

Undecimo. Alius est Term. Abstractus, qui rem simplicem seu abstractam rei a suo subiecto id q abstracte ut albedo realitas nel non abstracte ut albedo. Alius Concretus, qui rem subiecto, conjunctam, concretam rei ut album, homo.

Duodecimo. Alius est Copulatiuus seu Collectiuus ut

grex

Grex, populus, exercitus &c.

Decimotertio. Alius est Complexus seu compositus, iste nel vere tantum, qui pluribus dictionibus unum significat ut Homo bonus, et uno Verbo, Omnis definitio, uel significatione et Voce qui pluribus Vocibus plura sgt ut Petrus sedet.

XIIVS Incomplexus seu simplex, itidem uel uere tantum ut Homo. uel significatione tantum ut Homo bonus, Vel Voce & significatione ut Homo, Leo.

XIV. Alius est Categorematicus, seu absolutus, seu substantiuus, qui se solo significat rem aliquam, siue secundum Hurtadum. Term. absolu: est. Qui se solo perfecte est significatiuus, qualia sunt omnia concreta et abstracta substantiua, ut Homo, Humanitas, albedo. &c. Item Adiectiua sumpta substantiua, sunt Term. absoluti, ut album ignitum id est res habens albedinem, ignem. talia en composita substantiue sumpta non egent ullo termino ad perfectam significationem, ut si dicas ignitum Vitt facile intelligis res habens ignem uult. Haec tamen absoluta et illis similia, habent duo significata Materiale in subiectum, affectum denominatam ab aliqua forma, et formale ipsam formam denominantem: Primus exprimitur in recto potius in obliquo, ut Homo est animal (ecce in recto.); Habens humanitatem (ecce in obliquo) i in accusatiuo. Album est res habens albedinem. Significare in recto est rem significare in Casu Nominatiuo, in obliquo Verò, et significare in omnibus alijs casibus.

Alius Syncat Categorematicus seu Consignificatiuus, qui se solo nil significat, qualia sunt omnia nomina adiectiua, seu denominatiua omnes casus obliq. Item. Coniunctiones, aduerbia, praepositiones.

XV. Alius est Term. Primæ intentionis, qui significat rem prout est in se sine denominatione accepta ab intellectu. Alius secundæ intentionis, qui significat rem prout denominatur ab intellectu V.G. cognitam.

Sing. q. pt demonstrati & den. sic. sine & existat in re vel

XVI. Alius est Singularis qui rem singularem sgt eam vel certam et determinatam V.G. Michael, Petrus, Paulus, Philippus, et alia nomina propria. Vel magam ac indeterminatam ut V.G. aliquis homo. Vel ex suppositione certa ut V.G. Filius Beatissimæ Virginis supponto quod unum habuit Jt. Filius Philippi.

XVII. Alius est Communis seu universalis, seu Prædicabilis qui significat rem convenientem pluribus, seu prædicabilem de pluribus ut V.G. Animal, Homo,

Term. Communis dividitur in V. alios quorum prim. Genericus

XVIII. Term. Communis dividitur in V. alios quorum primus est Genericus seu Generis qui sgt rem prædicabilem de multis differentibus specie ut animal. Secundus Specificus, seu Speciei. quæ significat rem prædicabilem in Quid de multis differentibus numero. Tertius est. Differentialis seu Differentia qui significat rem prædicabilem in quale quid essentiale de multis ut rationale. Quartus est Proprius seu Proprium qui sgt rem prædicabilem in quale accidens, Vt risibile de homine et sor dicit Propriam. Quarto modo. seu proprium quod convenit omni soli et semper. Nam propria quæ dicuntur Primo modo: sunt, quæ conveniunt soli semper et non omni

Quid & proprium quarto modo?

Propria secundo modo. quæ conveniunt omni ~~soli~~ semper sed non soli. Q

Propria tertio modo, quæ

conve;

conueniant omni soli sed non semper.

Quintus. Accidentalis seu accidens vel quintum Predicabile qui sit vere predicabilem, de multis in quale non conuerrunt albus, doctus, senex, ꝛc.

XIX. Horum omnium Terminorum Vniuersalium quilibet aut est equiuocus, qui nimirum plura significat vt sunt plura V.G. canis qui sit celestem, domesticum, et marinum. Alius Vniuocus qui significat plura ut sunt Vnum, ut animal, Homo, Asinus denique Analogus qui significat plura ut sunt Vnum, a quibus et Aut sunt plura. quem Aristoteles vocat 4 Metaph. t. 2 ad vnum scitur Vniuocum secundum Vnum. Analogus

CAPVT III

Quot et qua sunt proprietates Terminorum?

Duo Primo Proprietates Terminorum sunt enumeratorum, communiter sub oratione. Status. Ampliationem, restrictionem. alienationem, diminutionem Appellationem et Suppositionem. Proprietates Terminorum. 7.

Dico 2do Status cum ver termino aliquo significata, presertim in subiecto Propositionis accipit pro tempore denotato per Copulam. Vt si Verbum sit praesens Diuidit vel Terminus ver etiam accipiat pro tempore Praesenti Praeterito vel futuro. V.G. Petrus est albus, ver subiecto Terminis propositionis significata. Vt Petrus est pro tempore Praesenti albus, ꝛc Verbum seu Copula est, est temporis Praesentis. Status. et id. quando subiecti et praedicati est eiusdem temporis, cuius est et Verbum.

Dico 3io, Ampliatio est Status opposita, Est enim extensio pro tempore a Mutuo ad manus, ut cum Verbum Est temporis Ampliatio

præsentis Scriptum vero Præsenti V.S. cum dicit Homo est mortuus Sensus est Iuxta Propositum, Ille qui fuit Homo, & nunc cadaver, est mortuus, ubi by Homo amplias seu extendis ad tempus præteritum cum tamen Verbum sit Præsentis temporis.

Restrictio

Dico 4to Restrictio seu Diminutio est Contractio Termini a majori significatione ad minorem ut V.S. cum dicit Omnis Deo iustus salvabit, by Homo restringitur ad illa significandum certum Deo est iustum.

Alienatio

Dico 5to Alienatio seu distractio est Metaphorica terminii acceptio, ut cum dicit Deo placuit Venire. Accentio non differt a distractione quicquid aby dicant, Appellatio est cum vetitione.

Suppositio est substitutio termini Vocalis loco mentalis.

Dico 6to. Suppositio celeberrima et Celeberrima Terminorum propriæ est substitutio seu suffectio termini Vocalis loco mentalis. Sicut enim Viri Principes habent suos subdelegatos et subditi suffraganeos superiores ad obeunda illa munia quæ non possunt ipsi per se obire, Ita operationes intellectus cum non possunt in disputationibus per se ipsas apparere, loco illarum sunt nobis a natura datæ notæ, quæ ideo dicuntur supponi pro conceptibus, significare vero vel Quod ut intelligas

aliud est Significare

Suppone primo. Significare idem est quod representare manifestare, vel ducere in Cognitionem rei absentis ut V.S. vestigium hujus in cujus cuiusdem, sumus in Cognitionem ejusdem et hæc duo dicunt Signa Naturalia, quod habent omnia, non eum re aliis sunt Signa ad distinctionem rerum nos humanarum seu ad placitum. V.S. habere quæ est significatio vendibilis ex placito Hominum. Supponi item est sufficio pro alio ad exercendum actionem quod alius exercere debuerat, seu ad præstandum aliquid quod alter præstare

aliud Supponi.

turn

prius erat. Quia Vō conceptus mentales ut proè signales non possunt esse signa sensibilia rerum, propterea pro illis supponunt seu usurpantur Voces.

Suppone ergo Verificari terminum nihil aliud esse quam nec ne convenire aliquod Predicatum subiecto alicui, accipiō vō terminum est limitare multiplicem significationem termini, ad unam significationem.

Dico Septimo Suppositio dividit primo in Materialem et formalem. Materialis suppositio est subrogatio seu usurpatio termini vocalis pro se ipso aut Voce gradam est. Materialis rursus duplex est, nel extrinseca cum terminus usurpatur secundum id quod ei ab intellectu convenit ut Vg. cum dicitur Homo est nomen trium partium, vel intrinseca, ut cum dicit Homo est Vox nel sonus, tum enim accipitur terminus homo secundum id quod ei naturaliter inest. Formalis suppositio est subrogatio termini pro re significata et secundum alia est propria alia impropria. Formalis impropria est usurpatio termini metaphorica Vg. cum dicitur Cristus est Leo nel agnus, ex. gr. Propria est Vnius termini in significatione propria. Rursus Propria alia est absoluta nimirum Vnius termini pro significato mediato et immediato in materia essentiali convenigante Vg. cum dicitur Homo est animal by Homo usurpatur pro humanitate seu natura humana quam immediate significat et quae illi animalitas essentialiter inest ideo dicitur absolute supponi. iam autem in hac propositione Homo non est lapis, itidem supponit absolute quia usurpatur pro immediato significato in materia congruante. Alia suppositio est Simplex. Vt Vnus terminus pro suo immediato significato tantum, seu ad significandam rem ut denominatur ab intellectu, Vg. cum dicit Homo est species animal est genus. Alia suppositio est Personalis si subrogatio Vocabuli pro termino mentali ad significandam rem prout est a parte rei, seu aliter Est Vnius termini pro mediato significato.

Suppositio Simplex et Materialis et formalis.

Materialis alia intrinseca alia extrinseca.

Formalis alia propria alia impropria

Propria alia absoluta alia Simplex

alia Personalis.

ti terminus sit communis. Verò singularis pro immediato, secundum quod est a parte rei Vti in subiecto accidentalibus praedicatis contingit Vg. Cum dicitur Homo est albus, vel Petrus est niger.

Formalis propria alia naturalis alia accidentalis.

Suppositio item formalis propria. alia est naturalis, alia accidentalis. Naturalis, est Vnus terminus pro omni suo inferiori significato Vg. in hac Propone, Omnis Homo est animal. Terminus Homo, accipitur pro omni suo inferiori, Petro, Paulo. Et accidentalis est Vnus terminus pro inferioribus non omnibus sed quibusdam certis et secundum exigentiam temporis. Vg. Cum dicitur Homo currit Vel current. vel (curret, id est certus et non omnis Homo.

Propria alia singularis alia communis

Rursus Suppositio Propria alia est Singularis alia communis. Singularis est Vnus terminus singularis ad significandum rem singularem singulariter. Vg. Petrus est Magister. id est singularis singulariter acceptus. Communis, est Vnus terminus ~~re~~ communis pro re significata communi. Vg. Animal est Viuens, Vbi terminus Animal accipitur pro re communi omnibus animalibus.

Communis dividitur in confusam et determinatam et Collectivam.

Communis rursum suppono. subdividitur in confusam seu vagam et determinatam, in collectivam seu copulativam et distributivam. Confusa est substitutio Vocabuli communis affecti signo aliquis. seu est Vsus termini communis diminutum accepti. pro inferioribus. Vage et indeterminate Vg. Cum dicitur aliquis equus ad comedendum est necessarius, by aliquis equus in suppone confusa accipitur. Determinata est substitutio Vocabuli communis affecti signo aliquis ~~per~~ et praedicato contingenti sed existenti Vg. cum dicitur aliquis quinquagenta Philosophorum habet annulum ubi aliquis determinatur per annulum—.

Determinata.

Coll.

Collectiua seu Copulatiua, est Vsurpatio termini communis affecti signo universali Omnis pro omnibus significatis simul sumptis Vg. Cum dicit Omnes Philosophi sunt quinquaginta Sor. et Collective seu copulative non distributive Sumpti. Collectiua

Distributiua Vsurpatio termini communis pro singulis inferioribus seorsim acceptis Vg. Omnis Sor est animal, id est et Plat. et Aristot. Et hec ratione alia est Simpliciter distributiua, ut cum dr. Omne animal sentit, intelligit. Alia distributiua secundum Quid. Distributiua

secundum quid! accommoda tota ergo completa.

eag vel accommoda, ut cum dicit Caelum tegit Omnia corpora, ubi term. tegit accipit in suppone accommoda. intelligi en debet tegere Omnia corpora excepto Le; Vel incomplota ut cum terminus accipit pro generibus singulorum non vero pro singulis generum. Vg. in hac propone Omne aal fuit in Arca Noe ubi animal accipit pro generibus singulorum; non vero pro singulis individuis generum. incomplete.

CAPVT .IV.

Quid est Definitio, quae est proprietas generici et differentialis termini?

Suppono Definitionem aliam esse Realitiuam seu objectivam seu ut Quod. ri rem quae definit, aliam formalem seu conceptum mentis seu vt Quo. Praeterea utramq; Sanc. Definitionem aliam esse Vocalem aliam Scriptam.

Suppono esse Definitionem ideo appellari proprietatem termini generalis et differentialis simul sumptorum, quia soli genera et differentiae simul sumptis convenit naturam rei explicare, quod est esse Definitionem. His suppositis.

Dico Primo Definitionem latius sumptam usitatam tamen

Definitio nib Definitiõ:

in Philosophia pode rõ definiri. Est Oraõ explicans naturam rei. Sed quia Sæp explicãõ naturæ nanq; nobis fit, quando eã rãa rei explicãt per dictatebo, quandoq; per causas uel accidentia, ideo etiam multiplex est Definitio.

alia quid nominis alia quid rei

Dico ergo Definitionem aliam esse Quid Nominis, quæ explicat significationem uocabuli. Aliam esse Quid rei quæ explicat rãam ipsiusmet rei. Hæc rursus alia est Perfecta, alia Imperfecta. Imperfecta dicit quæ non perfectè explicat naturam rei et dupler Physica, uel Causalis, quando per Quatuor causas, uel omnes, uel aliquas datur. Vt Materialem seu ex qua res constat. Formalem seu per quam res est. Efficientem seu â qua res est. Finalem seu propter quam res est. V.g. Causalis Definitio Hominis est. Sæc. Homo est Compositus ex anima rationali et corpore, creatus a Deo propter felicitatem æternam. Et tali definitione definiuntq; omnia entia per accidens, relatiua, connotatiua, artificiata. Dicit etiam Physica Definitio quæ datur per accidentia communia uel propria rei, Sæp tamen propriè dicendo non definitio sed descriptio est.

4. Causæ

Defi: Physica

Defi: Methaph.

Dico 3tio Quæ dr Methaphysica inta Arist. Primo Topi: C.4. Est Oraõ explicans quod quid est rei, hoc est exprimens naturam rei. quiditatem uel essentiam. Quia ẽn ad quæstio nem factam p Quid est? respondemus p definitionem rei. ideo dr definitio explicare quod q rei. Quia rõe essentiam rei clare attingens non potest Vrgani intellectus ut quæret aliam rãam rei præter genus et Differã ideo Communis definitio Aristotelica terminus appellat. Hæc Definitio dr constare genere et differa. Genere q dem proximo et uniuoco, nam remoto non sufficienter explicat natura rei, licet addatur differentia proxima. -

Cap.

CAPVT .V.

Quid et quotuplex est Diuisio?

Dico inc. Diuisio est oratio totum in suas partes adaequate diuidens.

Dico 2do Diuisio alia est rei alia Nominis. Nominis est qua vox plura significantem diuidit in suas significationes, ut canis VS. hanc vocem significat animal domesticum, et pisce celeste. Rei est. qua res diuiditur in ea quae illi insunt, quod fieri pt tripliciter uno actione duplici in existentia partium in toto. in per se et per accidens. Diuisio totius per se. Est qua diuiditur totum in suas uerae et propriae partes quae triplices sunt. quod triplex est totum seu diuisum. Prima diuisio est totius integralis in partes integrantes, sive illae partes sint homogeneae sive eiusdem naturae et nominis cum toto ut. VS. cum aqua diuiditur in partes quarum quaelibet et uocatur simili aqua. Sive partes heterogeneae sive est diuersae naturae et appellationis ut. Vg. hi diuidat hominem in caput pedes manus &c. Secunda diuisio est totius essentialis in partes essentiales sive Physicas, ut cum Vg. homo diuiditur in corpus et animam. Sive metaphysicas, ut cum corpus diuiditur in animatum et inanimatum. Tertia Diuisio est. totius Vniuersalis in partes subiectiuas, seu inferiores respectu totius, quod est quid commune ad illas ut. Vg. cum dicitur. Animal aliud et homo aliud bruta.

Diuisio per accidens. qua diuidit rem in accidentia eidem rei conuenita. et haec est triplex. Prima est. accidens in subiecto, cum dicit diuisum seu totum est accidens membrorum diuidentium ut. Vg cum dicitur Alborum aliud est calx aliud nix. Secunda est. subiecti in accidentia cum dicit membra diuidentia sunt accidentia diuisi, ut Vg. cum dicitur Hominum alij sunt docti alij nudi.

Di mi si o
- Nominis
- rei
  - per se

Di mi sio
1. totius integralis
2. totius Essentialis
3. totius Vniuersalis.

2.

3

Diuisio per accidens
1 accidens in subiecto
2 Subiecti in accidentia
3 accidens in accidentia.

tia. est accidens in accidentia, quando etc divisum et membra dividentia sunt accidentia eiusdem subiecti ut Vg. cum dicit, album aliud est dulce, aliud insipidum.

QVERES. Quænam sunt leges bonæ divisionis?

Respondeo. tres potissimum assignari. Prima ut membra dividentia sint aliquomodo inter se dividentia, nec scilicet non se inuicem implicant. quam ob causam stricte loquendo reprobat divisionem animalis in album et nigrum, quia utrumq; horum membrum uni et eidem competere Vg. cygno. Secunda ut partes singillatim sumptæ minus dicant quam totum sumptæ vero simul sumptæ idem quod totum, ob quam causam male dividit animal in Rationale et irrationale Sensu, vel elementum in ignem, et aquam, quia horum, etc. dat plus dicit quam totum præditum ratione et irrationem sensu, sicut et elementum plus dicit quam ignem et aquam. Tertia, ut membra dividentia sint prima. Inde male dividit Viuens in Hominem, equum, Leonem, Canem etc.

Fieri ergo debet divisio. primo in species generales et nouissimas species in alias debent dividi, donec deueniatur ad id quod inquisitus, ut. Vg. Viuens, aliud est dat. aliud Planta. item. dat aliud homo, aliud brutum, Item planta. alia est arbor alia frutex, alia herba etc.

Primo de Partibus aliorum. C. 3.

CAPVT. VI.

Quid et quotuplex sit Prædicamentatio.

Dico 1mo. Prædicamentum seu Prædicamentatio vel Categoria quæ est propriorum generis, speciei et differentiæ, est species seu dispositio prædicatorum essentialium, seu generum et specierum et differentiarum, in substantia

creata

creata completa, et accidente relationem respicit ad cognitionem seu ad intellectum, quæ bases dicuntur prædicamentorum.

Duo secundo. PRÆDICAMENTA. decem tantum esse. Prædicamenta. 10.
quia de prima substantia hæc tantum 10 sunt prædicabilia, seu quæ sibi. Primo Quid est? et sic nascitur Prædicamentum Substantiæ. Secundo. Qualis est? et sic Prædicamentum Qualitatis. Tertio. Quanta est? et sic Prædicamentum Quantitatis. Quarto. Ad quid seu cum quo? et hinc Prædica: Relationis. Quinto Quid agat? et hinc Prædicamentum Actionis Sexto. Quid patiatur, et sic Prædicamentum Passionis. Septimo. Ubi sit? et hinc habetur Prædicam. Loci. Octavo Quando nel quam diu? et hinc Prædicamen: Temporis. Nono Quomodo est. Et hinc Prædicamentum Situs. Decimo. Quomodo se habeat? et hinc Prædicamentum Habitus.

Ab hinc (quoniam) linea Prædicamentalis dicta arbor a similitudine trunci Porphyriana ab inventore. ——.

Quæres quid sibi velit hæc arbor Porphyriana? R. illa continere coordinationem generum et specierum. Primo ea in illa ponit Genus generalissimum. quod sola nullam habet differentiam, non est species, et appellatur Substantia. 2do. ponit genus subalternum, quod simul etiam est species subalterna et hic Corpus, quod constituit per substantiam, seu quam per genus et differentiam, Corpoci.

quæ advenit Substantiæ. 3io loco ponit Viuens, seu animatum quod constituit per Corpus, tanquam per genus et differentiam animati. 4to loco ponit animal quod constituit per viuens et differentiam sensitiui quæ viuenti advenit. 5to loco et ultimo ponitur homo. qui constituit per animal et differentiam animalis, quæ advenit animali, erga speciem et non genus.

A regione Corporei ponit Incorporeum, é regione animati, inanimatum, é regione Sensitiui, insensitiuum, &c. est é regione differentiæ constitutiuæ generis, ponit alia differentia non constitutiua. sed solum diuisiua, quia solum diuidit et non constituit genus cui advenit. Vt Vg. incorporeum quæ est differentia diuisiua substantiæ, (diuidit en substantia alia Corporea alia incorporea) non constituit ipsam substantiam in certa specie sicut differentia &c. Vg. Corporeum aut Sentiens aut Viuens.

Quæres 2do. Quid requiritur ad hoc ut aliquid ponatur in Prædicamento Substantiæ?

Resp. Tria communiter requiri. Primo ut sit creata et completa ob quam causam, materia et forma et partes integrantes, pes, oculus, non ponuntur in prædicamento substantiæ directe, nisi forte impropriè et indirecte eo quod sint partes substantiæ completæ. Secundo debet esse aut genus aut species, ut directe ponit seu in recta linea, Vt autem a latere, debet esse differentia. Tertio. ut genera Speciei ponantur terminis substantiuis concretis. Differentiæ autem concretis adiectiuis.

Resp. 2do. Vt aliquid ponatur in Prædicamento accidentis, debet exprimi termino siue concreto siue abstracto substantiuo tamen si genus aut species fuerit accidentis. si autem differentia termino adiectiuo.

Duo 3io. Varia Status Prædicamenta rerum a Vasq, Alius enim assignatur Diuinum seu Theologicum in quo solum 7 Prædicata essentialia et accidentalia disponant. Aly Prædicatorum transcendentalium seu Analogorum, aliud Vniuocorum. Aliud Reductiuum.

aliud

aliud Ens rationis, aliud Ens Moralium, aliud denig Ens quorung modo ab intellectu cognoscibilium, modo sint genera species, et differentiæ. Vide breviter.

Collige. DEUM non poni in Prædicamento Substantiæ, 2do Primo. Quia Deus sub nullo genere aut specie univoca nec analoga immediate continetur pt. Si enim immediate sub genere contineret. et species; quod dicere de Deo est hæreticum. Vel alitur singulare completum Dei est Deus. poneret immediate sub genere, et sic genus completo præ; dicaret de illo contra definitionem generis. Sub specie etiam immediate poni non pt. Quia solo numero tantum Deus differt a creatura quod est absurdum. Ponitur tamen sub ente reali Deus tang Analogas tum Principale.

Quæres, quid significant singula Prædicamenta. et quæ uniuscuiusque proprietates?

Respondeo. Substantia Est Ens per se existens, seu quæ non indiget subjecto ad Esse ut in illo inhæreat.

Dividitur Substantia in Primam et secundam.

Prima est Singularis ut Petrus Paulus &c. Dicitur Prima Substantia. quia per se et primo subjicit accidentibus recipiendis et omnibus generibus tanquam inferior superioribus. Secunda est Communis ut Homo, animal, & similia.

Prima Subst: quid?

Proprietates Substantiæ. sunt Quatuor.

Prima Non esse in subjecto inhærionis, seu non inhærere in alio, sicut albedo in Pariete. 2da. non habere contrarium. Una enim Substantia non est contraria alteri. 3tia. Non suscipere magis aut minus, Una enim Substantia non est magis Substantia quam altera. 4ta. Esse susceptivam Contrariorum. Eadem enim Substantia, et saluem

et figuli recipere potest.

Respondeo 2do. Quantitas est per quam res redditur quanta et extensa.

Quantitas solea Continua

Et hæc Duplex est. Continua et Discreta.

Continua est cuius partes communi aliquo termino copulantur. ut partes lineæ vg. copulantur medio puncto, quod commune est utriq; parti lineæ.

Discreta et. Quæ subet partes non copulatas termino communi ut, nus meno. Quorum. Continua quitas triplex est. Linea, superficies, Corpus seu profunditas. Linea est sola longitudo sine latitudine et profunditate. Superficies est latitudo et longitudo sine profunditate. Corpus est longitudo latitudo et profunditas.

Continua 3plex.

Discreta

Discreta quitas iterum duplex est. Numerus et Dictio. Proprietas ter quantitatis tres sunt. Pars. Non subeve Contrarium. Eda non magis pve nagis et minus, Eqa. facere res æquales nel inæquales.

Respondeo 3to. Qualitas est secundum quam dicimur quales. ut Sapientia, iustitia, a quibus dicimur iusti sapientes &c.

Dividit Qualitas. in habitum et dispositionem, in naturalem potentiam et impotentiam, in Passibilem qualitatem et Passionem. in formam et figuram.

Habitus é Qualitas difficile mobilis a subiecto ut Scientia.

Dispo. est Qualitas facile mobilis seu separabilis, ut Cognitio transiens.

Potentia est Principium nadi ad operandum nel resistendum contrario, in nellus - ad intelligendum.

Impotentia est debilis et imperfecta aptitudo ad operandum nel resistendum.

Passibilis qt. quæ sensu percipit et manet in subiecto, ut calor, frigus, &c.

Passio est qualitas cito adueniens, et recedens, ut rubor ex verecundia pallor ex calore. Passio tamen a Philosopho, dicitur quælibet proprietas rei.

Passio secundo Philosophi.

Forma est Modus ac dispositio terminorum, quantitatis in aliqua re

re naturali vt Vg. Corpus triangulare.
Figura est eadem dispō terminōum in abstracto, ut rotunditas, quadritas, ꝛc.

Proprietates Qualitatis sunt. 3. Prima. Habere contrarium. ut Calor et frigus, 2da Suscipere magis et minus. Vg. calefieri. 3ia. Simile vel dissimile facere.

Respondeo 4to. seu ad aliquid. (vt id per quod aliud refertur ad aliud, ut similitudo, æqualitas, Paternitas, ꝛc.

XII. Ad relationem hæc pertinent. Primo Fundamentum seu id per quod refertur. 2do ratio fundandi relationem, seu ratio per quam aliud infertur. 3io. Terminus ad quem refertur fundamentum Vg. Pater est fundamentum relationis, Ratio fundandi. Paternitas. Terminus. Filius. Hæc tria cum adsunt, necesse est Vnum inferri ad alium.
Relativa alia dicuntur æquiparantia, alia disquiparantia.
Æquiparantia sunt quæ habent similitudinem appellationis ut æquale æquale. Disquiparantia. quæ habent dissimilem appellationem ut Servus, Dominus. Item Relativa alia sunt Mutua alia non Mutua.
Mutua sunt quæ ad se mutuo referuntur ut Pater ad Filium, Filius ad Patrem, Non mutua quorum Vnum ad alterum refertur, non tamen econtra. ut Creatura ad Creatorem, Creator ad creaturam non tamen ad creaturam. Proprietates Relationis sunt. Primo. dici ad Correlativum Sed sit solis mutuis relationibus communi. 2do. Suscipere magis et minus. 3io. Habere contrarium, sed ea duæ extremæ solum ratione fundamenti conveniunt relationi, 4to. simul natura ēe. et simul cognosci cum altero.

Rel. mutua alia, alia non mutua.

Rem. 5to Actio et Passio sunt una forma, quæ quatenus fit ab Agente, dicitur actio. quatenus recipitur a Passo, dr Passio. ut Vg Calefactio quatenus fit ab igne est actio. quatenus recipitur in natu. est Passio.

Actio et Passio alia ē anima, alia corporis, alia immanens, alia transiens,
Immanens est quæ recipitur in eo quod agit ut intellectio in intellectu.
Transiens est quæ recipit in alio quam a quo processit, et quasi transit ab
agente ut calefactio vg. in foro producta ab igne.

Proprietates horum Prædicamentorum sunt. Primo habere
contrarium, 2do suscipere magis et minus, Sed hæ proprietates magis
sunt agentis et passivi ratione qualitatis. 3tio Unum referri ad aliud, si ēn
est dictio etiam passio est. et contra.

Vbi. est existentia in loco. Quando est existentia
rei in tempore. Situs est dispō partium rei in loco existentis in ordine
ad locum seu partes loci ut Sedere vg. Stare, decumbere, nihil aliud ē
quam certum habere situm in loco. Differt Situs ab Vbi. quia
Vbi est sola existentia in loco.

Vltimo Habitus est. adiacentia corporis alicuius extrinseci
circa aliquam rem ut esse Vestitum. &c.

Sic enumerantis Aristotelis Prædicamentis tradat

Post Prædicamenta. quæ quinq; capitibus includit.
Postpraedicia.
Primo. agit de Oppositis. Secundo. De Prius. Tertio de Simultate.
Quarto de Motu. Quinto de Habere.

Quæres quæ sunt ista seu quid sint ista Postpræd.?
Respondeo. De Oppositis iam supra dictum est.
Resp. Prius. unum alio dicimultis modis qui modi illo Postpræd.
continentur. Tempore natura. prius ordine, dig: et honore
Et causa effectis dicitur esse prior.
1. Tempore. dicitur prius alio, quod tempore antecedit aliud, ut Adam
prior Salomone. 2. Natura prius, quod (ut ait Aristo) non
convertitur secundum subsistendi consequentiam. Hinc. est Ergo ex alte-
ro recte infertur, ipsum tamen mutuo non infertur aliud Vg. Dal

est

est prius homine natura quia licet inferre sic. Est Homo, ergo animal. non è conuerso. Est animal ergo Homo, multa enim sunt animalia & non homines. 3. Ordine prius. Quod praecedit aliud ordine ut in Oratione prius Exordium quam Narratio. 4. Honore et dignitate, quod dignitate sua superat alterum, seu est dignius alio ut anima Corpore, aurum argento. 5. Causalitate seu dependentia prius. Est causa alterius secundum rem aut saltim rationem, licet ex effectu tali etiam inferatur causa. Vt. Vg. Ortus solis prior est die causalitate, quia causat diem, quamuis ex eo diuerse inferatur Ortus solis.

Resp. 3io. Simul existunt res tribus modis. imo tempore, quorum generatio est eodem tempore, ut sol et lumen solis. 2do Natura. simul sunt quae se inuicem inferunt, neutrum tamen est causa alterius ut duplum Vg. est simul natura cum altero dimidio non tamen causa alterius dimidij. 3io Participatione simul sunt, plures species unius gen. ut Vg. Leo, homo, canis, &c. simul natura dicunt seu participatione, quia aequaliter non participant animalis.

Resp. 4to. Motus, alius est generatio, alius Corruptio, alius augmentatio, alius diminutio, alius alteratio, alius demum Motus localis. Generatio est mutatio substantiae, Augmentatio et diminutio est mutatio quantitatis magnae uel paruae. Alteratio, est mutatio qualitatis vg. caloris uel frigoris &c. Motus localis denig est mutatio loci.

Resp. 5to. Habere. sigt aut habere qualitatem, ut Virtutem. vg. aut Vitium, 2do habere paruam quantitatem uel magnam, 3io habere Vestem seu Ornamentum ut Vestem torquem. 4. habere partem, ut manus digitum &c. 5 habere locatum, ut modius dicit habere triticum. ipse tanquam locatum. 6to habere possessionem ut Praedia 7mo habere cohabitationem cum digno, ut habere uxorem 8uo ut habere seruum. Habere relationem. ut habere famulum.

modi habendi 8.

CAPVT VII.

Quis usus et quotuplex Terminorum ut sunt partes secundæ operationis?

Dico Primo. In terminis oppositis, contrarie contradictorie, relative privative licet argumentari ab affirmatione ad negationem alterius, non vero é contra. Vg. Est album ergo non est nigrum. non Verò é contra Non est nigrum ergo est album, falsa enim est talis argumentatio, multa enim sunt quæ nigra non sunt non tamen sunt alba, sed vel rubra vel cærulea &c. Ratio huius est quia oppositionem cuiuscunq rei naturaliter sequuntur negationes omnium aliarum rerum a re ponta. At Vero ad negationem una sublata vel perempta non sequit positio cuiusq rei.

Nomen infinitum

Dico secundo. Nomen infinitum potest Prædicari Propositione affirmativa tam de ente quam de non ente, tam de possibili quam de non possibili. Ratio est. quia negatio ex se non requirit subiecti existentiam realem, sed sufficit rationis. seu per conceptum, infinitum autem nomen est negatio.

Dico tertio. a Termino infinito ad negativum est bona consequentia, et contra a negativo ad infinitum. ut. Est non albus ergo non est albus, et non est albus ergo est non albus. Ratio est Quia in re idem est negationis affirmatio, et affirmationis negatio, Præsertim cum utrobiq negetur existentia termini.

Dico 4to. in Propositione, quæ constat Termino infinitate, si Verbum Est purè sumatur nullibi consequentia

seq.

semper ꝑ autem Modus illi addat, et non infinitetur, tum non valebit. Ratio est quia totum debet esse infinitatum et negatus.

Dico 5to. Non transcendens potest infinitanter assumpare. Quia potest praedicari de omni alio praeter terminum cuius est negatio

Dico 6to. Terminus infinitatus licet ad hoc distribuatur ut neget omne significatum nomis quam exponit. Vg. Non homo. non tamen distribuit ad significandum omne id progno supponit. Vide cum dico Non homo, hoc propositio non aequivalet huic. Omne quod non est homo, Sed hoc, aliqd quod non est homo, magis nimium acceptum et extensum ad ens, et non eas.

Dico 7mo. Omnia Nomina abstracta possunt esse subiecta in Propone. Ratio est. quia sunt nomina substantiva. seu absoluta.

Dico 8vo. Nulla nomina connotativa in suppositione formali possunt esse subiecta Propois. Ratio est. quia cum sint adiectiva nel adverbia nel casus obliqui non sunt per se significativa, nisi substantive accipiantur iuxta illud Grammatici Mobile fit fixum si fixum mente subaudis.

Dico. 9. Nomina conveta substantiva. pio formali seu in obliquo, significant formam.

Dico 10. Aequivoca antequ definiantur distinguenda sunt. Ratio est. quia cum definitio sit explicatio entis rei et essentia sub nomine aequivoco non sit una, necesse est eam determinare.

Dico 11. Definitio debet esse clarior Definito, 2do convertis cum definito, 3io differre ratione ab illo. 4to Nec plus nec minus continere quam debeat, 5to Quicquid definitio convenit etiam definito convenire debet.

Dico 12 Pro omnibus amplationibus intelligendis spectandum esse sensum loquentis, et naturam praedicati utrum ille possit ampliari.

Dico 13. Terminus significans inceptionem alicuius rei ampliandus est ad praesens et futurum tempus ut si dicatur Vg. Motus incipit fieri est. Motus qui est, vel erit. similiter. cum dicitur Petrus aedificat domum. Ille qui vel est vel erit. Terminus vero significans finem, desitionem ampliatur ampliandus est ad tempus praesens et praeteritum ut tempus desinit. Subintellige quod est vel fuit. Petrus destruit domum intellige quae est vel fuit.

Dico 14. a Termino restricto valere consequentiam ad omnem terminum sic. Vg. Homo currens est, ergo est vel existit

Dico 15. In Propositione continente Praedicatum potentiale subiectum supponit solum confuse nec opus est ut Praedicatum verificetur de singulari determinato ut. Vg. aliquis lapsus est necessarius ad discendum, non licet infere Ergo sic vel ille nullus enim sic particularis determinate sumptus est ita necessarius ut sine illo isto non possit pervenire.

Dico Vltimo. In Propone quae constat Praedicato contingenti vel existenti subiectum determinate suppone. Praedicatum de certo subiecto verificatur. Ratio est. quia accidens inesse solet existenti subiecto et Haec de Prima Operatione. Sequitur

TRACTATVS DE Secunda Operatione.

CAPVT I.

Quibus nominibus appellatur eda Operatio

Dico imo. Semina Oratio gtenus mente concipiꝫ, seu gtenus est mentalis, dicitꝫ interpretatio. gnteng vere exprimitꝫ lr Vocalis Enuncia cntio, quateng in syllogismo ponitꝫ ad inferendam conclusionem dicitur præmiss maior vel minor. illa quæ primo loco ponitꝫ. Sor qua eda. quatenus inferitur ex præmiss. Conclusio. gng proponitꝫ ad disputandum lr Propoo seu thesis. gng est dubia dictꝫ quæstio, quatenus adfertꝫ contra opinionem adversary dicitꝫ instantia, Quateng inopinatum aliquid enunciat, vel contra communem dictꝫ dicitꝫ Paradoxon. ut ꝑ dicitur Sine Logica nemo potest salvari, quateng est nota per se dictꝫ, Principium, Axioma dicꝫ gnitas, ꝛc. Vocatur etiam assumptio, antecedens, consequens compositio, divisio, affirmatio, negatio, judicium enunciativum, assensus et dissensus mentis, judicium compositivum et divisivum, Oratio indicativa, Copulatio, dicopulatio, prædicatio, attributio, Oratio significans Verum vel falsum.

CAPVT SECVNDVM

Quid est Enunciatio?

Respondeo. Omissis Varijs Definitionibus cum Aristotele Primo de interpretatione, (c. 4. et imo primi Cap. 1. Est Oratio in qua aliqd affirmatꝫ vel negatꝫ verè vel falsè. Quam Definitionem ut intelligat Suppono Primo Orationem esse vocem Significativam ad placitum, cujus partes sunt significativæ separatim sumptæ non tamen affirmant vel negant quidquam.

Verbo dia. { perfecta. / imperfecta.

Suppone 2do Orationem aliam esse sine Verbo, aliam cum Verbo et dicit aliam esse imperfectam, eò quod imperfectum generet sensum in animo audientis, qualis est ista Oratio Optativi modi. Vtinam essem Rex. nel modi Coniunctivi Cum studerem, Vel Modi infinitivi nel modi Imperativi, nel Deprecativi, nel Subiunctivi &c. Aliam verò Perfectam quæ perfectum etiam sensum generat in animo audientis et talis est sola Oratio Indicativi Modi, in qua etiam Hypothetica seu Conditionalis includit, quia veritate continet Verbum in Indicativi modi. Atq; Ecce sola Oratio Verum vel falsum dignit. sola Ecce constat nomine Aristotelico de Verbo.

Suppone 3tio Nomen apud Aristotelem 1o de interpret: C. 2. dignificat sonum terminum incomplexum substantivum cuius definitionem talem esse Nomen est Vox significativa ad placitum, (ubi excludit gemitus, stridores, sibilos, pipitus, et significativa non naturalem proventum et sui ipsius) sine tempore [Vox est exercitio, aliud est enim significare tempus, ut Mensis, Hora, dies, annus aliud connotare tempus, Vox est dignificare rem quæ solet fieri certo tempore, ut Cena Prandium aliud consignificare, Vox est. significare rem gestam esse in aliquo tempore Verbo seu Copula propositionis indicato. Nomina ergo et dignificant tempus ut mensis &c. et connotant ut Cena, sed sola Verba consignificant] cuius nulla pars est dignificativa separatim. [ubi excludit terminos complexos et forte etiam illa Nomina Provocatus, Provocabilis Reipub.] finita [ubi excludit ista nomina infinitantia quæ impropriè sunt nomina Obliqua | ubi excludit Casus obliquos quos quod non nomina sed casus nominum appellat | faciens cum verbo veram vel falsam Orationem]. si propriè sit de secundo adiacente, tunc sola substantiva seu habita propria

Nomen dignit tempus impropriè. ut Cena, mensis &c.

tempus dignificatum { primarium / secundarium

nec

num erunt nomina. Si de tertio adiacente, tunc etiam adiectiva tertia praedicata erunt nomina, sed non ad mentem Aristotelis.

Supponit Quarto. Verbum ita definiri ab Aristotele Inter Hermeneias. Cap. Verbum
Est id quod consignificat tempus, sine quamvis duratione ullius partis nihil significat seorsum. (ubi excludit composita) et est semper eorum quae de aliquo praedicantur nota. (Verbum ait semper nihil quasi prius ipsa. Item, tempus, copulam, et modum, sive est connotatio, nis, unde est simul et Praedicatum et Copula, et Verbum. Cui subsistentiam tunc tunc existentia si Adventitiam tum passio existentiam alicui alind praedicandum adfert.) Vox finita, (ubi excludunt Verba infinita) et recta. (si tempus praesentis nel quasi Praesentis.

Suppone V. Verum esse apud Aristotelem idem esse quod est. falsum autem esse significare esse quod non est. ut habetur Primo Perihermenias. Cap. 3.

Suppone VI. Affirmationem et negationem esse differentias communes omnibus enunciationibus. Veritatem Veri et falsitatem esse proprietates Physicas communes etiam tertiae operationi. Modalitatem circa quam Enunciatio versatur esse aut necessariam aut impossibilem, remotam aut contingentem. Formam vero esse Copulam.

CAPVT III.

Quotuplex est Enunciatio

Dico Primo. Enunciatio alia est affirmativa alia Negativa. Enunciatio Affirmativa et Negativa.
Affirmativa est in qua Praedicatum affirmatur de subiecto, ut Homo est Animal. Negativa in qua Praedicatum negatur de subiecto ut Homo non est animal. Quae negatio ut faciat Propositionem negativam debet poni illi quod fuit eadem affirmativam, ut in Propositionibus contrariis debet particula Non coniunctionibus

Et. proponi in Disiunctivis disiunctionibus Vel, aut, in Conditionatis conditionibus, Si &c. In modalibus modis Possibile impossibile, in exponibilibus particulis exponentibus, quatenus ut Lic. &c.

Formalis Enunciatio in qua aliter praedicatum aliter subiectum concipitur, reipsa tamen sunt unum ut Petrus G. Homo est Animans nel Homo est aal est rationale. Identica Enunciatio cum idem de eodem et modo eodem concipitur praedicatur nel negatur, ut Petrus est Petrus. &c.

Formalis. Identica. De recto ad rectum: De recto ad obliquum: Definita. Necessaria. Contingens. Definitiua Diuisiua.

Proposs

De secundo adiacente est in qua subiectum tantum cum Verbo solo ponitur, ut Homo est, nel Homo currit. De tertio adiacente in qua ponitur Verbum expresse cum praedicato et subiecto ut Homo est existens.

Necessaria seu aeternae Veritatis quae aliter se habere non potest. ut Homo est aal rationale. Deus est substantia.

Contingens Quae aliter se habere potest. ut homo est doctus.

Definitiua in qua definitio de definito praedicatur, ut Homo est animal rationale.

Diuisiua quae communem aliquam naturam diuidit in suas partes ut Animal aliud est rationale aliud irrationale.

Finitessalis. in qua est signum Vniuersale. Vg Omnis, nullus, nemo, impossibile, semper, nunquam,

Particularis in qua particulare ponitur ut aliquis, alteruter, neuter.

Indefinita in qua subiectum nec illo signo Vniuersali, nel particulari ponitur, ut Homo est aal.

Singularis in qua subiectum est singulare. ut Petrus est homo.

Simplex alia

Categoria alia

Categorica seu absoluta, cuius veritas et falsitas pendet ex sola identitate praedicati cum subiecto nel distinctione eorundem.

Simp

Simplex in qua est unam Predicatam et Unum subiectum.
Directa in qua predicat̃ superius de inferiori ut homo est animal.
Vel adiectivum de substantivo, ut homo est bonus, Vel connotativum
de absoluto, ut materia est unita.
Indirecta in qua predicat̃ inferius de superiori ut animal est homo
Vel substantivum de adiectivo ut bonus est homo. Vel absolutum
de connotativo, ut Unita est materia, Vel per accidens in qua neutrum per accid.
extremorum aptius est predicari nec subiici ut album est dulce, nec
dulce est album.
Coniuncta in qua sunt duae vel plures propositiones ut homo est animal
et Petrus est homo.
Copulativa in qua reperit̃ Ly. Et ut Petrus studet et Paulus studet.
Disiunctiva in qua est ly. Vel, aut,
Distributiva in qua est ly. Nec. nec. nego.
Hypothetica (at regonica oppositia, cuius veritas pendet non ex Seu conditionalis
tum ab identitate seu diversitate extremorum, sed etiam a condi- seu rationalis.
tione, ut Petrus si sedet alas volat.
Illativa est in qua antecedens est causa necessaria consequentis Illativa { alia causalis
si sedet, dies est. Et hoc Propositio etiam dicit̃ causalis, quia alia rationis
semper resolvit̃ in causalem. Dicit̃ etiam rationalis quia
semper resolvit̃ in rationem.
Et quidem Antecedens nequit possibile esse impossibile, tamquam sedeat
necessitatem cum consequenti, tum constituet tum consequi illativam
vg. si Petrus sedet alas volat.
Cruncetatiua quando Antecedens sequit non conditione ad effectum
ex illo timen antecedens non necessario sequit sed contingenter.
vg. si in disputatione Vicens dabo tibi pecuniam. Ad veritat-
em igr Earum Propositionum Hypotheticarum ponito antecedente
non est opus omnino sequi consequens, potest enim Antecedens

consequenti stare, et contradictorio eig. ut pronita Victoria in disputatione tabenta dari præmium vel non dari necesse non est

Enunciatio de ✱ inesse. est cuius Prædicatum cuius inesse subiecto significato alicui modo vg. Homo est animal.

Modalis in qua prædicatu inexistentia subiecto modificat ut Homo est bene calens vg. Dialectici egregie studentes. et Hæc duplex est alia Modalis latè minimum qua habet modum latè sumptum quod significat, omne id quod aliud limitat restringit, determinat, diminuit ut omnia adiectiva, casus obliqui adverbia coniunctiones, exceptiones, reduplicationes, exclusiones, comparationes et alia huiusmodi.

Modalis latè.

Modalis, alia late alia stricte

Altera modalis stricte seu qua constat modo stricte sumpto, quod vtt significat dictiones modificantes unionem prædicate cum subiecto. in materia necessaria remota et contingenti, ut ly necessariè contingenter impossibiliter, possibiliter, sumendo hæc omnia adverbialiter, et tunc modus erit pars prædicati. Vg. Deus necessario est Verus. Homo necessario est animal. Quod si adiectivè sumat modus. vg. necesse possibile impossibile Contingens, tunc tales modi immutant totam propositionem eandem tamen semper faciendo tunc propositi. tunc antepositi tunc interpositi copulis particularibus. vg. sic sedentem possibile est stare. vel Non possibile sedentem stare, vel stantem sedere est possibile. Et tunc modus, prædicati vicem obit. Integra vero propositio ponit pro subiecto et dicit dictum. Hinc modalis propositio stricta alii dicit modalis de modo seu cum modo. alii dicit de dicto seu solum dictum modalis propositio. De quibus multas Fabulas Logicorum omittimus.

Speculativa

Speculativa in qua res considerantur esse vel non esse. ut Homo est animal vel Homo non est animal. vel talis esse aut talis non esse, propterea esse, aut non propterea esse. &c.

Practica est quæ præscribit modum faciendi operib. Vg. domus est sic, aut non sic ædificanda. Philosophia ita aut non ita operanda.

Vera in qua dicitur id esse quod est in rei Veritate, ut Homo est animal aut non esse quod non est Verè ut Homo non est bruta.

Falsa. in qua dicit esse quod non est. Aut Homo est irrationalis. vel non esse quod est, ut Homo non est rationalis.

Exponibilis. seu indigens explicatione seu expoñe ad hoc ut appareat illi Veritas est omnis propoñ obscura, propter aliquas particulas quæ per æquivalentes particulas explicari debent. Et hæc propoñ. alia est reduplicativa. in qua est. ly, ut, prout, utpote, quâ, quatenus, in quantum, secundum quod, Vg. Homo qua Homo est animal. ut sic, in quantum, quatenus ꝛc. Alia Specificativa quæ caret hâce particulis. Exponit reduplicativa per causalem. Vg. sic Quia Homo est Homo ideo est rationalis. Alia est exceptiva. seu detractivus a toto aliquid in qua est ly. præter, nisi, ultra ꝛc. Vg. Omnes Philosophi præter paucos sunt negligentes. vel nisi pauci, ultra paucos. ꝛc. Exponit per copulativas &. Alia est exclusiva in qua est ly. tantum, solum, duntaxat, ꝛc. quæ à subiectum affigiunt dicit propoñ exclusiva de subiecto. Vg. tantum pueriones sunt petalci, si prædicato, de Prædicato. Solet ám exponi per Copulativas et alias quas postulat Sequb, Alia Comparativa ut Paris sunt æquales vel magnis. Alia Superlativa ut Petrus omnium doctissimus. Alia de Verbo exponibili, seu constante Verbo exponibili ut Petrus Syllogizat, Catonizat ꝛc. Alia Quantitativa seu

Exponibilis alia reduplicativa. alia specificativa. alia exceptiva. alia exclusiva

Summa

exponens quantitatem alicuius rei. ut tantus comedi quatus talis
Alia relativa seu constans terminis relativis, ut qui bene comedit
bene dormit. Temporalis quae exprimit tempus. Localis, quae
locum. Denig Falsificans, quae se ipsam destruit, ut si dicendo dicas te nihil dicere.

CAPVT. IV.

Quae sunt Proprietates Enunciationis?

Dico quod Proprietates Enunciationis sas a Dialecticis numerari.
Quantitatem ri. Oppositionem, aequipollentiam Conuersionem.
Quantitas est. Primo Categoricarum simplicium et Vniuersalium. Et
Vniuersalitas significata by Omnis, et by nullus, et Particularitas
significari potest by aliquis uel aliquis non, quae distribuunt aut non
distribuunt pro omni singulari. Quantitas uero Modalium Valet
significatur by necesse et by impossibile. Particularitas ám by Possibile
et by Contingens uel contingenter, et by Possibile non uel Contingens
non, Quae signa quia pro omni uel aliquo tempore distribuunt, dicunt facere quantitatem temporis, Vnde by necesse aequivalet by semp
et by impossibile idem Valet quod by Nunquam. et by Possibile non idem Valet quod aliquando non. et by Contingens, uel
by possibile idem valet quod aliquando. Licet Vero subiecta
in propositionibus modalibus fuerint particulare, modo ut Vniuersalis tractus aut particularis etiam propositio modalis erit aut Vniuersalis
aut Particularis. In Coniunctis Hypothetica et exponibilibus
nulla est peculiaris quantitas

Oppositio Categoricarum. est repugnantia duarum propositionum
contrariarum eadem subiecto et Praedicato in Qualitate. Sor et ne-
gatione et affirmatione et in quantitate Sor est in Universalitate
vel particularitate. Est autem Quatruplex. omnis oppositio, Con-
traria est oppositio inter duas Universales. Contrariam enegativa.
p.t Omnis homo est animal. Nullus homo est animal. Subcontra-
ria inter duas propositiones particulares affirmativam et Negati-
vam. Vt Aliquis homo currit, aliquis homo non currit. Contra-
dictoria. inter duas propositiones Universalem et Particularem affirma-
tivam et negativam Vt omnis homo est animal rationale, Aliquis ho
non est animal rationale. Denig Subalterna iuxta quosdam so
falso, est enim particularis sub sua Universali. Quis autem dicat
includens et inclusum opponi. Exempla et schemata Oppositi
Modales opponte dicuntur, qua
habent modos oppositos. Unde con-
traria sunt quae habent modos
Universales oppositos ut necesse
et impossibile p.t. Necesse est.
Hominem esse animal. Impossi-
bile est Hominem esse animal.
Subcontraria, quae continent modi
particulares diversos et Possibi-

le et Impossibile non, Vel Contingens, et Contingens non, Vg. Impossi-
bile est Hominem esse animal. Vel Contingens. Impossibile
non est. Vel Contingens non est. Hominem esse animal. Contra-
dictoria quarum Una Continet modo Universali altera Parti-

aliam oppositio vi necesse et possibile non vt vg. Necesse est hominem esse al, et necesse non est hominem esse animal.
Oppositio Hypothetica. exponibilium et contingentium quamquam et modalium nullius unus est ideo negligenda.
Aequipollentia Categoricarum Simplicium est vnius propositionis per alteram, detracta vel apposita certo loco negatione explicativa aequivalentia, est ám triplex. in contrarijs postponendo Negationem signo Vg. Itinus Propositionis Vtalis Omnis homo est animal. fiet aequipollens contralia. sic Nullus homo non est animal. In contradictorijs Praeponendo. Vg. Omnis homo est animal. fiet aequipollens Non aliquis homo est animal. In subalternis praeponendo et postponendo iuxta illum Versiculum.

Pra: contradic. post contra: pra: post subaltern:

In subcontrarijs nulla est aequipollentia.

Exponibilium modalium, Hypothéticarum. aequipollentias indagare superfluum est. Illud breuiter de modalibus addo. Ex Vniversali fiebit particularem addita negatione ad modum Vsualem Vg. si ad modum necesse vniversalem addat negatio Non. erit particularis, significabit enim idem non necesse quod particularis modus contingens vel possibile. è contra ex particulari fiet Vtalis si vg. ad modum particularem possibile vel contingens addas particularem non quia Non possibile vel non contingens idem valebit quod modus Vniversalis impossibile et necesse.

Conuersio Categoricarum Simplicium Vsualium Est Vnius Propositionis (quae dicit (Conuersa) in alteram (quae conuertens dicit) Conuersatio. Est ám triplex. Prima quando ex subiecto fit

Pra;

Prædicatum & contra. & Vocat simplex. Vt Vg. Nullus homo
est brutum. Ergo Conuersa. Conuertendo Vero Est Ergo Nullum
brutum est homo. Vbi Conuersio est simplex. Secunda Vocatur
Peraccidens, quando manente eadem quantitate & qualitate pro-
positionum quando præter transpositionem subiecti & prædicati mutat
quantitas propositionum hoc é. ex Vniuersali fit Particularis. Vg.
Omnis homo est animal. Ergo aliquod Animal est Homo. Tertia
per Contrapositionem. quando ita transponunt extrema Propositionis ut
ea termino finito fiat infinitus. Vg. Omnis homo est rationalis
Ergo omne non rationale est non homo. Quod totum Sic Verbis Comprehenditur.

Feci. simpliciter. conuertitur. Eua per Accidens.

Aio O per Contra. hic fit conuersio tota.

In quibus Versiculis notandæ sunt istæ Vocales. A. E. I. O. quæ
Vocalium significationem docebunt te sine Versiculi.

Asserit a. negat e. sunt uniuersaliter ambæ.

Asserit i. negat o. sunt particulariter ambæ.

Hoc est. A. significat Propositionem Vniuersalem affirmatiuam. E. significat
propositionem Vniuersalem negatiuam. I. Propositionem particularem affirmati-
uam. O. Propositionem Particularem negatiuam. Hinc patet quid est ergo
primum Versiculorum est enim sic. Feci: seu E et I. Hoc est
propositio Vniuersalis negatiua et particularis affirmatiua. simpliciter. Hoc est conuer-
titur. E. et A. Hoc est negatiua et affirmatiua Vniuersalis per
accidens. A. O. seu Vniuersalis affirmatiua et particularis negatiua
per Contrapositionem.

Capvt. V. Quis usus harum Conuersionum.

Dico primo. Propō affirm. de tertio adiacente in materia contingenti importat interpretative, sequitive, supponitive, equivalenter, Propōnem de secundo adiacente, ut. Vg. Petrus est albus, hec Propō equivalet tres suis Copulatiue. Petrus est existit et est albus, Ratio est. ga predicatum accidentale, requirit existentiam subiecti, ut iste dicitur.

Dico 2do ad 1or ut Propō affirmativa sit Vera. debet esse subiectum cum aliquomodo cum Predicato et é contra, ad 2or ut negativa Propō sit Vera debet esse subiectum a Predicato aliquomodo diversum - Ratio é - Quia in propone affirmativa, enunciatur 1or esse illud, et in negativa 1or non esse illud. ergo debent esse unum vel diversa. Similiter. Observa idem potest esse cum alio vel accidentaliter vel essentialiter. Accidentaliter idem est cum altero quod accidit alteri ut esse dormiens homini, Essentialiter idem est cum altero quorum unum sine alio nec esse nec cognosci potest. Similiter diversum. unum ab alio esse vel essentialiter vel accidentaliter. Essentialiter diversum ab altero quod alteri repugnat essentialiter, ut humanitas homini, Accidentaliter quod alteri repugnat accidentaliter.

Dico 3io. Inter Terminos. Concretos qui secum idem sunt aliquomodo, vera est affirmatio et argumentatio ab uno ad alterum. Vg. homo est albus, ergo aliquod albus est homo

Dico 4to. Propō causalis tunc est Vera quando in antecedente est vera causa Consequentis non vero quando solum bona illatio. Vg. quia fumus est, ignis est. Haec propō illativa est Vera, causaliter falsa.

Dico 5to Disiunctiva Propō est Vera cum saltem altera pars illius est Vera.

Dico 6to ad Veritatem vel falsitatem Conditionalis non requiritur veritas vel falsitas singularum partium propōnis Sed tantum illationis vel connexionis antecedentis cum consequente Vide Arriaga.

Finis

Conditionalis nō ꝟl ponit in esse.

Axioma

Dico 7mo. Propō modalis de necessario est Vera, cuius dictū potest reduci ad Propōnem de inesse in materia necessaria. Falsa autem est cuius dictum resolvit in Propōnem de inē. in materia impossibili uel contingenti. Item Propō modalis de impossibili, est Vera cuius dictum resolvit in Propōnem de inē impossibilem. Modalis de inē uel contingenti est Vera, cuius propō de inesse in quam resolvit dictum est necessaria vel contingens. ¿

de inē, & absoluta.

Dico 8uo quod in Propōnib⁹ absolutis et capla, sec in modalib⁹ est modus Vide bene in absolutis non est propō negativa. nisi ante copulam ponatur particula non. quamuis ponet ante ipsum predicatum. ut, omnis homo est non lapis. est Propō affirmativa. Sic in Modalibus non est negativa quamuis ante copulam ponat particula Non. nisi ante ipsum modum ponatur. Vide bene propō Homo necessario non est albus, est Propō modalis affirmativa negativa uero sec. Homo non necessario est albus. Sic dicit Aristo. Primo Priorū c. 4.

Dico 9. Contradictorie Propōnes nec simul Vere nec simul false esse possunt, quia idem esse et non esse simul impossibile est.

Dico 10 Contrarie non possunt esse simul Vere, possunt tamen esse simul false, ut omnis homo est albus, Nullus homo est albus.

Dico 11mo. Subcontrarie possunt esse simul Vere non simul false. simul uere sunt sc. aliquis homo est albus, aliquis homo non est albus.

Dico 12. Subalterne in materia necessaria ambe sunt Vere, In impossibili ambe false. In Contingenti si Vniversalis est Vera et particularis est Vera, non tamen contra.

TRACTATVS III

DE TERTIA OPERATIONE Intellus:

CAPVT I Quid est tertia Operatio

Dico Primo Tertia Operatio intellus significata by Ergo Vocat Discursus ex eo quod sit motus quidam intellus a noto ad ignotum Dicit Consequentia, sequella illatio, iudicium illativum deductio unius ex alio. Cognitio inferens unum ex alio, Argumentatio ratiocinatio, syllogizatio, arcensus, decensus, Modus arguendi.

Dico 2do. Tertia Operatio intellus est Iudicium illativum unius ex altero notum designans by Ergo, seu est discursus ab uno cognito ad aliud cognoscendum. Dicitur discursus Metaphora sumpta a progressu locali, qui est Dispositum unius post alterum. Quod ut intelligas. Suppone triplex obiecta cognoscibilia. 1mo. quaedam cognoscuntur in alio et beati in Deo creaturas. 2do quaedam cognoscuntur post aliud, ut Vbi cognitio est ratio cognoscendi creaturas. 3tio quaedam cognoscuntur ex alio, ut Vbi unum cognitum dependenter ab alio cognito, cognitione diversa. Primus modus cognoscendi non est discursivus quia licet cognitum unum dependere ab alio non tamen cognoscit dependenter. Secundus modus dicitur Discursus successionis qualis est inter

(cognitio triplex. in alio. post aliud. ex alio.)

pr:

pedes ambulantium Tertius. est discursus connexionis seu consecutionis seu illationis, quia posita una cognitione, circa ali-quod obiectum necesse est poni alteram circa aliud obiectum ri-orionis cognitionis.

CAPVT II.

Quotuplex est tertia Operatio intellectus.

Dico Primo. Tertia Operatio intellectus recte dividit in consequ-tiam materialem seu absolute dictam, et in consequentiam forma-lem seu argumentationem. Ratio est, quia consequentia dicta est a verbo consequor. et significat vim illam, qua una vere se-quitur ex alia. Quod ut intelligas

Suppono. Tertiam esse Operationem tribus quasi partibus constare, Antecedente, Consequente, et Connexione horum duo-rum significata per Ergo. quae ultimus est Consequentis. Definit-am a Combricensibus primo Phis. Cap. Art. 3. sic. Consequentia est Oratio in qua aliquid ex aliquo colligit. Quia vero quando aliud colligit ex alio alio, beneficio argumenti, seu ratiocinationis, ideo consequentia formalis a Argumento, seu ratione, quae est quasi forma et anima quaedam debitae proposi-tionis, dicit argumentatio, ratiocinatio &c. Quando autem colligit unum ex alio nullius argumenti beneficio, et tunc dicit Consequentia materialis, caret enim forma et anima et anima illationis, seu est ratione. V.G. Petrus est

Consequentia q.

formalis Consequentia

Materialis Consequ.

dal Ego Petrus sentit Et Eor passim videre est in Propo
nentibz Equipollentibz Identicis Convertibilibz &c.

Dico 2do Argumentatio seu consequentia formalis, recte dividit
in modos naturales argumentandi et artificiosos.
Naturales sunt. Entimema. Sorites. Dilemma. Epicherema
Inductio et Exemplum.
Artificiosus Unicus est modus argumentandi, in Syllogismo
qui iuxta omnes dividit in Demonstrationem et Probabilem
seu Opinativum vel Dialecticum de quibus paulo post.

CAPVT III:

Quis usus Tertiæ Operationis

Dico 1mo A Propone infinitante ad negativam in
materia necessaria et remota, bona est consequentia materialis
quia tales propones ambæ sunt sibi equivalentes, ut etiam
supra insinuatum est. Vg. Homo est non animal. Ergo Homo
non est animal, et è converso. In Materia tamen contin-
gente non valet qz tales propones non æquipollent nisi qz
esset in subiecto existentia requisita. Vg. Antichristus
non est Crudelis, Ergo Antichristus est non Crudelis.

Dico 2do In Propositionibz Modalibz, ab affirmativa ad negativam non semper valet
consequentia. Vg. Se Falsum est Petrum sopitum è Romæ Petrum. Ergo verum
est Petrum sopitum non esse Romæ Petrum.

Dico 3io Verum licet inferre ex Vero, ut Petrus est Eor.

ergo

Ergo est rationalis. Nonnung etiam ex falso, ut Petrus est equus ergo est animal.

Dico 4to Falsum licet infere tantu ex falso ut equus est homo ergo est rationalis.

Dico 5to ex necessario licet infere necessarium et ex possibili et ex contingenti. Vg. Petrus est necessario animal. Ergo necessario est vivens.

Dico 6ta Impossibile licet infere tantum ex impossibili. Vg. Homo est lapis. Ergo est falsum expen.

Dico 7mo. Contingens ex impossibili et contingenti licet infere — vg. homo est asin Ergo cantat, est albus ergo albedo est.

Dico 8uo. Ex quocung sequit antecedens sequit et consequens. vg. Omne rationale est risibile. Omnis deus est risibilis. Ergo Deus est risibilis.

Dico 9. Quicquid sequitur ex consequenti sequit ex antecedenti.

Dico 10. a subiecto non supponente existentiam nec veritatis non licet argumentari ut. Spiritus Sanctus a Solo Petro prudenti gubernat Ecclesiam, Ergo est primus ex. Antichristus est crudelis Ergo Antichristus est.

Dico 11. Licet argumentari a singularibus ad vocales, et ab vocalibus ad singularia, et prior argumentatio dicit Ascensus et virtutes. posterior am descensus et resolutio. Quia vero 4tuplex est suppositio terminis communis. Quadruplex etiam erit ascensus et descensus Vtc. Copulativus disiunctivus distributivus et confusus.

Dico 12. A sensu diviso ad compositum, et contra non licet

argumentari. Ratio est. quia sensus prior equivalet reduplicativa Vg. Petrus prout sedet ambulat. Ergo. movetur, posterior sensus equivalet specificativa Propositi Vg. Petrus qua sedet ambulat Ergo movetur. Vbi breuiter.

Observa aliud esse habere potentiam simultatis, aliud habere simultatem potentiæ. Habere potentiam simultatis est habere potentiam eliciendi duos actus. Vg. ambulandi et sedendi, habere vo simultatem potentiæ est habere potentiam ad actus oppositos simul Vg. Cum Petrus sedet dicit habere simultatem potentiæ ad ambulandum seu posse ambulare. quia habet simul potentiam ad ambulandum et sedendum non tamen dicit habere potentiam simultatis, ad ambulandum et sedendum seu non posse simul ambulare et sedere. Hala ip̄ est argumentatio a simultate potentiæ ad potentiam simultatis

Dico 13. a Termino supponente simpliciter, neg descendere neg ascendere licet in Argumentando. Vg. Homo est species. Ergo et Petrus est species et Paulus est species. falsa est argumentatio. Ratio est. qz termini tales Omnium Pluto suppositum consequuntur immobiles Ergo est nec absolute nec pro alio supponibiles

Dico 14. A distributivo ad Collectivum sumendo distributivum pro omnem Copulativo et Collectivum pro termino supponente copulativi non valet consequentia inita omnes, nisi ascensus copulativus habeat se ut causa et tota collectio ut effectus.

Dico 15 A non distributo ad distributum non valet consequentia.

Dico 16. Ab vno contrario et disparato affirmato valet consequentia ad negationem alterius. Vg. Petrus est Homo Ergo non est

fol

asinus.

Dico 17 ~~ex~~ necessario Quod stat cum Antecedente stabit et cum consequente, et quod Consequenti repugnat. etiam Antecedenti repugnabit. Dico 18. Argumentum ab argumentatione differt eo quod Argumentum sit ratio Argumentatio ut dispositi rationis. Quae quidem tradita est in Contexendo Logica et alibi ut in Syllogismo. Ideo Syllogismus in ea argumentationis differt essentialiter ab aliis speciebus argumentationis enumeratis Sed nam de singulis in particulari.

CAPVT IV. De Syllogismo

§. Primus Quid est Syllogismus.

Dico imo Syllogismum esse ab Aristotele quem duobus libris Priorib. Analyticorum excolvit Vocat Syllogismus, latine ratiocinatio, Collectio ex alio, denique triangulatio, eo quod eum intellectus instar trianguli formet componatur ex medio et duobus extremis.

Dico 2do. Syllogismus est Oratio in qua quibusdam positis (hoc est in forma disjunctiva vel connexiva) aliud quid à positis (hoc est Conclusio) necessario est Contingere eo quod Ea sint. (hoc est necessitate Consequentiae non consequentis quod ut intelligas.

Suppono Necessitatem Consequentiae esse Habitudinem, seu relationem Causalem consequentis ad antecedens. Necessitatem vo consequentis esse connexionem necessariam terminorum inter se quibus constat Propositio dicta consequens, seu Conclusio Vg Ea. Ergo Deus est viribus.

Dico 3io Materia Syllogismi circa quam versatur Syllogismus est Omnibus res, Materia in qua recipit, aut intellectus, qui

etiam simul est causa efficiens ipsius. Causa Finalis Syllogismi est Veritatis assertiue.

Dico 4to. Materia ex qua Syllogismus componitur dicit est remota alia proxima. Remota sunt Termini. Maior, minor, et medium. Maior term. dicit Praedicatum Conclusionis iuxta Aristotelem Cap. 5 Minor extremitas est subiectum Conclusionis. Medium seu Argumentum est Terminus quo mediante connectuntur extrema Conclusionis. Proxima Materia. Sea ex qua Syllogismus proxime sunt duae propositiones, dicta praemissa eo quod praemittantur ante Conclusionem. Et earum praemissarum altera dicitur maior. quia maiorem continet extremitatem. altera minor. quia minorem.

Dico 5to Syllogismum constare forma, figura, et modo. Forma. est figura et modus Syllogismi. Figura nem est Collocatio medij termini cum subiecto et Praedicato conclusionis, quae Collocatio tripartiam tantum fit. Primo partem praedicat medij termini partim subijcit et sic prima figura nascit. Secundo. medium praedicat ubique et subijcit ita figura. Tertio. Medium ubique subijcit et sic est Tertia figura. Quartam a Galeno inuentam non ede diuersam ab illa a prima Aristotelica. Tertio breuitatis compendi. quia sub figura Galenica sola praemissarum transpositione differt ab Aristotelica. ut patebit ex tabula. Modus est Collocatio praemissarum secundum quantitatem et qualitatem uide. secundum Vsalitatem et Particulantatem, affirmationem et negationem

Modi figu: a ly directa. a ly indirecta.

Modorum aly sunt directi aly indirecti. Directi in quibus id subijcit et praedicat in Conclusione quod secundum exigentiam

Cons

consequentiæ ex ipsa intellus inclinatione subjiciendum et prædicandum vel et. Indirecti 6 Conclusiones in quibus non idem subjicitur et prædicatur ad quod inclinat intellectus. Modos omnes trium figurarum Versu illo expimunt Philosophi

Barbara Celarent Darij Ferio Baralipton. } Primæ fig.
Celantes Dabitis Fapesmo Frisesomorum }
2 fig. Cesare Camestres Festino Baroco Darapti.
3ti Felapton Disamis Datisi Bocardo Ferison.

In hi Vocabulis hæc Observa. Primo notam prima Vocabula spectare ad Primam Figuram, Secunda quatuor ad secundam, reliqua sex ad Tertiam.

Observa 2do quod singula Vocabula tribus tantum syllabis et singulæ syllabæ singulis vocalibus constant. Nam in Baralipton et Frisesomorum quarta syllaba nihil tantum significant.

Obs. 3io Quid significat unaquæque Vocalis in hæc Versiculos supradictos. Asserit A negat E. &c.

Secundus. Quotuplex est Syllogismus.

Dico Primo. Syllogismus alius est perfectus alius imperfectus, Perfecti sunt quatuor modi Primæ figuræ, alij vero sex imperfecti. Dico quod in omnibus his non adeo probate ut ex primis quatuor clarent Ventas et connexio consequentiæ præmissæ.

Dico 2do Syllogismum dividi secundum Materiam remotam, sic est secundum terminos ex quibus constat et a quibus dicit Vocalis,

Reduitz ergo Baralip. ad barbara. Celantes ad Celarent. Dabitis ad Darij. Fapesmo ad Feio. Frisesom ad Feio. Cesare ad Celarent. Camestres ad Celarent. Festino ad Feio. Baroco ad impossibile. Darapti ad Darij. Felapton ad Feio. Disamis ad Darij. Bocardo ad impossibile. Ferison ad Feio. Ubi Observa primo. Iteram ea, in q̃ vocabuli quinam indicare ad quos ex illis quatuor debeat reduci. Vg. quia a. B. ad Barbara quia C. ad Celarent ce. Transpositis et Conversis propositionibus ita Vbi Vg M. in aliqua syllaba reperitur, illa propo transponenda est hoc est ex Minore maior et ex maiore minor facienda. Vbi P. illa Propo q̃ convertenda est per accidens, Vbi S. simpliciter convertenda est. Particula C. in medio vocabuli indicat illam modum reducendo ad impossibile inita illos versus.

S mult. simpliciter uerti. P uerò per accì:
M. mult transponi. C. per impossibile duci.

Modus inueniendi medium.

Duo Fertur. Tertia propositio est modus inueniendi medium seu argumentum qui ab aliq̃ nomine Pons. ea ea quod nectat duo extrema quasi duas ripas inter se dicit Boe. diuersum ea ea quod inueniendi medij seu argumenti et ratiocinis ingenium discernat a medio. in re ipsa ea est Ratio qua inuenit Argumentum ad probandam datam propositionem. Hunc modum Varij inire patuit Omnes tamen obscurum et difficilem propter tot sacramenta fictarum vocum Fecara Casoth. faciliora et utiliora ni fallor tradidit ad inueniendum medium syllogismum Ego erunt. Primo ad omnem conclusionem inferendam quaerendum est medium convertibile cum altero extremo ut est Vg. Definitio subiecti vel praedicati proprietas Quarti modi. Secundo ad inferendam conclusionem affirmatiuam quaerit medium quod conueniat cum subiecto et Praedicato. cum subiecto Vniuersali cum Praedicato saltem particulariter. Tertio ad inferendam

con

conclusionem negatiuam immediatam medium reperiendo primi extremi et connexionis cum altero. Quarto Forbes Argumento, non realiter loquendo subiecti aut Praedicati conclusionis Definitio, Genus, Causa, effectus, Species, Simile Dissimile, Contrarium, adiunctum, coniugatum &c: Licebit ipsa quaerere Argumenta huc in locis subiecti siue in locis Praedicati.

§. Quartus. Quis Vous Syllogismi.

Dico Primo. Omnis Syllogismus affirmatiuus debet esse conformis regulae seu Principio sic appellato. Dici de omni. et dicit hoc est quod praedicatum aliquod de subiecto aliquo uniuersaliter sumpto. Praedicat etiam de omnibus inferioribus subiecti praedicari debet. Vg. in hac Propone. Omne Animal est Viuens quia praedicat Viuens de animali realiter sumpto Praedicatur etiam de singulis inferioribus animalis. Vnde verum est dicere, Omnis equus est Viuens. Leo, asinus &c.

Dico secundo. Omnis Syllogismus negatiuus debet esse conformis regulae seu Principio sic appellato. Dici de nullo. hoc est quando Praedicatum negatur de subiecto Vniuersaliter sumpto. negari debet etiam de omnibus inferioribus subiecti Vg. in hac Propone. Nullum animal est planta. Quia planta negat de omni animali, negari etiam debet de singulis inferioribus subiecti. Vnde verum est dicere. Equus, Leo, asinus, et hic de caeteris non est planta.

His regulis duabus nituntur omnes Syllogismi præcipue necessa quæ non primi Primæ figuræ quibus ad negetur consequentia debent probari per has duas regulas. et cum his regulis syllogismus coincidit etiam illa Theologica ac Philosophia. Quæ sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se. et quæ distinguuntur ab uno tertio distinguuntur inter se.

Dico tertio. ex duabus Præmissis singularibus etiam de medio Vniuersalium sicut et ex præmissis particularibus nec definitis in materia contingenti nihil infertur potest in illa figura. Ratio est quia cum in tali syllogismo proponitur a non distributo ad distributum nihil infert potest Vg. Hic homo est animal. Petrus est animal. Ergo Petrus est hic homo. Hæc conclusio materialiter tantum sequitur ex præmissis, non autem formaliter - suus iudicium est. Quia eadem forma in alia materia falso concludit Vg. Petrus est animal, Hic Leo est animal Ergo Petrus est hic Leo.

Dico 4to. Ex una quæ præmissa negativa in nulla figura quicquam sequitur. Ratio est. quia in tali syllogismo extrema conclusionis non iungunt vllo modo cum medio

Dico 5to. Ex indefinitis et negativis duabus præmissis recte infertur conclusio. Ratio est. qz indefinita est affirmativa non negativa.

Dico 6to Syllogismus de medio negativo recte concludit. Ratio est. Quia ex negatione pt inferri quodvis quandoq negatum. Vg. Id quod non est rationale est non est risibile. Angelus est id quod non est rationale - Ergo Angelus non est risibilis.

Dico. 7mo. Medius Term non debet ingredi conclusionem. Ratio est quia alias Conclusio non differret a premissis et ga idem gauret per idem.

Dico 8. Medius Term. in altera saltem premissarum debet esse distributus. Ratio est Quia alias extrema Conclusionis non essent eadem Vni tertio sed duobus.

Dico 9 Conclusio in Omni Figura sequit debiliorem partem. Debilior aut est negativa quam affirmativa et particularis quam Vniversalis Quoties ergo altera premissarum est particularis vel negativa totiens etiam Conclusio debet esse particularis vel negativa.

Hactenus Praecepta Communia figuris omnibus. Nunc particularia.

Dico 10. In modis Primae figurae directis ex particulari maiore nihil sequit sicut et ex minori negativa. quod Vnum ille Versiculus exprimit. Sit minor affirmans, nec maior sit specialis. Regula Fig:

Dico 11. In secunda figura ex maiori Particulari sicut et ex utraq affirmativa nihil sequit juxta illum Versiculum.

Vna negans praeat nec maior sit specialis.

Dico 12. In 3ia figura ex minori negativa Conclusio non potest ex Conclusio debet esse particularis, quia alias a non distributa ad distributam procederet Argumentum. exprimit hoc Versiculo illo.

Sit minor affirmans Conclusio sit specialis.

Dico 13. Syllogismi Suppositici Conditionales, Modales, exponibiles, Obliqui, et alij cum Virtute Categoricorum concludunt. debent reduci

ad Sol. Dico 14. licet Argumentari ex casu impossibili per locum intrinsecum et extrinsecum. Vno est supponto casu alicuius impossibili eog admisso. (dummodo non destruat formalem suppositionem, nec involvat repugnantiam formalem terminorum) Syllogismus est validus. Vg. Supposito per impossibile quod Deus non esset ens, adhuc esset rationalis, et si Petrus non esset risibilis adhuc esset risibilis. Si am dicas supposito quod homo (qua talis) rideat adhuc esset asinus, vel supposito quod Deus non esset homo, adhuc esset animal. inepte supponis. quia ex tali suppositione sequitur quidlibet absurdum non vero ex priori suppositione. Ratio est. Quia cum omnis Propositio Hypothetica Vt Consequentia. et ex Hypothetica impossibili sequitur aliquid non tamen quidlibet Sed illud quod habet connexionem cum antecedente, Necessarium etiam est ut ex casu impossibili liceat inferre aliud. Vg. si Deus esset angelus est spiritus.

CAPVT II.

De Syllogismo Demonstrativo.

§. 1. Quid est Syllog. Demonstrativus

Dico pmo Demonstratio est Syllogismus Verus certus et evidens. Per Verum excluditur Sophisticus, per certum Probabilis, per Evidentem Theologicus Obscurus. Sea quod idem est. Demonstratio est Syllogismus genericus dictorum.

Dico 2do. Juxta Aristo. pmo posteriorum Cap 2. Demonstratio est Syllogismus ex Veris, Primis seu immediatis, seu Indemonstrabilibus, et notioribus ac prioribus, necessarijs, proinde per se Vniversalibus, Secundum quid causam dentibus Propijs, et causalibus conclusionis. Hoc Definitio patebit ex infra dicendis.

§. 2. Quotuplex est Syllog. Demonstrativus.

Dico pmo Demonstratio alia est Quia. ex quod res demonstret esse.

alia

alia Propter Quid? ēo quod demonstrit (uv res sit? Ratio est. Quia de omni re licet duo tantum quari possunt. Primo an sit? Eoꝝ est vel simplr et sine additō vel an sit tale? Vel an sit sic? Ido quasi pt Cur sit? Prior questio solvit̄ per Demonstrationem Quia seu Quod. Posteriori am Propter quid?.

Dico secundo. Demonstratio Quia seu Quod alia est per effectum et dicit Demonstrām a Posteriori seu signo alia per aliud cum medio aliud efficax. dummodo non sit causa Conuertibilis cum Predicato conclusionis.

Dico 3io. Demonstrām Propter quid? alia est perfectissima seu potissima alia minus perfecta. q tamen pro medio habet causam seu quasi causam ideo dicit Demonstrām Propter quid et a Priori. nam causa est prior suo effectu.

§. Tertius. Quæ sunt Proprietates Sylloz. Demonstrativi?

Dico imo Vnica tantum est Proprietas Syllogismi Demonstrativi vtē Scientia seu infallibilis attingentia Veritatis, et hoc nihil aliud est quam cognitio vera, certa, et evidens, ac discursiva. Ad intelligendam hanc conclusionem.

Supponē Certitudinem Omnium consensu duplicem esse, alteram intrinsecam seu obiecti et rei ipsius, hoc est adhæsionem cognitionis firmam ad obiectum Verum ut revera est. Alteram extrinsecam seu subiecti seu intelligentiæ qua procumptus assentiatur aliquo etiā falsum putat esse certum. Russus Certitudo intrinseca alia est moralis qua homines prudentes inter se de multis rebus existimant ut Romam esse, Alexandrū magnū fuisse. Alia experimentalis quæ ex sensibus oritur habet. Alia Physica qua certo sumus ordinariē de rebus fieri solitis ex suis ordinariis causis ordinaria Potentia Dei licet absolutē loquendo possint

certitudo extrinseca: cui aliquando non ppr accenta: sed per accidens pponitur.

Certitudo ~~extrinseca~~ intrinseca

alia

impedit sit certum est Deus Omnium solem, Deum esse absoluta potentia Dei possit non esse, Alia denique certitudo Metaphysica. quæ dicit irrefragabilem infallibilitatem qua certi sumus de Propositionibus æternæ Veritatis ut Deum est animal, Angelus est spes &

Suppone secundo. Evidentiam esse contra distinctam à certitudine, Potest en ei syllogismo certus non tamen evidens sed obscurus ut sunt Theologici Omnes ferè. Evidentia ergo nihil est aliud quam perspicuitas seu limpida et clara perceptio rei. Et Licet evidentiam requirit Scientia simul et certitudinem aliquam saltem, Eor est sive moralem sive Physicam, sive experimentalem non enim semper requirit Metaphysicam

§ 4. Quis Usus Demonstrationis?

Dico Primo in Qi demonstratione antequam conclusio infertur præcognoscendum est de præmissis quod sint Vera non quidem reflexè et signanter sed exercitè. Item præcognoscendum est de subjecto conclusionis et Prædicato Quidnominis, seu significativo extremorum propositionis. Ratio est. qa Demonstratio dt esse illativa ignoti ex noto. Eor est præcogniti seu prius cogniti ante conclusionis notitiam.

Dico Solo In Omni demonstratione Præcognoscendum est de subjecto conclusionis præter quid Nominis etiam quod sit Eor est possibile saltem. quia ut Aristoteles ait, Quærere quid est. non 2. Post. Tex 8.
Habenti quod est nihil est quærere. Et Licet intelligi Deum Actione connaturali. Omnis doctrina et disciplina fit ex præexistenti cognitione. et Deum sunt præcognita. Eor est. Præmissæ

fol.

subiectum et Predicatum conclusionis. et illud. Tres esse præcognitiones. Ergo est Quid nominis de subiecto et Predicato, et quod sit possibile. et quod vere sit promissa.

Dicio 3io. Premisse Demonstrationis debent esse Vere. Explicio. Veritas est duplex. Transcendentalis seu Entitativa, et Intellectualis. Transcendentalis est. Ratio entis. quod enim est Ens, est Ratio Verum seu Vere Ens. Intellectualis est. Conformitas intellectionis cum re intellecta. Et Ergo vnusquisq; explicé. altera incomplexa seu Pura. cum sit recipere in anima species seu similitudo rei talis qualis est ipsa res, et Ergo Veritas etiam primæ optioni competit. Altera Complexa seu actiua. quod intellectus elicit Judicium conforme obiecto. Dicitur Complexa. quia intellectus iudicando rem complectit, seu componit predicatum subiecto

Veritas { Transcendentalis seu Entitativa et Intellectualis

Dicio 4to. In Omni Demonstratione debent esse premisse entia evidentiora non tamen certiora aut evidentiora conclusione Ratio est. Quia idem est motivum assentiendi premissis quod et conclusioni Vide tam certum est Deum Vg. esse. quàm creaturas esse ex quibus Ri colligimus existentiam

Dico 5to: In omni demonstratione premisse debent ee prefectus notæ seu magis scitæ quam conclusio. Ratio e. qa ut ait Aristo. Primo Posteriorum textu 1. Propter quod unum quodq; tale et illud ipsum est magis tale. Vide. Quotum bonum unumq; est tale vel tale, et unum est tale propterea certum est. illud ipsum esse magis tale. Vg. Finis amatur et media propter finem. Sequit ergo ut ipse finis magis ametur.

Notab an aliquid dicat duplr. Primo secundum naturam. Ido. se

quadam nos. Notiora secundum nos sunt quæ sensibus citiꝰ percipiunt. ut singularia quàm vniuersalia. Notiora secundum naturam quæ sunt vniuersaliora et magis a sensu absunt.

Dico 5to. In omni demonstratione debent esse præmissæ immediatæ seu notæ per se non per aliud seu prima et indemonstrabiles, actu nisi quoad nos vel virtute sua est licet actu non sint immediata principia possunt tamen resolui in immediata resolutionis intellectus. Solum en discentem oportet credere prima non demonstrantem ut ait Aristoteles. Quædam Propositiones immediatæ in quolibet intellectu quædam sunt notissimæ et sub in scientys vocat Arista: ianuas a quibus nemiam posse abesse dicet. Eadem vocant philosophi maximas sua est claritate et virtute, Axiomata, sua est virtus nobis manifesta. Dignitates eò quod sint dignæ fidei per se. Prima principia, complexa, quæ ex illis multa alia demonstrantur. Eadem in ethica vocamus jus, legem naturalem, lumen naturæ, synderesim, conscientiæ, principia honestatis. Et pro talibus multis dant sabitus pt. Quædam ám ipsarum propositionum immediatarum sunt notæ per se nemini non omnibus sed nec planibus tantum nec sapientibus, ipsa ut dicit primo topicorum: c. 1. vel ciby nec plurimis nec probatis: aut sunt deducta ex primis, sed qz non difficulter ideo ut bene notat Bellarmin dicuntur adhuc bene per se notæ ut sunt præcepta Decalogi. Deducta verò difficilis ex alijs dicuntur conclusiones seu per aliud notæ.

Dico 2mo. In omni demonstratione præmissæ debent eè causæ conclusionis. Ratio est qz conclusio dependet a principijs. Causa autem alia est in eendo alia in cognoscendo. ut. Vg. ignis est causa fumi in eendo. fumus ám est causa ignis in cognoscendo. Cognito en fumo cognoscitur ignis.

Dico 8uo. Premissæ in omni Demonstratione debent esse priores et natura notiores conclusione si causam essendi contineant. si am premissæ effectum contineant sunt priores et notiores nobis non secundum nos. Ratio est. qz effectus ut plurimum sensibus sunt notiores nobis seu secundum nos non secundum naturam cum ex eis fiat cognoscibilis.

Dico IX. In oi Demonstratione debent esse premissæ quæ scitur habere non possint seu necessaria quæ ad essentiam non quæ ad existentia seu necessitate complexa non incomplexa cuiusmodi vel absoluta vel ex suppone.

Dico X. In omni demonstratione premissæ debent constare. Predicato dicto de omni hoc est visali secundum quod ipsum et per se utail et probat fuse Aristoles primo posteriorum.

Dico XI. In Demonstratione non pt dari progressus in infinitum.

Ratio est. qz cum tria tantum in Demonstratione sint subiectum et predicatum conclusionis ac medius terminus ex nullo eorum pt fieri progressus in infinitum.

Dico Ultimo. In demonstrationibus non pt fieri circulus propriis eo quod ignotum ex ignoto deduceret potest tamen fieri circulus improprius seu regressus demonstrationis. sic dicit Octavio Piccolomini tex. 80. ex perpetuitate motus demonstratur primus motor. Textum 55. ex primo motore perpetuitas motus, et ubi ex vaporibus pluviam ex pluvia vapores dari demonstrat Philosophus. Circulus ergo perfectus est. quando eb eodem ad idem eodem modo cognitum fit regressus. Cum autem fit regressus ad idem diverso modo cognitum tunc est imperfectus circulus.

CAPUT · III.

De Syllogismo Opiratino

§ Quid est Syllogismus Opiratinus?

Dico 1mo Syllogismus Opinativus dicatur, quia opinionem generat. 2do Vocatur dialecticus syllogismus eò quòd fiat de omni re probabiliter in utramq; partem disputemus. Cujus Structuram qz docet Logica Vocatur dialectica satis ineptè cum potuerit vocari a Demonstrativus. 3io Topicus, eò quòd docatur in libris topicorum seu in libris de Vocibus mentorum. 4to Vocatur Verosimilis attingentia veri, eò quòd non infallibiliter attingat Verum.

Dico 2do Syllogismus Opinativus est Syllog. ex probabilibus collectus. Probabilia vero dicta, Alicui sunt quæ videntur vel omnibus vel plurimis vel sapientibus.

§ 2. Quotuplex est Syllog. opinativus?

Dico 1mo tam Varium et multiplex est Syllog. opinativus quam varia et multiplex est mala circa quam versatur. Vide si versetur circa malam Theologicam dicetur Theologicus. Si circa Metaphysicam. Metaphysicus. Et sic de reliqs.

§ 3. Quæ sint propriétates Syllog. opinativi?

Dico 1mo. Syllogismi Opinativi unica est proprietas. Vt. opinio. quæ varia. Alicui (qui poste: Cap 25) Et ad sensum Veritatis in finem seu cum formidine oppositi quod debilitatem argumenti seu rationis. Vel aliter. est affirmatio aut negatio alicujus rei cum formidine ob debile Argumentum. Hoc argumentum si fuerit levis alium generabit suspicionem non opinionem. Si nullum fuerit. generabit judicium temerarium. Si cum aliqua Ex fuerit sola auctoritas dicentis generabit fidem.

§. 4. Quis usus Syllogismi opinativi.

Dico 1mo Syllogismus opinativus debet constare ex tribus. 1mo Problemate. 2do Propositione. 3. Predicato, ut docet Aristoteles 1mo Topicorum.

Problema. Est quaestio vel interrogatio de utraq parte contradictionis. Vg. Utrum Caelum sit incorruptibile nec ne?
Propo. Est altera pars determinata contradictionis seu interrogatio de una tantum parte problematis Vg. Utrum Caelum est incorruptibile.
Praedicatum. Est id quod quaerit & interrogat de subiecto. Vt genus aut species aut differentia aut Proprium aut accidens quae quae Eaventur in Isagoge Porphyrij.

Dico 2do. Argumenta Syllogismi Opinativi ex Vitatis argumentorum Sedibus desumantur. Haec argumenta seu media sunt duplicia quaedam essentialia quaedam accidentalia. Essentialia sunt Definitio genus, species, Differentia Materia forma finis, efficiens, partes integrantes, totum, Accidentalia sunt ut Simile, dissimile Antecedens Consequens, effectus, oppositum, et denig aut Contradictio.

CAPVT. IV.

Quid et quotuplex est Syllog. expositorius?

Dico 1mo Definitionem illig datam de Supernb.
Dico 2do. Syllogismus expositorius alius est proprius alius impropriis. Expositorius Propriis. qui constat medio singulari ut Sr. Judas fuit Apostolus. Judas fuit proditor. Ergo aliquis Apus fuit proditor. Expo: Impropriis qui medio communi constat ut Sr. Omne Deus est aal. Petrus est aal. Ergo Petrus est Deus.
Dico 3tio Syllogismus Expositorius Propriis fieri pt in oi figura

In Prima fig. duo modi habet Syllogizandi. In primo modo utramq; premissam habet affirmativam. In 2do Priorem affirmativam Posteriorem negativam.
In 2da et Tertia figura Tres modos habet. In primo mod. utramq; premissam habet affirmativam. in 2do primam affirmativam 2dam negativam. In 3io. Primam negativam, 2dam affirmam.
Dico 4to. Medium Singulare Syllogismi expository debere esse incommunicabile seu non commune pluribus distinctis. Unde natus é hic Syllog. expositorius. Tota Deitas est Pater. Filius Dei est tota Deitas. Ergo Filius Dei est Pater. Quia in maiori cy Tota Deitas est terminus Singularis communicabilis toti Sme Trinitati qui tamen in maiori non accipit distributive.
Quares. Quid est Syllogismus Copulativus et Disiunctivus?
Respon. 1mo Definitionem illorum Haberi ex Logica dialis.
Resp. 2do. Copulativus Syllog. solum negativus est in Veru, et ho unu tantum modo. quado Ita una pars ponit, ut altera tollat. V.g. Sic. Non et Studet Petrus et ambulat. Sed Studet. Ergo non ambulat. et é contra Sed ambulat. Ergo non Studet.
Resp. 3io. Disiunctivus Syllogy tunc tantum est bonus cum a Destructione unius partis argumentamur ad Severandu aliam. Vg. vel Studet Petrus vel ambulat. Sed Studet. Ergo non ambulat. et é contra.
Quares secundo. Quid est Entimemma. Quid inductio quid explan. quid Sorites?
Resp. ad Primum. Entimemma est Syllogismus truncatus

1 seu

seu Argumentatio Cui vna propositio deest ad formam Syllogisticam.
Rx. ad 2dum. Inductio est argumentatio a singularibus seu enumeratis ad Vniuersale distributum ut, Et Petrus est risibilis et Andreas et ita de cæteris. Ergo omnis homo est risibilis.
Rx. ad 3ium Exemplum est argumentatio in qua vnum singulare colligit ex alio ob aliquam similitudinem. Vg. Aristoteles dando operam Philosophiæ profecit, Ergo et nos.
Rx ad 4tum Soritis est Argumentatio a primo ad vltimum seu nouem recta, in qua per contextum vnius propositionis semper subiectum de Predicato præcedentis propositionis semper sumit nouum Predicatum. donec vltimum predicatum dicatur de primo subiecto Vg. Omnis homo est animal, omne animal est viuens, omne viuens est corpus, omne corpus est substantia. Ergo omnis homo est substantia.

CAPVT. V. De syllogismis viciosis.

§ Primus. Quid est syllogismus vicios?

Dico 1mo Syllogismum vicios um vocari contextus sum q̃ dra formam syllogizandi fit. Pro quo Sophistam qui demonstrature opponit, Sophistam vel Sceptorium, fallacem, litigiosum, qui opponit Dialecticus.
Dico 2do Syllogismum propie dr q̃ vñ quis contextus sub eode sensu qui videt esse in forma et non est. Seu Sophisma q̃ videtur esse, premissis vere cum vera non sint, Sophistam, qui videtur premissis habere probabiles, cum tales non sint.

§ 2. Quotuplex et Sillog. Sophisticus.

Dico 1mo Syllogismus vitiosus bifariam diuiditur. Primo in eum qui peccat in forma ut p Verbi causa in secunda figura ex puris affirmatiuis syllogismum ponas, secundo in eum

qui peccat in mala tam probabili quam necessaria.

Vicia ex parte formae Syllogismi tot esse possunt quot praecepta de syllogismo data. quorum si quod unum violetur. fit syllogismus vitiosus et non in forma. Vicia vero ex parte materiae sunt duplicia, si primo contra probabilem materiam tum peccatur quando assumunt praemissae ut probabiles quae tamen non sunt probabiles. Secundo peccatur contra materiam necessariam cum assumunt praemissae ut verae quae tamen non sunt verae. et tam vocatur Paralogismus ex primo Top. c. 1. Si cum assumant praemissae ut propriae quae propriae non sunt tum syllogismus talis dicetur Pseudographus proprie.

§ 3. Quae sunt proprietates Syllogismi vitiosi

Duo sunt. Vnica proprietas syllogismi vitiosi est, generare errorem in intellectu. seu ignorantiam, in rebus, in dictum pervenit, opinionem improbabilem.

Dico 2. Syllogismum vitiosum duobus modis generare errorem in intellectu. Uno per abusum Vocis est Vocumque Vocem quasi in una significatione cum tamen in diversa usurpetur in diversis propositionibus. Alio per abusum rerum ipsarum, scte. adverendo aliquid res quasi sibi identificatas cum tamen diversae sint. Ex abusu Vocabulorum fallacia dictionis consequunt Septem.

Fallacia dictionis
1 Vocis
2 Rei

Vocis fallacia dividit in
Aequivocationis
Amphibologia

Prima est aequivocationis seu mutatio Vocis aequivocae. Vg. Sirius Canis latrat, Sydus coeleste est canis. Ergo Sydus coeleste latrat. Vbi significatio vocis canis, mutatur. altera enim major alia in minori significat.

Secunda Amphibologia seu Mutatio sensus eiusdem orationis

ut

Vt Vg. in Sor dilog. Quod quis videt intuetur, Sed Celum Videt Ergo Celum intuet. Vbi Orationis Suig intuetur mutatur sensus, aliter en in maiori aliter in Conclusione significat.

accentus

Tertia est accentus et est mutatio vel accentus vel quantitatis vel aspirationis in eadem dictione. Vg. Quisquis Samatur Samo capitur, Sed Vnum amatur. Ergo Vnum Samo capitur. Vbi eadem dictio Samatur, aspirate in maiori, non in minori

Quarta figure dictionis et est mutatio dictionis Vnius in alteram ob aliquam Similitudinem. Hoc ám fit cum id quod uni dictioni attribuit, etiam alteri adscribit propter similitudine. Vel vó duplr continget. Primo cu effectio grammatica unius attribuit alteri ut Vg. Habeo est vbi coniugationis Ergo eo habeo. 2do cum ab uno predicamento ad aliud predicamentu fit argumentum Vg. Quidquid Hodie comedisti. Sed carnes crudas comedisti. Ergo Carnes crudas comedisti. Et. Omnis vó est Studiosus Scientie. Sed Omnis mulier est Homo. Ergo omnis mulier est studiosus scientie.

Quinta Compositionis ac Divisionis. Compositionis est mutatio Propositionis ex diuisa in compositam falsam, seu tam fit, ea propositio vera in sensu diuiso assumit in sensu compositio ut vera cum sit falsa Vg. hic, Panis potest esse niger, Sed aliquis panis est albus Ergo aliquis album potest esse nigrum. Vbi Predicatum maioris accipit in sensu diuiso ob albedine in conclusione accipit in sensu compositio cum eadem albedine.

Divisionis "contra fallaciam" tam fit cum a sensu compositio uero argumentamur ad sensum diuisum falsum Vg. hic Album non pt esse nigrum, hic panis est albus Ergo hic

ponies non pt esse niger. Vbi predicatum maioris ami-
pit in scam componto cum alb edine. Conclusio infert in scam
diuiso.
Ex abusu ad verum. Septem fallacie Oriuntur. Videte
extra dictionem.
Prima est. Fallacia accidentis cum aliquid tribuit subiecto
quod ei accidenti uel eius predicato conuenit. ut Vg. Substa
est genus. Petrus est substa. Ergo Petrus est genus.
Vbi in minori conclusione tribuit id subiecto. Vt Petro quod
predicato illi⁹ sor est substantia conuenit
Secunda. est. secundum quid. et Simpliciter. Secundum quid.
est. in qua procedit a dicto Simpliciter Vero ad dictum se-
cundum quid falsum. Vg. licet canes comedere. Ergo et fca
sexta
Vbi a dicto simplr in antecedenti procedit in conclusione ad
dictum secundum quid. Fallacia. dicti simplr. tunc est. qdo
procedit a dicto secundum quid Vero ad dictum simplr sed fal-
sum. Vg. Corpo est albus secundum dentes Ergo est albus.
Vbi a dicto secundum quid et Vero in antecedente procedit
ad dictum simplr et falsum in consequenti.
Tertia fallacia est consequtis. (per antecedens intellige
tur ex quo infert aliud. per consequs quod infert ex alio)
cum ex consequte infert antecedens Vg. aal est. Ergo hō e.
Vbi ex consequnte ly aal infert Antecedens ly hō. Vel cum
ex opposito Antecedentis infert oppositum consequtis Vt non
est homo. Ergo non est animal.
Vbi ex opposito Antecedentis ly non homo infert oppositum con-
sequtis ly non aal.

Quarta est petitionis principy. Est. cum idem probat per idem. Vel per aque obscurum aut obscurius ut si probet vg. Christum ee Filium Beate Virginis sic Beata Virgo est Mater Chi. Ergo Christg est Filg Beate Virginis
Vbi per naturalitatem aque obscuram probat filiatio Christi.
Quinta est secundum plures interrogationes ut Varius quod ad plures interrogationes extorquet Vnica responsio ut si quaerat. Lupus et Homo est ne visibilis? Si neges istam propoem inferret hominem non esse visibilem si concedas, inferret lupus esse visibilem. Sic. Lupus et Homo est visibilis quedam fera est lupus. Ergo quedam fera est visibilis.
Sexta. Non causa ut causa cum sit. falsitas conclusionis Orta ex una premissa falsa tribuit alteri vere premisse ut Ioo est visibilis, lupus est Homo Ergo lupus est visibilis atq Hec conclusio est falsa. Ergo et maior ex qua fuit conclusio sic sequit.
Vbi conclusio falsa orta ex minori falsa quod lupus sit Ioo. attribuit maiori vere.
Septima et Vltima. ignorantia Elenchi. quod fit inferendo quod videt ee contradictoriam cum non sit. vt. Ioo. est maior formica et non maior templo. Ergo est maior et non maior.
Vbi in conclusione videt poni contradictoria cum non sint. Huic ad contradictoria vequint Aristoteles. Primo ut sint de eodem. 2do secundum deeodem ratione sumpto. 3io secundum idem tempus. 4to secundum eundem locum. 5. in eadem significatione.

In omni am Sophismate hæc spectari solent ut Adversarius cogatur vel propositam concedere. vi Syllogismi, aut præcognitum negare et eam dicta impegisse in metam redargutionis. vel cogatur concedere aperte falsum in metam falsi. si absurdum et circumstantiebus absurdum apparens in metam impossibilis. si sollecisave cogatur in metam sollecismi. si inutiliter idem repetere in metam ratiocinationis Vg. Omnis asinus est rasus asinus. Sed aliquis rasus est rasus asinus, ergo aliquis asinus est rasus asinus.

Atq hæc de vebus dialecticis. Dialectica tractatio sufficiat. ad Maiorem Dei gloriam et immaculatæ Conceptæ honorem.

LOGICA

Logicam propriè sic loco accipimus (qui est ars qua docet rectè definire, dividere, syllogizare, nec demonstrativè nec probabiliter. Et in hac significatione de natura Logicæ disputabimus.

Omnem verò in primis operam nostram Dei Optimi gloriæ, et immaculatæ conceptæ Magnæ Matri D.N.S. (Altissimæ Sanctæ Sanctæ) consecrata volumus.

DISPVTATIO I

De natura Logicæ.

Circa hanc disputationem examinabimus. Primo quas causas habeat Logica? 2do Quid sit? 3tio Quotuplex? 4. Qualis sit? Dari eâ illam scientiam dubium est. Et quidem quod attinet ad primum certum est in primis inter Doctores Logicæ causam efficientem esse Deum, ingenium humanum, studium, præceptores, esse insuper artus ipsiusmet Logicæ. Sciat et aliarum scientiarum realium eosdem esse actus causæ dictæ effectuæ.

Certum 2do. Causam finalem Logicæ esse directionem intellectionum humanarum.

Certum 3tio Materialem seu subjectivam in quâ nempe recipit et deponit Logica esse intellectum humanum.

Certum 4to. Materialem ex quâ esse partes Logicæ dicendas.

Illud incertum est. Primo circa quid versatur Logica seu quod nam objectum est illius materiale et terminativum. Secundo Formale (seu est) specificativum et formalitativum Logicæ seu quodnam est illius objectum formale et motivum. Tertiò de tribus quæstionibus

oribus expendemus.

QVÆSTIO 1.

Quodnam est obiectum mãale Logicæ.

Suppone. Obiectum ẽ rem illam quam considerat scientia uel habitus aliquis. Vocatur ãm imo Obiectum qz cognitioni scientifice tam; quã scopus aliquis ad quem oẽs suos actus refert et terminat dicit Secundo Materia scientiæ seu habitus. qz sicut lignum (vg) dicit mãa artificis ẽ qd artifex circa illud operando versatz. ita Obiectum scientiæ dicit Materia qz circa illud (considerando uersatur scientia. Tertio. subiectu. qz subiacz et substernitz passionibus et proprietatibus quas de illo scientia demonstrat. Quarto (compositum ex partibus — Genus. (Primo poste: t. 25.) qz obiectum totale habet suas partes et species Vg. Obiectum Physicæ Ens mobile habet suas species et partes, (Celum, elementa, mixta, quæ oia debent esse unam saltem Analogice

Diuisio Obiecti. Suppone 2do, Obiectum aliud esse impirfectu (complexum aliud perfectum complexum ẽ quod complectitz predicatum et subiectu perfectum. solum subiectum dicitz. Secundo. aliud esse materiale aliud formale. iuxta alium Rubionem. t. 18. etc.

Materiale est res ipsa quæ considerat. Vg. Corpus.

Formale. est ratio. secundum quam uel ad quæ res considerat. Eadem enim res habet plures rationes seu intelligibilitates, considerabilitates, Vel conceptibilitates. Sit idem Homo. qt considerari geniis est Ens. et sic erit Obiectum Metaphicæ. genus ẽ Ens mobile, et sic erit Obiectu Physicæ. etc.

Tertio aliud ẽ Obiectum totale aliud partiale

totale seu adæquatum duplex ẽ. Primum Vocatz adæquatum considerationis, Secundum adæquatum simpliciter

M3 ista exquisitionis, quem qt predicari in recto de singulis et oibus rebus in illa Scientia contentis seu, tractabilibus Seu quod idem est Obiectum adæquatum considerationis est. quod exquiritz Vocabulu.

communi cibus rebus quæ in illa scientia tractantur ut dicetur q. Metaph. t. 1. c. 2.
Talis est Vg. Medicina Ens medicinale. Metaphica Ens Metaphysicum
Physica Ens mobile seu Physicum. Logica Ens Logicale.
Secundum. Dicatur Obiectum adæquatum attributionis in ordine ad
quod ea considerantur in scientia tanq̃ species, partes, principia, causæ,
accidentia eius.

Partiale iterum triplex est. Vel Principale seu dignius alijs
vel minus principale seu minus dignum alio. Dicatur ita inadæquatum
qz in aliqua tantum scientiæ parte et non in tota scientia consideratur.
His suppositis.

Dico Primo. Obiectum mãle adæquatum attributionis esse
omnes tres operationes intellectus nostri apprehensionem vel indi-
cium et discursum. Est S. Thomæ initio primi posteriorum: Ubi dicit Logicã
cẽ circa eadem notionis, sunt circa propriam materiam. ubi numerat tres
operationes intellectus, et Primæ operationi attribuit librum priorum; ter-
tium Secundæ libros de interpretatione. Tertiæ reliquos.
Ratio est. Prima quia illud est Obiectum logicæ adæquatum attributio-
nis in ordine ad quod considerantur, cẽa. in Logica. Sed Omnia considerantur
a Logica in ordine ad operationes intellectus tres. Ergo tres. &c.
Maior est certa neq potest assignari quid aliud sit cẽ adæquatum Obiec-
tum attributionis mãle. Minor probat. Cẽa quæ considerantur in
Logica ordinant vel ad veram definitionem enunciationem vel discur-
sum. Ergo cẽa quæ considerantur in Logica, considerantur in Ordine ad opera-
tiones intellectus.
Ratio ita Sancti Thomæ initio primi posteriorum. Ad artem q. possunt bene
vel male fieri ordinate et facile efficiendo inventa est Grammatica artis — artes ad q. inventæ.
manifestat. Vide Aristo. 7mo Ethic. C. ultimo ait, Omnis ars natæ imple-
re id quod deest naturæ. Sed omnes tres operationes intellectus possunt
bene vel malè fieri, Ergo. inventa est aliqua ars. ad eas faciliter &
ordinate efficiendas. Sed Hæc non potest cẽ alia nisi Logica. Ergo
Logica inventa est ad operationes intellectus dirigendas vine exercendas.

Ratio 3. ad dirigendos actus voluntatis instituitur habitus particularis qui vocatur scientia moralis. Ergo etiam ad dirigendos actus intellectus alius habitus institui debuit. Sed dico non potest esse aliqua quam Logica. Ergo Logica est instituta ad dirigendos actus intellectus.

Dices Solus syllogismus est obiectum Logicae. Ergo ô ões tres operationes intellectus. Antecedens probatur primo quia ita docet Aristoteles 2 post. t. 9. et Elench. Capulti: Ergo 2do. Probatur 2do. alias operationes intellectus sunt et alij modi dicendi quae sunt quidem errore capaces sed quia facile ab ingenio naturali corrigi possunt. Ideo de iisdem arte non potest. Ars est et virtus est tantum distinctionum ut ait Aristoteles nam ut vere S. Augustin. lib. 2do. de doctrina Christiana Cap. 37. ait. Quis dicat artem esse comprehendi omnia landi scierdi 2c. licet 2do cum periculo lapsus et errore soleant exercere. Probatur tertio. Illud est obiectum adequatum Logicae attributionis in ordine ad quod cetera ordinantur, sed syllogismus definitio, diuisio, considerantur ut pote partes syllogismi. Ergo.

Probatur 4to. Solus syllog. est finis ultimus Logicae per se ultimo expetibilis ut pote adequata & perfecta intellectus humani. per syllogismum ea capiat intellectus totum obiectum seu quicquid est in obiecto. Essentia proprietates attributae causas 2c. Praeterea intellectus humanus nec ita factus est ad discursum seu syllogismum, ut in solo syllogismo tanquam fine in centro quiescit quia per illum habet ultimam suam difficultatem discursivi.

Probatur 5. quia alia operationes intellectus non habent eam perfectionem intellectus humani, sor est bene definire, dividere, syllogizare.

Probatur 6to. qd obiectum habitus instrumentarij est per quod habitus principalis acquirit ultimam suam finem, Sed Logica est habitus instrumentalis, Ergo obiectum illius est instrumentum per quod habitus principales scientiarum naturalium attingunt suam ultimam finem sore actus scientificos, Sed scientia naturales attingunt suos actus syllogismo. Ergo.

Probatur 7mo. Ita se habet syllog. in Logica, sicut ornatus in Rhetorica. Sed Rhetorica ordinatur ad ornatum orationis Ergo etiam Logica ad syllogismum.

Ro.

Probat 8. Quæ tractant in Logica ordinant ad syllogismum
sic prædicamenta Aristotelis, Prædicabilia Porphirij, et hæc ordinata ad subiecta syllogismi, Libri Periermenias propositiones. Libri priorum et posteriorum syllogismum eiusq; species, sunt de libri Topicorum et Elenchorum. Liber de scientia elenchorum syllogismi seu scientiam,

Probat. 9. Quæ pars per se non intendit in scientia, sed refertur ad cognitionem totius tanq; ad finem sic genus et differentia ex ordine ad speciem. Materia et forma in Definitione compositum considerantur. Sed prima et 2da Operationes sunt partes syllogismi. nam termini et propositiones quæ ad primam et etiam operationem spectant, sunt partes et materia syllogismi ut bene in initio supra. Ergo Operationes intellectus non considerant per se sed in ordine ad syllogismum.

Respondeo. Negando Antecedens. Primo dico quod etiamsi syllogismus imperfectus esset, adhuc esset Logica, multa enim adhuc præcipi possent logicè de definitione et enunciatione quæ adhuc possent bene vel male fieri, Secundo. quia syllogismus ordinatur aliquando ad definitionem vel enunciationem, ut cum per syllogismum rationalis scitur definitionem vel enunciationem aliquam bonam sit, vel contrarium de eligo reperiet. Tertio quia bene definire, enunciare. etiam absq; ordine ad syllogismum, est bonum et perfectio intellectus melior ipsa quam non ipse. Ad probationem antecedentis dico Aristotelem locis citatis non assignasse libros etiam Logicæ universim sed logicæ a se facta seu partis eorundem Logicæ quam ipse inuenit quæ est de syllogismo.

Secundo Probationi Nego Antecedens. Falsum enim est Operationem primam vel Secundam intellectus nostri naturaliter posse eam etiam modo de facto nonnisi per præcepta Logicæ corrigantur, ut patet ex præceptis datis in Dialectica de prima et 2da Operatione. Annibalato vero et similibus enumeratis cum nulla habeant peculiaria præcepta, sufficit ad illa obtinenda rectè naturale dictamen prudentiæ, Vel certe si duæ primæ operationes naturaliter corrigi possent etiam tertia corrigi potest sine Logica, non enim maior ratio Unius quam alterius.

Tertiæ Probationi. Distinguo Maiorem. Illud est Obiectum Logicæ adæquatum, in ordine ad quod ea considerantur. Omni modo eo quo considerant

in Logica, Conseq. Maio: In Ordine ad quod considerant ora a signo modo Nego Maio: ⇐ Simili Distinq. Minorem. Sed in Ordine ad Syllogismum considerat definitio et enunciatio aliquomodo Conseq. Mino: Considerant Ontologicalo. Definitio et Enunciatio in Ordine ad Syllogismum. Nego Mino: Definitio en et Enunciatio Considerant in Logica ut sunt partes Syllogismi. et sic referunt ad Syllogismum et Considerant ut sunt tota quedam. Et sic considerata non referunt ad Syllogismum, sunt et in Physica Elementa considerant, et ut sunt partes corporum Coniectorum seu compositorum et ut sunt tota quedam Corpora Phisica.

Quarta Probatoni. Nego Anteced. Nam per Syllogismum non cogor Objectum eo omni modo quo est cognoscibile à Logica Vg. per Definitionem ut est totum quoddam ex distinctum a Syllogismo, Et habet intellectus humanus solus perficiat discursu, solus factus Et per discursum, non tamen solo discursu perficit nec propter solum discursum factus est. sed etiam per definitionem et enunciationem, sicut Deus Sed Vg. perficit realitate non tamen sola rationalitate, Sed rationalitate simul cum realitate. Falsum igitur est. intellectum humanum quiescere in solo Syllogismo. cum etiam in definitione rerum quiescat.

Quinta Prob. Nego Conseq.

Sexta Concesso toto Syllogismo primo. Distinguo Subsumptum Sed Sed actus scientificus non est quomodocunq pertinentes ad scientiam est non sint scientifici propie Sed sint vel definitivi vel probabiles vel actus principiorum vel actus cognoscitivi Operi mentalis. Instantiam actus assumat Syllogismo Nego Subsumptum. Sed Sed actus scientifici stricte sumptus assumunt sua ex Syllogismo Concedo subsump.

Septima Probatoni. Nego Maiorem. Nam instrumentum scientiae est ipsa est Logica qua ipsa praecepta ad omnem scientiarum actus recte eliciendi concurrit Vel Demonstrationes Syllogismos, qui est principale Objectum Logicae, non tamen instrumentum scientiae, est Objectum adequatum Logicae, ut ex se patet.

Octava Prob. Distinguo Maio: Ita se habet Syllogismus in Logica sicut Oratio in Rhetorica, si sumpta Oratio in tota significatione prout comprehendit quamcunq ornatam propositionem Nego Maio: Ita se habet Syllogismus in Logica sicut Rhetorica Oratio stricte et Antonomastice sumpta prout Vel constat Exordio Narratione Confirmatione Conclusione Concedo Maiorem. Similiter Distinguo Minorem. Sed Rhetorica ora dirigit ad Orationem in sensu stricto sumptam Nego Minorem Ad Orationem in sensu latiori sumptam dirigit ora Nego minorem. Nego consequentiam.

Nonã. Lr. Nego Antecedens. Nam non refertr ad Syllogismum definitio intenta quodlam

Nonã. Probationis distinguo Maio: Cognitio partis qua nunq̃ pt ee totum sed tempo pars non intendit per se. Concedo Maiorem. Scilicet est Mãa formã Syllogizandi qua nunq̃ scitur tota sed semper partes. Cognitio partis quae simultanea est totium ut sunt Elementa. Vg. Non intendit per se Nego Maiõ: Deinde. Distinguo Minorem. Definitio et Enunciatio sunt partes Syllogismi considerate in ordine ad Syllogismum, Concedo Minorem. Sunt partes secundum se Simpliciter Sine Ordine ad Syllogismum Nego minorem et Consequentiam

Dices Secundo cum Nominalibus Obiectum Logica sunt Voces. qz in Logica termini, Voces, diuidnr, definiunr, et propositiones earum q̃ Signanr. Ergo. ꝛc.

Resp. Negando Anteced. Nam Logica quidem Vocalis possunt dici termini ut Vocales esse Obiectum sicut Scripta Scripti, Mentalis Logica, Mentales termini sunt Obiectum.

Ad Probationem Antecedentis. Dico. in Definitione terminus Vocalis vel diuisione principali, definiri et diuidi Mentales, Sicut et ars gladiatoria, agendo de Vaginis principaliter agit de gladio.

Ad Ito ad eandem Probationem Definitiones et diuisiones terminorum esse figuratas Methonimicas. Quoniã in iis Signum non Vox pro qua Scribitur seu significata. Sicut dum Tabula Cosmographica Galliae dicit ee Italia Vel Polonia, in Sphera Mathematica Circulus, Zodiacus aequator ꝛc.

Dices 3io. Obiectum Logica est modus sciendi Ergo non Operationes Intellectus. D. Distinguendo Antecedens. Est modus sciendi ut accipiat pro modo cognoscendi par omnes tres operationes a Logica dirigibiles. Concedo Antecedens. Si modus sciendi accipiat in rigore pro sola demonstratione, qua sola simus quicqd sumus Est Obiectum Logica Nego Antecedens.

Dices Quarto. Obiectum Logica est ens Intentionale Sen Secundum Logica. Ergo non Operationes Intellectus. D. Negando Antecedens. Nam intentio ens significat actum reflexum intellectus qui non tam est Obiectum Logica quam potiq̃ actus Logica.

Duies Quinto. Obiectum Logicæ sunt res Omnes Ergo non Operationes Intellectus. Antec. patet 2 primo. Quia ita docet Aristoteles primo Elench. Cap. 1. et primo Rhetor: Cap. 1. et 2. Quarto Meth. t. 5. et alibi quod sic 2do Ergo In Logica tractant Predicamenta et Predicabilia quæ sunt res non Operationes Intellectus. Ergo Res sunt Obiectum Logicæ.

Tertia Probo eodem tribus quo et 2da

Obiect. Dialectica tradunt de rebus, ut Genus debere prædicari de specie, Speciem de individuo &c. Ergo Obi. Log. &c.

Resp. Negando Antecedens Primo idem, quia Obiectum habitus partialis actus est id quod ab habita fit. Sed res non sunt hujusmodi res non sunt Obiectum Logicæ. Maior Probatur Exemplis. Nam Vg. Grammatica Obiectum est Sermo correctus. Rhetorica elegans et aptus ad persuadendum, et isti sermones fiunt ab ydem Sermonibus Habitibus. Ergo &c.

Ad probationem primam Antecedentis Dr. imo Aristotelem de locis citatis, loq. de Obiecto proximo non remoto. Secundum id dicunt primo Rhet: Cap. 2. Operationes Intellectus dicunt Dialecticam eo facultatem inueniendi rationes. Primo Vero Topi: C. 1. Artem qua docet Methodice. de id proposito ordinate syllogizare. Vel certe loquitur Arist: locis citatis de Logica Vtente Sic est Philosophia ac Theologia.

Ad 2dam Probationem Dr. Predicabilia et Predicamenta non tractantur in Logica per se et proxime Sed per accidens et remote, Sic est quod Nam Logica docet Operationes intellectus recte faciendas, Operationes vero recte fieri non possunt nisi in Voces mediate Cæterum attingit etiam res sunt Medium ut dicat Connexionem Infimo Immediate imperat connexionem mediate Vero Quia Connectio absq. Voce fieri nequit. Ita Logica docet præcipit Predicationem generis de Specie immediate præcipit vocem actum prædicandi, remote mediate Vero vocum ad Vg. de Nomine

Duies Sexto. Officium Logicæ è discernere Veram a falso Sed Veritas est in rebus, imo idem sum rebus Ergo Obiectum Logicæ sunt res non Syllog. Dr. imo Negando Maiorem. Cum Officio Logicæ sit docere modum tendendi in Veritatem, et declinandi falsitatem, proinde solum exercite non vero signate discernere Veram a falso

R. 2do Transeat Maior. Nego Min.: Nam Veritas Logici et transcendentalis est in rebus non tamen Veritas cognoscendi.

Dices septimo. Obiectum Logica est sola Definitio. Ergo non tres Operationes intellectus. Antecd. probat. Primo. Definitio est nobilissima cognitionum ut potè reproschetativa quidditatis. Ergo R. Negando Antecd. Probatoni Nego Consequentiam: Nam etiam Deus est nobilissimum Obiectum Logicae non tamen adaequatum Dei inadequatum et similis Circulus Matheos. Probatoni Nego Antecedens. Logica ea institutiva est propter tres operationes intellectus instituitur et non solas easdem dirigendas. Unde etiam non est Scientia sola. Nam Logica dirigeret Approbationes et enunciationes. Aristotelis Vocabulis citatis sub definitione comprehendit huiusmodi quae eam definitionem praecedit.

Probat 2do qd Logica è instituta et propter tres actus humanos non est ex definitione: ut ait Scotus in 2do Rep. d. Vbi ait Omnem doctrinam tam ex definitione: 2do ex operatione.

Dices octa. Obiectum Log. est sola 2da Operatio. Ergo non tres. Antecd. Probat. Quia Logica, est Ars Instrumentalis tanta dicta a praemissis seu dualibus Operationibus quae sunt Instrumenta intellectus ad inferendam Conclusionem. Probat 2do Ea tertia Operatio seu assensus conclusionis ponitur praemissis vere dispositis necessario sequitur. Ergo non est dirigi a Logica.

R. Negando Antecedens. Probationi Primae Distinguo Antecedens. Dicta Ars instrumentalis a praemissis rude acceptis seu non dispositis. Nego Antecd. Dicta a praemissis vere dispositis. Concedo Antecd. Ideoque ea dispositio pertineat ad tertiam Operationem qa vere disponere quid nihil non est solum componere vel dividere sed insuper inducere tertiam operationem Ordinando praemissas ad illationem conclusionis. Secundae Probationis Nego Antecd. Nam etiam positis praemissis vere dispositis si vel intellectus parum exercitatus sit, vel de forma Syllogistica non sit expertus. Intellectus non statim infert Conclusionem sed dubius manet quam inferri debeat, ut vero vere de hac dubitatione inferat Conclusionem: iuvat a regulis Logicae.

Dices nono. Obiectum Logicae est Cassationis. Ergo non tres Operationes.

Antecedens probatur primo. Logica tractat de vocalibus predicamentis terminis propositionibus syllogismorum, figuris, modis, definitionibus. Arg: 2°. Sed hec non sunt entia rationis. Ergo non tractat Logica de entibus rationis. Minor probatur: quia hec omnia Logica non considerat sub ratione reali sed sub ratione entis in Metaphysica et cognitum. Ergo sub aliqua ratione rationis.
Probatur 2da Ante: Logica vocatur scientia rationis ab ente rationis Ergo
Probatur 3tia. Multa vocantur entia rationis logica, quia a sola Logica, et a nulla alia scientia fiunt.
Probatur Quarto. Quia predicati ad subiectum quem considerat logica, est ens rationis. Ergo &c.
Probatur 5to. Logica considerat Operationes deservientes obiecta cognita, Ergo ens, sunt entia rationis quia ut multo dixit, Intelligi in re intellecta nihil est.
Respon. Negando Antecedens. Primo ideo qd etiamsi nulla entia rationis essent, ad hoc Logica esset et tractaret sua precepta de Operationibus intellectus &c. Demonstratio gignit scientiam, Topica Opinionem, Sophistica argumentatio errorem. Secundo ideo. qd non posset operationes intellectus Logica considerare in ordine ad entia rationis cum entia rationis per se non sint considerabilia. Tertio ideo. qd grammatica obiectivum non est ens rationis grammaticum nec Rhetorica Rhetoricum, Ergo neq logica logicum ens rationis sint Obiectum. Probationi Antecedentis primi. nego minorem. Nam Universalia predicamenta &c. tractat Logica ut sunt cognoscibilia ab intellecta, quomodo non tractat metaphysica eadem, Secundo Probationis nego Antecedens. Dicat enim Logica scientia rationis ab operationibus seu actibus rationis, vel intellectus. Tertio Probationis nego Antecedens. Entia enim rationis Logica vocatur Operationes intellectus vel etiam aliqua entia rationis, proprie dicta, qua secundarius considerantur a Logica. Probationi 4ti nego Antecedens. Quia ens est ipsum predicatum cognitum ab intellecta ut connexum cum subiecto. Quinto Probationis nego Minorem. Intelligi enim in re intellecta, nihil est (subintellige) preter ipsam rem intellectam.

FINIS SECUNDA.

Quodnam est Obiectum formale Logicæ.

Obiectum formale Logicæ sunt Operationes intellectus quà dirigibiles. Ratio, Prima est quia Logica omnium scientiarum est habitus Operationum rationis directiuus. Ergo est directiuus dirigibilium operationum.

Ratio 2da. quia Aristoteles passim Obiectum practici habitus assignat agibile siue eligibile. Sed Logica docens est habitus practicus ut potè tradens recta operationum factionem. Ergo Obiectum eius est agibile seu dirigibile.

Ratio 3ia. Quia Obiectum sic assignatum nihil continet quod Logica docens non attingat, nec Logica quicq̃ dicit attingit quod in tali Obiecto non contineatur. Ergo &c.

Dices Primo. Obiectum formale Logicæ sunt Operationes rectæ (Ens nomine sumpto nominaliter seu sine tempore et prout significat Operationes tam factas quam faciendas, quam quæ fiant, non vi participiali. Ens est prout Ens nomen cum tempore præsenti significat Operationes quæ iam factæ sunt rectæ) Ergo non operationes quæ dirigibiles sunt Obi.

Antecedens probatur primo. qz nihil valens potest assignari pro obiecto formali Logicæ. Sed non dirigibiles qz dirigibiles non comprehendunt directas et illas quæ diriguat. Ergo rectæ operationes sunt Obiectum form. Logicæ.

Resp. Negando Antecedens. Qz Logica docens non considerat actum intellectus rectum, quidam directiua non est. Probatione Nego Antecedens quia Sicut terminus (rectæ) potest non excludere operationes quæ dirigendæ est ita termin dirigibiles potest non excludere operationes iam directas.

Dices Secundo. Saltem Logica simpliciter sumpta Ens est prout est Speculativa et practica non considerat assignatq̃ Obiectum Operationes dirigibiles, Ergo &c.

Resp. negando Antecedens, quia Logica cum sit habitus magis practicus quam speculativus, latiùs Obiectum illi debet assignari magis pateri quam præcisi temporis ut docet Aristoteles.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum est Logica?

Verum è omnibus Logicam debere esse habitum intellectivum, Varones principalibus quinq. quos Aristoteles 6to Ethic. Cap 3. numerat. Artes, Scientiam, prudentiam, sapientiam, intellectum, Ens est habitus

principiorum.

Certum secundo. Logicam esse habitum inclinantem ad directionem Operationum intellectus ut patet ex dictis, qz nulla alia scientia hoc facit. Ergo Logica

Definitio artis

Dico primo. Logicam esse artem proprie. Ratio est. qa tota definitio artis illi competit quae est talis Eto Metha. t. 3 d 4. Ars est habitus cum vera ratione factivus operis artificialis, vel ut alibi dicit. Ars est habitus intellectivus cuius finis est opus artificiatum Sed Logica est talis. Ergo logica è ars.

Dico 2do Logicam non esse artem in sensu accommodato et vulgari seu non esse Mechanicam sed liberalem. Ratio est qa non efficit opus extra operantem.

Dico 3tio Logica est scientia proprie practica. Ratio est. quia Eto Metha. t. 1. vbi Artes dividit scientiam speculativam in activam et factivam. dicit Rationalem artificialem. Activam dicit Rationalem moralem seu prudentiam. Sed Logica est factiva. Ergo est scientia proprie practica. Ratio 2da. Scientia practica intendit. rectitudinem operis dicitur Sed Logica est talis Eo est intendendo rectitudinem operationum intellectus Ergo e scientia practica. Ratio 3ia Si Logica ea est scientia practica, nulla erit. Nam nulla non erit ratio cur aliqua debeat esse, & non Logica.

Dices Primo Logica est scientia proprie dicta. Ergo non practica. Antecd. Probat. ista Logica seu Sabet conditiones scientia propie dicta, est ea cognitio certa evidens et de Vnalibus Objectis. Ergo ec. Probat 2do. Logica multa demonstrat Vt vg. inducendo modos per deductos vel per impossibile. Definitionem debere ee clariorem definito eo quod sit explicatio entis vel

Resp. Negando Antecd. Probationi primae Distinguo Antecd. Est cognitio certa et evidens. Speculativa Nego Antecd Est cognitio practica Concedo Antecd. Secundam probationem totam Concedo. Nego tamen Consequentiam.

Dices secundo. Logica non habet Objectum necessarium. Ergo nullo modo est scientia. Antecd probatur Primo qa Objectum Logicae est contingibile quod sit alio & alio modo fieri finde non aeternum cum tamen objectum scientiae debeat esse aeternum. Ergo ec. Probat 2do

92

quia Logica est de Obiecto operabili ut operabile est Ergo &c.
Probatr 2do. Quia Philosophia moralis non est Scientia, qz versatr circa operationes voluntatis Ergo nec Logica qz versatr circa operationes intellectus
Probatur 4to. Quia Scientia Virtus est, Logica non est Virtus, quia non disponit ad optimum ut Vg - quando non disponit ad falsum & syllogismum probabilem inferendum.
Probatur 5to. Logica est propter Opus, Nam tamen Scientia est propter veram cognitionem veritatis. Ergo &c.
Probatr 6to. Aristoteles Primo Top. C. 3. docet Propones Logicas non esse Scientificas sed earum adinvicem alatinas. Ergo &c.
Probatur 7mo. Logica septimo Met Eap. t. 15. Vocatr Modus Scientiae sea Scientia, Ergo non Scientia.
Resp. negando Anteced. Primo ideo quia Obiectum Scientiae practicae aliquid est aternum alio nec Bum & alio est Scientia speculativa potest considerari a Logica in Vitali.
Probaom Primae Nego Consequentiam, Nam etiam Physica Obiectum est generabile & corruptibile & tamen est aternum non quo ad existentiam qua mutatr nec est aterna sed quo ad Veritatem propositionum de tali Obiecto
Probaoni 2dae. Nego Consequentiam. Tertiae Probaoni: Nego Anteced.
Quartae Probae: Nego minorem Nam Logica non disponit ad falsum nisi per accidens et Valde veraliter in quantum nimium in talibus praecepta aliqua obscurendo falsum inducit. Secundo ideo qa Syllogismus probabilis Non Logica Sed Topica docet.
Probaoni 5tae Distinguo. Minorem, Scientia Speculativa est pro cognitionem Veritatis Concedo. Minor. Scientia practica est pro Cognitionem Veritatis Nego Minor:
Probaonis 6tae Nego Anteced. Aristoteles ea in loco non loqtr de logicalibus propositionibus Sed de Topicis
Prob: 7mae Nego Consequentiam Nam ut Videmus sup Auctr nostr Logica modum Scientiae effective non formalr. ex Dictis collige Primo. Logicam esse Virtutem animae intelligentis, qz est dispositio perfecta (Quae est intellectus) ad optimum, (Quae est finem adsequendi) nimirum veritatem, seu aliter, qa Logica iuvat intellectum humanum ut perficit Opus;

non sine aptam veritatis obtinere.
Colligo 2do. Logicam non esse facultatem qz facultas est. quæ in Vtramq; partem disputat probabiliter seu problematicè ut dit Arist. Sed logica docendo de qua dt loquimur non disputat in Vtramq partem problematicè ergo non est facultas.
Dices 1mo. Aristoteles in Rhet. c. 1. vocat Logicam facultatem simul & Rhetoricã. Ergo Logica est facultas.
Resp. Aristotelem laxasse sumere facultatem et impropriè pro qualibet arte opposita scientiæ propriè. Vel certè eo loco non Logicam sed Topicam appellat facultatem. Hæc enim probabiliter disputat in Vtramq partem.
Dices 2do. Logica docet varium modum inveniendi. Vg. medium. Ergo docet opposita. Consequenter est facultas.
Rr. Negando Consequentiam. Nam Logica non docet opportos modos inveniendi medium sed plures, eqùe bonos. Sic Vg. qui ostendit plures vias ducendi hanc; viam æquè bonas non ostendit viasq; oppositas &c.

QVÆSTIO IV.

Quotuplex est Logica.

Dico primo. Logicam aliam esse naturalem seu dictamen quoddam rationale et rectè faciendarum definitionum, enunciationum, syllogismorum, quæ etiam in rudibus solet reperiri. Aliam artificialem seu scholasticam definitam. Hæc Conclusio patet experientia et totius fere consensu, qui vix omnes a rationis habent potestatem definiendi, dividendi, syllogizandi non ab arte vel scientia a qua tantum facilitatem acquirimus, definiendi syllogizandi enunciandi.
Dico 2do. Logica artificialis alia est totalis, quæ docet recte fereve vix tres operationes intellectus, alia partialis quæ docet vel recte definire tantum, vel recte syllogizare tantum &c. Hæc conclusio patet per se.
Dico 3io. Logica in communi alia est docens alia utens. Docens est. quæ dat præcepta definiendi enunciandi, syllogizandi, &c. Utens est. quæ definit enunciat syllogizat, Vt Physica Metaphysica. Theologia &c. Ratio est qz in ea ars alicui est habitus docendi, modum aperiendi faciendi et alij faciendi ipsum opus.

Dices Primo. Logica alia dicit Nova, alia Vetus. Ergo non debet esse et Vetus. Resp. Negando Consequentiam. quia Logica tam nova quam Vetus debet esse vel Vetus vel Nova. Nova verò Logica appellatur ars de syllogismo inuenta ab Aristotele, Vetus verò de prima et vera operatione recte faciendi quæ ante Aristotelem viguit.

Dices 2do Logica debet dividi per divisionem librorum Artis ita ut alia sit antepredicamentum alia Predicamentum. alia Analeticum primo posteriorum. Topicorum Elenchorum &c. Ergo non in docentem et Vtentem studi debet.

Resp. Negando Consequentiam q. sic in oibus libris continentur Logica partialis.

QVÆSTIO. V.

Qualis est Logica

Dico Primo. Logica artificialis docens est realiter et essentialiter distincta ab Vtente. Ratio est quia Vtens Logica est communis scientia Ergo est Philosophica ac Theologia utens Logicis præceptis. Sed omnis scientia est essentialiter distincta a Logica docente. Ergo Logica docens essentialiter est distincta ab Vtente.

Dices 1mo. Logica non solum alijs scientijs dat præcepta sed etiam docet syllogizare syllogizando ipsa, enunciare enunciando, definire definiendo. Ergo saltem in suo sensu non est essentialiter ab ea distincta

Resp. Concedendo totum cum Sancto Thoma apud Mauricium L. 1. Logica C. 3. Stultè enim rerum et sui et oblique index est, ista de Logica, dando alijs præcepta, etiam sibi dat.

Dices 2do Philosophia ac Theologia docens, sed non opinans est distincta a Logica. Ergo non ois Logica Vtens est distincta essentialiter a docente. R. Negando Antecedens. cum Aristo: Euodeu in Sabinum est Dicto: C. 2. et negans consequentiam in suo obiecto considerare.

Dico 2do Logica artificialis docens et Vna scientia ab alia quarto Metaphysicæ text: 3. Quia totius Logicæ Obiectum formale

patet ex obiecto Visus, auditus etc. Sed ens rationis non pt ee prius in cognitione a qua fit. Ergo.

Probat etc. Non datr quod neque sit creatum neq; increatum, Sed ens rationis neq est creatum quia, qd omne creatum est reale, neq increatum, quia ens rationis solus Deus est. Ergo etc.

Probatr 2mo. Non datr quod neque sit ens, neq non ens (medium enim non datr inter contradictoria) Sed ens rationis neq est ens, qd distabitr per ly rationis, sicut Homo per ly pictus, neq non ens qz addit illi ly ens. Ergo ens rationis non datr.

Reform. Negando Antecd. Probatio nis Primae explicо Axioma. Intelligi sequitr ad ee Intelligee intelligentis intellectui, non vero ad esse rei intelligibilis seu intellecte. Sensus igitr Axiomatis est. ad hoc ut aliquid intelligatr debet esse prius intellectui qui intelligit non vero rei quae intelligitr.

Probationi 2dae. Ee primo distinguo Antecd. Non pt ee Obiectum prima, nam seu prima cognitio intellectus ens rationis tran[s]eat Antecd. Non pt ee Obiectum secundarium Nego Antecd. Cognitio vero perficitr ab Obiecto primario.

Ad 2do Negando Antecd. Nam quamvis Homo sit Obiectum primarium ratiocinii, et tamen non est quid reale. Probationem eig distinguo ens rationis non pt perficere intellectionem intrinsece componendo illam Concedo Probationem. Non pt perficere extrinsece et sicut perficiunt accidentia substantias. Nego Probationem.

Probationi 3tiae. Nego Antecd. Nam eadem species quae representat lucem vg. representat etiam negationem tenebrarum, et quae representat ens representat etiam negationem entis.

Probationis 4tae. explicо Axioma. Nihil est in intellectu quod non prius fuerit in sensu Sive est. Vel per se ut dulce in sensu gustus, vel per aliquid sui seu per aliquid ad se pertinens ut anima rationalis prius est in sensu, seu primo sentitur, non per se Sed per aliquid sui, Vel per aliquid a se productum vg. Motum localem ab intrinseco, augmentationem, nutritionem etc. Substantia similiter, non est per se in ullo sensu Seu non sentitr per se Sed per sua accidentia, quia vg. quanta vel qualis est eodem modo Deus Angelus etc.

Sein

Iunde Distingno Mino. Ens rationis non pt ee primo in sensu per se aliqua ceata concedo minorem, non pt ee per aliqd sui seu p aliqd pertinens ad se. Nego Mino.

Probationis Ste. Resp. imo. Distingendo Antede. Obiectum primarium debet ee primo cognitione. transeat Antece. Obiectum secundarium debet ee prius ce. Nego Antecedens.

Resp 2do. Idem Antece. distingendo aliter Obiectum cognitionis formalis debet ee primo cognitione operativa concedo Antece. Obiectum cognitionis practice debet ee prius cognitione practica. Nego Antecedens Cognitio ex practica cognita fruit quodammodo suum obiectum.

Resp 3io Idem Antece. distingendo sic. Obiectum cognitionis cognoscentis vere. et sicuti est debet ee primo cognitione concedo Antece. Obiectum cognitionis cognitis vere aliter quam sit in se seu non vere debet ee primo cognitione Nego Antece. Sicut en pictus noster cognovit intuendo in imagine montes, valles, umbras, que ibi vere non sunt, sic intellectus nostra representari pt quod vere non est.

Probationi 6te Nego Minorem. Nam Ens rationis est idem Ens mere ratum seu cum addito rationis, Ens ám est Ens mere ratum sine addito, simpliciter et reale.

Probationi 7mae Nego Minorem. Nam Ens rationis et ens et non Ens dici pt. Non Ens quidem simplr seu reale et verum. Ens tamen cum addito et secundum quid pt et Ens rationis, sicut tamen pictus non est quidem Eo aeq et simplr, est tamen Eo cum addito et secundum quid (non est) tamen pictus.

Resp. Distingendo Minoris primam partem. Ens rationis non est ens reale, concedo primam partem minoris, non est ens cum addito Eo est rationis Nego primam partem Minoris, Secunda similr distingno, neq et non ens, Eo est reale Nego eam partem minoris, neq et non ens Eo est rationis concedo eam partem Minoris, et Nego Consequentiam.

QVÆSTIO SECVNDA.

Quid est Ens rationis

Suppone primo Ens duplr accipi primo in Propria significatione pro adepto, prout dicit ens reale, seu ens et rem cui non repugnat esse

vel de facto et actu ut Deus vel saltem in potentia, seu res quæ potest existere licet re ipsa non existat ut rosa &c. in Sphæra. quæ tam non existit secundo impropriè accipi quàm sigt tam ens reale quam rationis seu ens fictum

Suppono 2do. Ens rationis itidem dupliciter accipi. Primo proprie pro re impossibili cognita tamen esse, 2do impropriè pro re pertinente alio quomodo ad intellectum seu rationem

Suppono 3io Ens rationis impropriè sumptum varie significare. primo subiectivè sumptum sigt ipsam rationem seu intellectum, 2do subiectivè. sigt id quod recipit in intellectu tanq in subiecto ut species Sabrig species, intelligibiles. 3io. Effectivè sigt id quod efficit ab intellectu ut operationes intellig. 4to Obiectivè, sigt id quod cognit ab intellectu.

His suppositis.

Dico 1mo. Ens rationis propriè sumptum est illud quod tantum esse obiectivum in intellectu habere pt. seu res quæ cum sit impossibilis &c. esse. Ratio est. Ea sola Entia rationis hucusque examinata et alia quæcunq tandem excogitari possunt sunt etiã realia non rationis. Ergo Ens solum Deus et ens rationis quod tantum esse habet Obiectivum in intellectu.

Dices Primo. Essentiæ entium rationis sunt nemine cogitante. Ergo Ens rationis non est impossibile cognitum esse, Antecd. probat. 1mo Nemine cogitante a cogitate denominante cum a denominante dextrorsum dextri, Ergo &c. Probat 2do. Propositiones quædam de ente rationis necessario sunt veræ antequ fiat Ens rationis ut ens rationis sunt non est ens reale. &c. Ergo essentiæ entium rationis est nemine cogitante, sicut essentia hominis ex eo est certa quia de illa nemine cogitante veræ sunt propositiones quædam. Ut Vg. Etc. Homo est animal rationale.

Dico Negando Antecd. quia si entia rationis essentiæ nemine cogitante essent ens rationis non esset illud quod tantum est per cogitationem vel fictionem intellectus quod tamen supra asseruimus &c. Ergo.

Probationi primæ Concedo Antecd. Nego Consequentiam. Nam cognitum non est Ens rationis sed quintus minus nisi concipiatur esse in Orato.

Probationi 2dæ. Nego Consequentiam. Nam essentiæ entium realium non ideo est realis quia de illis formantur propositiones veræ sed quia essentiæ re,

realium entiū ponent existere hāt. non existant aliquo.

Dices 2do Relatio creationis conuenit creatori, Relatio Dei conuenit paruetis. vg. hominē cogitante Sed ista āa sunt entia rationis, ergo entia rationis non sunt impossibilia cognitu esse.

Rndeo Neg. Maiorē. ut infra clarius apparebit.

Dices 3tio cum Scoto. Entia rationis sunt subiectiue in rebus ergo non tantum obiectiue in intellectu. Antecedens probat. Quicquid est relatio substantia vel accidens, Ens rationis cum non sit substantia et accidens conuenit in aliquo subiectiue esse sicut et omne accidens.

Rndeo neg. Antecedens. Primo ideo qa intellectus iuxta eam sententiam nihil qd conuenire in rebus extra se quod in illis subiectetur, Ergo nec entia rationis. Secundo ideo. qa talia entia rationis non conuenirent definito propria entis rationis. Ergo tale ens rationis non esset proprie ens rationis. Probatur Primā Distinguo Maio: Quicquid est vel est substantia vel accidens Concedo Maiorem, Quicquid est obiectiue per rationem per conceptum tantum est substantia vel accidens Nego Maiorem. Minorem bene similiter distinguo. Ens rationis est reale Nego Minorem: est obiectiue et per rationem et conceptus tantus Concedo Minorem. et nego consequentiam.

Rndeo 2do transeat Maior Nego Minorem. Nam ens rationis est et substantia, et accidens rationis tamen non reale, seu complet ens rationis et tanq substantia et tanquam accidens.

Dices 4to. Ens rationis non est cognitum. Ergo non est ens possibile. Antecedens probat Ens qz ens rationis est ens in anima. in mente seu ratione ideo ens dicit ens rationis. Sed ens in anima est cognitum ut dicit Aristoteles Textu sub verbis Cuius verbis lapis inquit non est ens in anima Sed intellectus lapidis est ens in ea. Ergo Ens rationis ze — De aā t. 28.

Probatur 2do Ens rationis est ens finitum seu limitatum Entis Sicut Leonis petens est limitatum ens Sed limitatum entis est cognitum entis in mente existens Ergo Ens rationis est cognitum.

Probatur 3tio Id quod intellectus formant ac fingit est cognitum. qz intellectus solum cognitionem formant ac fingit Sed intellectus humanus Ens rationis formant ac fingit. Ergo ze.

Contra Negando Anteced. Primo ideò qz Obiectum cognitum non est cognitio sicut Obiectum Visum non est Visio. Sed Ens rationis est Obiectum cognitum ut patet ex definitione illius Ergo Ens rationis non est cognitio

2do ideò qz cognitio est ens reale seu Verum Ens rationis Verum non est ens reale Sed qz cognitio est in intellectu subiectivè Ens rationis Verè sc. illum obiectivè Ergo non est cognitio

Probatione primæ Distinq. Maiorem. Ens rationis est Ens in ea propriè reale et Verè existens Nego Maio: Est Ens in ea impropriè non realiter non Verè Sed entitatem tantum existens Concedo Maio: Minorem Limito distinguo. Sed Ens in ea realiter et propriè et Verè existens est cognitio concedo Minorem, Sed Ens in ea impropriè non reale, non Verè Sed fictè et per ratiocinem existens est cognitio Nego Mino: et Consequen. Arbis Verè illo loco citato loqt de ente in ea existente Verè propriè et realiter Sed secundum rem non secundum fictionem intellectus.

Probatoni 2dæ. Distinguo Maio: Ens rationis est Ens fictum seu similitudo realis et propria ac Vera sicut imago regis et similitudo propria et realis. Nego Maiorem Est similitudo impropria non realis non Vera Concedo Maiorem

Probatoni 3iæ Distin. Maiorem De quo intellectus formaliter agit propriè et realiter est cognitio Concedo Maiorem, quod intellectus formaliter agit impropriè et non realiter est cognitio Nego Maiorem. Minorem sdo distinguo Ens rationis formaliter agit propriè intellectus Nego Minorem. Formaliter ac finaliter impropriè non realiter secundario consecutivè concedo Mino: et Nego Consequentiam.

Aliter 5to. (cum Thomistis) Ens rationis est denominatio extrinseca, seu denominatio a forma non existente in forma in re denominata sicut intrinseca denominatio, et denominatio a forma existente in re denominata ut oculus Videns a Visione quæ est in oculo. Ergo non est ens impossibile &c. Antecd. Probat. Primo Denominatio extrinseca vg denominatio cognitionis est in ipsis rebus absque reali relatione in intellectu ex puris potuit denominatio cognoscentis, Ergo est Ens rationis. Probatur 2do Ens rationis Saltem esse Obiectivum seu esse cognitum, Sed esse cognitum est denominatio extrinseca Ergo Ens rationis est Denominatio extrinseca.

Probat 3io Quia esse Antecedens et esse Consequens esse Predicati, subiecti,

Def

Definitu, affirmatu, negatu, est denominatio extrinseca a cognitione præcedente subiective etc. Ergo sic sunt entia rationis, Ergo etc.

R. Nego Antecedens. Quia Obiectum cognitionis non est denominatio extrinseca cognitis, sed res ipsa quæ cognita et objecta cognitioni, Ens rationis est Obiectum cognitionis qz cognitum ab intellectu Ergo Ens rationis non est denominatio cognitis.

Probatur Quod nego Antecedens. Nam Denominatio cognitis potest sumi et realiter et formaliter, sive pro materia vel forma si sumatur materialiter et pro ipsa re denominata est idem cum rebus ipsis Vg. planeta, columna, etc cognita, si vero sumatur formaliter denominatio cognitis seu pro forma a qua res cognita dicitur seu pro cognitione cognoscente rem cognitam est in intellectu subiective denominatio extrinseca fundata sumpta.

Probatur 2da Distinguo Maiorem Ens rationis habet esse Obiectivum seu cognitum seu esse id quod est Obiectum cognitionis seu quod objecta cognitioni, Concedo Maiorem. Habet esse Obiectivum seu denominatio obiectata vel dicitur cognitum Nego Maiorem, sed esse cognitum seu esse id quod est cognitum et Obiectum cognitionis est denominatio extrinseca Nego Minorem: Ergo Cognitus seu denominatio et licet cognitum est denominatio extrinseca Concedo Mino. et Nego Consequentiam.

Probatur 3tia Concedo Maiorem: Nego Minorem:

Dices 4to. Ens rationis est nihil seu non ens cognitum. ergo non impossibile etc. Antecedens probatur primo Nihilum cognitum totum bonum esse habet in ratione et a ratione concipiente nihilum sicut et Ens rationis. Ergo etc. Probatur 2do Ens rationis non est Ens reale. Ergo est purum nihil cognitum quia aliqua datur medium inter Ens reale et purum nihil.

Resp. Negando Antecedens. Primo ideo qz Nihilum cognitum est denominatio realis a forma reali ante dictam operationem intellectus existens sicut denominatio subsidii etc. cum tamen Ens rationis non sit ante dictam operationem intellectus Ergo Ens rationis non est Nihil. Secundo ideo qz nihil potest esse cognitum. Vg. non esse, et tamen tale non est Ens rationis qz non habebit esse obiectivum in intellectu sed potius non esse bonum, Ens est illig nihili, non esse cognoscatur et Objecta intellectui non vero esse Ergo etc.

Probationi Primæ Nego Antecedens. qz Nihilum cognitum, aliquo habet esse obiectivum in intellectu quando cognitur esse, aliquo non habet non esse

obiectum in intellu quod cognr non ee seu non existere.
Probatur 2da transeat Antecd. Distinguo conseqs. Ergo Cub rationis est
summa nichil reale. Concedo Conseq. est plenum nichil rationis Neg. consequ.
Dices 3mo. Cub possibile tantum cognitum ut actu existens est ens rationis
Ergo non Cub impossibile est ens rationis. Antecd. Probr imo. Cub possibile
cognitum actu existere habet tantum obiectiua ee in intellectu Ergo 2da.
Probatur 2do quod intellectus concipit etiam impossibile ut est impossibile, non fit
Cub rationis quia concipit aliquid prout est in se Ergo quod concipit aliquid
aliter quam sit esto sit possibile facies Cub rationis.
Nego Sequelam Antecd. de possibile cognitum actu existens est quid reale
possibile non vero rationis tantum.
Probatur Prima nego Antecd. possibile enim habet esse a parte rei, non
quidem actuale sed potentiale seu possibile.
Probatur 2da Neg. Consequ. Res ens aliter concepta quam sit esse falsa sit
vera tamen possibilis.
Dices 4to. Cub rationis sola est relatio rationis Ergo non omne Cub
impossibile cognitum esse.
Resp. Negando Antecd. Nam Cub rationis non sola est relatio sed etiam multa
entia rationis absoluta, non relativa, non respectiua.

QVAESTIO TERTIA ?

Quinam causae sunt Entium rationis ?

Dico Primo Entia rationis concepta ad modum accidentium habent suum
modum maalem in qua quasi subsistant seu quod idem est in qua con-
cipiunt quasi subsistant. Ratio e. Quia Cub rationis conceptum per mo-
dum accidentis non potest concipi sine subiecto in quo subsistat tanquam
reponat, etc. Ergo Entia rationis habent suum quasi maalem.
Dico 2do. Relationes Rationis et alia entia rationis per modum
accidentium concepta in illo subsistant quod denominant. Ratio est
quia privationes concepta ut Cub in eo subsistant in quo esse cognoscunt.
Sed cognoscunt esse in eo quod denominant ergo subsistant in eo quod denomi-
nant. Minor probatur Inductione tenebrae subsistant in aere cognoscunt
esse, quem tenebrarum denominant, relatio cognitis cognoscit esse in cognito
quod cognitum esse denominat, et sic de ceteris. Ergo privationes et re

ja'

rationes in eo ex concipiant quod denominant.

Dico 2io. Entia rationis quædam habere causas realem ex quâ quædam vero non habere quia quædam entia rationis sunt composita quædam simplicia. Composita sunt quæ ex plurib⁹ partibus realibus sed in compositionibus componuntur ut Hyppocentaurus ex equo et homine Pricocervus ex Capro et Cervo &c. Simplicia sunt in quibus intellectus nullam compositionem et pluralitatem partium cognoscit ut in relatione Creationis ad Creaturam &c. Ratio est. qz entia rationis talia sunt qualia esse concipiunt ab intellectu nostro. Sed quædam Entia rationis concipiuntur composita quædam non, ut patet ex ipsa Conclusione, Ergo quædam entia rationis sunt composita quædam non.

Dico 3. Entia rationis composita non ex omni compositi ex ente et non ente Sed quædam etiam ex duobus entibus ut Hyppocentaurus et alia. Ratio huius conclusionis eadem est quæ superioris

Dico 4to Ens rationis habet causam quasi efficientem sui quæ est Ens rationis quasi efficit, hoc est improprie abstractive, indirecte, dominative &c. Ratio est. quod concipit esse de novo concipit effici ab aliquo ens rationis concipit esse de novo Ergo concipit effici ab aliquo seu quasi efficit

Dico 5to. a solo intellectu hominum Viatorum dicit entia rationis, Entia ficta, entia impossibilia cognita esse. Ratio est qz cui rationi ex ob aliquid quæ causa efficit, non a sensu, non ab imaginatione seu fantasia, non a Voluntate quia nec sensus nec imaginatio impossibile apprehendere possunt esse seu quicquid apprehenditur, illud possibile est. Nec etiam Voluntas efficit Ens rationis quia Voluntas non pt repræsentare sua obiecta consequenter non pt dare esse obiectivum entibus rationis Secundo. qz intellectus Voluntati Objicit illud Objecta non vero ipsa Voluntas objicit sibi iuxta illud Axioma Philosophorum Nihil est Volitum nisi prius cognitum Hoc est nihil valet Voluntas nisi quod illi intellectus cognoscens representat. Ergo Ens rationis a solo intellectu fit &c.

Solus hominum viatorum intellectus facit entia rationis

Dico 7mo. Omnes tres operationes intellectus faciunt Entia rationis vno. est quia hæc tres operationes intellectus nostri possunt cognoscere esse quod est impossibile esse ergo omnes tres faciunt Entia rationis. Consequentia per se patet, Antecd. probat Inductione, Prima Operatio pt representare

negationes, privationes, relationes rationis: dicunt se. esse. absq; ulla re, fictione vel affirmatione. Secunda etiam operatio. ps. Vg. indicare Deū esse figmentum quod tamen est impossibile. Deinq; tertia operatio potest talem illationem facere qua non ps illo modo ex aliquibus præmissis inferri. Vg. si talem syllogismum faciat, baculus est in angulo Dornax est furfida. Ergo ego ero in solo. Vbi tertia operatio infert illationem esse impossibilem esse ex præmissis Vis.

Dico 8to. Entia rationis quedam fiunt per cognitionem comparativam seu comparantem seu referentem vnum ad aliud: quedam fiunt p cognitionem absolutam seu non referentem unum ad aliud. Ratio est. quia relationes rationis vg - non possunt concipi nisi per talem relationem referendi unum ad aliud. Vg. per relationem cogniti cognitum refertur ad cognoscentem. Contra alia bona entia rationis concipi possunt etiamsi unum non referatur ad aliud. Vg tempus vt æeve exhibet in Oculis se. Ergo quedam entia se. Possunt tamen omnia entia rationis etiam absoluta fieri per noticiam seu cognitionem comparantem vnum cum alio seu referentem unum ad aliud, sic Hyrocervus Vg. qui est ens rationis absolutum non respectivum non relatum ad aliud possum concipere et absolute seu ut est absolutum sub ratione Vg. concipiendo illum ut est vnum quid ex pluribus incompossibilibus. Et rursus eundem hyrocervum possum concipere comparative seu ut est relatum ad aliud. Vg. si concipiam illum ut sunt in eo plura ordinata seu relata ad fruendum vnum hyrocervum.

Dico 9. Entia rationis Logica seu relationes rationis fieri non possunt nisi per cognitionem reflexam. (Cognitio directa si bene memini dicit est cognitio objecti rei vg. parietis et similium. Cognitio reflexa est cognitio cognitionis) Ratio est. quia relatio cogniti Vg parietis ad cognoscentem, (idem dic de alijs relationibus) per eam fit cognitionem per quam cognoscit necessario cognoscere parietem Vg cognitum. Sed talis cognitio est reflexa quia est cognitio cognitionis. Ergo relationes rationis fiunt per cognitionem reflexam.

Dico 10. Ab intellectu Divino non possunt fieri entia rationis nec directe nec indirecte. Ratio est. Quia Deus non potest cognoscere esse quod est impossibile esse. Deus enim cognoscit res semper ut ita se habent seu vere, unde etiam impossibile cognoscit ut est impossibile seu non esse,

Coz

Cognouit spiritu ut spum &c. Ratio 2da qa aliàs Cognitio Dei ẽt falsa & falli posset quod tamen implicat contradictionem

Dubio II. An intellectu Angelico et beatorum possunt fieri aliquæ Entia rationis. Ratio est qa tam intellectus Angelicus quam beatorum multa naturali lumine videre non possunt ut mysteria quædam supranalia, circa quæ non habent lumen supernaturale. Ergo possunt concipere talia mysteria aliter quam Sic possunt, atq ita efficere Ens rationis.

Dices Primo Contra Primam Conclusio: Entia rationis propriè subsistant in rebus Ergo non quasi subsistant. Antecd. Probat Primo. Accidens reale, propriè subsistat ob imperfectionem suam. Ergo multo magis accidens rationis, quod ẽt imperfectius quam accidens reale debet subsistari propriè.

Probat 2do. Accidentia rationis sunt in intellectu nostro in Ratione, ergo in intellectu nostro propriè subsistant.

Probat Ens (Entia propriè et seu subsistat in Oculo, tenebræ in aëre, & cæs alia negationes et negationes in subiecto.

Resp. Neg Antecedens Primi illud propriè subsistat in alio quod propriè est Ens reale, Sed Ens rationis non est Ens reale. Ergo non subsistat propriè in alio.

Probationi Primæ Distinguo Antecd. Accidens reale propriè subsistat ob imperfectionem essentiæ suæ realis (concedo maiorem. Accidens reale subsistat propriè ob imperfectionem qualemcumq. Nego Antecedens

Resp. 2do. transeat Antecd. Nego Consequ. Nam accidens reale indiget subiecto in quo subsistat & sustentetur ob imperfectionem quæ habet ut est Ens reale sea ob imperfectionem in ratione Entis realis non vero ob imperfectionem qualemcumq

Probationes 2dæ. Distinq Antecd. Accidentia rationis sunt in intellectu nostro in Ratione propriè. Nego. Antecd. Sunt in intellectu nro in Ratione propriè (concedo Antecd et Nego Consequ.

Probationi 3iæ Nego Antecd. Dicunt tamen propinationes non quidem esse verè in subiecto requirere tamen subiectum determinatum, quia propinationes non possunt convenire nisi subiecto determinato, et illi cui forma deest. Sic Centaurus non pt convenire nisi illi ovalo cui virionis forma deest.

Dices 2do Quod est in intellectu objectivè tantum non est in illo

subiectivè. Sed Ens rationis tantum Objectivè est in intellectu. Ergo non est in illo subiectivè qz particula tantum excludit ab Ente rationis omnem alium modum essendi. Sea existendi Baxter objectivum.

Resp. Distinguendo Maiorem. Quod è in intellu Objectivè tantum non est in illo subiectivè propriè concedo Maiorem. Non est in illo subiectivè impropriè Nego Maiorem. Minorem Concedo, et Distinguo Consequens. Ergo non est in illo subiectivè propriè Concedo Consequm. impropriè Nego Consequm. Particula Verò tantum excludit ab Ente rationis solum modum essendi proprium in alio non verò impropriùm. Subiectari èn impropriè in alio nihil aliud est quàm habere esse Objectivum per modum accidentis, seu concipi tanq accidens et in Ente rationis alterj

Dices 2do Contra 2dam Conclusionem. Omnia Entia rationis sunt composita Ergo nulla sunt simplicia. Anteced. Probat. Primo, Impossibile seu in ultimo contradictionem non potest fieri nisi inter plura Consequenter est compositum ex plurib, Sed Ens rationis est impossibile Ergo est compositum ex plurib. Probat 2do Inductione. Entia fictitia ut Hyrocervus, Hyppocentaurus, Hymera et similia sunt composita omnium consensu. Relationes etiam realiter debent concipi componi cum subiecto in quo sunt, et termino ad quem sunt. V.g. relatio creationis cum creatore in quo est, et cum creatura ad quam est Ergo 2te

Probat 3tio Ens rationis cogr per fictam entis realis. Ergo componit ex talibus speciebus et de ipso.

Probat 4to Negationes et privationes concipiunt per modum formæ realis Ergo sunt compositæ ex formis realibus et de ipsis.

Probat 5to Ens rationis non est solum ens Sed cum addito rationis nego est solum non ens, Sed non ens conceptum esse. Ergo cum sit mixtum Ens et non ens est compositum ex ente et non ente.

Probat 6to Ens rationis est ens impossibile, Sed ens impossibile est compositum ex ente dri in ens, et est compositum ex negatione seu impossibilitate, Dicit ens Ens impossibile Ergo Ens rationis est compositum

Resp. Negando Antecd. Probationi Primæ Nego Maiorem. Sunt enim relatio realis est inter plura non tamen componit ex illis pluribus

Ita

ita contradictio est quidem inter plura non tamen componit ex pluribus
Probatur Sola Concedo Antecd. Nego Consequ. Nam relatio rationis
est quidem composita cum subiecto et termino sed Esse compositum et imperfecta
non est tamen composita ex subiecto et termino quae est propria com-
positi sicut et ad Dominus componit quidem cum quia nihilominus ta-
men est simplex vere quia non componit ex mea.
Probatur 3ia. Distinguo Antecd. Sub ratio ad cogi per species entis
realis tanquam partes componentes sui. Nego antecd cognoscit per
species tam per media ordinata ad se cognoscendo Concedo Antecd.
et Nego Consequ.
Probatur 4ta Explico Axioma Negationes et privationes concipiunt
per modum formae realis hoc est per formas reales seu entia realia
primo et principaliter cognita, cognoscimus etiam secundario et indirecte sub
ratione sicut dum cognoscimus Angelum, primo cognoscimus corpus Vi-
deo: alicui tam deinde corpus per tale corpus hic cognitum cognoscimus
Angelum visitasse videndo Vel Iram Patrem irritare gravando eum seu
et in hoc sensu Verum est axioma Hi Veri seu sub sit sub axiomate
Negationes et privationes intelligi non possunt sed sola forma realis seu entia re-
alia sola cognoscunt falsum est axioma. Hoc explicato axiomate, nego
consequ.
Probatur 5ta. Primo Resp transeat Antecd. Nego Consequ. nam
etiam Deus realis non est aequus et realis est Deus et tamen non
est compositus ex non esse Petri et esse Dei Ergo Neg Sub ratio ni
ens non sit sub reale et sit sub rationis. Resp Do. Distinguo
primam partem Antecd. Non est solum sub reale Concedo primam
partem Antecedentis Non est solum sub rationis Nego Primo partem
Antecedentis. Secundam itidem distinguo. Neg est solum non sub, hoc
est, reale. Nego eandem partem Antecedentis. Neg est solum Non sub rationis
Concedo eandem partem Antecedentis et nego Consequ.
Probatur 6ta Nego Minorem. Nam esse sub impossibile idem est
quod non esse reale, quamvis non esse reale latius pateat quam esse

entiis rationis.

Quæs 4to. Contra 6am Conclusionem. ab Intellu non possunt fieri alia entia Ergo nec entia rationis.

Antecedens Probatr Primo. Intellectus nullam esse potest tribuere rei cognitæ vg. parieti Sed Plam denominationem extrinsecam cogniti, Ergo nec entium rationis.

Probatr. 2do Quicq intellectus producit est Verum ens reale Entia rationis non est Verum ens Ergo intellectus non producit ens rationis.

Probatr 3io. Term. cognitionis nullum esse accipit a cognitione, Sed Entia rationis est terminus cognitionis. Ergo nullam esse accipit a cognone.

Probatr 4to. Qui cognovit Sanctam Sortem Vg. non dat illi per Ver Subsistentiam neq facit illum intrinsecè Sanctum esse Ergo etiam qui cognovit Entia rationis esse non dat illi per Ver esse.

Probatr 5to Productus Entis rationis seu cognitis deberet esse nobilior Ente rationis, qa productio seu cognitio Entis rationis esset Ens reale, Ens rationis vero non est ens reale cum tamen productio non reputetur nobilior suo producto effectu Vel termino a producto enim effectu nobilis etiam ipsa productio dicit nobilitatem ex illo Propter quid aliqd est tale illud ipsum est magis tale Ergo. etc

Probatr 6to Ens rationis non pt recipere influxum realem ab intellectu qa ens rationis non est reale Ergo

Probatr 7mo Ens rationis est Ens impossibile Ergo non pt effici ab ulla potentia consequenter etiam ab intellectu.

Probatr 8vo ad Productionem Entis rationis non concurrit Ens ab intellu qa illud ad quod Ens concurrit est Ens reale, quale non est Ens rationis. Ergo. etc.

Resp. Negando Antecd. Probationi primæ Distinguo Antecd. Intellectus nullam esse tribuere pt rei cognitæ præter denominationem extrinsecam Ergo. Nego Antecd. Nullam esse tribuere pt impropriè præter denom. Nego Ante. Probationi 2dæ idem distinguo majorem, Quicq intellectus producit realè et propriè est Verum Ens reale Concedo Majorem. Quicq producit non propriè seu consequenter tantum producit est Verum Ens reale. Nego Majorem. Minor transeat et Nego Consequm.

Probatio Partis Distinc: similiter Maiorem. Terminus cognitis realis nullam ē reale accipit a Cognitione Concedo Maiorem. Terminus nullum ē accipit impropium ⁊ non reale a Cognitione. Nego Maiorem similiter Distinguo. Sed Sub rationib ex terminis realib ⁊ propriis cognitionis Nego Minor: impropiis ⁊ non realis Concedo Minorem. Consequs itidem Distinguo. Ergo Sub rationi nullam ē accipit reale a Cognitione Concedo Consequm. Nullum esse non reale ⁊ impropium accipit a Cognitione Nego Consequm.

Probatio ptis Distinc Antecd. Qui concipit asinum sanctum non dat illi sanctitatem impropiē ⁊ per rationem Nego Antecd.

Probatio ptis Distinguo Antecd. Productio vera non pt ē nobilior suo termino intrinseco ⁊ primario concedo Antecd. Productio impropia qualis est entis rationis Non pt ē nobilior suo termino extrinseco ⁊ ultimo Nego Antecd. Nam Sub rationis est eadem terminus a quo productionis Sed impropie, et terminus ad quem secus. Omnia hæc termini productionis Entis rationis seu Cognitionis est cognitio seu intellectio completa ⁊ consummata.

Probatio Ptis Distinguo Antecd. Sub rationib non pt recipere propriam influxum ab intellectu concedo Antecd. Non pt recipere impropium influxum Nego Antecd.

Probatio Ptis tertiæ transeat Antecd. Distinguo Consequm. Ergo ens rationis non pt effici ab alia potentia propriē concedo Consequm. Non pt effici impropiē ⁊ quasi Nego Consequm.

Dicet ad hoc contra eandem Conclusionem sensus interne indigit aliq ⁊ quod tamen est impossibile esse. Ergo etiam sensus est causa existimandi non solum visibilem. Antecd. Patet. Quia nonne indicant oculi ē palearem quitaream Universum orbi ambitu maior est, baculus in aqua fractus apparet ⁊ tamen integer est iste navigantibus monstri colleb, petra, Valles, mania. ad Visum representantur ut tamen nihil eorum sit ibi. Sed ista ne

nil deest.

sed ista ōia sunt impossibilia. Ergo sensus inducat esse quod tamen impossibile est.
Resp. Negando Antecd. Probāni Ego Minorē. Illa vero ōia enumerata in probatione non sunt impossibilia sed possibilia.
Dices 6to imaginatio pt apprehendere impossibile esse. Ergo non solum intellectus. Antecd. probat experientia, intuendo in somnijs per imaginationem ovium structuram minimam, altitudinis profunditatis immensam per conjecturam. Ergo ec. Probat 2do. Pt fantasia imaginari ibi animal cum capite Hyrci, pectore Leonis, cristo galli dentibus aprioculis basilisci, cauda Draconis, pedibus varijs, alijs reptilibus et similia, sed tale tale est impossibile Ergo pt imaginatio apprehendere impossibile. Probat 3io Imaginabile latius patet quam impossibile. Ergo imaginabile seu obiectum imaginationis pt esse impossibile. Probat 4to Imaginatio apprehendit Negationes esse ut ens non ens, Deum non esse Ergo ec. Resp. Negando Antecd. ad Probationem secundi Antecd. Nego Consequentiam. Probāni 5ta. Distinguo Antecd. Potest fantasia imaginari dal cum Capite etc. quoad formam exteriorem seu dispositionem externam membrorum concedo Maio: Potest etc. quoad formam internam seu essentiam ex pluribus naturis incompossibilibus compositam Nego Maio: Minorem similiter Distinguo. Sed tale dal quo ad essentiam internam est impossibile concedo Mino: quo ad formam exter: seu dispositionem membrorum exteriorem. Neg. Mino: et Consequentiam. Nam talis Hybrida quoad exteriorem dispositionem membrorum non est impossibilis imo Negatur Vi sunt talia monstra naturae non tamen quoad naturarum diversarum Unionem. Probāni 6ta.
Replico axioma imaginabile latius patet quam possibile Ens est primum possibile naturale non tamen supernaturale. ita ut sensus axiomatis sit imaginabile comprehendit etiam impossibile naturale seu impossibile naturaliter pro ea obiectum imaginationis, seu quod idem est imagi-

nāō ꝑt imaginari rem quā est impossibilē nāalr. Explico Do
rem imaginabilē posse intelligi intelligibile. Probatur 4ta
Nego Antecēd. imaginatio ēn non percipit formaliter negationes sed solū
ꝑcipit fictiones sicte formis Vg. Petrum sine cornutione, hominem
sine visione etc. devem ergo hoc. etc.

Dues 3tio saltem Voluntas videt se facere cum ratione Ergo non tantū
intellectus

Antecēd. Probatur Prima Voluntas ꝑt referre suam obiectum ad aliud
ad quod referri non ꝑt. ut Vg Deum ad Creaturas, ut tum tanquam
medium et fiant ad felicitatem obtinendam. Vg. cōnētatem ec. Ergo ec.
Probatur 2do Potest Voluntas desiderare Hyppemos quē tamen sunt
impossibiles Ergo etc.

Rō. negando Antecēd. Probatur Prima itidem Nego Antecēd. Nam Vo-
luntas non refert unum obiectum ad aliud, sed relata et comparata ab
intellectu amat vel desiderat.

Probatur 2dā Nego Antecēd. Nego Consequēn Nam Entia impossibilia
possunt quidem esse obiectiue in Voluntate seu ab actu Voluntatis cū intellec-
tu representari possunt impossibilia. Consequēter Voluntas ꝑt talia desiderare
amare etc. Ideo tamen non dicuntur entia rationis sed Entia ficta
quia Entia rationis sunt quidem Entia impossibilia, et quidem eadem que
in Voluntate sunt. Sed tamen non dicuntur entia rationis nisi cum
sunt in ratione concipiente aliqd impossibile esse Non vero, prout ꝑt
in Voluntate, tum ēn potius dici debent entia Voluntatis, non entia
rationis

Dues 4tus. Deus cognoscit Entia rationis esse seu per modum
entis. Ergo facit. Cognoscere ēn Ens rationis esse, est illud facere.
Antecēd. Probatur Primo, quia Deus deus nostram fictionem cogitati-
onem ut debet cognosci per scientiam visionis ut dicunt Theologi
Scientia Visionis in Deo est Cognitio veram existentiam in tempore alicuo
etc vel presente Vel preterito Vel futuro, Ergo etc.

Probatur 2do. Deus cognoscit Ens rationis factum ab intellectu humano
et eo modo quo est in intellectu humano. Sed Ens rationis est in

intellectu humano per modum Entis. Ergo Deus cognovit Ens rationis per modum Entis. Destruo Anteced. Deus cognovit Ens rationis cognitione directa, practica faciendum Ens rationis, seu fingendo et excogitando de novo Ens rationis. Nego Anteced. Deus cognovit Ens rationis cognitione reflexa speculativa, seu contemplando eam factam a nobis Ens rationis concedo Anteced. & Nego Consequentiam. Cognoscere verò Ens rationis cognitione directa practica est facere Ens rationis, non tamen cognoscere cognitione speculativa.

Probatur Prima Nego Consequ. Probatur ista in qua est fallacia accidentis., Respondeo Primo Distinguendo Maiorem. Deus cognovit Ens rationis ab intellectu humano factum eo modo quo est in intellectu humano, Concedo est. Deus et cognovit Ens rationis eo modo quomodo cognovit intellectus humanus falsi falso et erronée et concipiendo de quod non est Nego. Maiorem. Deus cognovit Ens ratio: eo modo quo est esse simul cognovit modum nostrum cognoscendi Ens rationis, seu modum existendi entis rationis in intellectu nostro per modum Entis concedo Maiorem et Minorem: & nego consequ.

Resp. 2do. Distinguendo eandem Maiorem aliter. Deus cognovit Ens rationis eo modo etc ita ut modus cognitionis nostræ sit etiam modus cognitionis Divinæ Nego Maio: Ita ut modus cognitionis nostræ sit tantum Objectum cognitionis Divinæ concedo Maiorem.

Resp. 3io Negando Consequ. fallaciam in ea Syllogismo accidentis est qz Modus in Maiori accipit prout est objectum cognitionis Divinæ in conclusione verò accipit quit est etiam modus cognitionis Divinæ

Dues 3io. Ens rationis non sit hic falsitas, sed falsitas non est in prima Operatione. Ergo Ens rationis non fit a prima operatione.

Resp. Negando Minorem. Nam falsitas Prædicationis seu falsa prædicatio non est quidem in prima operatione est tamen falsitas apprehensionis seu falsa apprehensio et inadæquata Objecto seu non (con-

cur

nis neq concordando cum Obiecto, quando Ph. dicit esse per primam operationem quod non est esse.

Dices 10. Sola prima operatio fundat relationis ergo nec secunda nec tertia. Antec. patet. Antecedit fundatum relationis sed secunda operatio primo idem enti rationis debet comprehendi et consequenter fieri a prima operatione. Ergo ista non fit a relatione nec a sua operatione, quod enim factum est fieri negat.

Resp. Neg. Antec. Probatur prima Ptis. Antec. Debet apprehendi et fieri enti rationis idem modalis specificative diverso tamen modo conceptum a prima et a relatione vel a tertia operatione. Concedo Antecedens debet applicari idem formaliter et eodem modo conceptum. Nego Antecedens et consequentiam. Nam per primam operationem enti rationis fit apprehensio vel impossibilis esse per eandem apprehensionem affirmative vel negative esse per tertiam apprehensionem infertur ex alio tanquam quod in fieri consistit. Ante omnem istam iudicium praecedit eandem primam operationem, eandem tamen terminum impossibilem quem prima operatio solum apprehendit esse. Secunda operatio iudicat esse affirmando vel negando illum esse. Vide quod relationis quod fundatur est a prima operatione illud idem non fit fieri a relatione et tertia eodem modo potest tamen alio ut per se patet.

Dices 11. Relatio cogniti fit interius a cognitione directa ergo non a reflexa. Antecedens probatur primo. Quando cognosco parietem. Eadem cognitione simul cognosco virtualiter et indirecte me cognoscere parietem quia cognitio est reflexiva supra se, et quod idem est. Cognosco reflexive meam cognitionem ad parietem, et vicissim parietem cognitum ad meam cognitionem. Quia relativa sunt simul natura et cognitione. Ergo etc.

Probatur 2do. Contra rationis sunt minima entitatis. Ergo ad illud cognoscendum sufficit directa cognitio, non vero requiritur speculativa et reflexa.

Probatur 3io. Non magis inter se connexa sunt, relatio paternitatis cum filiatione, vel substantia filij, quam cognitio cum pariete cognito. Sed cognita paternitate cognita substantia filij. Ergo relativa sunt simul cognitione. Ergo etiam cognito pariete cognoscitur volitio cogniti et consequenter fit.

Probatur 4to. Non debet fieri per plura, quod fit fieri per pauciora

Ergo neq; Deus rationis cognosci debet per cognitionem reflexam, cum possit cognosci per cognitionem directam.

Respon. Negando Antecd. Probationis Primæ. transeat Antecd. Quia non est certum an potentia reflectat se supra se eodem actu cognitionis an diverso, de quo videbimus in ariana Etica Deo volente. Nego tamen consequ. Nam eadem cognitio qua quis cognoscit paternitatem, est cognitio directa qualenus cognoscit se ipsam seu qualenus reflectit se sup se ipsam, vel quia quis cognoscit se cognoscere est cognitio reflexa et per talem cognitionem fit relatio cogniti, Sor est per cognitionem qua cognoscit paternitatem, non tamen qualenus cognoscit paternitatem Ita quia cognoscit se ipsam.

Probabit 2da Nego Mcio: Nam cognita paternitate imperfecte imperfecte confuse non est necesse cognoscere filiationem et substantiam filij sed solum cognita paternitate definitive perfecte et expresse. Rationa Veró fiunt simul cognitione, tum temporis tantum quando cognitur cognitione definitiva. Prob. 4ta. Concedo Antecd. Nego Consequ.

QVÆSTIO IV.

Quotuplex est Ens rationis?

Dico Primo. Ens rationis aliud est impositis quasi substantia ut Hyrcus etc. aliud quasi accidens, ut relationes etc. Ratio est quia Ens rationis aliud concipitur esse substantiæ aliud accidens. Ergo aliud est quasi substantia, et aliud quasi accidens

Dico 2do. Ens rationis aliud cum fundamento in re, aliud sine fundamento in re. Explico et simul probo suam conclusionem. Ens fundamento rationis sunt, quia fundamentum concipiendi talia est nemine cogitante, Vg. fundamentum concipiendi coecitatem esse Dei. est ipsa cognitio seu primo ytiam, qua est nemine cogitante. Sine fundamento Veró in re illa quia concipiendi talia non habetur fundamentum in re, ut Vg. quando nihilum concipimus esse cuius nullum extat fundamentum a parte rei, et nemine cogitante.

Dico. 3

Dico 2do Entia rationis alia esse entia relationis, alia privationes, alia negationes. Rão est quia ista omnia concipiunt esse cum tamen sint impossibilia esse.

Dices, Esto divisio non est sufficiens entis rationis. Ergo est mala. Antecedens probat. Haec divisio non continet multa entia rationis. ut Nihilum Entia fictitia Species imaginaria, tempus in quo Deus intellexit, hoc quo accumscribi intelligit, Habitus rerum spiritualium, actio transiens ab agente. Ergo etc.

Resp. Negando Antecedens. quia per bonam divisionem non omne ens rationis dividit. Sed Bene ens rationis cum fundamento in re, nullam ens rationis cum fundamento in re est. quod non sit vel relatio, vel negatio, vel privatio, Ergo etc.

Probatione Primae Secundo Antecedens. quod aliqua istorum non includantur in divisione entis rationis ponita in tertia conclusione, quia non habeant fundamentum in re, ut infra tam, alia vero ita enumerata revocantur ad relationem.

Probatione 2dae nego Antecedens. nam privatio propriè sumpta Est loco negationis forma in subiecto apto habere formam ut oculus apto videre est contra distincta a negatione propriè sumpta prout dicit carentiam formae in subiecto inepto seu non apto habere formam, ut negatio visus in pede, qui non est aptus videre.

QVAESTIO V.

An denominationes Logicae sunt entia rationis?

Suppono primo Denominationes Logicas dici illa Vocabula quae frequentissima sunt in tota Logica denominatio praedicati subiecti, medij termini Antecedentis, consequentis, definiti divisi Syllogismi conclusi, generis speciei Etc.

Suppono 2do. Hoc loco quaeri a nobis quanam sit forma per quam denominatio logica proxime immediate formetur, non radicaliter, nec fundamentaliter constituit in esse talis denominationis formalis.

Suppone 1mo Posse esse aliquod tale radicaliter per unam formam per quam non sit formaliter tale, Vt Homo Vg. radicaliter fundamentaliter ens rationabile per formam rationalitatis, formaliter per formam risibilitatis quod forma risibilitatis ex forma rationalitatis tanquam radice fluit.

Suppone 2to Nos Hac quæstione potissimum actuari de denominatione cognitii, quod ea dicere de hac idem dicendum erit de ceteris denominationibus Logicis.

Dico Primo. cognitum formaliter sumptum est conceptum reale quod formaliter constituit non per relationem rationis. Sed per cognitionem realem extrinsecam in intellectu cognoscentis existentem et terminatam ad rem quæ dicit cognita. Ratio est. qz ab ea cognitione dicit formaliter cognitum a quo est formaliter cognitum sicut album ab ea dicit album formaliter a quo est dealbatum formaliter, sed cognitum formaliter est cognitum a cognitione non a relatione rationis Ergo album formaliter est dealbatum ab albedine. Ergo cognitum dicit a cognitione non vero a relatione rationis.

Dico Primo. Denominatio cognitii (sicut et aliæ omnes denominationes Logicæ) est formaliter a relatione reali per quam cognitum refert ad cognoscentem Ergo non a cognitione. Antecd. Probat Primo Ponta cognitione alicujus fit cognitum simile cognitioni se cognoscendi a qua similitudine statim res cognita seu similis cognitioni dicit nullo alio superadditio Ergo Denom. etc

Resp. Negando Antecd. Probationi itidem Nego Antecd. quia multa cognita sunt cognita actu quæ non sunt similia cognitioni actui qualia sunt illa omnia quæ falso cognoscunt, et illa quæ non existunt, sed tantum putant existere.

Dico 2do. Cognitum dicit cognitum formaliter a cognitione, prout concipit in recte ens cognitum. Ergo etc.

Antecd. Probat Primo, Nihil est denominari tale formaliter nisi forma ipsa vel sit res ipsa vel saltim concipiatur esse et in recte ens denominata, sicut ab albedine Vg. Nigri non est denominari parieti album formaliter, quia albedo nigri non est neque in recte in pariete, Ergo etc,

etiam a cognitione existente in cognoscente, non potent denominari cognitum (nisi concipiat, inexistere ita cognito)

Probat 2do. Cognitum formaliter sumptum non est quid reale. Ergo etc.

Resp. Negando Antecd. quia experimur nos denominare cognita, panis etem. Vg. non tamen concipimus cognitionem inexistere in cognito,

Secundo. quia Deus etiam cognoscit cognita, et tamen non cognoscit cognitionem inexistere in cognitis. Ergo non ideo appellant cognita, qz concipiant in illis cognitiones nostras inexistere.

Probationi Primæ. Nego Antecd. Denominatio Verorum alior. est denominatio intrinseca non extrinseca seu est a forma quæ potest inexistere in denominato, unde non est mirum quod non possit denominatio existat extra rem denominatam. Exemplia denominationis cogniti et similes Ex: quæ denominationes sunt denominationes extrinsecæ seu tales appellationes denominant a forma quæ non pt existere in denominato, Vero, cognito etc.

Probatur. 2da. Nego Antecd.

Dices 3io. Denominatio Cognitii formalis sumpti est a relatione rationis per quam cognitum concipitur referri ad cognoscentem, et qua convenit rei cognitæ ante dem operationem intellectus quamvis ipsamet relatio rationis non pt esse ante operationem intellectus. Ergo non a cognitione.

Antecd. Probat Primo. Ad Esse ut a relatione cognitii denominetur formaliter cognitum, ante omnem operationem intellectus, sufficit quod ipsa fundamenta talium relationum Esse est res ipsa cognitæ existat. Hæc ipsa relationes non existant ~~non~~ post operationem intellectus Ergo. etc.

Resp. Negando Antecd. quia a forma non existente actu in rerum natura nisi potest dici actu tale esse. Ergo neg cognitum actu, nisi a forma existente actu.

Secundo quia quod convenit rebus existenti actu ut patet in lectione Vg. esse divitem convenit actu a divitys actu

existentibus, et nō de cæteris:
Sed relationes ista non existunt ante omnem operationem intellectus ut ipsimet aduersary fatentur. Ergo non possunt conuenire rebus ante operationem intellectus.
Probationi. Nego Antecedens. Nam a fundamento cognitum solum potest dici fundamentaliter non formaliter cognitum.
Dices Quarto Ponta cognitione terminata ad Cognitum consurgit relatio a qua subiectum denominatur formaliter cognitum quæ relatio est quidem remine cogitante non est tamen realis.
Resp. Negando Antecedens. Quia Quicquid est remine cogitante est treale.
Dices 5to Intellectu cognō, diuersē Obtum producit in illo relationē rationis a qua dicit formalr cognitū. Unde Nullum deatum, &c. Nūl cognō ab intellectu ent Nullum deatum finaliter nō formlr. Ergo etc.
Antecedens Prob. Primo. Denominatio cognīti est relationis. Ergo a relatione dicit
Probat 2do Sta se Et denōtio cognīti ad cognitū sicut denotio genīti ad genitū nam ita cognitū est a cognitione cognitū sicut genitum est a generante genitum.

Sed genitū formaliter dicitur a relatione genīti. Ergo et cognitū formaliter a relatione rationis cogniti.
Probat 3io. (cognitum (sicut et Predicatū, subiectū, Antecens, Consequ, Conclusio premissæ &c.) habet ōes conditiones relationis. Primo dicit ad correlentiam, cognitum ēn dī cognitionib cognitum, et ē correlo cognitio dicit cognīti cognitio. 2do Una non pt sine alio intelligi sic cognitum sine cognitione et ē contra. 3io Cognitū et cognitio sunt eiusdem naturæ. Ergo Cognitū dī a relatione rationis

Probat 4to. Denominatio extrinseca Domini Creatoris est a relatione rationis ut docet S. Thomas Prima parte 2. 18. Art. 2 Ergo et denominatio cognitiua qua similis est denominationi Domini.

Probatur 5to ab actione existente in agente passum non potest denominari passum formaliter. ut Vg. a Creatione existente in Deo Creatura non potest denominari creata. Ergo nec a cognitione existente in intellectu potest denominari cognitum.

Probatur 6to. Cognitum si diceret a cognitione nullibi esset non in cognoscente. qa cognoscendo non est cognitum, non in cognito qua cognitio qua constituit formaliter cognitum non est in cognito subiective. Ergo etc.

Resp Negando Antecd. Probationi prima Distinguo Antecd. Denominatio cognitii est relativa ex modo nostro concipiendi imperfecto. Concedo Antecd. est relativa ex parte rei significatae Sed secundum rem ipsam Negabo Antecd.

Probationi 2dae distinguo Antecd. Ita se habet denominatio cognitii sicut denominatio geniti secundum modum nostrum concipiendi et significandi imperfectum Concedo Antecd. Ita sed habet denominatio cognitii secundum rem ipsam sicut denominatio geniti. Nego Antecd. Nam genitum secundum rem ipsam accipit a generante aliquid intrinseci ad relatio Dei est esse Deum, Cognitum vero nihil intrinsecum accipit a cognitione. Minorem concedo. Nego Consequentiam.

Probationi 3iae Distinguo Antecd. Cognitum, sicut et alia ex denominationes Logicae) habet ex additione relationi secundum dici. Concedo Antecd. habet ex conditiones relationis secundum esse. Nego Antecd. et Consequentiam. Relationes secundum dici sunt. Quae concipiuntur relationes et significantur nominibus relationis ob imperfectum modum nostrum concipiendi quamvis vere et secundum rem ipsam non sint relationes.

Relationes secundum esse sunt quae vere referuntur ad aliud.

Prob 4tae. Distinguo Antecd. Denominatio Domini Creatoris, est a relatione rationis secundum modum nostrum concipiendi imperfectum Concedo Antecd. Est relativa secundum rem ipsam Sed ex parte rei significatae Nego Antecd. Consequentiam eidem distinguo. Ergo et denominatio cognitii est relativa ex modo nostro significandi seu concipiendi

seu secundū modū nostrū imperfectū concipiendi. Concedo Consequ.
Et relativa ex parte rei significate seu dicte, seu secundum rem ipsam
Nego Consequ.
Probatio 3tie. Distinguo Anteced ab actione existente in agente non potest
passio denominari formaliter ob impedimentum imperfecti modi nostri concipi-
endi. Concedo Anteced. Ob impedimentum rei et ex parte rei significate, nego
Anteced. et Consequ.
Proba: Dee Nego Sequellam Anteced. nam cognitū formaliter est in agente
libertate. Eadem enim cognitio prout est intrinseca in cognoscente
fert denominationem formalē et eadem cognitio prout terminat a cognitum pa-
titur. Vg. quem cognovit fert illum formaliter cognitum.

Duo 2do. Cognitum formale quamvis secundū rem ipsam dicat a Co-
gnitione terminata ad de secundum modum tamen nostrū concipiendi imper-
fectum, dicit etiam secundarie a relatione rationis. Nam id cui
quod a Cognitione dicit cognitum non possumus intelligere a nobis cogni-
tum ob imperfectionem intellectus nostri nisi in tali cognito concipiamus
relationem rationis seu nisi referamus cognitum ad cognitionem, &c.
quia res ita significamus Vocibus prout illas concipimus Dee etiam
nos seu denominatione cogniti exprimimus et significamus relationem
rationis ad cognitionem secundario tamen, nam primario ipsam formā
realem. Cor est cognitionem exprimimus vocabulo cogniti.
Ratio conclusionis Prima est, quia cognitū. [sicut et alias denomi-
nationes logicales] non possumus sufficienter concipere sine aliquo re-
lato, Solemus en concipere et explicare cognitum sic. Cognitū est
cognitionis cognitum seu a cognitione cognitū, Ergo cognitum
sumitur ex modo nostro concipiendi dicit a relatione rationis.
Ratio 2da. Ex eo quod dicit Pater vere filij Pater colligimus Pa-
trem dici a relatione aliqua ad filium. Ergo etiam ex eo quod dici-
mus cognitum esse cognitionis cognitum, colligere debemus cognitū
dici a relatione aliqua. Sed non pt dici cognitum a reali relatione

ut

ut vidimus dip. Ergo dia cognita a relatione rationis.

QVÆSTIO VI.

An prima et 2da intentio sit ens rationis.

Suppone 1mo Intentionem esse tendentiam alicuius potentiæ in aliquod obiectum ita ut intendo sit sua idem ac in sua tend.

Suppone 2do intentionem ex primæva sui institutione significare actum seu tendentiam voluntatis ex accomodatione vero suas dicis intentionem significare etiam actum intellectus

Suppone 3io Intentionem aliam esse formalem seu actum ipsum intellectus vel cognitionem, aliam esse intentionem obiectivam seu obiectum cognitum ab intentione formali.

Suppone 4to. Prima intentionem tam formalem quam obiectivam vocandi; ut primam et 2dam intentionem.

Supp. 5to. Intentionem formalem primam esse cognitionem directam 2dam intentionem vo formalem 2dam esse cognitionem reflexam.

Supp. 6to. Intentionem obiectivam primam esse obiectum cognitionis directæ. Intentionem vo obiectivam 2dam esse obiectum cognitionis reflexæ.

His suppositis.

Dico Primo. Nomina illa quæ denominat secundum rem a cognitione et remoto modo significandi a relatione esse nomina 2dæ Intentionis Obiectivæ ut sunt cognitum prædicatum subiectum. Maior, minor, Consequentia patet ex 2da cognitione prædicante subjiciente &c. Quia est. quia talia nomina significant obiecta secundæ intentionis formalis ut patebit paulo post Ergo &c. Religiosa vero dia nomina quæ non denominant a cognitione esse nomina primæ intentionis ut est rerum volitarum, desiderabilium etc. quia talia nomina cum non significant Obiecta 2dæ Intentionis formalis debent significare Obiecta Primæ intentionis formalis.

Dico 2do. res cognita ut est cognita sea ut stat pro cognitione est 2da intentio obiectiva Primario et directe. Ratio est vide vela

etiam relatio rationis est intentio 2da Obiectiua. Ratio est. quia illa est intentio 2da Obiectiua quæ est obiectum intentionis secundæ formalis. Sed res cognita formaliter est Obiectum 2dæ formalis primam relatio Verò 2dam. quia Virtus cognoscit a Cognitione Cognitionis. Ergo &c.

Dicit Primo. Intentio 2da Obiectiua est relatio rationis Logicæ. Ergo non res. Antecedens Probat Primo. Cognitum qua Cognitum est Obiectum 2dæ intentionis formalis. Sed Cognitum qua Cognitum est relatio rationis. Ergo Obiectum 2dæ formalis est relatio rationis. Probat 2do quod 2dam cognoscit est Obiectum 2dæ intentionis formalis seu est 2da intentio obiectiua, Sed relationes rationis, 2dam cognoscant primam Vero entia realia, Ergo &c.

Probat 3io. Vsuale formaliter sicut et subiectum, Prædicatum. sunt 2da intentio Obiectiua. Sed est ita formalis sunt relationes rationis ut dicet S. Thomas Prima Parte. q. 85. art. 3. ad 2um.

Resp. Distinq. Antecedens. intentio 2da Obiectiua est relatio rationis primam et Obiectiue. Nego Antecedens. Est relatio rationis 2dam et indirecte intentio 2da Obiectiua. Concedo Antecedens. et Nego Consequentiam. Probationi Primæ Concedo Maiorem: Distinq. Minorem: Res Cognitum qua cognitum est relatio rationis ex parte rei significatæ Nego Minorem. ex modo nostro concipiendi Cognitum est relatio rationis Concedo Minorem et nego Consequentiam. Vel eadem distinctione distinguo. qua est distincta minor.

Probationi 2dæ. Nego Minorem. Nam et creatura secundum cognosci in Deo, Chimera, Negationes et tamen non sunt 2dæ intentiones Obiectiuæ Probationi 3iæ Distinguo Antecedens. Vsuale ex modo Nostro concipiendi seu prout concipitur a nobis dicens relationem ad inferiora est 2da intentio Obiectiua sicut et subiectum et prædicatum, et relatio quæ est denominatio Logica Concedo Antecedens. Vsuale ex parte rei significatæ seu prout significat naturam multis communem vel latiorem est intentio 2da Obiectiua. Nego Antecedens. Sanctus Thomas Verò loquitur de Vsuali ex modo Nostro concipiendi non ex parte rei significatæ

cata. ut iam Videmus Supra.

DISPVTATIO .III.

De Vniuersalibus in Communi.

Certum est Primo Disputationē Hanc non ee partem Logicæ Sed quasi introductionem in Eam. Cum

Certum 2do. Doctrinam Hanc de Vniuersalibus traditam esse etiam ab Aristotele Sparsim et in Variis locis quam Porphirius in Suam transtulit Isagogen collegit explicauitq Simplicius Logicam Aristotelis.

Certum est Tertio. Doctrinam de Vniuersalibus esse simpliciter necessariam in Logica ad intelligenda Predicamenta quæ sunt coordinationes generis et specierum et aliorū Librorū Logicorū.

Certum est Quarto. Obiectum Suius Doctrinæ esse quinq Predicabilia

QVÆSTIO Prima

Quid est Vniuersale in Communi?

Supponē Primo. Vniuersale communissime Sumptum esse unum quid ad multa pertinens. et Vor est aliud est Complexum seu Propōo Vniuersalis. ut Omne totum est maius sua parte etc. aliud Incomplexum seu res aliqua communis multis.

Supponē 2do Vniuersale Incomplexum aliud esse in Causando Vor est Vera illam quæ plurium causa est. ut DEVS. aliud in Significando quod plura significat ut Vox Exercitus Populus etc, aliud in Repræsentando quod multorū refert similitudinem ut Statua Cæsarea multorū Cæsarum referens similitudinem. Aliud denq Vniuersale in essendo quod ea aliquomodo in multis est. Vt Natura Hominis in Petro Paulo etc. Et quia Vor idem Vniuersale quod nōn multis potest Praedicari de multis ideo Vor idem Vniuersale in essendo dicit etiam Vniuersale in Praedicando.

Supponē 3io. Vniuersale in essendo diuidi in Quinq Praedicabilia seu Vniuersalia in Genus Speciem, Differentiam, Proprium et Accidens. Et in Hac Significatione Disputabimus Vor loco De Vniuersalibus

in Essendo. Primo in Communi seu Disputatione. 2do in Particulari sequenti Disputatione.

Supponc 4to Universale sicut et quamlibet aliam formam duplici fert definiri posse. Primo in Concreto. 2dario in abstracto.

In Concreto tum forma aliqua definit quando in Definitione subiecti forma ponitur in recto Casu

In abstracto vero tunc definit forma quando subiectum forma in definitione ponitur in Obliquo Casu Vg. visibilitas in abstracto sic definit (Est aptitudo Hominis ad videndum. quia in tali definitione subiectum visibilitas seu aptitudinis ad videndum solo Homo. ponit in Obliquo Casu ut Videt. eadem visibilitas in Concreto sic definit. Visibilitas est Homo aptus ad videndu. quia in tali definitione subiectum visibilitas seu Homo ponit in recto Casu. Sicut et in definitione Risalis.

Supponc 5to. Sive definiat forma in concreto sive in abstracto semper formam definiri duplicaliter formaliter, ut Duo, subiectum vero semper principaliter Materialiter. ut Dico. Cuia semper solius forma exprimit genus et differentia, non vero subiecta, Insuper forma est id quo mediante definit subiecta, seu denominat tale. ut album mediante albedine, definuntur esse dispregatuum Visus vel album ens.

Conditiones Risalium.

Supponc 6to. Ut aliquid dicat Risale in essendo sub conditionibus regis Primo ut sit ens reale. 2do ut sit aut saltim possit esse in pluribus Tertio ut possit praedicari de pluribus, 4to. ut sit unum in pluribus non aequivoce sed univoce, seu et secundo vocem et secundum rem existentiam in pluribus.

Supponc 7mo Aequivoca. Analoga, non sunt Risalia proxime, quia non univoce praedicant de suis inferioribus sunt tamen Risalia improxime seu de multis aliquomodo praedicabilia Sicut etiam Ens dicit Risale primo est maxime latepatens. His suppositis

Dico Primo. Universale est Ens et aptum esse in multis, Haec definitio ab omnibus recipit et patebit ex infra dicendis

Ob. Duco Primo. Haec definitio non exprimit essentiam Risalis seu non continet praedicata essentialia Universalis. sed potius passiones et proprietates sive unitatem et aptitudinem. Ergo non est bona.

Sat

Antecd. Probat. Primo. Vnitas et aptitudo consequit ad essentia
Vnalis. est ex illa resultat seu emanat. Ergo etc.
Probat 2do. Essentia Vniversalis constitutiua consistit in fundamento unitatis et aptitudinis, non vero in ipsa unitate et aptitudine. Ergo etc.
Probat 3io Essentia singularis non consistit in bonitate et aptitudine.
Ergo nec essentia Vnalis.
Probat 4to Vnitas est Regno Diuisionis. Ergo. ó pt esse de essentia Vnalis.
Probat 5to. Vnale prius est universale quam sit Vnum Vnale. Ergo etc.
Probat 6to. Auctores in multis locis dat definitiones essentiales Vnalium in
quib. neg unitas neg aptitudo. Ergo etc.
Nego Regando Antecd. quia Vnale illud indicant quod cum sit Vnum
ad multa spectat, ut patet. Vg. Vnalis est que eadem manendo ées corri-
pit. Vnivale bonum quod idem manendo omnibus commune est. Sed sic
definitione exprimit Vnale esse Vnum et ad multa spectans. Ergo exprimit essentia Vniversalis.
Probaoni Primâ. Distinguo Antecd. Vnitas qua Vnale constituit Vnum in
se consequit ad essentiam Vniversalis. Nego Antecd. talis enim Vnitas
simul cum Vnali denominat Vniversalis, et consistit in negatione diuisionis in se ipsius naturæ. Cuitas per quam constitutum Vnale negat
aliud Vnale a se. seu Vnitas a qua Vniversale dicit esse unum singulare
ab alio universali consequit ad essentiam Vnalis, Concedo Antecd. Nego Consequ.
Probaoni 2dæ Nego Antecd.
Probaoni 3iæ. Idem Nego Antecd.
Probaoni 4tæ Concedo Antecdens. Nego Consequentia. relictam
Rõ distinguo consequens. Ergo non pt esse Vnitas de essentia Vnalis
tanquam quid connotatum ab Vnali. seu tamq in fine quo necesse
nec complet potest Vniversale. Nego Consequ. De essentia itaq
rei positiue. Non potest esse de essentia Vnalis tanq pars compo-
nens Vnale, Concedo Consequ. De essentia itaq rei positiue in recto
debet esse quid positiuum non tamen in obliquo, sic res non diuisa
in recto constituit per suam entitatem, in obliquo per non diuisionem.
seu per negationem diuisionis.
Probationi 5tæ. Distinguo Antecd. Prius est Vnale quam

vnum in se. Nego Anteced. prob est Vrsale quam vnam distinctum ab alio vniuersali. Conseq. Anteced. et nego Consequentiam.
Probatur Sta Distinguo Antecedens. Autes dat definitiones vniuersalium in quibus neq unitas neq aptitudo est posita expresse et expresse concedo Antecedens. Dat definitiones Autes in quibus neq vnitas neq aptitudo est posita saltem implicite Nego Antecedens et Consequentiam. Semper enim Aristoteles. tam vnitatem quam aptitudinem in definitionibus vniuersalium inclusit. Vt in sua definitione vniuersalis. Vniuersale est commune multis aut quod pluribus inest inclusit vnitatem in ly commune. Commune enim non potest esse multis nisi sit unum et idem aliquomodo in multis in veris quare est inclusit aptitudinem ad existendum in multis quod enim est in multis est sive dubito aptum esse in multis.
Dices 2do. Haec definitio soli vniuersalitati competit non vero naturae vniuersali. seu concreto ex natura et vniuersalitate. Ergo non est bona.
Antecedens. Probatur primo. Haec definitio eligitur commune quia vniuersalibus, et generi viii. speciei etc. sed sola vniuersalitas est communis quia vniuersalibus Ergo etc.
Probatur 2do quia natura qua reale quid est non potest esse communis multis sed sola tantum vniuersalitas qua est ordo rationis naturae ad sua inferiora.
Probatur 3io Concretum ex natura et vniuersalitate est ens per accidens quia constituitur ex ente sua natura et vniuersalitate seu relatione rationis. Ergo unica definitione definiri non potest ut docet Aristoteles 7 Metaph. C. 4.
Resp Negando Antecedens. quia in sua definitione ponit subiectum vniuersalitatis in voto per illas particulas Id. quod. etc. Ergo sit definitio vniuersale in concreto. est iam dictum supra.
Secundo. ge esse aptitudinem existendi in pluribus. est definitio vniuersalitatis in abstracto. Ergo esse unum et aptum existere in pluribus. est definitio vniuersalis in concreto.
Tertio quia si sua definitio data a nobis non est definitio vniuersalis in concreto nulla alia erit. Ergo etc.
Probationi primae Negs Minorem. nec etiam distinguo Maiorem. Sic

definit aliquid commune ut Quod, et ut Quo. Concedo Maio. Definit sic
solum commune ut Quo. Nego Maio: Sed sola Vasalitas est communis ut Quo.
Et mediante dicit natura Vsalis Concedo Maio: Sola Vsalitas est com-
munis ut Quod, Et definit Vsalo, ab Vsalitate. Nego minorem. et Consequ.
Nam Vsalitas est quidem communis quinq Vsalib ut. ut Quo. seu tanquam
forma, naturæ Vsalis, nihilominus tamen etiam ipsa natura est com-
munis ut Quod seu tanq id quod dicit Vsalo ab Vsalitate.
Probatur 2da. Nego Antecd. vel si placet eadem distin: distinguo et
Nego Consequ. Vniversalitas Vero non est Ordo rationis ad singulare
Sed Vtilitas et aptitudo naturæ ad essendum in pluribus.
Probatur 3tia Nego Antecd. qz Vsalitas non est accidentalis Sed essentia-
lis naturæ Vsali. Quod Vero per accidens seu compositum acciden-
tale vel compositum ex substantia et accidente seorsum sumptum seu con-
sideratum secundum partes suas divisim acceptas non potest unica defi-
nitione definiri. potest tamen definiri sub per accidens prout est Vnum
quid ex partibus compositum Vel aliter. Quod per accidens non est defini-
bile unica definitione secundum omnes partes æqualiter seu æque principales
potest tamen definiri inæqualiter Cor est secundum unam partem prima-
rio et principaliter secundo alias secundario et minus principaliter, ita ut
unius partis exprimatur genus et differentia alterius Vero non exprimatur
Dues 2do. Haec definitio Soli naturæ convenit non Vero Vsalitati. Negatur
Antecd. Probatur Primo: Sola Natura est communis multis, seu inest multis
et prædicat de multis. Ergo etc.
Probatur 2do Vsalitas est solum conditio quædam sine qua non compe-
teret allata definitio naturæ Vsali, non Vero est ratio formalis essendi
naturæ.
Dubio Negando Antecd. qz Natura quod est Vsalis seu ens in multis
habet ab Vniversalitate tut a forma, non Vero ut a conditione aliqua.
Ado. qz ~~Ens~~ Vniversale formaliter est Vtilitas sicut ~~ens~~ Visibile
le formaliter est Visibilitas et sicut Visibilitas rei invisibili est forma
non completa Ita Vasalitas naturæ Vsalis non est completa forma. Ergo
Probatur Prima Distinguo Antecd. Distinctione data supra Sola Ra

et communis ut Quod. Ista denominat communem. Conseq. Antecd. Sola Ista est communis ut Quo seu a quo tanq aforma. denominat communis Nego Antecd. & Conseqm.

QVAESTIO SECVNDA

Quid est definitum definitione Vnsalis?

Duo Primo Vsale definitum Eis a nobis est res realis multis inexistens Ratio est quia talis res conceptibus Vsalibz & vocibus exprimit. Ergo talis res vnsalis est a parte rei, alias conceptus illi essent falsi qui repraesentarent rem Vniselem que non est Vnsalis.

Dues Primo. Vis res que in mundo existit Singularis est. Ergo nulla est Vnsalis.

Antecd. Probat Primo Inductione. Deus est Singularis, Creatura etiam omnis nisi esset singularis non posset produci a Deo. Qz ut ait Aristoteles Primo Metaph. Cap. 1mo Productus omnis terminat ad Singulare &c. Etc.

Probat 2da. Quicquid est res pt demonstrari tanq hoc aliquid in loco aliquo & tempore existens. Sed Vnsale in nullo loco et tempore potest demonstrari tanq hoc aliquid existens. Sed sola res Singularis Ergo Vnsale non est res.

Probat 3io Ex tali Vnsali re, concessa multa sequuntur impossibilia, nam sequitur Qz infinitos Vnsalis naturae Qz naturae humanae etiam res multissimi distantia essent idem inter se & indivisa quia tabuerat hanc naturam humanam omnia, 2do. idem simul esset & non esset, nam eadem natura Qz Paulus fuisset ante Naturitatem Petri in Petro & non fuisset absolute sicut non fuit nate suam naturitatem ipse Paulus qui est idem cum Sua natura. 3tio Idem ab eodem abesset, et videm adesset., idem calefaceret in Summo & frigefieret in Singulis. Idem viveret et moveret. Est eadem natura in diversis individuis absentibus praesentibus, calentibus, frigentibus, viventibus & morientibus. Ergo &c.

Probat 4to Quia Aristoles Primo de Anã textu 8. ait. Quod Vnsale aut nihil est. aut posteris, subintelligit ipsis singularibus aliquibus qua configurat Vnsale, & concipiunt de ea tanquam aliquid reale cui inest

nihil fiat. &c. Respondeo. Distinq. Antecd. Ois res que existit in mundo in se est singularis. Concedo Antecd. qua existit in alio est singularis Nego Antecd. Consequ. itidem distinguo. Ergo nulla res existens in se est Insalis. Concedo Consequ. existendo in alio ou è Insalis Nego Consequ.

Probaoni Prima Distinq. Antecd. Creatura non potuit humano et pene nisi singularis. Concedo Antecd. Creatura non potuit Divino et in alio existens nisi singularis. Nego Antecd. Aristo. Nego dicit Quattionem terminari ad singulare humano et existens in se non vero secundum. Probaoni 2da Distinq. Antecd. Quicq est, est res existens in se seu per se demonstrari potest tang Ens aliquid in loco et tempore existens. Concedo Maiorem. Quicq est res existens in alio demonstrari potest tanquam Ens aliquid. Nego maio: Genus transeat et Nego Consequ.

Probo 2do Eandem maiorem aliter distinguo. quicq est res demonstrari potest in se et per se Nego Maio. Potest demonstrari vel in se vel in alio Concedo Maio: Minorem similiter distinguo. Id Singulare non potest demonstrari in se. Vel per se Concedo Minorem. non potest demonstrari in alio Neg. in singularibus in quibus existit. Nego Mino: et Consequ.

Probaoni 2da Nego Sequellam Antecd. Primum impossibile distinguo Omnes homines essent eidem inter se simplr Nego. Omnes homines seu inferiora ejus naturæ humanæ essent eadem et indivisa secundum quid Concedo. Haberent in natura tam non simplr, ut videbimus infra. Secundum impossibile itidem distinguo. Idem simplr simul esse et non esse. Nego. Idem secundum quid et diversa ratione Concedo. Inde eadem natura secundum quid Petri fuisset ante nativitatem Petri, diversa tamen simplr. Tertium impossibile eadem distinctione solvitur.

Probaoni 4ta expono. Artem loquitur ea ille loco. Philosophus de Insalibus extra singularia existentibus qualia ponebat Plato Insale in existens extra singularia aut nihil est in rerum natura, aut fictum quid.

Dices 2do cum Platone Insalia existunt extra singularia

ergo non existunt in multis singularibus. Antecd. Probat. Primo. Obiecta scientiarum. Vg. sunt Medalia Sed Obiecta scientiarum non sunt in singularibus quia non corrumpunt sicut singularia Sed manent eterna etiamsi nullum singulare existat Vg. etiamsi nullus Só Est, adhuc de illo subiecto posset cum esse risibilem, rationalem, etc. Ergo etc.

Probat 2da. quia Omnia singularia genita sunt similia generanti Sed nulli alberi sunt similia nisi naturaliter Vnitati existenti extra, singularia sicut imagines ideæ artificis existenti extra imagines singulares. Ergo etc.

Nego. Negando Antecd. Probationi Primæ (concedo) Maiorem. Distinguo Maiorem. Sed Obiecta non corrumpunt quo ad existentiam sua sunt eterna Sor est existunt eterna. Nego Minorem. Sed obiecta non corrumpunt quo ad veritatem sunt eterna Sor est sunt vera veritate eterna Concedo Minorem. Obiecta in scientiarum per esse rei cognoti possunt hinc quibusdam predicatis eternæ veritatis. Vg. Homo habet animalitatem vel rationalitatem.

Probationi 2dæ. Nego Minorem. Genita ex, similia sunt formis naturalibus et intrinsecis singularibus suorum agentium vel generantium ad quarum similitudinem producuntur sic 2do genitus similis est veritati seu formæ 1mis generantis ad cuius similitudinem generat 1mus sicut et genitor.

QVÆSTIO. III.

Qua unitate unitas universalis est una in multis?

Suppono Primo in uno individuo, seu in una re singulari naturam substantialem, naturam viventis, naturam animalis, naturam humanam, et Petreitatem. Vg. sua Sorcitatem esse unam entitatem realem et individuam

Suppono 2do Differentia rei quæ nihil est aliud præter singularem entitatem eiusdem rei. Primo constituentem in suo esse seu dare rei quod sit, 2do facientem eam unam sua individuam. Quo dicimus illam ab omnibus quæ non sunt idem cum illa re.

Divisio Vnius. rerum.

Suppone 8io. res non equaliter inter se diuidi, quedam enim minime, quedam magis, quedam maxime a se diuidantur.

Minime inter se diuidunt illa que solo numero differunt, ut sunt individua eiusdem speciei. Vg. Omnes homines etc.

Magis diuidunt illa que non solum numero, sed etiam specie inter se differunt ut sunt individua diuersarum specierum. Vg. Petrus et Bucephalus.

Maxime inter se diuidunt, que numero specie et genere differunt, ut sunt individua diuersorum generum. Vg. Petrus et animal.

Suppone 9to. Res non equaliter esse unas sicut non equaliter sunt diuise quedam enim sunt. Maxime quedam minus, quedam minime Vnum. Maxime Vnum sunt que sunt Vnum numero, seu que non sunt a se diuisa numero et tale unum dicit Vnum simpliciter. Minus unum sunt. que tantum genere et specie unum sunt ut Petrus cum Paulo. Minime Vnum sicut que solo genere unum sunt inter se, ut Petrus cum Adamante, et sic Vnum universe dicit Vnum imperfecte secundum quid Vnum minus quam numero.

Suppone quinto. Vnum esse ens non diuisum. seu quod idem est. Ens habens negationem diuisionis. Vnde Vnum constat ex duobus ex entitate rei et ex negatione diuisionis seu non diuisione. Nam ex entitate rei, immediate realiter, et ante omnem operationem intellectus, emanat negatio per quam negatur res diuisa vel in se vel ab altera seu quod idem est a qua res diuisa non diuisa ab altera seu una cum altera.

Suppone 6to. Vnitatem aliam esse numericam et tantum in individuis a qua dicit unum individuum. Vel numericam formalem constitutiuam a qua Vnitate forma vel essentia individui in concreto, dicit una. Vg. Vnum animal, Vnum viuens Vnum corpus, Vna substantia in se. Aliam formalem specificam vel generica vnitatem, a qua vnitate dicit unum aliquid cum alio esse specie vel genere.

Suppone 7mo. Vnum numero dicit Vnum simpliciter quia Vnum numero caret omni diuisione que est forma opposita Vnitati. Quod ens et numero Vnum nullo modo est a se diuisum. Sicut Nix simpliciter dicit alba quia nullam habet nigredinem seu caret omni nigredine. Vnum vero specie vel genere, dicit unum secundum quid quia unum

specie vel genere non caret omni diuisione. Potest ẽ habere diuisionem simplr seu numericam seu ꝑ diuidi ab eodem numero cum quo est unum specie vel genere ut patet inductione. His suppositis

Dico primo. Naturam Vniuersalem existentem in singularibus non esse simplr vnam in pluribus sed esse simplr diuisam ac multiplicem Ratio est Quia Natura existens in pluribus una simplr non pt esse Vniuersalis sicut natura diuina existens in pluribus personis diuinis non est vniuersalis quia in illis personis existit vna simplr. Ergo Nā Vniuersalis existens in pluribus non debet esse vna simplr sed diuisa simplr, ne sibi concedat diuina natura esse vniuersalis quod est contra fidem.

Dico 2do. Naturam Vniuersalem existentem in pluribus ẽ unam imperfectẽ & secundum quid, seu Vnam Vnitate formali & essentiali ante omnem operationem intellectus. Ita Scotus. Sept. Metha. q. 18. Nec Sanctus Thomas contrarium est. Dicitur ẽ negat Vniuersale a parte rei loqr de Vniuersali Platonico. Ratio est quod non est diuisum aliquomodo est vnum aliquomodo Nam esse vnum aliquomodo nihil aliud est, quam non esse diuisum aliquomodo seu habere negationem diuisionis aliquam. Sed natura Vniuersalis. Vg. Natura humana non est diuisa aliquomodo in pluribus hominibus Vtr. Specie nam Natura Petri non differt seu non diuidit a Natura humana Pauli specie sicut differt & diuidit a Natura Equina Bucephali. Ergo Nā Vniuersalis Vg. humana existens in pluribus est vna realiter seu remote cogitante. Hoc argumentum debet etiam sic proponi. Vbicunq remote cogitante est aliqua negatio diuisionis ibi remote cogitante est Vnitas aliqua ut patet inductiue per singula. Sed in Natura Vniuersali Vg. Natura humana existente in pluribus singularibus hominibus est aliqua negatio diuisionis seu non est diuisio formalis & essentialis specifica inter hominem & hominem. sicut inter hominem & Bucephalum. Ergo in Natura Vniuersali Vg. Natura humana existente in pluribus est aliqua Vnitas remote cogitante seu realiter.

ꝑ realiter. nisi remote cogitante.

Dico 3tio Natura Vniuersalis in pluribus existens est vna unitate perfectã formali seu essentiali ante omnem operationem intellectus. Ergo

Arri.

Antecd. Probat. Primo Individua Naturæ Vocales Vg. Naturæ Humanæ Solo numero et individuatione inter se differunt non ám naturis sibi. Cqvoc.
Probat. 2do Naá Humanis Vg. Humana Intrinseco concepta mente representata et unica definitione definit. Ergo est Una perfectio simul quod Una ea Imagine representata est Unum perfecte.
Probat. 3tio Quicquid secundum se multiplex non est secundum se Unum esse debet. Sed Natura Vocalis considerata secundum se non est multiplex alias nec in Uno individuo esset Una, quod ea secundum se Naturæ conuenit sine illo unaq existere potest natura, sicut ea secundum se natura Humana est rationalis in nullo individuo sua est irrationalis. Ergo Natura Vocalis secundum se est Una
Probat. 4to. Conceptus representando naturam Vocalem, dicitur unus in representando simplex perfecte, et sui addito Ergo et ipsa natura est Una perfecte.
Probat. 5to Si natura existens Vg in Petro non est Una perfecte, ad natura Pauli non plus differret Petrus a Paulo quam a Conceptu. Quam a Conceptu differt ideo pr diuersam naám Sabet ab illo. Sed etiam idem Petrus Unon Sabet eandem naturam perfecte cum naá Pauli Sabet diuersam naturam Petrus a naá Pauli. Ergo non plus differret a Paulo quam a Conceptu.
Probat. 6to. Aristoles Primo Poster. t. 25. inquit. Oportet Unum et idem in pluribus esse. et 5to Metaph. a textu 12 ad 18. Probat Unitatem Vocalis esse passionem entis realis. Vbi etiam contra Protagoram et Heraclitum negantes Vocalia ostendit dari naturas individuas in pluribus. Ergo &c.

Resp. Negando Antecd. Probationi Primæ distinguo Antecd. Individua solo singularitatibus inter se diuidunt non tamen naturis illorum per singularitates dividit. Nego Antecd. Individua solis singularitatibus habent diuisas naturas inter se. non vero diuisas Speciei uel genere Concedo Antecd.
Probationi 2dæ Concedo Antecd distinguo Consequ. Ergo est Una unitate specifica. Concedo Consequ. Ergo est una Unitate numerica. Nego Consequ. Ad hoc En ibi Obtuam unica definitione definitur vel unico Conceptu representetur sufficit quod sit Unum Speciei, seu imperfecte, non vero unum numero seu simplex et perfecte, sicut etiam plures cosæ numero

F 2 q. 3 a. 1 c.

Quia secundū se multiplex non est Deo est, quia ō ens actuū multiplex sed tantū contingenter debet cē Vnū. Ergo ad hoc quod Deus sit necessario multiplex non est secundū se Vnum cē debet Deo cedo negand. Minor vera nisi vltio sensu:

Sed Vero Vnum, Dicunt Vna Numero rosa imagine representari Probatur 2da. Distingo Maior: Vna Multis Conueniens rata secundum se Deo est per suam entitatem non est multiplex sed per aliquam aliam entitatem distinctam a se. Nego Antecd. Natura secundum se non est multiplex. Deo est necessario non est multiplex nec necessario est non multiplex, Vel necessario est simplex seu singularis Vel sic est secundum se modi multiplex ut non contingat illi esse multiplicem nego simile Antecd. Natura secundū se non est multiplex, Deo est non est multiplex necessario sed contingenter, sua essentia natura sua necessario, non consistit in Deo ut sit non multiplex. Concedo Antecedens quia quadam contingenter et non necessario plura individua existant in quibus natura Vitalis dicit multiplex contingenter, ita contingenter et non necessario sua non secundum se existit Vnum singulare, vigno existens natura dicit non multiplex sed singularis,

Concedo secundam de se Probatur 1ma Nego Consequen. Nam Vnico perfecto conceptu posset expressari Obiectum imperfectum Vnum, ex tali Obiecto et Obiecti Conceptui nostro absq; circumstantijs diuidentibus seu et apparentibus Obiectum conceptui nostro secundum quod Vnum est non Vero secundū quod multiplex est et diuisum.

Probatur 2da. Distingo Maio: si Natura Petri. Vg. Nouem Vna vllo modo cum alia Paulo non plus differret Petrus a Paulo quam a Bruto, Falso. Conc. Maio. si natura Petri non est Vna simplex et perfecte cū natura Pauli non plus differret Petrus a Paulo quam a Brutus. Nego Maio: Minore simile distinguo. Sed Petrus a Paulo habet diuersam naturā Specie sicut a Brutalo. Nego Minor: habet naturam diuersam solo numero, Concedo Minor: et nego Consequen.

Proba: 6tā. Explico Aristot: loquit Philosophus de omnibus illis habitis de Vnitate Vitalis vocali imperfecta et secundū quid non Vero de Vnitate perfecta et simplici.

C

Dices 7mo Natura Vitalis ut est prior suis singularibus est Vna vocali et simplici, ergo non prout est in multis est Vna.

Antecd. Probo. Natura Vitalis omnem diuisionem habet ut est in individuis, sed prout est prior singularibus suis, non est in individuis. Ergo etc.

Probat. 2do Nata Vniuli ut est, prior suis singulariby, est indifferens
ad existendi in pluribus seu pt esse et non esse in pluribus. Ergo 2to.
Probat. 3io Natura Vniuli prior singularibus est Vnico conceptu con-
ceptibili et Vnica definitione definibili. Ergo 2to.
Probat. 4to Natura Vniuli prior singularibus est suis. Ergo Vna quia
suis et Vnum convertuntur, ut dicunt Philosophi, et aliud ab altero se-
parari negat.
Probat. 5to. Illud prius unum est altero sine quo pt existere sicut
homo prior est quam sit homo, qa pt ee Deus sine Deo homine sed
Vniuli pt existere sine singularibus. Quia et sine Deo singulari, et sine
illo existere pt. Ergo Vniuli est prius natura singularibus suis
Probat. 6to, Natura secundu se Non Vero ut est in singularibus Cause,
ut non generari non corrumpi, Ergo conuenit etiam ei forte ee Vnu.
Rndeo Negando Antecd. quod enim natura Dei est extra ordi-
nem ut sit vere prior suis individuis sicut omnis causa, qua est
prior effectu est extra effectum Vg. Sol est prior lumine et die eo
etiam est extra lumen et diem. Deus est prior creatura quam
creat, ideo etiam est extra seu preter creaturam. Ergo 2to.
Secundo. qz pro supponimus ab initio suimus quaestionis Vnam et
eandem entitatem esse naturam Humanitatem et non singularem Vg.
Socreitatem Petri et Nam humanam eiusdem Petri. Tertio dico
qz quod est in se est singulare non Vniuli ut patet inductione de
natura prior singularibus, est in se qe non est in singularibus ut
supponunt aduersarij. Ergo est singularis non Vniuli
Probatur Primo. Quicdo Maio. Distinq. Minor: Natura est
prior singu-
laribus suis individuis, non est in individuis et est eis existens alicubi
Nego Minor: Non est in individuis Neq etiam est eis existens alicubi
Concedo Minor: et Nego Consequ. Natura en in illo priori nihil est, sicut
et ipsum prius nihil est. Probatur 2do Distinq. Antecd. Natura
Vniuli ut est prior est eis in vere indifferens ad existendum
in pluribus Nego Antecd. Est eis tantum quasi indifferens seu con-
ceptum indifferens ad existendi in pluribus Concedo Antecd. et Nego Consequ.
Probatur 3io. Distinq. Antecd. Nata prior singularibus et Vnico Conc. Conceptibili
et

et Vnica definitione definibili Dere et realr et tanq Verendo
Nego Antecd. Est quasi Conceptibilis et definibilis tanquam Cas
Grenius et Scotus Concedo Antecd. et nego Conseq.

Probatoni 4. N. A.

Proba: 5tus tranb: Ma distin. Minor: Dd Vrsale pt existere sine
singulis. Ambly Neg. Min. Potest existere Vrsale sine singulabz
alijs hab. Concedo Minor: et Neg. Con: Homo Verò est prior Eor
Comune secundum subsistendi Conseqn. ut cam sup adductus

Proba: 6ta. Distinq. Antt. Natura secundum se Eor est. Nam abstracte
per Conceptus a singulabz conuenit non generari non corrumpi. Con Antt.
Natura secundum se Eor est natura existens extra singularia et
realr conuenit non generari non corrumpi. Nego Antecd. Vel aliter
Natura secundu se Eor est natura accessorio conuenit non generari non
corrumpi N. Antecd. Natura secundu se Eor est nunc est in se ga
nè sumpta nihil est Sed Natura prout est in singulabus formaliter ge-
nerari corrumpi Concedo Antecd et Nego Conseqa.

Dicet 7tio. Nam Vrsalis nullo modo est ens ghendre. Ergo neq
secundu quid. Antecd. Probq pmo Tota entitas Vg Petri et
naturalis et entitatis secundum omnes entitatiuas gradus specificos et ge-
nericos actu denuo et separata est a tota entitate Pauli et ab omni-
bus eius gradibus ita ut Eor non sit illa et gradus Vnig non sit gradus
illius. Ergo Natura Vg Petri et nam Pauli non est una etiam se-
cundum quid.

2 Probatio. Quæ sunt eiusdem Substantiæ seu naturæ sunt a se in-
separabilia, Sed individua unius nam Vrsalis non sunt a se insepara-
bilia quia separantur de facto ut Videmus. Ergo etc.

Proba 3tio Vna et eadem Natura non pt identificari et non identificari
eidem, Sed natura Vg Petri tota identificat Petro et non identifi-
cat illi natura Pauli. Ergo nam Vrsalis Sea natura Petri et Pauli
non est una ullo modo.

Probat 4to. Natura Petri est idem quod Petrus, Ergo Vnam Pauli
eadem est cum nam Petri est natura Pauli idem quod Petrus, et con-
sequter Petrus est Paulus et e contra, quod tamen est impossibile. Ergo.

5.

Probat. 8to eadem res non ẽt simul Esse et non Esse. Una numero et multiplex numero. Sed si Una natura in multis individuis esset eadem natura simul esset Esse et non Esse. Nam in Petro esset Esse in Paulo eadem natura non esset Esse eadem quæ est in Petro. Ergo etc.

Probat. 8to Hæc quæ est in Petro. ita est Petri ut non sit Pauli et econtra. Ergo etc.

Probat. 9. Vni et eidem naturæ eidem operationes conueniunt sed operationes Vg. naturæ Petri non sunt eædem cum operationibus naturæ Pauli, in Petro ẽn natura Vg. peccat in Paulo meretur in Paulo dormit in Petro vigilat. Ergo etc.

Probat. 9no. a parte rei nãa in Petro et Paulo habent duas diuisas Veritates essentiales. Nam et Petrus est homo et Essentia alterius et Pauli itidem et utrq; diuisa a se. Ergo etc.

Probat. 9. Veritas a parte rei existens singularis est et simplex; rei non secundum q̃d. Ergo si unitas naturæ Diuinæ est a parte rei est singularis et simplx.

Probat. 10. ex hac sententia multa negatq; impossibilia. Primo. latet res Diuinæ a parte rei. Secundo. et talia omnium nãa Theologi est fatua. Una in plurib; locis. 3tio. Non posset generari nec corrumpi quia antea generaret cum esset in aliq; suppositis, et postq; corrumpet esset existeret in aliq. 4to Vnum individuum est consubstantiale alteri q̃ est Vnum individuum Diuinæ substantiæ cum altero. Ergo etc.

Resp. Neg. Ant. Prob. sine Dist. Ant. tota entitas Vg. Petri est extra diuisa ita ut nullo modo sit indivisa a tota entitate Pauli Neg. Anteced. Tota entitas etc. ita est diuisa ut singl. sit indivisa a tota entitate Pauli. Conseq. Anteced. Vel est diuisa simpl. Neg. Ant. et diuisa simplr. C. Ant. et neg. Consqa.

Probatur 2da Dist. Maio: quæ sunt simplr eadem substantiæ sunt a se inseparabilia Con. Maio: quæ sunt eadem substantiæ secundum q̃ sunt a se inseparabilia Nego Ma: Minorem Con. et N. Consqa.

Probatur 3tia Dist. Maio: Una et eadem simplr natura non est ei: dem identificari simplr, et non identificari simplr. Conce. Maio:

Una et eadem simplr ñaã non pt identificari secundũ qd, et simplr
non identificari eidem. N. Maio: Sed ñaã Petri tota identificat sibi
q. primam partem Maio: q secundã Vo distinq. et non identificat illi
natura Pauli, neq simplr neq secundum quid. N. eadem Gaeton Maio:
et non identificat illi ñaã Pauli simplr sed tantum secundũ qd. Con;
cd, Dz Gaetan Maio: Ergo ñaã Petri non est idem cũ ñaã Pauli
simplr q. Consequẽs. non est idem secundũ qd. N. Consequ.

Probatõi ptis. Dici: Aut ñaã Petri quae est idem simplr cum Petro est idem quod
Petrus. Cons. Aut. ñaã Petri quae est idem secundũ qd cum Petro, est una simplr ab eodem
Petro, est idem quod Petrus N. Aut.

Pro: 2ãe. Distinq. Maio. Eadem res simplr non pt dici Petr et non Petr. Cons. Maio:
eadem res secundum quid ó pt dici simul Petr et non Petr Neg. Maio: et eadem
distinã: dist. Maio: et Negs Consequ.

Prob. 2ã Dz: Aut. ñaã quae est in Petro ita é Petri ut non sit Pauli neq simplr
neq secundum qd. Neg. Ante d. ut non sit Pauli simplr. Concd. Ant. et N. Consequ.

Prob. Una Dist. ña: Una et eadem ñaã simplr eadem opationes omnes
nunc debent. Cõ Maio: Una et eadem ñaã secundũ quid et diuisim simplr eadem
opationes omnino debent. Neg Maio. Nonem Concedo et Negs Consequ. Vel,
distinq. cas sepiq repetita distinõ: quae semp est diligenda ad istos terminos
et eos quos, et similes.

Probatõi 2ãe Dist. Ante d. a parte rei ñaã in Petro et Paulo habent duas Unis
tatẽs diuisas distordo eidem specie Negs Antecd habent duas unitates diui;
sas numero seu simplr. Concd. Antecd et Negs Consequ..

Prob. q. Distinõ. Aut. Unitates a parte rei existens in Le est singularis Con;
dõ Aut. existens in alio est singularis Neg Aut. et Consequ..

Pro: 1o. Neg. Negatam Antecd. Primum impossibile apud Adversarios Ptis
Concedo. sed Negs Cor ré impossibile quod etiam de facto dat, Deũ impossibilẽ
Distinguo. ñaã secundũ se tam Unitates habet Deus secundũ q. in plures
bonũ Con: cet Una simplr Negs. 3tiq. primam partẽ. Cor esse non pertinens
ram neq consumpi, Negs. secundam dist. maneret eadem simplr ante gratiosem Negs.
manebat eadẽ ñaã secundũ qd ante gratiosem, et non eadem simplr. Concdo.
4tiq. impossibile primã partem, Cor é. cet Una existens cũ subsistentiale alteri Negs.
ñaã parte distinõ: cet eadem simplr habitãs cũ altera Negs. cet eadem se
cundum qd. Concedo. Cã vero tantum connotationibus sibi dicunt, quae sunt
eadem simplr substantiã, ut in Divinis res tres Personæ dicunt ibi

consubstantiales, qz ées sunt eiusdem simplr substantiæ seu rãe diuinæ

Dicens 4to si eadem secundum q̃ humanitas reperit in Petro et Paulo, etiam eadem erit realitas in equo et bue. eadẽ substãa in Deo et bue conuenient aliq̃ erit in Deo quod non erit Deus. si eadem substãa quæ est in homine erit in Deo sed substãa quæ est in bue non est Deus et hæc eadem substãa erit in Deo. Ergo aliq̃ erit in Deo quod non erit Deus.

R. Distinguo sequelã Antithesis eadem realitas equi erit in bue et equo R. Sequelã Antithesis. eadem realitas minor erit in equo quam in homine. Con. Sequelã tenet: Nam quæ altioni, superiori, inter se genere vnum sunt minor vnitas sunt, qz pauciores inter se habent negationes diuisionis, quæ vero vnum sunt inter se genere inferiori seu vicinori in minori magis inter se vnum sunt, qz plures inter se habent negationes diuisionis, sic bos et equus magis sunt idem quam bos et planta qz bos et planta altiori gre inter se conueniunt, minus conuenientis bos vero et asinus inferiori genere in animali inter se vnum sunt. Consequenter inter hominem et equum plures sunt negationes diuisionis quam inter hominem et plantã ut patet bene Consideranti. Sequela absolute est negãda qz Deus in nulla creatura in illo gre est vnus consequenter non habet substãam cum ulla creatura ut supra clarius patebit.

Dicens 5to Vnitas realis suscipit tantum esse in rebus, vnde intrinsece in eãa non est sed tantum extrinsece q̃ intellectus comparentes insolet et vnum. Ergo etc.

Antecedens probat primo Vnitas esse secundum q̃ realis. Et vnitas formalis sed vnitas formalis est numerica seu singularis, non realis. Ergo vnitas realis est tantum rationis.

Probat 2do Negãs diuisionis secundum q̃ in natura realis tollit per diuisionem realem qua eãa dividi in suis individuis. Ergo nulla est realis.

Probat 3io Vnitas esse secundum q̃ deberet esse relativa, sed vnitas realis est esse absoluta Ergo vnitas secundum q̃ non est realis.

Probat 4to Vnitas realis est negãs oẽs diuisionis sed in rãa realis non est negãs oẽs diuisionis, aliq̃ universale est unum simplr. Ergo etc.

Probat 5to si vnitas in realis est realis, daret maior esse; Maior vnitas sed non datur, quia minus et negãs qualis est vnitas non suscipit magis et minus seu non est maior nec minor.

Probat 6to, Ignum diuisum per se non est vnum ullo modo Ergo carens diuisione qua potuisset fieri per accidens. Ergo

neg nãa dnã realr et numero dr sunt ita essent unum ullo modo
esso carerent diuisione specifica nel generica.
Probat 2mo. inter lignum et lapidem est negão diuisionis p ratio-
nalitatem seu lignum a lapide non diuidit p rationalitatem, seu
specificam diuisionem rationalitatis, et tamen inter lignum et lapidem
non est Vnitas specifica rationalitatis. Ergo &c.
Resp. Neg. Ant. quia Vnitas Vocalis est per quam nãa Vocalis in
multis Vna est. Sed per Vnitatem rationis nãa Vocalis in multis
nãa non est. Sed tandem Vna ẽ corrupta. Ergo &c.
Probãoni. primo distin Ma: Vnitas Dei est Vnitas formalis
quã nãa constituit Vna vi de. Neg. Ma: qua constituit Vna
cum alia concedo Maiorem. Sed Vnitas formalis qua nãa consti-
tuit Vna vi se est numerica Concedo. Mi: qua constituit Vna cum alia
et numerica Nego Mi: et Consqm.
Probãoni 2da. Neg. Ant. nisi etiã dist. Negão Gar. sec. tollit
qua praefuit vi nãa. neg Anted. Negão Gar tollit qua corrupta per
Vnitã vi nãa Conc. Ant. et Neg. Consqm.
Prob. 3tia. Dist. Ma: Vnitas secundũ qd deberet ẽ relativa ex
parte rei significatæ Neg. Ma: deberet ẽ relativa ex parte modi
nostri concipiendi Concedo. Ma: Nomen primitr dit: Sed Vnitas
est passio absoluta ex parte rei significatæ Conc. Mino: ex modo nostro
concipiendi Neg. Mino: et Neg. Consequn. Vnitas cum corrupta a nobis
alicubi ẽ Vnitas et cum aliquo Vnitas quandoque vi se est absoluta
ab oi tali relatione.
Prob. 4ta Nego Ma: qz ut bene notat S. Thomas prim. Parte.
Q. 11. art. 4. Deus maxime dr Vnus qz est maxime indivisus
quod tamen non potest dici de illo p Vnitas ẽt negão oris divisionis
nisi sicut si tenebra ẽ carentia oris lucis non posset dici aer
niger Vel minus tenebrosus et propterea Mathematici non dt
maius et minus quia est negão alicui magnitudinis.
Probãoni 4ta Concedo Segundã Maiõ: et Neg. Minorem. ut

patet ex S. Thoma. Primão vero ut citato loco dicit S. Thomas
dicit et negão. non suscipit magis et minus ratione sui, suscipit tamen
ratione formæ cuius est primão vel negão.

Prob. 2da. Distinct. Antecd. Non est illo modo vnū numero lignū lapis
par serram comedi Antecd. Non est vnū illo modo specie. Neg. Antecdens
Ergo neg. 2da pars numero erunt vnum numero Con. Consequens. Ergo
neg. 2da numero erunt vnum specie. Neg. Consequens. Vel. transeat
Antecd. Neg. Consequens. qz ad diuisionem ligni instrumentū Euclidis vel
illud habeat se per accidens eadem ēa diuisio numerica fit in ligno
tamq̄ serram quam q̄ dentrum etc. At vō diuisio numerica et specifica
vel generica non est eadem diuisio quāde punctu diuisione numerica
pōt non poni specifica et consequenter sum diuisione numerica esse
vnitas specifica.

Prob. 3. Distinguo Antecd. inter lignū et lapidem et negão oīb diui-
sionib specifica. Neg. Antecd. Et negão alicuiq diuisionis speci-
fica simul in diuisione specifica Nego Con. Ant, et Neg. Consequens.
Nam licet vnitas numerica esse negão oīb diuisionib numerica, sta vni-
tas q̄ specifica vel generica est negão oīb diuisionib specifica, vel generica

Prob. 4. Homo et planta sunt vnū in specie viuentis et ta-
men a se specie differunt. sensibilitate rationalitate, Ergo
homo et lignum sunt vnum genere substantia et tamen a se di-
sunt genere animalitate etc.

Resp. Nego Antecd. Homo et planta sunt vnum specie subalterna seu quæ partim
est genus partim et tamen a se specie differunt eiusdem ordinis seu specie
infima Nego Antecd. Sunt enim in specie et tamen a se specie differunt diuersi
ordinis seu specie subalterna seu specie quæ partim est species partim genus
Concedo Ant. et similiter eadem ratione Antecdentis distinguo
homo et lignum sunt vnum genere et tamen a se diuidunt genere eiusdem
generis ordinis seu generis ultimo. Neg. Ant. Homo et lignum sunt vnum ge-
nere et tamen a se diuidunt genere diuersi ordinis seu generis subal-
terni non ultimo. Con. Ant. Consequens itidem distinguo. Ergo vnitas gene-
rica et vnitas specifica infima seu vnitas speciei infimæ et vnitas
generis ultimi non est negandū oīb diuisionib generica vel specifica

Nego Corgm. Vnitas generica nel specifica subalterna non est
negatio omnis diuisionis specifice nel generice. Concedo Corgm. Vnitas
istag specifica et generica Vltima, qe est unius ordinis ad sui conspi-
cibilem seu ut sic unitas requirit negationem oīs diuisionis specifice
in eodem ordine sicut ut aliquid dicatur numero Vnum requirit in tali
uno numero negatio oīs diuisionis numerice. Vide Petrus Vg. ideo dr
Vnus numero quia caret oī diuisione numerica seu diuisione eiusdem
ordinis numerici. At Vero Vnitas generum subalternorum et Specie-
rum subalternarum non est eiusdem Ordinis sicut et ipsa genera subalterna
et Species subalterna, partem sunt species partim gra. Et ideo par-
tem quam negatio diuisionis specie vel gra subalterne in Vno ordine pt poni diuisio
specifica nel grica in altero genere seu Vnam in Vno ordine sub
subalterni del speciei subalterne pt ee diuisum in altero ordine
eiusdem speciei subalterne vel generis subalterni.

Ex dictis Sat disp. Colligo Primo. Vniuersale aliquando
accipi pro natura Vsa et apta esse in multis aliquido pro cognito
quodam seu pro natura cognita sine singularibus, vel ob ra
abstracta a singularibus per intellectum nostrum. Et tunc Vniuersale
formaliter seu forma Vniuersalis cognitis est cognitio nostra a qua Vniuersale
extrinsece denominat cognitum abstractum materialiter Vero Vniuersale
cognitum seu ra Vniuersalis cognitis est ipsa natura cognita vel
ptes individuis vel cognita in individuis unitis Vbi Quorum
am modo accipiat Vniuersale sive materialiter sive formaliter semper
est ens reale ex parte rei significata si tamen sumat Vniuersale
cognitum prout ex parte modi nostri concipiendi dicit relationem ra
Vniuersalis ad singularia tunc Vniuersale formaliter sumit relatio rationis
seu ens rationis seu ut loqtur S. Thomas, Prima Parte. Q. 85. art. 2 ad
est intentio Vniuersalitatis.

Colligo 2do, Aptitudinem ra Vniuersalis ad existendum in pluribus
quid aliud ce ex parte rei significate, quam ipsammet ram aptam
seu ipsam ram cui non repugnat ee in multis Vel ram
quia pt multiplicari vel quia pt existere in Soc et in Soc. Sati

illo individuo etc. Et per hoc nâa Porsalis differt a natura Divina quæ non est apta esse nisi in hoc Deo.
Colligo hîc aptitudinem hanc nâa Porsalis ex modo nostro concipiendi ee ens rationis, q. non hanc aptitudinem concipimus quasi potentiam distinctam ab ipsa natura et quæ referat ad naturam tanq ad subiectum et ad individua tanquam ad terminos quæ tamen ita sunt impossibilia et symetica ut patet ex Corollario precedenti.

DISPVTATIO
De universalibus in Particulari.

Universalia seu predicabilia intelligimus hoc loco illa quinq notissima Genus Speciem Differentiam Propium et accidens, non plura nec pauciora. Ratio est quia nullum Porsale predicatum potest assignari quod non sit Vnum ex quinq istis. Ergo verissimum etc.
Dices Primo cum Louaniensibus et Fonseca. Plura sunt Universalia Predicata quam V. ergo non recte assignantur 5. Probo P. Primo. Quia, omnes Predicamentales, Individuum Vagum Hoc nomina, Persona, existentia, subsistentia, modi entis sunt predicata Porsalia. Sed hæc ita non possunt reduci ad aliquem predicatum ex 5. numeratis Ergo sunt plura.
R. 1to Porsale predicat de singulis predicabilibus. Porsale non est aliquem Predicatum seu predicabile particulare, seu Vnum ex assignatis quinq. Sed Commune omnibus. Ergo etc.
Prob. 2do Tot sunt modi predicandi quot modi essendi. Sed modi essendi sunt 10. seu Predicamenta sunt 10. quæ dicat modi essendi sicut predicabilia modi predicandi. Ergo etc.
R. 4to Predicabilia quæ praedicant de plurib⁹ differentijs specie sunt distincta a predicabilibus quæ praedicant de omnib⁹ differentijs numero Sed quædam differentiæ et Propria,

predicant de plurib⁹ differentiab⁹ specie quedam de plurib⁹
differentib⁹ numero. Ergo differentia et propria quedam sunt
distincta predicabilia ab alijs differentijs et propijs. Consequ-
enter plura quam V.
Probat 5to. De sub⁹ positionib⁹. Vg. rationale et sensibile.
album est coloratum. Predicata primarij que non revocantur ad
alia quinq. Ergo etc.
Resp. Neg. Antecd., Probatur Minor dist. Maio: Sub⁹ accidens &c.
sunt predicata Vniuoca Vniuoca si abstracte seu formaliter sumpt⁹
antur et prout de suis inferioribus predicantur. Neg. Maio: Sub⁹ &c.
sunt predicata Vniuoca si sumantur materialiter in concreto,
seu pro subiectis in quibus sunt Vg. Sub⁹ si sumatur pro albis.
Contra Maiorem: Sed Ese omnia sumpta formaliter et in abstracto
seu abstracta ab inferioribus suis vel subiectis in quibus sunt
non possunt revocari propriè et directè ad aliquod predicabile ex quin-
que enumeratis. Contra Minorem: Sed Ese omnia si sumantur materialiter
in concreto pro subiectis in quibus sunt non possunt revocari ad
aliquam ex quinq. predicabilibus Ne. Mino. Nam sub⁹ et Ese alia enu-
merata si quidem si sumantur pro suis inferioribus Vg. pro albis
aliquo reducente ad genus, si ens vel individuum vel persona as-
sumatur pro homine reducet eos ad speciem, et sic de ceteris.
Si vero ens et omnia alia enumerata predicata sumantur abstracte
seu ut abstractum quid ab omnibus inferioribus suis non poti-
erit ad aliquod predicabile propriè et directè. Quia predicata vniuoca
vniuoca esse debent sed vniuocè predicari debent de suis inferiorib⁹.
Alia enim predicata abstracte sumpta non sunt vniuoca sed analoga.
Possunt tamen revocari impropriè et indirectè sicut et omnia
predicata analoga ad illa predicata quinq. predicabilia vniuoca
quibus sunt similia. Sic ens Vg. revocatur impropriè indi-
rectè ad genus quia est simile generi. Predicata ergo de plu-
ribus differentibus specie sunt et genus vniuocum.

Pro.

Prob. 2da Distinc. eadem Maio: Vsuale in abstracto predicat de omnibus Vsualibus Minore N. Maio: Predicat de 6ibz Vsualibus analogice. Conced. Maio: Sed Vsuale in abstracto non est vnum ex quinq; enumeratis C. Mino: Vsuale in Concreto non est vnum ex 5. enumeratis Ergo Mino: et Conseqnc.

Prob. 3tia Distinc. Maio: Tot sunt modi predicandi seu predicabilia quot modi essendi Vsualium, C. Maio: tot sunt modi predicandi quot modi essendi predicamentorum, N. Maio: Minorem eadem distinctione distinguo. Sed modi essendi Vsualium sunt decem. Ergo Mino: Modi essendi predicamentorum sunt decem Con. Mi: et M. Cognm.

Proba: 4ta N. Maio: Nullum genus et species non ideo solum contrahunt diuersa predicabilia quia vnum de pluribus specie aliud de pluribus numero predicat. Sed quia genus de pluribus predicat exparte. per modum partis per se stantis Seu exprimendo partem per se stantem Species vo per modum totius Seu aqualiter vnamq; partem signando. et stantem per se et adherentem partem. Differentia vero vtraq; tam illa que de pluribus specie quam illa que de pluribus numero predicat vnam et eandem partem essentiale subiecti scz. adherentem genus exprimit. Proprium etiam quodlibet exprimit idem accidens. Necessario proprium exprimit rei seu necessario connexum cum ea rei

Prob. 5ta Distinc. Ante. In 6ib propositionib rationale formale seu in abstracto est sensibile et similiter album formale seu in abstracto est coloratum ponunt predicata, Vsualia vera que non vocant ad illa quinq; N. Antece. In 6il propositionibz rationale materiale seu in concreto est sensibile seu id quod est rationabile est sensibile et similr album in concreto sea id quod est album est coloratum ponunt predicata Vsualia que non vocant ad illa quinq. C. Antece. Nam prima predicata de subiecto in abstracto dicta sunt falsa propterea non vocant ad quinq Vsualia que debent esse predicata vera. / Eadem vero predicata de subiecto in concreto dicta sunt predicata Vsualia vera et vocant ad illa quinq. 6ib predicatum sensibile dictum de rationali in concreto seu de habente rationalitatem

vocare ad genus. Praedicat Verò Colouratum dictum de albo in communi
ora de Fabente albedinem vocat vel ad accidens vel ad Propriam, ut infra.
Quinus videbimus?

Quæs 2da. Quotuplex Praedicabilia seu Communia praedicato cauciora
sint quam quinq. Ergo plura assignant quinq? Antecedens
Probat 1mo. Species infima cum subalterna Genere est unum praedicabile
Sicut genus generalissimum cum subalternis. Sed Species subalterna intelligit
praedicabile cum genere. Ergo et Species infima erit unum praedicabile
cum genere. Consequens non erunt quinq praedicabilia.
Probat 2do. Sic tantum sunt quæ enuntiant praedicari Univoce de plurib
Sed est genus species & differentia ut dicit Aristo. Cap. de Substan. Ergo etc.
Probat 3io. Aris: in Top. C. 3. Praedicabilia sua tantum ponit. Genus
Proprium, & definitio: Ergo etc.
Resp. Neg. antecd. Probatoni Primæ N. Maio. quia Species infima
praedicat de sub inferioribus Unam partem subiecti significando Speciem
Vero subalterna Sicut et omne genus praedicat de suo subiecto Si-
gnificando partem per se stantem seu fundamentalem subiecti.
Prob. 2da Disting. Antecd. Sua tantum praedicant Univoce, Sed est
Essentialiter Conc. Antecd. Et in Sed sensu Aristoteles dicit sua tantum prae-
dicari Univoce. Sua tam praedicantur Univoce Sed est secundu idem nos
men & eadem rationem nominis significatam Neg. Ant.
Prob. 3tia Disting. Antecd. Aristoteles sua tantu ponit praedicabilia
Separate & explicite C. Ant. Sua tantum ponit implicite et explicite
Neg. Ant. Nam in definitione includit Aristoteles Speciem & Genus,
qd definitio includit utrumq partem Speciei Sed est genus et differen.
ex qua tam definitio quam Species componit. Vbi etiam patet quo-
modo in definitione includunt dicti Aristoteles.

QVÆSTIO I.

Quid est Genus?

Supponere primo meritò genus primo loco poni inter Praedicabilia Vti

xualia qz est primo saltem ratione eorum predicabilibus nam genus proprie sumptum est ea pars in essentijs que respecta alterius partis scilicet differentie habet se ut materia vel ut subiectum. Unde illi reliqua ista predicabilia quasi aduenire concipimus tanq fundamento omnium essentiarum et omnium predicatorum seu predicabilium que formant de essentijs rerum.

Suppone 2do. Genus varia significare. Primo significat multitudinem omnium descendentium vel ab uno progenitore vel ab uno loco seu patria sic genus Romanum a Romulo progenitore. Secundo a Lelio vel Lelio significat principium multorum sive est patrem vel patrio quam sic Lindus genere Thebanus seu genus Lyndum Thebe appellant (sive est principium) et Orestes a Tantalo genus ducit, seu genus Orestes Tantalus sive est principium et parens. Tertio significat id sub quo species collocatur, et in hac disputationibus de Genere sive Loco.

Suppone 3tio. Ja quolibet toto duas esse partes Metaphysicas. Una appellat imperfecta determinabilis et talis est genus, Alia perfici, ens Omne, determinans adueniens imperfecte parti non secundum rem sed secundum modum nobis concipiendi. Vg. Animalitas in homine qui est totum quoddam Pars est imperfecta Rationalitas vero est pars perficiens qz concipit a nobis quasi aduenire animalitati eamq perficere complere.

Suppone 4to. Partem imperfectam seu Genus seu Partem que perficit vel ab alia vocari partem per se stantem substantialem, fundamentalem, radicalem, seu fundamentum entitatis, partem vo perficientem vocari aduenientem, accidentalem, additiuam, quia ita se habet talis Pars est pars adueniens seu perficiens ad partem imperfectam sicut albedo ad parietem, et sicut licet albedo paries sit per se stans albedo tamen quamuis perficiat illum aduenit tamen parieti. Ita genus quia concipit a nobis quasi pars per se stans et differentia tanquam entitate a nobis generi aduenire ideo genus dicit Pars per se stans differentia vero pars adueniens. Et propterea partem per se stantem seu genus exprimimus et significamus nomine substantiuo. Vg

NB.

Vel nomine animal, adueniens vel partem, seu differentiam exprimi
mus nomine directiuo ut ly rationale. Ratio est. qz res ita expri
mimus Verbis sicut concipimus Sed concipimus genus ut per se subsistens
Differentiam vero ut quid adueniens generi seu dictum generis vel
diuersimquid Generis. Ergo etiam debemus exprimere Genus no
mine substantiuo. Differentiam nomine adiectiuo
Suppone 5to. Totus duobus modis a nobis posse concipi. Primo ada
quate seu conceptu adequato. 2do inadequate.
Adequate concipimus totum cum totam rei naturam adequamus
seu comprehendimus nostro conceptu, vel utramq eius partem scilicet genus
et differentiam equaliter exprimendo seu expresse concipiendo vel
utramq supprimendo, occultando, seu implicite et in confuso cognoscendo
Vg. cum concipio Petrum esse animal rationale totam naturam Petri et
utramq eius essentiæ partem Vt Genus seu animalitatem et differen
tiam seu rationalitatem equali concipio expresse et distincte. 2do
modo concipio eundem Petrum prout est homo concipio totam naturam Petri
et utramq partem eius equaliter hoc est in confuso implicite non
distincte non expresse. Inadequate potest concipi a nobis totum
quando vnam solum partem essentiæ expresse concipimus non vero alteram
ut Vg. si Petrum concipiam prout est animal Bruum vel prout est Bruum
rationale.
Suppone 6to Partes totius duobus itidem modis a nobis concipi
posse, Primo in abstracto seu tanq formas abstractas a subiectis
seu partes ut sunt partes. Vg. si concipiamus animalitatem, rationa
litatem, humanitatem etc. 2do Posse a nobis concipi partes in con
creto seu non abstractas sed coniunctas cum alijs partibus seu partes
posse a nobis concipi tanq tota inadequate sumpta, Vg. si concipiamus
Animal vel rationale etc. Animal en quamvis sit pars Vg Petri seu
hominis tamen etiam est quasi totum quoddam qz Animal significat
nihil aliud est quam habens animalitatem, seu animalitas cum subiecto
Suppone 7mo. Res significari ac exprimi per Voces. Primo
prout

prout sunt res in se et a parte rei Vt in hac propone Pater, Filius et Spiritus S. est una TRINITAS. 2do Significari possunt Res Vocibus non prout sunt in se Sed prout eas concepimus Sea prout sunt in nostro conceptu. Vg. in hac Propone. Deus non est Deitas.

Suppone 8uo. Ad hoc ut Propo in qua affirmat aliquid in se alteri sit Vera requirit Primo ut predicatum vere sit in subiecto. 2do ut eo modo sit in subiecto quodo dicit esse per Propositionem hoc est si dicit esse predicatio tanquam pars in toto realiter sit tanquam Pars realis. Si affirmat esse tanquam totum reale sit tanq totum realiter existens. Si affirmat in propositione predicatum per modum totius vel per modum partis per se stantis aut adiuncti ex modo nostro concipiendi debet subiecto tanquam totum vel tanq pars per se stans aut adiacens subiecto, ex modo nostro concipiendi. Vnde hec propositio Homo est animalitas est falsa qa hec propo non dicit hominem prout est in se Sed prout a nobis concipit a nobis ut concipit ut totum tanq pars hominis totius et quia pars non pt predicari in recto de toto Vg. Homo est manus etc. Ideo neg animalitas qua concipit a nobis per modum partis pt predicari de toto homine in recto Econtra. Hec propo Homo habet aiam, est falsa qa in hac propone animal non ita dicit prout a nobis concipitur nam nos concipimus animal. Vt totum non vero ut partem sola am pars dicit haberi a toto.

Suppone 9. Predicatu essentiale seu in quid seu id quod predicat in Quid hac conditiones debet habere. Primo debet explicare totum esse subiecti 2do aequaliter debet significare utrang partem totius hoc est et genus et differentiam. Vel utrang explicando de utroq supposito. Vel saltim explicando partem qua de stantem. Quia quaerenti de quidditate seu de essentia debet etiam responderi et explicite responsione Vel tota essentia Vel saltim fundamentu essentiae seu pars

Cord.

vadā ꝺ prima vetio illig. Vg. quærendi Quid est Homo? vere
respondet est Homo nel aāl rationale, vel animal, male vero
respondet. est rationale, quia in priori responsione explicit totus
actus totum esse Hominis, vel saltim fundamentum essentiale humanæ in
posteriori vō responsione explicit quasi ad unicum essentiæ seu differ-
entiæ.

Suppone 10. Genus Soc loco [sicut et reliqua via predicabilia] non
definiri ut est Vniuale sed ut predicabile, q. de in concreto quā defi-
nit esse id Quod est aptum predicari de multis specieb. Cyrcto.

Suppone 11. Predicabile aliud esse fundamtr predicabile seu fun-
damentum predicabilis vel aliud formaliꝫ predicabile seu formale
predicabile. Fundamtr predicabile est natura Vniuals cognita
prē diuisione seu abstracta ab indiuiduis. formale vero predica-
bile est concretum ex re Vniuersali abstracta ab indiuiduis et ex-
gitatione predicante seu est id quod ꝺt predicari vel affirmari de
alio a nostra cognone. Ex modo nostro cōsiderandi predi-
cabile formale esse relaō naturæ Vniualis ad subiecta de quibus predi-
catur.

Suppone 12. Vtō non definiri vllum predicabile fundmtr etiam ut
abstractum ab indiuiduis. Quia abstractio non facit naam Vniuale
predicabile formale seu non ab abstractione dcit naā predicabilis
sed a Cognitione predicante. Abstractio vō est conditio tantum
requisita ad Soc ut cognitio nostra predicare seu affirmare possit
naturam Vniualem de subiecto sicut approximatō ignis ad stupam
non facit ignem comburentem sed est tantum conditio sine qua non
combureret ignis stupam.

Supp. 13 Quod eadem res si comparet ade diuersa potest habere di-
uersum modum predicandi seu ad diuersa pertinere predicabilia, sic
vg. accidens aliquod ut albedo si comparet ad subiectum a quo ne-
cessario fluit albedo erit proprium seu pertinebit ad predicabile pro-
priam. Si comparet ad subiectum a quo separari ꝺt sine corruptione

illig. Seu cum quo non est necessario connexa sit accidens, seu pertinebit ad predicabile accidentis. Ut vo eadem albedo, cum eret ut est una species in pluribus albedinibus erit species seu pertinebit ad predicabile speciei etc. et hic de cæteris.

Sup. 14 Abstractionem cuius supra facta mentio nihil aliud esse nisi conceptum inadequatum conceptum precisivum, prescindentem precisionem seu conceptu qui non adequat rei comprehendit ees gradus seu perfectiones alicuius rei, sed tantum unam perfectionem rei concipit non conceptis alijs pponit eñ esse in multis. plures perfectiones seu gradus ut vid supra hic in Petro prima perfectio est substantia, Sola Magis, 8. Corpus, 4 Viuens 5. Homo 6. hic vo sec Petrus. Ita nã plures perfectiones quasi plurib⁹ imaginibus conceptibus notis distinctis ex primi et rep̃ sentari possunt ita ut unus conceptus nõ repreſentet unam perfectionem alius aliam et tam, dicit perfectio talis abstrahi pñt seiri ab alijs cognosci sine alijs etc. Nec in hac abstractione quicq̃ falsitatis est nam ut Aristo dicit abstrahentium non est mendacium Ens esse. qui concipit vel appellat Petrum. Vg animal non concipiendo nec vocando illam rationalem, vel Petrum nihil falsi dicit sed solum unam perfectionem Petri nõ alia cognoscit.

Sapponę ultimo. Singulas perfectiones habere suas singulas proprietates et operationes et licet has operationes separatim cognoscimus ita et illas perfectiones quæ sunt principia talium operationum et proprie tantum possumus cognoscere separatim. His supponitis.

Dico primo Genus est id quod predicat de pluribus specie differentibus in quid seu essentialiter. Ratio est quia hæc definitio omni et soli competit generi. ergo est bona. Antec. patebit ex infra dicendis

Dico 2 primo. Genus non predicat in quid. Ergo etc. Antec. probat primo Pars non predicat de toto in quid seu in recto casu seu tanq̃ totum ut Vg. Non dicit Homo

est anima sed ego habet aam quia anima, est pars hominis, et sic de cæteris sed genus est pars totius Vg. hominis, ergo ea componit ex genere et differentia tanq partibus ergo etc.

Probat 2do Plus predicat de subiecto Vg. homine quod predicat de illo genus et differentia simul sed aal rationale. quam quando predicat de illo totum aal. Ergo aal seu genus non est totum ens hominis consequ non predicat in quid.

Probat 3io si genus predicat de subiecto ut totum seu in quid etiam differentia predicabit de subiecto in quid. sed hoc est falsum ergo etc.

Prob. 4to. si genus predicat in quid ~~bene~~ de subiecto seu ut tota essentia subiecti ex qua habent idem genus haberent totam essentiam eandem seu diversa species eiusdem generis Vg. homo et equus non differrent essentialr seu non haberent diversam essentiam totam sed hoc est falsum ergo etc.

Probat 5to Quod non est hũ subiecto non ot predicari de subto ipso genus, Vg. aal, non est in subto Vg. homine nullo ut est genus de aal ut est genus illud totum est quod non in homine solo sed in ceby speciebus aalium est. Ergo ec.

Pro. 6to. Sub predicat etiam de pluribus speciebus differtibus in quid et tamen non est genus.

P. 7mo Differentia predicat in quid de alijs differentijs rationalitate sensibilitate quamvis non sit genus. Ergo ec.

Prob. 8vo. Genus predicat de suis differentijs in quid et non tantum de differentijs in concreto ut rationale est aal sed etiam de differentijs in abstracto ut rationalitas est substia differentiæ non sunt species. Ergo ec.

Probat 9; Genus predicat de pluribus differentibus genere ut substia de compatibili et incorruptibili quæ genere differunt. Ergo ec.

Prob. 10. Genus predicat de pluribus differtibus numero ut aal

ec

de Petro Paulo &c. Ergo. &c.
Prob. 11. Aristoles capite de substâa, dicit Genera et Species
predicari in Quale Quid. Ergo &c.
Resp. Negando Antecedens. Probationis primas Concedit Maiorem.
Distinguo Minorem: Sed genus secundum id quod dicit explicite et distincte
est pars totius et modo nostro concipiendi Conc. min: est pars
ex parte rei Significata et sumpsiat pro eo quod dicit explicite simul
et implicite N. Min: et Consequ. Nam Subiectum Genus Vg. Corpus
non componit ex genere et differentia tanq partibus realiter distinctis
sed potius ipsa Entia exprimit seu definit partim per genus
partim per differentiam.
Probatur 2da dist. Ante: Plus predicat de Homine ex parte
rei significata quando predicat de illo genus et differentia seu rem
rationale quam quod solum genus seu Animal. Neg Ante: Intendo
plus predicat ex modo nostro concipiendi et Signdi Conc. Antecedens.
quia quando de Homine praedicat animal rationale exprimit adhuc
Creatè et distincte Vnam partem Scl. genus et differentiæ. Non tamen
exprimit vero, quod praedicat solum Scdo.
Prob. 3tia Neg Segllam Maiorem: Non illud quod praedicat in quid debet solum
significare partem speciei tantum certis si non totam essentiam, sed
secundò vero solum Scl partem advenientem. Ergo &c.
Prob. 4ta distinguo. Segllam Maioris Ea quæ habent idem genus
haberent totam Entitatem eandem quam genus dicit explicite seu
genericam essentiam Conc. Segllam Maio: Haberent totam essentiam
eandem quam genus dicit explicite et implicite Neg. Segllam Maio:
Minò: eadem Ratione distinguo: et Negò Conseq. quia licet genus
significet totum certis non tamen exprimit rationem illam certis
rei quam differunt inter se plures species seu Scl genus ut Vna
entitas in pluribus speciebus non Scl vero entitatem ut est diversa
in pluribus eadem speciebus, Et ideo cognito genere non statim
cognoscimus differentiam specierum.
Prob. 5ta Conc. Maiò: Dist. Minò: Sed genus non est in subto
Vg. Scl non est in Homine adequate Conc. Minorem Non est.

in Summe inadequate Nego Mino. et Consequ. Nam genus adequatè, perfectè, est in Omnibus speciebus, inadequatè Verò seu imperfectè est in aliqua specie.

Prob. 6ta. Distinq. Antecd. Cùm prædicat de pluribus speciebus Univocè Neg. Antecd. Prædicat Analogicè Conced. Antecd. et N. Consq.

Prob. 7ma Distinq. Antecd. Differentia ut est differentia prædicat de aliis differentijs in Quid Nego Antecd. Differentia ut est genus respectu plurium differentiarum specificarum prædicat in Quid de aliis differentijs Con. Ant. Differentia ém est diffa respecta generis est verò genus respectu inferiorum differentiarum.

Prob. 8ava Dist. Maiò: Genus prædicat in Quid de differentijs in Concreto Con. Maio: de differentijs in abstracto simpliciter prædicat Univocè genus, Nego Maio. Sed differentiæ in Concreto non sunt species Nego Mino: Sed differentiæ in abstracto non sunt species concedo Mi: et Nego Consq. Nam rationalitas Vg. quæ est differentia significata in Concreto significabit rationale seu habens rationalitatem. Habens ém rationalitatem est Homo seu species humana, substantia Verò Univocè de suis completis substantijs prædicatis in Concreto simpliciter et quæ diversè ponuntur in linea prædicamentali substantiæ prædicatæ, De differentijs verò in abstracto simpliciter sumptis subsumptè dicit substantia

Probatur 9. Dist. Antecd. Genus prædicat de differentibus Generepublicis non proxiè sunt genera sed prout sunt species substantiæ C. Antecd. Genus prædicat de differentibus genere diversis et proxiè sunt genera seu prout differunt genere Nego Ant. et Consq.

Prob. 10. Distinq Ant. Genus prædicat immediatè et adæquatè de differentibus numero. Nego Antecd. Prædicat mediatè et inadæquatè de differentibus numero. Con. Ant. et nego Consq. Genus ém immediatè prædicat et adæquatè prædicat de specie mediante verò specie de individuis prædicat et nihil de specie prædicaretur neq de individuis prædicari posset. Neq etiam de individuis prædicat adæquatè seu ita ut non possit prædicari respectu aliorum individuorum

Prob. 11ma Excipio Aristotelem. Nam eo loco dicit Metaphysicus. Genus

prædicat

prædicari non absolute in quale quid sed respective inclinidui Est est non prædicari nisi aliquod quid existens in se subsistens Sic ut subsistens in alio. Ex dictis.

Colligo primo Genus ut est genus seu ut est totius potestatis, nem sibi ut continet in sua potentia species plures non posse conservari in una specie — si reliquæ species plures non sint saltim possibiles. Ratio est qa tunc genus non posset ee et prædicari in pluribus nec posset prædicari de pluribus speciebus, ergo ee.

Colligo 2do Quam plures dicit genera Vg. Quam paucis remanent ea prædicata essentialia et quæ in sua definitione includit animal. Vg. quod sit substans corporea viuens sensibilis ze. posse conservari in una specie etiamsi reliquæ species sint impossibiles? Ratio est. quia tunc conservabit natura animalis qua dicit genus quando conservabit ea prædicata illig essentialia. Sed non, aliter conservarent ea prædicata essentialia in una specie tunc et ipsa non conservaret.

Colligo 3io Sola et unica specie existente Vg. Species humana etiam si aliæ species sint impossibiles posset gradus generices a gradu specifico abstrahi in uno individuo seu gradui generico posset cognosci sine gradu specifico Vg. Animal sine rationalitate. Ratio est quia posset aliquis attendendo quem cognoscere illum prout extenditur tribus dimensionis seu prout est corpus habens trinam dimensionem scilt longitudinem latitudinem et profunditatem. Tum postea posset cognoscere illum ut mobilem seu ut gradientem ex. et consequenter posset cognoscere illum ut est animal non vero ut est rationale atq ita cognosceret animal non cognita rationalitate. Quæ unica tantum specie existente esset vera impossibilis posset quis abstrahere gradu generices Vg. Animalitas a gradu rationalitatis.

Colligo 4to. Unica tantum specie existente et nulla alia possibili non posset abstrahi genus ut genus est in eodem individuo posset Vo si plures species essent possibiles sine per potentiam Dei seu naturalem sine per potentiam logicam sine superiorem. Ratio quia patet ex dictis abstrahitur ut genus quod abstrahitur ut prædicabile de pluribus speciebus sed unica tantum specie possibili existente non abstraheret genus ut prædicabile de pluribus speciebus quia deberet species ut supponimus preter unam esse impossibiles. Quæ unica tantum specie existente possibili non posset abstrahi genus

ut genus est. Ad 2dam partem est. qz plures species possibiles
possent poni a Deo. Ergo possent de illis praedicari genus.
Collige 5to. Illam rationem non esse Visalem, secundum rem, sed tantum
secundum rationem cuius concipiunt esse plures species licet re ipsa impossibiles
sint. e contra illa ratio non est Visalis secundum rationem sed tantum secun-
dum rem cuius species plures concipiunt esse impossibiles essent re ipsa possibiles.
Dices Primo ex eo qd videremus unam operationem nunc alia posse
ab aliqua perfectione non possemus habere fundamentum abstrahendi
unum gradum ab alio. Ergo non possemus unam gradum in Homine vg.
considere sine alio gradu et tantum una species humana est possibilis
Contra. probatr Primo qz possemus res operationes quas videremus sepa-
ratim seu unam sine alia. Vg. motum localem non rationalitate in
unum principium sicut de facto solemus referre visiones auditiones in una
sensibilitatem realiter volitiones intellectiones uni rationalitati duobus
pmb. Ergo etc
Resp. Nego Antecd. Probationi Dist. Ant. Possemus referre eas
res operationes in unum principium realiter et adaequate sumptum Con. Ant.
Possemus referre in unum principium ratione seu inadaequate sumptum seu
quod non est principium unam operationem ab aliquando tantum Neg Antecd.
Resp. Edo Tda ars cdt Ant. Vera: Consqb. Ergo ex eo quod videremus
unam operationem sine alia non possemus habere fundamentum unum
gradum abstrahendi ab alio perfecte seu perfecta abstractione Concd
Consqb Non possemus habere fundamentum abstrahendi imperfecte seu im-
perfecta abstractione. Nego Consqn. Explico Dist. Perfecta abstractio
est illa quando una perfectio sine alia concipit qua vere est sine alia
esse non in eodem ut subjecto seu in diversis subjectis. E.g. quando huma-
nitas Hominis abstrahit a rationalitate est abstractio perfecta qa
concipit sensibilitas sine rationalitate qua vere est sine rationalitate
non quidem in Homine sed saltem in bruto Imperfecta e contra.
quando una perfectio qua plures operationes efficere potest unam
operationem sine alia producere seu modo unam modo aliam quamcum-
que potest. Si concipiat ut est principium unius tantum operatio-
nis non vero ut est principium alterius. Vg. eadem sensibilitas in
Homine qua causat auditionem visionem, tactum, gustum odoratum &c.

pt

potest si cognoscat ut est causa foliab aduentionis ent abstractiu im3 perfecta. Et similr rationalitas ang causat volitiones & intellectiones si cognit ut causa foliq volitionis ent itidem abstractiu Sed imperfecta respectu illiq prime abstractionis.

Dices 2do. Vsale est. quod est apti natura sua produci in plurib⁹ ut dicit Aristo Quarto Meth. t. 45. Sed genus est Vsale ergo debet ee tale. quod natura sua seu potentia naturali non vero potentia logica possit produci.

Resp. explicando illem. Nam Aristo eo loco dicit Vsale ee aptum natura sua produci in plurib⁹ a quacunq tandem potentia siue a potentia logica siue a potentia Physica

Dices 3io. Potest dari talis natura partialis alicuius totius seu pars per se stans & imperfecta qua ab vltima differentia specifica seu ab vltima parte adueniente perfici potest sicut in sententia Scoti, pars posse stas vult ab vltima forma specifica perfici potest. Sed corpus talis, est genus. Ergo Genus potest perfecte conferuari in vltima specie etc.

Resp. Nego Mino: Nam talis pars imperfecta neq ent genus neq ent species Sed vltra similis. Non genus qa talis pars non potest de in multis speciebus dici vel, Sed partes in multis rationes sunt homo. Non etiam species qa species non pt ee pars imperfecta et qua per vltimas differentias specifica perficitur sicut talis pars perficeret. Ergo etc.

QVAESTIO II. Quid est Species?

Supponendum Primo Speciem accipi pro pulchritudine vel Species dicta impetio. pulchritudine Dei est pulchritudo. Ita accipit pro ea q̃ creatura sunt pronti sub genere, Vnia sic signe Ex loco agemus de specie

Supponendo 2do. speciem aliam esse formlẽ aliam vltimlẽ speciem. Formlis species est ipse respectus quem natura specifica dicit ad superiora. lea ad genus cui subijcit, et ad inferiora seu individua de quibus predicatur. Vltimata species est natura ipsa quam intellectus p̃ concipit cum respectu vlli ad Genus vel ad individua.

Supponendo 3io Aliam esse speciem specialissimam infimam ultimam, Aliam quam speciem alia non est. Sicut ẽ contrario Genus genus;

valissimu supremu supra quod aliud genus non est. Alia ede spe-
cies subalternam sive intermediam que inter genus supremum et
ultimam differentiam in medio loco linee predicamentalis ponit
et hec species dicit etiam genus subalternum quo diverso respectu
potest dari species et est duo genus. Si comparet ad supremum genus est
species generis, si comparet ad inferiores species est genus. Vg. idem
animal si comparet ad viventia est species quedam viventis si com-
paret ad hominem et brutum est genus.

Suppone qto. speciem hoc loco dicta definiri per genus tanq aliquid
realius specie sicut nec genus definiebat[ur] per speciem hic. Sed definiri
speciem cum genere vel per ordine ad genus. Nam ea est ratio diuersa
et nouo quodlibet etiam sciat genus et species saltem ex modo loquendi
et componendi ut sicut vnum relatiuum sine altero negat extorte
intelligi sic nec explicari ad definiri. His suppositis

Dico 1mo Species fundamentalis est natura completa et determi-
nata per differentiam formalem seu est natura pulchra, seu ens
in quo genus non exhibet tanq quid turpe sed pulchrum. Ratio est
qz species per predicata seu gradus vniuersi est quasi quidam pulchri
tudo omnis vere pulchra. Cfr species in particulari seu species in
natura est pulchitudo quedam naturae seu natura pulchra completa
determinata per differentiam formalem.

Dico 2do. Species in communi formali sumpta est natura ponit
subiecti generi seu est id quod ponit sub genere directe et im-
mediate. Ratio est. qz est definitio omni speciei sibi et semper
formali sumpta competit. ergo est bona. Nam differentia potest
immediate subiici generi sed indirecte et ad latus. Individuum
vero licet directe seu in recta linea predicamentali ponat sub
genere non tamen immediate sed mediante specie. Ratio 2da.
qz per ordinem ad individua vel inferiora quemuis species non ut
definiri cum hoc etiam generi conueniat vtum de genus predicari
de inferioribus. Ergo bitum per ordinem ad genus sic ponit sub
subiecti generi species in communi debet et potest definiri.

Dico 3io speciem fundatu seu fundamentu subiectitatis

& prædicabilibatis Vnino cè dici de oi specie Eo est tam de prædicabili quam de subjectibili seu tam de specie infima quam de specie subalterna. Rão est, quia species & in eadem ratione dicit de specie infima & subalterna. tamen in recto dicit naturam seu completam cum dicit de specie subalterna quam cum dicit de infima Arg. ut.

Dico 4to. Species subalterna fundamtr est substitutus subiecto generis seu natura ita perfecta ut tamen sit etiam imperfecta respectu diuersi seu natura non ultimo completa seu natura quæ si comparet ad genus superius est nãa determinata completa componita ex genere & differentia eadem Persona nãa si comparet ad speciem infimam est nãa incompleta seu modo turpis inferiorum secundum Arg. 2dl. Si comparet ad Vnicum esset nãa perfecta sunt solleties quia est componita ex genere numerus & differentiis. Si aparet ad Dominum & Rectorem est nãa incompleta seu genus quia adhuc est pars turpis Rhis & Entis quæ perficit & ornat & rectificat nel irrationalem. Rão Quinus Concl. est quia Eas viam optime explicat quomodo species subalterna sit simul genus & species. Ideo quicquid obstat quominus ita explicet ut videbimus infra. Ergo bene ita explicat

Dico 5. Species infima fundamtr est substitutus generis simul & individui seu natura ultimo perfecta & completa. Rão est ea ratione ne optime explicat quomodo species infima ita sit species ut non sit genus Ergo ad

Dico 6to. Species infima formaliter recte explicat & describit per prædicabilitatem de differentibus numero in Quid seu recte sic definit. Species infima est ea quod est aptum predicari de pluribus differentibus numero in Quid. Rão est quia talis prædicabilitas est velut passio seu proprietas naturæ ultimo completæ & determinatæ. Nisi ea nãa esset ultimo completa in pluribus numero differentibus non posset de illis predicari in Quid. Ergo etc.

Dico 7mo Species ut est species non est Vniuersale. Contra rem prædicabile. Rão est. quia species sit species non dicit respectum ad inferiora sicut Vniuersale & ad superiora seu genus aut subjecta

Dico 8vo Species in communi & aquore de specie infima & subalterna Ergo Vnica definitione definiri non pt. Antecedens probat. 1mo. Species in communi aquo primo significat ultra rem relationem speciei ad superiora & inferiora seu æqualiter sit subjectibili

tatem ꝺ predicabilitate. Conseqũ duplicꝫ signꝫ habet et non vna. Ergo
sequit argum.

Dbꝫ 2da. qz subiectabilitas et predicabilitas quas sigt species in com:
munꝫ sunt respectus duo oppositi sibi. Ergo etc.

Probatꝫ qio species infima non ꝑt concipi sine respectu ad inferiora seu sub
iectaꝫ et species subalterna sine respꝰ ad superiora seu genus cui subiicit
et cuias spēs ꝺr quia nihil sine suo termino concipi ꝑt. Si ergo species
in communi uniuoce diceret de vtraq specie deberet vtraq species sibi talibꝰ
respectibus concipi sicut animal quia vniuoce ꝺr de rationali et irrationali
sibi tam rationale quam irrationale sibi ꝑt concipi sine subiecto et
irrationalitate ut est bruum sibi. Ergo etc.

Probatꝫ 3tio quidam spēs ideo sunt species quia tantꝫ predicant
non sunt. de inferioribus ut rationalitas de Pet et illa cum tamen multis
generi subiiciat. Summum genus itidem de suis individuis generice
predicatꝫ ut Dg. cum ꝺr Petro est substa ubi supremum genus substa
predicatꝫ de individuo cuius est spēs et tamen nulli subiicit genere
quia nullum supra se habet cui subiiciatꝫ cum sit respectu. Quare
ꝺr species ideo dicunt species quia bruum subiiciant ut spēs angelorꝫ
que multiplicari numero non possunt secundꝫ probabiliorem S. Thome
sententiam. Ergo spēs nō sum: etc

Probatꝫ 4to. Species in com. est qd medium inter genus et individua
et quod ꝺgne repugnat subiectabilitati et predicabilitati. Ergo etc.

Prob. 5to Etiam diffa sublimiores genera diuidit ꝑ quia pertinet ad
formam genus. Ergo etc

Probatꝫ Tanta potest dari rea ita simplex ut non componatꝫ ex
partibus Metaphisicis seu est ex genere et diffa. et tamen erit ꝑfecta
res. Ergo natura seu ens est sublimius genus qz caruerit genere. Ergo etc.

~~Prob. 2ua~~ Resp. Neg. Ant. Prob 1ma nego eodem stat
Prob. 2da. Neg Consequ. Nam si duo oppositi subiectabilitatis
et predicabilitatis quatenus non possunt esse bruum possunt tamen ex vnico
fundamento promanare sicut rationalitas et irrationalitas ex vnica quica
animalitate. Dist. Ant. species infima ut infima est non ꝑt concipi sine
respu ad inferiora. Ant. species infima ut species est non ꝑt concipi
sine respu ad inferiora N. Ant. et Consequ.

Prob. 4ta N. Aut. Nam entia habitualia Vel est quaedam aeltas Seltem realis. consor Spēcs Qalitatis Vel non est Species qz non Est quam completam Sed potiꝰ partem ꝺ non entem Nā completā Sed differentiā Prediat tamen Nō aūstar Speciei de Eo et illa ratio relitate numero solo distincta. Subsumā Nō. non est species qz non predicat de individuis immediate Sed mediante Specie Neq en Subsumā sequet dicit Deo subsumā nisi supponat q Sor Vel Homo Vel Leo etc.

Prob 3te. N. Aut. Nam non Spēcs in communi Sed Spēcs infima dicit quid medium inter genera et individua qz Sic ponit in Linea predicamentali Species infima. Vide etiam participat de Nrog extremo Seu Similis utriq extremo qz et subjicit plures in genere Sicut et individua et predicat de inferioribus sibi minoribus Sicut et genera.

Prob. 6ta. Dist. Ant. Etiam diffa dicit pt pulchritudo Seu nāz pulchra determinata completa Sicut Species. Neg. Ant. Etiam diffa dicit pt pulchritudo Seu plan ornata et proficiens genus. C. Antec. Seu aliter diffa est pulchitudo quae in recta linea predicamentali ponit subjecta ull de qua recta ad nāli predicatione genus predicat. N. Ant. Etiam differentia pt dici pulchitudo quae ad talius genus ponit. Vel de qua invecte et non nāli genus predicat. C. Ant. et Neg Cons.

Prob. 7mo transe. Aliter. qz non est certum an talis natura, talis plex sit possibilis. N. Mino: Nam talis natura non est species qz non habebit partem imperfectam et partem perfectionem quod est de Specie et est tamen Similis Speciei qz talis nā est completa Sicut et species

Dicit 2do. Species in communi nequeunt debet ēe quid Porfal. ergo non est ēe quod subjicit generi et praed. subjicit. Antec. Prob. imo. genera immediate nihil subjici pt. nisi sit Porfal Sed species immediate subjicit generi tam in linea predicamentali quam in predicatione naturali. Ergo et Porfalis.

Prob. 3tio. Pia de quibus Sor loq ex institute Porphirij sit Sicut Porfalis Sed sit de Specie in com. Sor loq. et ex institute. Ergo ele Spēcies Nā humana Vg. quae est species concepta ut predicabilis de plurib. est Species Specialissima et quae includit etiam Spēm in communi. Ergo etc.

Prob. 4to. Porphirius in Cap de Gre dalis docet genus et Speciem in communi distingui per Sor. quod genus de differentibus Specie, Species vō

de differentibus numero predicit. Ergo etc.

Prob. 2do Individuum non est Vniuale qz est id quod subyacet generi. Cqvet.

Prob. 3to Si species in Communi non est Vniuale, Species infima non participaret Eadem rationem communem Cuiusqz non est species in et quod Vniuale. Cqz.

Resp. Neg. Aut. Prob. pria Dis: Maio: Id quod immediate subiicit generi est Vniuale vt Vniuale, Seu vt Vniuale est subiectum generi est species N. Maiorem Id quod immediate subiicit generi est id quod est Vniuale: Iam est id quod habet respectum ad inferiora C. Ma: Minor transeat. Consequa distincto Ergo species est Vniuale, Hoc est id quod est species seu natura in qua est habitudo speciei ad genus est Vniuale C. Conseqa. Ergo species vt species seu vt habet habitudinem ad superiora seu genus, est Vniuale N. Conseqa.

Resp. 2do Concedendo totum. Nam Nra illa in qua est habitudo speciei seu natura est relatio ad genus est necessario Vniuale. Non tamen ratio speciei conuenit tali natura prout dicit habitudinem ad inferiora seu prout est Vniuale sed prout dicit habitudinem ad superiora seu prout subiicit generi superiori, vel prout est sub genere superiori in linea predicamentali.

Prob. 2da. trans Ma: N. Mino: Nam Porphirius Ex loco nonagit ex prima sua intentione seu primario de specie in Communi sed de specie predicabili seu de specie infimi ad cuius sufficientem explicationem debuit tota ve etiam de specie in communi vt potè correlatiua generis. Resp. 2do Quodo totum. Nam Ex arguit probat solum speciem semper esse Vniuale quod quod verum est neg. a nobis Non tamen ostendit quod sit Vniuale species in quantum est species quod nos asserimus.

Prob. 3tia Conc. Aut. N. Conseqa. Resp. 2do Dist. Aut. Nra vt predicabilis de pluribus numero differibus est species vt species N. Aut. Et species infima Nego Aut. Vel est natura specifica Ego est, supponit esse aliquid specifica seu natura talis qua praedicat de pluribus numero differentibus Conc. Aut. Et nra specifica Ego est constituit per predicabilitatem de pluribus numero differentibus in ratione speciei seu natura specifica N. Aut.

Prob. 4ta N. Aut. Nam Porphirius per praedicabilitatem de pluribus individuis non speciem in Communi distinguit a genere sed speciem infimam.

Prob. 4ta transeat prima pars Anteced. Distin: 2dum individuum est id quod subiicit generi immediate N. 2dum partem Aut. subiicit mediate genero seu mediante specie C. 2da pars Aut. Nego Conseqa.

Prob.

Prob. Cor. N. Ant. Nam pulchritudo in communi participat eius speciem infima quae est quaedam pulchritudo seu species non solum generis sed etiam individuorum seu speciei et pulchritudo ultima et eandem pulchritudinem participat etiam species subalterna quae est pulchritudo seu species solius generis non vero inferiorum seu pulchritudo non ultima. ex Dictis

Colligo primo. Naturam specificam secundum sua praedicata quidditativa et entitativa sufficienter posse conservari in uno individuo etiamsi alia individua essent impossibilia.

Colligo 2do Item specificam cuius unica individuum tantum est posse dici totalem si plura alia individua eiusdem naturae essent impossibilia saltem per aliquam potentiam.

Colligo 3io speciem quae unica individua haberet posse copulari suis individuis de communia et connaturalia modus cognoscendi vel essendi naturas etiam simplicissimas et de se singulares conceptiamus in abstracto. Individua vero in concreto Vide etiam Dimitatem cognitus in abstracto seu sine individuo divino ut docet S. Thomas Prima Parte Q. 13 art. 9. Ego etc.

Colligo 4to Naturam specificam illam dici secundum rationem tantum totalem quae non potest habere plura individua secundum rem concipit tamen ut habens plura individua. Istae tres corollaria patent ex dictis hic de genere.

Colligo 5to Naturam quae solum habebat unico individuum nec plura esse possibilia si tamen in entitate non ex ipsa natura determinata ad tale individuum sed solum per accidens ut 3o. ex defectu materiae sicut Aristoteles Primo Coeli textu 9o docet de natura Solis cum videlicet non posse esse in pluribus individuis non quod ex se determinata sit ad tale individuum sed quia deest materia ex qua plura individua solis formentur. Talem inquam naturam posse propriis et cum aliquo parramento de re dici totalem. Ratio est quia talis natura ex se non repugnat esse in pluribus. Ego etc.

QUAEST. III. De individuo

Quid est individuum

Suppono primo verbo Deo loco agi de individuo quia individuum est correlativum speciei et pertinet ad explicationem eiusdem praesertim ad eius mentem facta sit

in definitione speciei infimæ. Suppone 2do Individuum aliud é certū absolute
quod bene certum et determinatum absolute dicit vt Plato &c. Aliud certum ex
demonstratione quod multa quidem dicit absolute punctum tamen addito pronomine de-
monstrativo hem dicit certum ut iste equus ille homo ubi equus et homo dicunt absolute
puncta plura dicunt tamen cum hic pronomine demonstrativo certum equum et certū
hominem tale particulare ad aliud individuum ex suppone seu ex hypothesi certum.
quod multa dicit tamen facta hypothesi seu suppone vera certum dicit vt Dy.
filius Philippi Macd. Regis. Supponito quod Philippus regis Sabaudie filius dicit
Alexander Magnus. Aliud individuum Vagum quod vere singulare intelligi
tamen dicit seu est quod nec nomine proprio significat nec terminus determinat
determinari potest sed termino communi et sine distinctione vt Cg. aliquis homo quadrat.
Suppone 3tio Individuum vagum dicitur forte Vagum ab actu intelligendi vago seu quod non
quod vero sit in se vt Vaga sit quia actus ipse intellectus in vem tertiæ pagè
et compositi et quantus est ex se non magis prædicet in Eiae quam in illam vem
in quo actus Vagus intellectus nostri differt ab actu determinato q tendit in
unam Eiae determinatam et non in aliam.
Suppone 4to. Intellus seu Voluntas tam temporis sumitur pagè in vem aliqua quia
nihil dicit in aliqua re certa et singulari sed magis per plura singularia, sub
distinctione facta particulæ disiunctiuæ. Suppone ultimo Individuum Vagum utrumque. é in intellu aut voluntate non am
in illo aliqua extra intellu aut voluntatem. Vagus en forte non dicit rem
sed modum intellus cognoscentis aut voluntatis volentis pagè et compositi. Sit hypothesis.
Dico 1mo Individuum est. quod ex proprietatibus constat quarum oppositum
repugnat in alio ens. Vellalites Individuum est quod de illo solo prædicat
Lalo Luig Porphyrius est primo ydea exemplaris, 2do Communis, conveniens
omnibus seu Aristoteles Porphyrius sed de deceptione, et tandem quia nihil obstat
contra Eiae utrum dicti. Ergo est bona.
Dico 1mo Natura definitio. Debet conditiones bona definitionis. Ergo o esse
Antece. Prob. 1mo qa é definitio et é species nam debet constare existi
et hoc est esse speciem sed individuum non est species. Ergo etc.
Probat 2do de singularibus dicit non est scientia ita nec definitio quæ est
rerum scientificæ. Ergo etc.
Probat 3tio qa prima substa quale est individuum de nullo prædicat vt habet
Porles Cap. de substa. Ergo etc.

Probat sto Individuum non pt ee forme sui ipsius Cosgr regne Praedicatu.
ne praedicatu pt ee forma subiecti.
Probb sto Individuu Genere ut hoc genus praedicat de plantis. Ergo nil e bona.
Probb sto Individuu in Com. di debet ee illo individuo in particulari Ergo &.
Prob. 2mo Species est que subyat generi Ergo individuu quod subyat speciei
non vero id quod in definitione dicit.
Prob. 3mo Relatiuu de definitu per correlatiuu suu seu partis in ordine ad
correlatiuu seu cum correlatiuo. Sed individuu correlatiuu, est species. Ergo
subiu per speem debuit definiri, non vero ita ut est definitum in definitione
Simplicij.

Resp Neg. Aut. Prob. ma. trans. Maior. Dist. Min: Sed individuu in Com. non est
species. C. Min: Sed individuu certo determ. in particulari non est species. C. Min:
& Neg. Consqa.

Prob 2da. Dist. Aut. De singularibus singlis & in particulari sumptis sunt non est
scientia ita nec definitio C. Aut. De singularibus in Com. & absolute sumptis
non est scientia Neg definitio neg. Aut.

Prob 3tia Distin Aut. Prima subtia de nullo praedicat praedicatione essali
& scientifica seu tanq. proprie & perfecte definitiua C. Aut. Et in hoc sensu intelligende
sunt Iacobi Antoni Cap. de subtia. Prima subtia de nullo praedicat praedica-
tione identica non scientifica non essali Neg. Aut. & Consqa.

Prob. 4ta 5ta: Aut. Individuu non pt ee praedicatu sui ipsius formle. Con. Aut.
Non pt ee sui ipsius praedicatu identice M. Aut. Praedicatum ad debet ee
forma subiecti in praedicatione formali non vero in praedicatione hominis & iden-
tica qa ad hoc ut praedicatu identice vera sit satis est ut praedicatu den-
sit eam subiecto.

Prob. 6ta Christig. Aut. Individuu generis Vg. Hoc genus est hoc
in particulari praedicat de plantis M. Aut. Individuum generis Vg. Hoc genus
ut genus est seu sumptu in vsali praedicat de plantis Concedo Aut. & Consqa.

Prob 6ta, Dist. itidem Antece. Individuu in Communi praedicat de plantis
individuu Com. Aut. Individuum in Particulari & potest dici Hoc certo
& indeterminatu individuum praedicat de plantis Neg. Aut.

Resp 2do Individuu in Comm: ut supponens confusa adeptum praedicat de plan-
Com. Aut. Individui in com. ut supponit distributiue sumptu praedicat de plantis
Neg. Aut.

Prob 7ma M. Consqa Primo ideo qa non ee individuu subyat speciei seu

ponit sub spē. ut Deus Vg. qui sub nulla specie infima ponit, nam species plurib⁹ dīs communis est impossibile. Solo ideo quia Porphyrius Boetius agit de predicabilibus potiꝰ ergo debuit agere de individuo ut predicabile est non ut subiectibile. Quidam putant verte definiri individuum per subiectibile. Vg. hic Individuum est id quod ponit immediate sub specie

Prob. 2ud. transeat Maior Dist. Minor: Sed individuum ut est subiectibile Speciei correllatiua est species. Con. Minor: Sed individuum ut est predicabile correllatiua est species. Nego Minorem et Consq.

Dices 2do Individuum Vagum est quid confictum ab intellectu. Ergo nō dat realit. Ant. Probat. imo. Individuum reale debet predicari de suo solo et individuo Vago non de suis et de pluribus predicatis Ergo non est reale. Ergo &c.

Probat 2do. Propositiones subcontrarie ut Petrus currit et Petrus non currit debent habere idem subiectum sed non habent idem quod contrariant individuum Vagum quod est multiplex realiter. Ergo &c.

Probat 3tio. Nullum ens. est qui significet individuum Vagum. Iam quidam Nō Ant. Stoici dicit Hoc primum subiectum. Ergo certum et determinatum. Oppositum.

Oppo. 1. Ant. Primo 2do ex qa Propones subcontrarie in Māa Contingenti non simul sunt Vere nisi de individuo Vago. Vg. Aliquis Hō est iustus et aliquis Hō non est iustus, istæ propones subcontrarie non possunt intelligi Vere de determinato subiecto Vg. Petro. impossibile ēt est Petrum ēe iustum et non iustum. Nec sunt Vere de subiecto seu homine Medialiter sumpto qa Hō Medio supponit neq Iustus neq non iustus esse pt. cum Creat oculis. Ergo de solo individuo Vago possunt dici Vere Contrarie individuum Vagum dat Solu qa Eae propōnes Vg. aliquis Albus est necessario sed Consequentia est Vera non pt ab ēe Vera, neq de Abstracto Albedine in Abstracto sumpto qa albedo in Abstracto inutilis est tm Consequentia, neq de Albo capto, pro albis Vg. qa pisces non sunt necessario simpliciter Consequentia sine piscibus ēn cometis pt ēe. Ergo Eae propōnes solum est Vera de albo vago.

QVAESTIO. IV.

Quid est differentia?

Suppone primo Scotum aliquam esse communem aliam propriam, aliam denique propriissimam Communis est seu separabilis seu pretercedēs differentia est. accidens aliquod separabile a re cuius est accidens et per quod una res differt ab alia ut canities Vg. nec ambulatio per quam differt

Sene

sexex a puero et ambulans a non ambulante.

Differentia Propria est. propriebas aliqua inseparabilis a re cuius est differentia dicit unam rem ab alia ut Vg. risibilitas rationi coexistens oculi quia dicit hominem a non homine coexistens a non existens. Propriissima dicta seu essentialis constitutiva ultima per se, seu pertinens ad essentiam et definitionem rei est differentia specifica quia dicit unam rem ab alia specie ut rationalitas per quam res differt a bruto specie. Suppone 2do ex his differentijs enumeratis quas dicit superiores seu universalissimas ut sunt differentiæ generica quæ de pluribus differentibus specie predicant, alias inferiores seu minus universales quæ de pluribus numero differentibus predicantur. Suppone 3io. Inam et eandem entitatem realiter existentem diversis differentijs contrahi communem, propriam et propriissimam diversis respectu ut patebit infra. Suppone 4to. quod differentia propriissima ita dividat rem a re ut faciat illam aliquam ab alia seu diversam essentialiter communis vero et propria eta dividat rem a re ut faciat alteram ab altera seu diversam accidentaliter. Suppone 5to. Differentias proprias, immo alias esse divisivas alias constitutivas. Constitutivas sunt quæ constituunt gradu aliquem essentiæ. Divisivas quæ dividant unum gradum ab alio. Sic in omnibus respectu gradus realitatis differentia constitutiva est sensibilitas qæ per sensibilitatem constituit animal. in ratione animalis. Divisiva rationalitas Vg. qæ dividit animal in species 2do divisivæ sunt illæ quæ ex vi vocis dicit negationem constitutivæ differentiæ ut Vg irrationalitas quæ ex vi vocis dicit negationem rationalitatis seu non rationalitatem. Constitutivæ vero quæ ex vi vocis intelligentur constituere aliquem gradum essentiæ Sic rationalitas ex vi vocis est constitutiva animalis, in esse talis animalis. Sic eadem differentia quæ est divisiva gradus seu gradus superioris est constitutiva speciei seu gradus inferioris. Vg. eadem rationalitas quæ est divisiva animalis seu generis et gradus superioris est constitutiva hominis seu speciei et gradus inferioris. Suppone 6to. Differentias constitutivas aliquas esse ultimo constitutivas speciei seu quæ soli speciei competunt et non ea communibus sunt ut rationale can homine convertibile est. Aliquas vero esse constitutivas speciei sed non convertibiles cum specie seu quæ cum una specie convertitur non pugnat. Vg. risibile quod est differentia constitutiva speciei hominis, non nulla specie alia convertitur ut. Fidium omnibus simul.

Suppone 7mo. Differentias accidentales magis et minus intendi quod non à non alio differt per accidens Sor et Plato per albedinem et nigredinem et minus album. Quantia differentia essentialis seu constitutiva non

non posse sumpere magis et minus sic a rationalitate non est magis vel minus quod rationale. His suppositis

Dico Primo. Quatuor definitiones differentie verte assignari a Porphirio prima est Exc. Differentia est id quo species aliquid a genere, et est. Est id per quod species dicit plus esse quam genus.

Secunda. est talis Differentia est id. quod de pluribus differentibus specie in quale quid predicat.

Tertia. Differentia est id quod sua natura ea que sub eodem genere sunt separat ut rationalitas a irrationalitas separat hominem a leonem qui sunt sub eodem genere animalis.

Quarta Differentia est id quo singula differunt. Ratio quorundam est. quia istis definitionibus quatuor. Deberet proprietates et officia differentie explicari. Nam differentia primo constituit speciem et sic de facto ponitur definitio prima definitione. Secundo. est in relationibus specierum quas constituit et sic explicat 2da. Tertio dividit genus in varias species et sic accepta definitur tertia definitione. Quarto unam speciem a alia dividi et sic explicat quarta definitione.

Dices primo non Itaec Definitio non omni nec soli competit differentie. Ergo non est bona.

Ante Probat.mo Soli differentie generice competit qz Exc sola predicat de differentibus specie. Ergo etc.

Probat etc. quia etiam accidenti competit. Nam ut ait Porphirius Cap. de Genere etiam accidens predicat de specie differentibus Vg albedo de Homine. et Cygno Ergo etc.

Probatur. tertio. Substantia non potest predicari in quale quid Sed differentia vere est substantia. Ergo.

Probat quarto. Differentia non potest definiri in communi per predicari de pluribus numero differentibus. Ergo neg per predicari de specie differentibus

Probatur quinto. Differentia ut differentia est possit definiri per predicari de pluribus speciebus quia illi non repugnat de pluribus speciebus, etiam animal ut animal

est

et posset definiri esse mueus rationale quia animal ut animal est non repugnat esse rationale. Sed hoc est falsum. Ergo et primum.

Prob. hoc in qui definitione differentie in Con: non pt addi particula etiam ita ut sensus sit definitionis. Differentia est id quod predicat de pluribus etiam specie differentibus, qe talis additio particula esset contra dictum, ut patebit infra. Ergo etc.

D. Ap. Neg. Ant. Quia Porphirius hoc loco solam differentia definire voluit. Solet en differentias genericas denotebat. Vide rationem hanc explicam et ultimam differentiam unius speciei assignant sic plures simul. Sic Dominus differentiam assignavit rationale mortale, Brutus irrationale mortale. Ergo etc. Ito. quia definitus speciei in communi fuit ita Caberi poterat ea definitione differentia generica allata illo tempore specie differentibus. Ergo etc.

Prob. hoc Concedo Ant. Neg. Consq. Prob. 2da N. Antecd. Nam Deus non predicat de differentibus specie essentialis sed accidentalis, talibus.

Ad 1. dico Distin. Maio: Substantia in quale quid finite et aequale suum, etiam predicari negt sen in quale accidentale Con. Maio: Substantia non pt predicari in quale essentiale sen in latiori signi sumpto N. Maio: Nore Con. de N. Consq. Nam in quale finite sumptum sola qualitas que est accidens predicari pt. Hoc in sola proprie qualificat sen quale reddit subiectum. Aliqua tamen numerado quale volent predicari quia substantia in quale. Differentia ea substantialis que est substantia cum alio loco ponat inter predicata essentialia. Sic Vg. Differentia Hominis sen rationale ponit alio loco inter predicata essentialia Hominis sen post animal. Unde addunt quidam modo generis sen est adjecta sen adventitia et communis quam efficere primo predicatum consequi qualificare quidquando. Probatur. 4. et 5. et etiam aliter concedo pro non est contra nos. Licet patet ex responsione. ex dictis.

Colligo primo differentiam superiorem sen generica includere inferiores differentias inferiori sen specifica Vg. Animalitatem in rationalitate. Quia inferior differentia Vg rationalitas non est distincta a superiore differentia Vg Animalitate licet in rei veritate sit idem

Colligi 2do Differentia superior non includi formaliter in inferiori seu quod idem est in formali conceptu inferioris differentia non includit formalem conceptum superioris diffa. Qa formaliter includi unam differentiam in alia est non posse pertenere omnia unam sine alia. Sed pt inferior differentia pertenet omnibus sine superiori vg. rationalitas sine animalitate. Ergo etc.
2do qa homo vg. differt per rationalitatem seu ultimam differentiam sua ab equo vg. Ergo rationalitas seu inferior differentia non includit formaliter animalitatem seu differentiam superiorem sic quam non differt ab equo sed potius est unum cum equo.
Colligi 3to Aug in genere includi formaliter differentiam illam. qa genus abstrahit a specibus consequitur etiam a differentijs. Ergo etc. Licet tamen ut sapiens in sua potentia differentias non actu, et de virtute futurum potentialiter. Quamvis a parte rei et realiter genus semper includat aliquam differentiam seu semper coniungat cum aliqua differentia, animal nunq est nisi cum aliqua differentia in inferioribus sicut de Vita animal nisi est realiter nisi vel in sentiente vel in rationalitate cum homine vel in rationalitate in bruto.
Colligi 4to. Differentia specifica in quantum predicat de specie non est pertinum predicabile sed potest predicari de individuis. Ratio est qa pertinum predicabile cui sit opposite debet predicari de pluribus differentijs sed de pluribus potest quam subiecto de quo predicat rationalitas subiecto convertit debet sed differentia specifica predicatur de specie predicat tantum de uno non de pluribus patet ergo convertit cum specie de qua predicat ut vg. rationale est homo. Homo est rationale, nec plures potest differentia ultima seu specifica quam species. Ergo etc.
Oppo 1mo contra 2dum corollarium. Differentia superior omnino includit in inferiori etiam formaliter. Ergo etc.
Antece. Patet. Arg. 3tio. Differentia superior predicat de inferiori. Ergo includit.
Probat cons. Pedis est quaedam pertes ut dicit Philo 7 Metaph. C 17.
Sed pedis pedis est inferior differentia et pertes superior. Ergo etc.
Probat Rio. Differentia ultima est tota substantia rei ut dicit Philosophus loco. Ergo etc. Alias non esset tota substantia rei qz non contineret superiores differentias quae tamen sunt etiam essentiales rei.
Probat 4ta. Differentiae superiores dicuntur in inferiores ut vg. rationale in sentiens et non sentiens. Ergo etc includit. e. quia in membro

dicti

hinidentibus debet in choái hinus.

Prob. 2to ~~ex rationale diuidy in sensibile &c~~ Rationale est seq. ati inu. Sed rationale est inferior differentia sensitiui vero superior &c.

Prob. 3to. De rationali praedicant omnes differentiæ mediæ inter suprem. genus substantiæ & rationale ut substantia corporea viuens &c. ergo.

Probat. 2mo quia aliqui de differentijs ultimis non possent praedicari ulla prioza praedicata Consequitur ultimæ differentiæ essent primæ ac generalissimæ, ma praedicata non ultima ergo &c.

Probat. 3mo Sensibile Vg. est ultima differentia speciei leonis & sensibile est differentia prior sibi superior. Sed sensibile non potest contingere cum forma aliter contrahat sensitiuum v. ergo &c.

Prob. 1m. Principium sensationis est formale sensitiuum, Sed operatio leonina seu sensus est sensatio quaedam Ergo principium operationis leoninæ seu sensibile est formale sensitiuum Consequitur sensitiuum seu superior differentia forte inhaerat in sensibili seu in differentia inferiori ergo &c.

Resp. N. Ant. Prob. ima dist. Ant. Differentia superior realis sumpta pro se de inferiori realiter idem sumpta Concedo Ant. Differentia superior forte sumpta praedicat de inferiori itidem forte sumpta N. Ant.

Prob. 2da dist. ut. idem ant. Sibi pedo est quaedam pedalitas realis concedo Ant, et eo dnet Arles low citato ~~sibi~~ pedem est quaedam pedalitas formalis N. Ant.

Prob. 3tia dist Ant. Differentia ultima est tota substantia rei realiter Conc. Ant. et eo dnet Arist. low citato est tota substantia rei forte N. Ant. Vel aliter est tota substantia rei praesupponitur Vg. rationale cum suppona sensitiuum tanq suum fundamentum nam vbi est rationale ibi de esse prius sensitiuum consequitur rationale est tota substantia participata quel Commis C. Ant. Est tota substantia rei forte N. Ant.

Prob. 4tia Conc. Ant. N. Con. nec dist. distinctione sequenti iam repetita. Ergo differentiæ superiores debeant inesse realiter in inferioribus sub differentijs ~~quod~~ Consq. debent inesse forte N. Consq.

Prob. 5tia dist. Maio: rationale est sensitiuum realiter Concedo Maio: formaliter N. Maio: Minorem Conc. et Nego Consqm.

Prob. 6ta distinq. Ant.. De rationali praedicant ~~ées~~ differentiæ mediæ realiter Conc. Ant. Praedicant formaliter N. Ant.

Prob. 7ma N. Sequelam ad tertiam. ga prima praedicata sunt illa de quibus superiora praedicata non praedicantur. Nego diuidunt aliquod extra unum

De infimis dr differentijs quamuis non predicent superiora predicata tamen ipsa differentia dividunt ens dividendum seu subiectum membra dividentia entis primi. Vg. rationale et irrationale que sunt infima differentie dividant ens quod est ens primum.

Prob. quia dicitur comel Ma: Dist. Mino: Sed sensibile non pt concipi quin concipiat sensitivum tanq extrinsecum q d connotatum seu exigitivum, a subjecto sicut forma physica non potest concipi sine materia quo tanq intrinseca. Sed tanq extrinseca connotetat tamen a se. Re. Mino: Sed sensibile non pt concipi quia concipit sensitivum tanquam intrinsecum quid sensibili. Nego Maiam et consequ

Prob. quia dicitur. Maio; Principium sensationis in quantum sensatio est commune quod aliquibus actibus sentientibus est sentire: formlr. Conc Maio: Principium sensationis in quantum sensatio est quid peculiare et quod leonibus seu in quantum est talis sensatio, vel in quantum est ad dictum non sensatio sed sensitivum est sensitivum formlr. Nego Maio. Sed operatio leonina seu sensitivum est sensatio vel sensatio. Sed sensatio communis aliquibus actibus sentientibus. Neg. Mino: est sensatio talis seu sensatio in particulari seu peculiaris propria leonibus seu sensatio contracta ad singulum. Con. Ant. et N. Cons.

Seu aliter distinguo eandem Maiorem principium primum et immediatum sensionis est forte sensitivum: con. Maio: Principium ultimum et mediatum sensationis est forte sensitivum. Nego Maio: Minor tam: Concedo dupliciter. Ergo principium operationis Leonine primum et immediatum est formaliter sensitivum Re. Concedo. Ergo principium ultimum et mediatum operationis Leonine est formaliter sensitivum N. Consequentia.

Capitico. Principium primum dicat differentia superior principium ultimum dicat differentia ultima seu specifica. Unde in homine humanitatis alicuius vg auctitas principium primum est animalitas seu differentia superior. Principium ultimum eiusdem auctitatis in eodem homine est rationalitas seu ultima differentia et specifica hominis.

Dubia 2da. Differentia ut predicat de specie est aliquod predicabile. Ergo etc. Arte: prob. imo Differentia ut predicat de specie est aliquod predicabile sed neg genus neg species neg accidens neg proprium. Ergo solum tertium predicabile. Alias essent plura predicabilia quam quinque.

Prb

Probat 2do. differentia immediate predicat de specie mediante
vero specie de individuis. Sic de Petro vero rationali predicat mediante
te natura humana. Nam ideo Petrus dicit rationalis quia est homo.
Homo am immediate dicit rationalis, quia homo ideo est rationalis quia est
non quia dat vel habet. Ergo etc.
Probat 3io Genus immediate de speciebus predicat et tamen est inseparabile.
Ergo et differentia ultima quamuis predicet de specie erit inseparabilis.
Resp. Neg. Ant. Prob. inqt distin. Maiorem. Dicta ut predicat
de specie est aliquid predicabile Vsuale. Ne. Maio: Et predicatus
non Vsualle sed late patens seu communiter one. Maio: et Mino: et N. Con.
Prob. 2de. Dist. Ant. Differentia vt est Vsuale predicabile predicat
immediate de specie predicatione Vsuali. Neg Ant. Differentia ut non
est quid Vsuale predicat immediate de specie predicatione Vsuali
Conc. Ant. et N. Consq.
Prob. 3io Concedo Ant. Neg Consq. Nam genus est Vsuale predicabile
de pluribus predicat differentia Vltima ut predicat de
specie non predicat de pluribus sed de una specie. Ergo etc.

QVAESTIO V. Quid est Proprium?

Supp. tmo Proprium comm. sicut tmo illud qd ab alio absolvi vel con-
uenit ut alterius conueniat solo ex Vsu Philosophi. Sicut proprium
est ab esse sensibile quod est extra Sententiam rei Tamen proprium Reg
seu necessario connexum cum alia re seu accidens quod naata semper
ac necessario sequitur ex aliqua re per se loquendo quamuis hoc
accidens et contra exigentiam naturalem subiecti aliquando non sequat.
Sic Vg. frigiditas aque est proprietas quam exigit per se natura
aque seu qua prohibet ex natura aque necessario et naata quam
alt per accidens ob impedimentum aliquod V.g. ignis calefacientis
aquam non sequat frigiditas.
Sit prima Conclusio. Dicendum quod est proprium omnis gradus essentialis
substantie Vel in aliqua re si sit non esse proprium alterius gradus in
eadem re Vg. sensibile in Homine non est gradus humanitatis
tatis seu rationalitatis qz non soli gradui rationalitatis
competit esse sensibile sed etiam brutis Dicendum Vero sensibile
in eodem Homine est proprium simplex gradus sensitatis quia

Cominū ut aūl est competit oī pōli et semp. cē risibile
Supp. Sic Deus Proprium posse dni et proprium Chri ē commune
multis respectu diversarū rerum non respectu earūdem sū. Vg. eodem
risibilitas est et proprium nāe Humanā abstracta ab individuis quo sua
natura ut est una et Exa ratione sp in simplici est sp una ut
proprium seu formale vere sapiat et rursus eadem risibilitas
et quid Commune multis individuis Humanis ea quoad eadem
necessario fluit de illisq singulis praedicat.

Supp. 2do Proprium ut Propriū. seu Propriū sapiens seu proprietatem
proprietas ad sensum amittere apud bene ut dr de spē non ē
Vocale sed de quā late patent Vocat et spēs seu collectibile ad
species et alterū proprium comparatū de individuis quibus est com-
muniē esse Vocale. Sunt tales dicta dicta supra prop eandem quoad
Supp. 3tio Proprium in Concreto non ita abstracto, licet praedicari
tanq de spē quā de individuis ut Ego ē risibilis Petrus est ris-
cibilis non risibilitas ps accidens quale est risibilitas non
est praedicari in recto de Homine quia sūt realiter distincta et op-
positi sibi Corp etc. Differentia tamen tam de spē
quam de individuis non sumi in Concreto Deitas in abstracto
praedicari pl. ps differa idem realiter est in subjecto quo de quo prae-
dicat sūt subsistentia Vg. est realiter Deitas et realiter Petrus sed enti-
tas ratione realitatis identitas Hominis vel Petri, idem realiter.

Dico 1mo. Proprium ut proprium aliud ē simpliciter proprium
aliud secundum quid proprium simpliciter et quod convenit Omni si
pōli et semp alicui subjecto, Proprium Vo secundo q. illud est
aui deest aliqua conditio ad esse proprium simpliciter seu aliter quod
uel non omni uel non sibi uel non semp convenit subjecto.

Dico 2do. Proprium ut praedicabile Vocale est id quod est
apta inesse multis tanq aliquid naturam eorum exprimit nec tam
et de pluribus praedicari in quale. Vel aliter cum Lovaniensibus
Cap. de Prop. Est id quod de pluribus accidentaliter ac necessario
praedicat.

Dices 1mo contra primam Concl. Haec definitio Proprium non

Soli

soli conuenit prio. Ergo est mala. Ant. Prob. imo si nihil
est album praeter cygnum in tali casu albedo omni soli conue-
niret. Ergo est. Tamen non est proprium cygni quia nec nouit
ert. 2do Lux soli est propria soli. Non tamen competit
elyx corporibus luminosis. Ergo etc. 3io. frigiditas quae est
proprietas aquae non soli aquae. Sed etiam conuenit igni. neq
semper. ut p.g. cum semel calefit aqua et dein frigida per
superficiale fealore fricitate. quae subest proprietate elementari Ergo.
Dubit 2do. Haec definitio non conuenit proprio utert quia
non practicabile. Ergo est mala.
Resp. Neg. Ant. Prob. ima. distinguo primum membrum albedo
illa conueniret. per se soli cygno Neg. primum memb. conueniret
accid. et contingenter soli cygno Cō. primum memb. Illa ratio dem
dating. Lux soli conuenit soli ut sol est Neg. 2di membra con-
uenit soli ut habet gradum quem cum multis aliis corporibus habet
ab intrinseco Cō. 2di memb. Quia similis distinctio frigiditas
aquae est proprias aquae ut aqua est Neg. ut communicat habet gradu
simili ut terra Concedo. Quia utrique conuenit remp. conuenit
per se loquendo quamuis per accid. impediatur et impediente impedimento
videant ad hunc finem ut non removet aqua ab igne.
Prob 2da Cō. Ant. Neg. Consex. qr supponit notitia prij ut ?
Proprium est quale pt demitti possit esse subsale praedicabile
haec et alia praedicabilia.
Dices 2do implicat proprium esse subsale Ergo ec. Antecedo
Probat imo. Quia proprium est unum proprium. Subsale vero est com-
munis multis Ergo. ?
Dubit 2do Proprium non pt seq nisi ex una essentia Ergo
Prob. 3io Differentia ut praedicat de specie non est subsalis
Est dictum quoad 2do propriam semper praedicat de specie. Ergo etc
Resp N. Ant. Vel Distinguo implicat proprium ut proprium
seu respectu unius est proprium respectu eiusdem esse subsale concedo
implicat in quod est proprium respectu alius non pōt esse Cō consimile
esse subsale. N. Ants et Consex.
Prob 2da Dist. Ant. Proprium ut prop. immediate non pt seq

nisi ex una sentia Cor. Aut. Propriu seu id quod est proprium
aut est com: multis non pt leg nisi ex una sentia N. Antiqui.
Prob. 2da pars Cor. Maio: Dist. Min. Propriu ut prop. semp prae-
dicat de spē Cor. Min: Prop. ut est Com m: semp predicat
de spē N. Min. Cons.
Dices 2do. Prop. ut Prop est Vsuale. Ergo etc. Antecedens
Prob. 1mo Quod predicat de Vsuali est Vsuale. Sed Prop. ut prop.
predicat de Vsuali Cor est de spē infima. Ergo. etc.
Prob. 2do. Predicatu Conclu: scientifica est Vsuale sed propriu ut prop.
Cor predica: conclusionis scientificae. Ergo.
Prob. 3io Prop. ut Prop. mediante specie de de multis nam in specie
continent Cristum multa individua Ergo etc.
Prob. 4to Prop. etiam respu individuorum est prop. de non solum
respu speciei. Ergo etc.
Prob. 5to Prop. formlr predicat de individuis ut dicit Porp. Ric
Sed sua propriu est Vsuale. Ergo etc.
Prob. 6ta Predicationes istae Petrus est risibilis vel desibilis partim
est aliquod predicabile sed ad nullum aliud nisi ad proprium Ergo:
Resp Neg. Ant. Prob. 1ma Dist. Maio: Deus predicat de Vsuali
actu est Vsuale Conced. Maio: quod pred. de Vsuali Virtute. est Vsuale
Neg Maio. Sed prop. ut propriu predicat de speciē infima quae est
quidditas actu sic pr quantum subiectū propriū N. Min. Predicabile
de specie infima quae est Vsuale Virtute seu potentia sed de specie
quae nō quando subiectū propriū non predicat de pluribus Sed potest
predicari Con. Min. et N. Cons. Nam species ut de illa predicat propriū
subiectū prop. Genus non predicat de differentiis, actu ita non est
aliud predicabile Vsuale Sed potest subiectabile propriū Ergo etc.
Prob 2da Dist. Maio: Predicatum Conclusionis scientificae debet
Esse Vsuale actu et formlr N. Maio: Virtute et potentia Con. Maio:
et Min: et Nego Cons.
Prob. qua N. Maio: Nam
Probl. qua Concedo Ant. et N. Cons.
Probl. qua N. Maio: Nam
Fabulam esse Vg. nec bobi nec semp convenit Petro Sed quae
Conuenit. Ergo prop. respu individui non est propriū alicui singulo
Pro Con. qd ab. ab individuis.

Dub. 6ta Dist Aut. Sup ut Prop. seu reduplicative et formaliter predicat de individuis N. Aut. Simpl specificative seu id quod est quod predicat de individuis Scut. et N. Conseq. Nam propriam substantiam quidem et de specie et de individuis sed tamen ut predicat de individuis non dr proprius simpliciter seu com. quia multis individuis ut dr de spec. dr propr ut patet. seu totaliter prop. seu simpliciter proprius. Similiter vero modo dicimus hoc ut hoc reduplicative seu formaliter non est albam seu forma lactis non est forma albedinis seu albedo. Hoc tamen specificative seu id quod dicit hoc est album necessario. Quia ratione prop. ut patet nobis est risibile seu forma propry. non est forma totaliter seu totaliter quamvis id quod est proprium sit risibile

Dub. 6ta Dist Bo. Maio dist Minor. Sed a multis predicabile magis id proprium specificative seu id prop. ut est quod predicabile istis predicationes patiuntur cor. Maio: patiuntur id quod ut prop. N. Minor. et Consq.

QUESTIO. VI.

Quid est accidens?

Resp. vno Accidens vor loco. Igitur ré id quod non habet necessariam connexio. ad subto de quo dicit. Vnde accidens in Categoria et diu non plum id quod potuit abesse seu quod dicit simpliciter accidens seu quod est extra essentiam seu substantiam seu quod est a substantia contra, distinctum et divisum in nomen praedicamenti praedicat seu quod non est necessario et totaliter connexa ad albedinem qua est ut Vg. Vestes cum vestito armato ad armato.

Resp. 2do Accidens posse adesse et abesse. a subiecto nec unquam esse separari non obstante reali seu re ipsa sed etiam intentionali seu rationem. Similiter posse corrumpi subiectum et realiter vel per rationem.

Resp. 3io duplex posse dotari subiectum in intellectu. imo modo dicitur et formaliter. 2lo indirecte et consequenter. Directe tum

destruit, quando concipit essentiale ac intrinsecum suo praedicato
Vg. suo Rne rationalitate. Indirecte quando concipit totam
essentiam subiecti sed absque eum aliquo praedicato incompossibili cum
sua essentia seu cum praedicato destruente totam essentiam ut si concipiat
ab homine ee Eal rationale finibile ex tali ee concepto hominis non
sequi possit non ee Vere homines aliqui qui est finibilis.
Sup. 6to. indirecte et consequenter destruit intellectus quod concipiat
ens non exigere ex natura sua aptitudinem ubi habitam vel electa
aptitudinem propinquam regredi. Vg. si concipiat homo non postulare
risibilitatem vel postulare finibilitatem quia sic concepto homine
possemus inferre non esse Verum hominem qui non exigit ex nra sua
risibilitatem.
Sup. 7to Non pertinet ullo modo ad intellectum subiecti aliquod extra
conceptum Rne accidentis suo communi cum quo semper est connotatum ipso
extra ipso concipiat cum opposito accidentis. Vg. si Petrus concipiat nel sine
regredine nel cum opposita albedine qa albedinem accidentis non exigit
alla ratione ex nra sua cum tali accidente seu albedo non
est necessario connexa cum illo accidente unde etiam est manere sine
illo. Suppone 8vo. Ipsa accidens posse separari intentionaliter seu per
intellectum a subiecto, imo per primam operationem intellectus Vg. abstrahendo
subiectum ab accidente nel accidens a subiecto seu cognoscendo unum sine
altero et, Haec separatio vocatur abstractiva. Ido per secundam operationem
intellectus nel negando accidens de subiecto nel affirmando oppositum
et Haec separatio vocatur exclusiva. Jhs suppositis
Dico imo. Ipsa accidens possunt separari entitative seu realiter a
subiecto dari deum à corpore. Prima p. Accidens é id quod adest et
adest sine subiecto corruptione - 2d. idest quod contingit esse in ente
non tamen subiectaliter quocumque non finite. 3. est id quod est in subiecto
sensu 2 neg genus neg species neg prop. neg differentia est subiecti.
Has definitiones patet ex ratione dicendi 2 convenient omni subiecto
semper accidenti ergo sunt bonae.
Dico 2do. Eaedem dari explicationes primae definitionis. Thoma explicatio S. Thomae. Opus. 48. Tract. 1. Cap. 4 Alnino. Scoti Quaest. 30 Prin
cipalis. Accidens est id quod adest et abest generationem sine quod

cor

uocapit, adesse et abesse a subiecto sine subiecti corruptione in intellu
Dal. Et com Doctore. Accid. est id quod quantu est ex nâ subiecti
pt abesse et adesse realr sine subiecti corruptione reali quamuis aliud
seu ea alio capite seu q accid. non possit abesse sine subiecti corrup:
cione. Seu aliter Accid. est id cum quo et sine quo subiectum realr
pt ee. nel saltem potuit aliquod sine alla sua repugnantia et cor;
ruptione. Vel aliter Accid. est id quod pt abesse et adeé realiter
absolute et simplr nulla facta suppone. sine subiecti corruptione reali
quamuis ex alterna suppone contegno non possit abesse sine subiecti
corruptione. Ista Accidens est quod adest cum corruptione subiecti
sine corrup. tamen abest a subiecto Ideo est qa accid. pt ee rem
accidens subiecti et tamen esse contrariu subiecto consequi illud
corrumpere ut mori Vg. Romund aliq esq accidens qa Verò non est
necessario connexum rebus subto pt abesse ab illo sine illa corrup.
ut eadem mors ab homine. Ista Accid. est id quod abest
et adest sine corruptione subiecti non numeri seu individuali
sed generici Vel specifici seu sine corrup. generis vel speciei. Vel aliter
aliquo et sine quo genus vel species pt esse sine sua corruptione
Dato generali cito explm omnibus eadem est qz sit hi explica
definitio communis soli et semp accidenti. Ergo etc.
Dices 1mo. Contra 1mam explm. Sit intellecta Ista definitio
accidentis a Eadmer aes condit: bene defi: Ergo etc.
Stat. Prob. 1mo etiam genium pt separari per intellectu a suo
subiecto sine illig corruptiua et tamen non est accid. commune. Ergo el.
Prob. 2do Plato et Asellus ex quibus desumpta est Ista definitio
eam in sensu reali intellexerunt non rationis Ergo etc.
Prob. 3io Quia sta debet intelligi abesse sicut adesse sed adesse
intelligit in sensu reali de accidente. Ergo et abesse.
Prob. 4to. Termini metaphysici et aguoli non debent per indefi;
nitione qz non explicant sententiam rei sed in esse et non in esse per
interiorem sunt termini Methaphysici Ergo etc.
Prob. 5to qz Verbum abest Ista debet negare quod affirmat
Hy. adest sed hoc adest affirmat accidentia inseparata. Ergo hoc abest

eandem realem indifferentiã debet negare.
Prob. 6to Intellectus cum separat accidens a subito habet aliquod fundamentum tali separationi ipsam subt. possibilem realem seu entis:
Item Ergo &c.
Prob. 7mo. Subiectum quod subsistat Dni contrario Vg. albedinis pt alteri subsistere priori amisso nam idem est ut dicit subiectum contrario rum et contraria nata sunt fieri circa idem subiectum et contraria in eodem subiecto maximè a se differunt. Ergo &c.,
Resp N. antecd. Prob ima dist. antecd. Subiectum prop pt separari separatione abstractiua siue corruptione intentionali subiecti. Cons. Ant. Potest separari separatione excludiua N. Ant. ut est explicatus sup.
Prob. 2da. Dist. Ant. Plato et Aristoteles sane definitionem intellexêre in sensu reali et intentio sunt et nos intelligimus eandem Cons. Antecd. intellexerunt solum in sensu reali N. Ant.?
Prob 3tia Dist. Minorem sed adesse intelligi in sensu reali solum N. Min: in sensu reali et intentionali Cons Min: et N. Consqn. Vel alter N. Maio: sing.
Prob. 4ta dist. Maio: Termini opinionis Metaphysici non debent poni in definitione siue explicatione Cons. Maiorem cum explicatore in quo sensu assumpti non debent poni in definitione N. Maio: et ita sunt Corpus. &c.
Prob. 5ta transeat Maior dist. Mino: sed ly adest sit realem in Generalis tantum. N. Mino: sit differentia utrang realem. Vel et intentionalem. C. Mino: et Neg. Cons. Vel alter Nego distinctã Maiorem.
Prob. 6ta N. Antecd. Nam fundamentum quare separationis habet intellectus quod dicta subiectum accidentis ex natura sua non exigat tale accidens seu quod non necessario connectatur cum tali accidente subiecto.
Prob 7ma. Distin. Antecd. Subiectum quod subsistat uni contrario potest subsistere alteri contrario quia et quantum est ex natura sua Concedo Ant. Potest subsistere alteri per accidens et contingenter Nego Ant. Ita similiter Vg. Nasi ex natura nasi pt habesse a naso, per accidens tamen et porty nasi est in naso non potest abesse et quod dicit aut tollendi illam similitudinem. Absolute tamen rem considerando et nulla facta suppositione, pt similitudo abesse a naso.

Dicens 2do contra 1m Explm. Illa definitio nulla ratione pt intelligi de separatione reali. Ergo etc. Antecd. Prob. imo Calor realis ab Homine, Nitor ab auro figura sphaerica a Cælo, lignū ab Ign triangulo ligneo non possunt separari sine corruptione eorum subiectorum. Sed hæc oia sunt accidentia. Ergo.

Prob. 2do. Similitas nasi vel aquilinitas, cicatrices nigredo Corui vel Æthiopis sunt accidentia et tamen non possunt separari sine corruptio: eorum subiectorum. Ergo. Illa definitio pt intelligi de sep. reali.

Prob. 3io Morb, morbi, globi bombardæ explosi non ab sint subiecto sine corruptione et tamen sunt accidentia. Ergo

Prob. 4to Accidentia quædam sunt separabilia quædā inseparabilia iuxta Sum Philosophū doctrinam. Ergo.

Probatr 5to qz Theologi nullibi Eucl. definiri hæc explicant Ergo nil

Prob. 6to Etiam proprium pt separari diuinitus hac corruptione subiecti. Vt exemplo corporis in ordine ad locum Ergo a corpore Chri in Venerab. Sacra: et tamen non est accid. Ergo. &c.

Prob. 7mo. Caritas quæ est proprietas Hominis abest ab Hoc in Inferno sine ipsius corruptione, et tamen non est accidens. Ergo etc.

Resp Neg. Ant. Prob. ima Concd. Maio. Nego Mino. qz hæc oia enumerata non sunt accidentia communia sed propria subiectorum quamuis non quarto modo. necessario tamen condesa ad illa.

Prob. 2da Neg. Ant. Similitas Nasi etc. non possunt abesse a suis subiectis facta suppone quod eia fiat in subiecto Ergo. Ant. Non possunt separari etiam actuali. nulla facta suppone. Seu absolute et simply Concdo. Nego Ant. Nam etiam Nigredo Æthiopis non necessario possunt a Natura humana illis sed accidentali. potest est in loco subiecto parti, cali valde torride. Unde contrahit nigredinem quam portea filijs suis communicat Licet et alia accidentia. Nigredo etiam Corui non est necessario semp connexa cū natura Corui. Dicunt enim Corui albi et dum parui sunt, et ut multi testantur etiam natiui in partibus Septentrionalibus propter frigus regionis illius Sed Artes S. de Genera. C. 6. Albertus Magn. Olaus Magnus lib. 19 C. 8. Ambrosinus in sua Ornitologia. tom. 1. lib. 2. Unde patet nigredinem Corui non pertinere a natura illorum sunt nec albedinem

Sed a causa aliqua extrinseca. Vg. Albedo qualitate constitutiua
aeris calore vel motu quo fouent a naturibus quibusdam.

Prob. 2da Con. Aut. Quod sit N. Cons. Nam Accidens non debet
adesse subiecto sine corrupt. subiecti Sed tantum abesse sine corruptione
ipsa ut illud sine subiecti corruptione positiue in definitione accidentis
non debeat comungi cum verbo adesse Sed solus tunc verbo abest.

Resp 2dm. Neg. Aut. Mors en non est aliud Homine Sed nihil
omnino, quia ex homine remanent non dicit en mors est ni homine
Sed in Cimiterio Vide quid homo de mortuis non dicit tanquam subiecto
Sed tanquam terminus mortis, sensus itaq dicti Cimis non est sic. Homo est
et habet mortem in se, Sed iste Ille qui fuit Homo et non est, denominat
mortuus a priuatione Vite qua subsecuta est ei illius corruptionem in natura qua
remanent ex Homine. Mortis Vero, globi bombardici, et similia non corrumpat
Hominem Replicater ita ut esse diu non possit. Si Humanatur pro se desepa-
rata a morte.

Prob. 4ta Distinq. Antecd. 2dam partem quadam sunt inseparabilia abso-
lute et nulla facta Suppone Neg. 2dm partem Aut. Quadam sunt inseparas
bilia supposito quod eam sint in subiecto. Con. 2dm part. et N. Consequ.

Prob. 5ta C. Aut. et N. Consequ. Nam sic non mentem eam Porphirij Sed
rem ipsam attendimus. Quare Porphirius Sua solum Voluit ostendere
posse dici in solo sensu intentionali bene explicari definitionem accidentis
testo quod non posset explicari in sensu reali.

Prob 6ta. Distin: Aut. Eam propriam separari pt realiter contra natu-
ram et exigentiam sui subiecti sine corruptione eiusdem. C. Aut. Eam
propriam separari potest connaturaliter Sed iuxta exigentiam naturalem
subiecti sine corruptione eiusdem. Neg. Aut.

Prob. 7ma. Dist. Aut. Canities est proprietas Hominis ut Homo est N. Aut.
Est proprietas Hominis ut Senex est Hom. Aut. et N. Consequ. Ex dictis.

Colligitur 1mo Discrimen inter Propium et accidens primo ex definitione
accidentis prout cognosci. secundo. ex natura utriusq. Proprium enim
sequitur ex essentia cuiuslibet rei et primo conuenit speciei seu speciei sui
subiecti seu individui mediante Vna specie conuenit individuis. Sic risibile
esse conuenit Petro non ut Petrus est Sed ut Homo est. Accidens contra
primo conuenit individuo cui inhaeret quam speciei, seu aliter proprium
conuenit subiecto in quantum est talis naturae. Accidens Vo conuenit subiecto

in q.

ui quantu est hoc numero subiectum seu hoc individuum. Est Vg. ergo huiusmodi talem Petrum conuenit non qua homo est seu non qua talis natura est, sed qua hic est hoc numero subiectum seu hoc individuum tam magnum.

Collige 2do Accidens ut accidens (hoc est qua alia praedicabilia qua talia ut genus qua genus etc.) Non Vniuoce dicit de omnibus accidentibus sua subiectis inferioribus quia dicit et de substantia et de accidente et non accidentaliter sed essentialiter nam accidenti esse accidens est essentiale non accidentale. Pro tanto quod est accidens seu quod dicit accidentaliter de suis subiectis Vniuoce dicit de illis. Sic album Vg. de equo galina pariete etc. accidentaliter et Vniuoce dicit.

Collige ultimo. accidentis essentiam seu rationem nomine accidentis quificatam aequaliter participari a subiectis ita ut non sit perfectior essentia accidentis in uno quam in altero subiecto. Vnde album secundum essentiam albi non magis nec minus participat ab uno quam ab alio pariete albo. Quamuis partes maiales seu entitatiue accidentium non aequaliter sint in suis subiectis sic Vg. partes maiales albedinis quarere in alio in alio pauciores repeniuntur in quibus partibus materialibus albedinis paries magis nec minus dicit album unus quam alius. et sic de tota Isagoge Logica iam ad Aristotelis Categorias accedamus.

IN LIBRVM ARISTOTELIS PRAEDICAMENTORUM.

Diuidemus hunc librum in tres Disputationes In Prima disputatione tractabimus de Antepraedicamentis seu de illis rebus quae utiles sunt ad intelligendum praedicamenta. In 2da de Praedicamentis in 3ia de Post praedicamentis seu de illis quorum mentio facta in Praedicamentis

DISPVTATIO PRIMA
De Antepraedicamentis

Hac disp. inquirem. primo quid sint Aequiuoca. 2do quid Vni

voca. 2do Quid denominativa 3to Quid Analoga.

2a Pars 1o Prima. Quid sunt æquivoca?

Suppone 1mo Æquivoca alia se æquivocantia seu Voces æquivocas alia æquivocata Vox est res ipsa nomine æquivoco significatas. Æquivocata quæ æque vocatæ Res nomine communi seu æqualiter eadem Voce vocata

Suppone 2do. Æquivoca seu Homonima, alia esse à Casu seu fortuna, quæ ubi ulla similitudine inter se eodem nomine vocantur, temerè et ex solo arbitrio imponentis ut Gallus Romo et Gallus amis eodem nomine appellant Casu fortuito temerè ex solo arbitrio imponentium licet nullam inter se habeant similitudinem. et Hæc Vocantur propriè æquivoca. Alia æquivoca à Consilio quæ ob aliquam similitudinem quam habent inter se eodem nomine vocant ut Romo pictus et Verus Eodem nomine Homi nis Vocant ob aliquam similitudinem quam habent inter se. et Hæc Vocant etiam Analoga.

Suppone 3tio Res secundum se consideratas Sed ut sunt in rerum nâ non posse esse æquivocas Sed per ordinem ad Vocem seu ut Vocata in diversa significatione accepta appellant. Sic canis Vg. Marinus et canis ter restris etc. ut sunt entia realia non sunt æquivoca Sed tantum prout Uno nomine Canis appellant.

Suppone 4to Nullam Vocem absolutè sumptam posse esse æquivocam nisi prout Sit res vel res Sub diversa significatione Unde Vox Vg. Canis potest esse æquivoca si significet bestiam latrabilem animalia, et potest esse æquivoca si significet piscem Rysus, vel. Quia de Eo dicit Sub diversa significatione. de Coelestibus verò sub eadem.

Suppone 5to. æquivoca habere eidem eandem Vocem, sed non eandem rem, ut Vg. Gallus et amis nullam habent significatam communem suæ Vocis Gallus. præterquam illa significata quæ non sunt meg inclusa in Eâ Voce possint eadem habere et hæc Vg tam gallus Romo quam gallus amis habent commune quod sunt bipedes, quod sint animo animalia substantia, Sed non eodem nomine Galli.

Suppone 6to. Æquivoca nomina nihil determinatè significant per se et absolutè accepta posse tamen cum addito alia Voce significare aliqd de

terminate' imo non solum certam Vnam seu aliquam, v.g. Asinum determinatum, sed etiam omnia inferiora sua equivoca. Vt. Vg. si dicatur Omnis Canis est substantia, vel omne animal quod Gallus vocat, in quibus propositionibus nomen Canis non equivoce sed determinate plura significantur. His suppositis.

Dico Primo. Aequivoca dici illa, quorum nomen solum commune est, secundum nomen vero ratio substantiae diuersa. Hanc definitionem sic explica. per ly Nomen (quod tamen dicit notamen mentis seu indicium) intellige omne Vocabulum seu omnem Vocem, quacumq potest esse aequivoca. Ly solum ostendit aequivoca non posse habere idem significatum sed Idem solum nomen. Ly. Commune Ostendit Nomen. aequivocum debere esse eiusdem quantitatis, generis, casus, terminationis, Ly Ratio significat definitionem vel descriptionem aut significationem Vocis. Ly substantia significat essentiam vel ethiam Accidens.

Duco Primo. Aequivoca nequeunt definiri Ergo etc. Antecedens Probatur Primo. Omne definibile debet esse Vnius vel Plurium secundo Vnum seu unius essentiae, quia multa ut docet Aristoteles 7 Metaph. tex. 92 non possunt definiri. Sed aequivoca non sunt Vnius nec Vnum, sed multa. Ergo etc.

Probat. 2do. Aequivoca quia aequivoca, non possunt convenire in Vna definitione, alias non essent Aequivoca, sed univoca, quia haberent eandem significationem, seu definitionem.

Probatur. Nomen Commune. debet esse Vnum. Sed nomen aequivocum, non est Vnum, quia multa significat. Ergo non

est commune.

Respondeo. Negando Antecedens. Probationi Primæ Concedo Maiorem. Distinguo Minorem. Sed æquivoca ut exprimuntur per ly æquivoca, nec Vniuoca, nec Vnum Sed multa sunt Nego Minorem, nam æquivoca æqualiter æquivoca, et dicuntur et sunt. Sed æquivoca ut exprimuntur per alias particulares voces. V.g. Canis, Gallus, Piscis, nec Vniuoca, nec vnum sunt Conc. Minorem. Seu aliter. Æquivoca ut exprimuntur voce significante eandem naturam æquivocationis ab omnibus æquivocis, æqualiter participatam, nec Vniuoca nec Vnum sunt Nego Minorem. Vt exprimuntz. Voce significante diuersam rationem substantiæ, nec æqualiter participatam, ab æquivocis nec Vniuoca nec Vnum sunt. Concedo Minorem. Vel aliter. Æquivoca ut significant et participant æqualiter nomen æquivocationis et significationem nec Vniuoca nec Vnum sunt Nego Minorem. Vt exercent æquivocationem, ut nec Vniuoca nec Vnum sunt. Concedo Min.: et Nego Consequ.

Probationi Secundæ. Distinguo Anteced. Negando quæ æquivoca Est est quæ exprimuntur per ly æquivoca non possunt conuenire, in Vnica Definitione Nego Antecedens. quæ exprimuntur per alias, non possunt conuenire in vna definitione. Concedo Ant. et Nego Consequ.

Probationi Tertiæ Trans. Maior. Distinguo Minorem. Nomen æquivocum non est Vnum secundum nomen, sea secundum nomen. Nego Minorem. Non est Vnum secundum significatum Concedo Minorem et Nego Consequ.

Quæstio II De Univocis.

Suppone circa Univoca alia esse Univoca Univocantia seu Nomina significantia et quæ Univocata, seu res ipsas significatas nomi, nibus Univocis. Secundo alia esse Univoca participata, alia Participantia. Univoca Participata sunt natura ipsa Univocata communes plu, ribus individuis. Univoca vero participantia sunt inferiora ipsa Lor individua habentia suam naturam Univocam. Hoc supposito.

Dico 1mo. Univoca Univocata sunt quoad et nomen communes et secundum nomen substantiæ ratio eadem. Hanc definitionem ex, plica sicut et priorem. Et qua.

Colligo 2do. Est ut aliquis sit Univocum vertic quinq requisi. Primo ideæ omnino Nomen. et in nullo prorsus immutatum. 2do. ut ratio significata nominis Univoci sit intrinseca in omnibus Univocatis 3. ut ratio Univoca sit una in plurib perfecte. 4to. ut eadem ratio seu significatio nominis Univoci perfecte præscindat ab inferiorib, Est est ultimus ipsa melius formale in differentijs inferiorib, nec eadem differentias includat formaliter in se.

Dico 1mo. Ratio substantiæ est perfectior in angelo quam in musca Ergo ratio substantiæ in Angelo et musca est Univoca. Ergo. non debet ratio Univoca plenum conuenire ~~sibi~~

Resp: Dist. Ma. Ratio substantiæ pura substaæ est, seu ratio subst ~~entis~~ præcisa abstracta a differentijs est perfectior in Angelo quam in Musca. Nego Maio. Ratio substantiæ qua talis est seu substans differentialis, seu ratio identificata substaæ differentijs et contracta per differentias est perfectior in Angelo quam in Musca Con. Maio: et Minorem et Nego Conseqm.

Quæstio III. De Denominativis.

Suppone circa Denominativa alia esse Denominativa denominantia seu Nolle denominantes Vel formas a quibus res denominant, alia esse

Denomi: denominata, [illegible] res ipsab. Dero: Denominantia sunt
duplicia alia stricte alia late denominantia. Stricte denominantia sunt
extrinsecationes extrinseca seu a forma extrinseca prouenientes. Denominantia
late sunt denotiones intrinseca seu prouenientes a forma intrinseca. Denominatio
materia alia sunt grammatica. seu secundum vocem tantum vt cum studiosus
a studio dicit, alia Logica seu secundum rem tantum vt studiosus a vita
tute dictus secundum rem non secundum vocem. Alia secundum rem et
denominantia vt rufus a rubedine, prudens a prudentia dicit supposito.
Dico 1mo Denominativa sunt quecunq ab alio solo differentia casu
habent appellationem seu qua ab alia vt habente eandem appellationem de-
nominant et eam appellationem solo casuali differunt. per ly ab alio
intelligi formam dumtaxat naturalem ad qm denominatio. Nam a forma qua
qs eiusdem non cum albo non potest denominari res vt vi. albedine
vt pici colorata qua est eiusdem plane cum colore. per ly. cetera. intelligi
inflexiones non ita finis dictionis non ab initio, unde iustitia et iustus
quia ab initio habent diuersas inflexiones non sunt denominativa respectu
sui. ex dictis
Collegi 1mo vt aliquid dicat denotiue requiri primo ut inter denominatum
et formam denominantem sit aliqua conuenientia et aliqua diuersitas
secundo vt in nomine itidem sit et conuenientia seu similitudo et dissimili-
tudo aliqua. Imo verbo Denotiua dici habere aptonem et definitio-
nem vna vna eadem nec duo diuersam
Collegi 2do Nomina denominativa cum sint concreta signi formam in subto,
seu formam et subiectum simul, formam quidem primario subiectum vero secun-
dario vt dictum in 2a exhibet.
Collegi 3. Nomen denominatiuum a proposito sibi termino aliquo qui
habet vel subiectum solum vel saltem primario vt si dicatur Ds.
Mendicus dormis vbi nomen mendicus quamuis aliqq primario significet
formam mendicitatis tamen hoc appellatus terminatum dormit. primario
vi subiectum qa subiectum mendicitatis non forma conuenit dormire.
Collegi 4to (cum S. Thoma pyma parte q. 39 Art. 3. Ibi concreta
abstracta. posse vt plurali dici de diuersis personis, vt tres viuunt

tres sapientes, tres eterni, ri adiectiue seu ut termini isti signi
personales diuinas principii uel subiecti diuisa, non tamen diuisi
si eius esse substantiue accipiantur. Seu aut signi formant ipsam deomi
nationem. Eo est immensitatem significant. quia uocate ut ait
S. Athanasius in symbolo. Increata eternus Deus, et omnes Dii sunt
unus sum: S non tamen tres eterni. Eo est ter tripliciter seq mutatum
seu non est trina eternitas in tribus sed una in tribus, sicut si
una albedo est in tribus subiecti, est tria alba subiectiue, modi
adiectiue. Quod uo album formale et adiectiue substantiue. et econtra
si tres albedines sunt in uno subiecto. Vel tres natura humana in
eadem persona diuina. sicut uel tres homines in eodem homine, sicut dici
materialiter adiectiue subiectiue unum album unus homo unus artifex
formaliter uo triplex seu idem subiecto ter albus, ter homo ter artifex
Dices imo Denominatiua non ut signi formam simil et subiecto
Deus saltem est omnipotens &c. Sed contra. Probat ung. Nomen
albi Vg. significet formam et subiecto hoc pinereti subiecto in propo
sitione inuentibiter et negatione. vg. substantia est alba, Socrates
est non homo. substantia est substantia est alba. Ergo Socrates est alba. Ergo
Prob 2do Denominatiua componet ex subiecto et predicato
consequitur est ens per accid. Ergo deus etiam est saltem. Ergo etc.
Probat 3tio Denominatiua significat plura Ergo est subiecto et predi
catio, consequitur est aqueola quod etiam est saltem Vg. &c.
Resp. Neg. Antecd. Probatur Prima distinc: Maiorem.
Significant albi significet subiecto et formam explicite utroq hoc posset.
substantia in predicatione. Cas. Stat. hi nomen albi significat subiecto
ate subiecti albedinis explicite uo ipsam albedinem hoc posset.
in propone N. Antecd. Probatur 2da distinc. Sint. Denomi
natiua componet ex duobus ordinatis ad faciendum unum Concre
to subiecto et forma ordinatis ad faciendum unum Nego Sint.
Probatioi. Secta Dist. Ant. Denotatiua significa
dent plura Vg. plura distincta N. Antecd. significant plura

faciencia quam conveneta Comm. Aut. et Ill. Conseqm.

QVAESTIO IV. De Analogis.

Suppone imo. Alia esse Analoga analogantia, seu Voces, Alia Analoga analogata seu res ipsas nomine analogo ~~signifi~~ significatas.

Supponendo 2do Analoga dari esse quod aquivoca a Consilio et nihil aliud esse quidem illud quod nec Univoce nec Aequivoce proprie tradicat de alio sed proxime accedit. Vide etiam ab Aristotele allegato Univoca aliquando aequivocis imponi vocabula. Licet sint aliquomodo similia et Univocis sic aequivocata. Respone 2do. Analoga in Comm. illa esse, Attributio nes. ubi Proportionib de quibus infra. Dove supponto.

Dico imo Analoga sunt quorum nomen Commune est. sed Vera substantia similis aliquomodo. Vel ut Communiter definiunt. Quorum nomen commune est tantum Vero substantia nec Diso eadem nec diso diversa sed partim eadem partim diversa.

Dico 2do Analoga attributionis seu ut ab Aristotele vocantur, alia, aliqua ab una vel a Vno Vel secundum prius et posterius, Vel alia aliqua ab altero, sunt illa quorum nomen commune est. tantum Vero sic illud non sit tale prius est in Vno quam in altero, seu ut alii definiunt, quorum nomen commune est ratio a/n secundum illud nomen significata est eadem secundum eadem terminata, sed diverse secundum habitudinem ad illum. Vg. Color, pulsus, medicina, Cibus, dieta aer ambulatio, animal dicuntur sana. Est ordinem ad sanitatem animalis quae tamen sanitas diversos ordines seu diversas habitudines ad volatilia habet ad eandem talis sanitatem, sic color, pulsus, dicuntur sana qa sunt indicia sanitatis, Medicina vero, Cibus, dieta, ambulatio aer dicuntur sana, qa causant seu efficiunt sanitatem.

Dico 3io Analoga proportionis seu analoga secundum proportionem ut vocat ille Aristoteles Vel analoga stricte sumpta illa quorum nomen commune est. et secundum illud nomen ratio significata similis, Vel

quod dem esse proportionaliter eadem Vel aliter. Analoga proportionis sunt plura eadem nomine appellata ob aliquam proportionem vel similitudinem inter se, ut Vg. Pater, Sol, fons, principium, quæ eodem nomine principij appellantur. quia ē pater est principium filij. et Sol principium lucis et fons aquæ ē punctum lineæ principium est. Consentur in ratione puncti sunt illi alignomodo similia similiter intellecta ē oculus dicit videre potentiam ē homo dicendo, vectores Civitatis domorū Navium Vico nomine gubernatoris exprimunt. quia habent inter se proportionem seu rationem significatam nomine gubernationis alquomodo similem.

Dico 4to Analoga attributionis dividunt in primis in Analoga principalia ē in Analoga minus principalia. Analoga principalia sunt termini eiusdē Analogi Vel principij Vg. Sanitas animalis per ordinem ad quam dicta alia dicuntur sana. Sed ad quam omnia alia sana attribuunt est analogum principale. Seu analogū magis primus principalius Analoga attributionis sunt illa quæ attribuunt ad aliquem terminum ut sunt reliqua sana, potus animalis sanitatem. Secundo alia Analoga attributionis sunt secundū intentionem tantū seu ex institutione communi seu analoga metaphorica. quæ concipiunt habere rationem similem licet vere non habeant. ut pratum ē homo. concipitur habere communē seu similem ridere quem non habent illa ratione similem. Alia Analoga attributionis sunt secundum ē tantū quæ habent rationem communem significatam, non solum similem sed ē veram realiter ē hæc analoga sunt principia propriè. Alia secundum esse et secundum intentionem seu analoga attributionis propria, seu non, ex institutione communi quæ habent rationem communem multiplicem realiter ē diversam seu distinctam similem tamen ut substans ē accidens eodem nomine entis appellantur, ē habent rationem nomine entis significatam simplē diversam similem tamen, Tertio Analoga

alia sunt prioria nō & nomine alijs ut substantia est ens prius
tam significatione quam nomine accidente quia & nomen entis est huius
nomen prius ad significandum substantiam & ratio ipsa entis prius com-
petit substantiae quae est principium accidentis quam ipsi accidenti
quod est effectus quidam substantiae Alia vero dicuntur posteriora
secundum nomen ut sanitas medicinae est prior quam sanitas animalis
quae efficit a virtute sanativa medicinae. Nomen tamen sanitatis prius
convenit animali quam medicinae qa prius a nobis cognoscitur & consequenter
nominat sanitas animalis quam medicinae Non medicina sana cognoscitur
a nobis ex sanitate animalis Vg.

Dicit 5to. Alia Analoga Propositionis sunt Propria alia
improprie. Dupl. sunt quae realiter habent ibi similia in alijs rebus.
ut color homo, dicitur ratione principij. 2mo. & Metaphorica sunt quae non habent ibi
realiter similia, sed concipiuntur tantum ut similia Vg. pictum & homo. in ratione risus.

Dico 6. Recte a DD. tres communiter regni ad hoc ut detur aliqua Analogia attributionis
prius. & magis principale Analogia definiri non pt. exacte ultimate, seu definitione
tali qui nihil alia prodit nisi ordinem ad Analogatum magis principale &
primarium definiat. Quamvis etiam recte non ultimate pt definiri Analogia magis principalis.
sic iuxta Vg. pratis perfecte definiet, ibi dicat ee floridas pratis Cretae vero
& ultimate si dicat ee mutatio rerum Camari in pratis ob floriditatem
& amoenitatem. Secunda conditio Ratio significata nomine analogo
attributionis, perfectius, prius, magis simpliciter, dicit de principali analogato
imperfectius vero, posterius, minus simpliciter, minus proprie dicit de secundario
minus principalibus. Ita ratio substantiae perfectius dicit de Deo quam
de creatura Creata substantia Ratio huius 2de conditionis est. Prima.
Quia ut dicebat S. Thomas arguebatur Minora sunt quorum ratio aegre
propria est in omnibus individuis. Ergo analoga sunt illa quorum ratio
minus proprie est in uno quam in alio individuo alias analoga essent
Univoca. 2da Ratio. Quia ratio nomine ratio Vg. significata perfectius
est in substantia quam in accidente. In accidente enim significat adhaerentiam seu ut ita dicam accidentiam, in substantia vero subsistentiam,

Tertia conditio Analogia dicuntur secundum aut a primario sic respectu Attributionis respectu secundum non dicuntur Analogia attributionis

Sto.

stantiam seu altem sustentationem perfectiorem autem altem sustentare quam potentiam ab alio. Sia Vrā. Quia entitas seu ratio entis nomine significata in accidente comparata substantiæ est ens cum addito, seu ens entis seu ens accidens & accidens substantiæ. Ergo tas vero in classa in substantia est ens simpliciter enim ut comparet cum quo cunq; etc. creato. Ergo &c.

Dico hinc Definitio Analogorū supponit dari Analogia, Sed Ens est falsū. Ergo &c. Minor Prob. 1mo. Inter contradictoria non dat medium, Sed Vnitas & equinitas sunt sibi contradictoria utpote & ratio eadem & diversa in pluribus Ergo medium seu Analogia media inter Vnitas & equitas non dat.

Probat &c. Quia totales non meminit illorū. Ergo &c.

Resp. Neg. Min: Prob. ima N. Minorem Nam idem & non idem sunt contradi: idem vero et diversum [si bene dicit sti in quantū] sunt contradictoria sicut album & nigrum. Inter contraria vero dat medium sicut inter frigidum & calidum dat tepidum inter album & nigrum dat rubrū quod est aliquomodo nigrū & album inter ista inter Vnitas & equitas seu inter rationes eandem & diversam dat ratio media seu Analogia, quia est & aliquomodo eadem & aliquomodo diversa.

2do. transeat totum, qz analoga possunt dici continere sub equivoca & ita ab Arte sunt comprehensa sub illis, ut patet ex dictis.

Prob 2da. Dist. Ant. Aristoles non meminit Analogorū attributionis & intentatu separato ab equivocis. transeat Ant. Non meminit separato sub alijs nominibus ut ab uno vel ad Vnum Nego Ant. Nam primo Ethicorū C. 6. distinguit Analogia proportionis ab ijs quæ sunt ab uno vel ad Vnum & alibi frequenter. quamvis non doceret ea Analogia attributionis.

Dices 2do. Non apparet ens conditio in istis analogis attributionis vg. in Ente. Ergo &c. Ant. Prob. 1mo. Quia ut ens ratione magis formam entis rationem sigt in substantia quam in accidente Ergo &c.

Prob. 2da. Ens simplr est id quod opponit non ens sed tam vere et proprie opponit accidens non ens quam substa. Ergo 2da.
Prob. 3tio Quod non videnti opponit est videns simplr. Ergo et quod non ens opponit est simplr ens. Sed accidens opponit non ens Ergo est magis ens quod vere et substa.
Probat 4to in com. conceptu entis abstracto a substa et nulla apparet inaequalitas. Ergo etc.
Probat 5to. etiam substa vocata si conferat cum accidente est magis ens sed substa est ens simplr. Ergo 2da.
Cons. N. Ant. Prob. una Nego Ant: Prob. 2da transeat Maior
Contra Duns: sed tam vere et proprie accidens opponit non ens quam substa Ergo est Duns non recte opponit non ens
Con. Ma: tam vere et proprie accidens opponit non ens vere ens quia simplr sicut substa Nego Mino: et Consequ. Nam substa non est ens simplr perfectus accidente, quia simplr et perfecte oppo-nit non ens quam accid.
Prob 2. Ne. Ant. qd non videnti opponit et videns perfecte seu simplr et videns imperfecte seu secundum quid Ita non ente oppo-nit, et ens existens perfecte et simplr non substa vere existens et opponit etiam ens existens imperfecte seu accidens existens in actu. Accidens itaq; comparetur ad non ens, est ens simplr Ergo est ens reale. Si vero comparetur ad substantiam est ens imperfectum seu secundum quid, Ergo est ens in actu existens
Prob. 4ta (Suco. Ant. Nego Consequ. Nam etiam in ratione entis communissime sumpti non apparet inaequalitas ulla, et tamen ens, magis proprie dicit de ente reali quam de ente rationis
Prob. 5ta (Suco. Maiore Dist. Minorem, Sed substa creata, collata ad creata est ens simpliciter Ergo est aque perfectum ens sicut Duns Nego Minorem. Et ens simplr Ergo est ens reale, minus tamen perfectum quam. Duns (suco. Mino: et nego Consequ.
Dices 2do Ratio nomine Analogorum significata debet esse Intrinseca in solo principali Analogato extrinsece vero in cho

om

menus principalibus. Cuyo plures sunt constitutiones Analogorum
quam Preb. Antec. Dubb. imo Debent analogata secundaria
dependere a primaria sed non dependerent si ratio significata nomine
analogo non esset illis extrinseca Ergo &c.
Prob 2da. Quia non esset ratio cur secundaria Analogata ad pri-
mariam attribui deberent si ratio significata nomine analogo non esset
extrinseca analogatis secundariis Ergo &c.
Probat. 3io. Ratio significata nomine Sani intrinsece est in pri-
mario analogato solo animali, extrinsece vero seu per denomina-
tionem tantum extrinsecam in ceteris analogatis ut Cibo, Arteria,
tione colore &c. Ergo in omnibus analogis attributionis idem fit.
Probat. 4to Nec solo Analoga differunt ab Univocis. Ergo &c.
Prob. 5to. Sub est analogum Sanum ut docet Aristoles. 4. Met. Cz.
& Sanctus Thomas. Prim. part. 2-13. art. 6. in Corpore. Ergo &c.
Oppo. Ritus. Antec. Ratio nominis analogorum propriorum signifi-
cati debet se & intrinsece in solo principali analogato, extrinse-
ce vero in alijs. Neg Ant. Ratio analogorum impropriorum sanum,
Capricorno debet esse intrinsece &c. Rodet. Ant. & N. Cons.
Ratio entis est intrinseca Deo Creaturis, Substantijs, Acci-
dentibus, sed ratio entis est analoga, ut videbimus infra. Ergo ratio
analoga est ce intrinseca omnibus analogatis.
Prob. 1ma Conseq. Maio: N. Mino. Dependebunt ea Analoga minus per-
fecta a magis perfectis.
Prob. 2da Nego Ant. Deo vero Analoga secundaria attribuunt
se primariam quia eandem rationem participant imperfectis quia
analogum primarium participat perfectis.
Prob. 3ia Conseq. Ant. Nego Consequ. quia Sanum est analogum
Metaphoricum & impropriam alia vero sunt analoga propria.
Prob. 4ta Nego Ant. de quo infra.
Prob. 5ta Distinq. Ant. sub communissime sumptis prout com-
prehendit etiam privationes negationes, Contra rationis Est tale
analogum Sanum Conc. Ant. Quia sub ita sumptum cum
dicat de reali & non reali ente, in quibusdam est extrinsece
& denominative tantum ut in enthibus rationis, & alijs se
in quibusdam vero est intrinsece sicut in enthibus realibus

omnibus. Cuius sumptus possunt includi ens reale solum, et analogum sunt tantum ens rationis Ant. Ex dictis.

Collige imo Analoga proportionis tres conditiones requirere. Prima est ut idem nomen habeant. 2. ut conueniant in definitione proportionaliter seu similitudinarie. 3. Vt nomen et ratio seu significatio nominis conueniat omnibus analogatis hinc ordine et dependentia ab uno aliquo

Collige 2do Omnia Analoga includere analogiam attributionis quia ut vertit S. Thomas bene citato ait. In omnibus nominibus quae de pluribus analogice dicuntur necesse est quod omnia dicantur per respectum ad unum seu per attributionem ad unum.

Collige 3io Analoga proportionis tam temporis esse quando plura eodem nomine vocant ob aliquam similitudinem inter se ut Vg. dum nauclerus est praeses ciuitatis, eodem nomine gubernationis vocant, uel ut Cor, Pater, Deus, nomine principij insigniunt. ex quo in ratione principiandi sunt sibi similes. Tam temporis verò ee Analoga attributionis quando eadem plura inter se comparata inueniuntur sibi inaequalia in eadem ratione. Seu perfectiora et imperfectiora ad inuicem Vt Vg. Omnia creata principia si comparentur cum Deo sunt minus perfecta quamuis si non alia, quantò nec comparentur. cum primaeuali analogato sunt tamquam per perfecta principia in suo ordine.

QVAESTIO V.

Quomodo differant inter se antepraedicamenta

Certum est impium aequiuoca denominativa differre ab univocis, quod definitionibus sibi ut patet ex earum explicatione. Illud dubium est postmodum per quod analoga differant ab aequiuocis et univocis

Septimo Vnitorius non differre ab Ens analogis per Ens quod Vnius rationis conceptus obiectiuus confusus sit perfecte unus quamuis analogum conceptus talis est. ut patet experientia assumatur Vg. cognitio de sano in communi et confusa nihil cognitando de Ente nisi illo sano Homine Vg. uel animali et sic de caeteris Ergo.

Sup. 2do Conceptū duplicē esse aliqm formalem aliqm Obiectiuū. formalis est
ipsa intellectio seu operatio intellectus nostri. Vel intellectio expressiua primaq
obiecti. Dicit formalis qz est forma a qua intellectus sit intelligens actu sicut
ab intellectu vel potentia seu potentia intellectiua constituit potens intelligere seu potentia
intelligens. Obiectiuus vō Concep. dr res ipsa concepta & expressa formalis con-
cepta non etiam conceptus quando obtinet speciē nostre Vg. Deum esse poem nostram, vel
aliis obtinet. Ipsem
Sub 3io Vtrumq; hmoi Concep. tam Obiectiuū quam formalē subiugnobis posse ee Vnum primum
ee tantum. 2do extare tantum. 3io re & ratione Vnū.
Sup. 4to Conceptus Obiectiuus primo re tantum est res una realitez plurib intellectionib
concepta & representata ut Vg. Deus re ipsa Vnus & simplicissimus plurib suam
intellectionib à nobis cognitus qz eius perfectiones res suas includit Vnico conceptu
non putant representari nobis seu plures. Conceptus vō primus obtinet tantum sunt plura
similia cognita & imitata ut similes Vnica intellectione quam Vnica imagine. Vt Vg. Plures homines realiter
cognita recundi q. similes sibi sunt in ratione alitate & in una re et ratione est Vnus obiectus unico conceptu formali
Sup 5to Conceptus formalis Vnus re tantū est Vnica intellectio mentis representata
representans plura ut plura sunt quales est intellectio Vg. diuina cognoscens & cognitum est
omnes creaturas. Dicit ratione tantum sunt plures intellectiones cognoscentes Vnum.
vel unum obiectum vel plura ut similes sibi sunt, vel ut Vnū
obiectum sunt. Re denig & ratione Vnus conceptus formalis est Vna
intellectio representans Vnū vel Vnam rem vel plures ut sunt sibi similes
Suppone 6to Conceptum conferam plures qui sunt per oppositum confu-
si plura concipiunt, plura Vnū differentes sibi pares
sunt tam tempore Vg terres qua recta angulū cognoscit quando cognoscit
a longe Rite quadratura vel Rite angulis contrarientibus quadratura
vel quando cognoscit ut virtuta qua quadrata est, Confuse quando
plura cognoscit eam propriis differentijs tum temporis cognoscit conceptuali;
sumto non confuso
Suppone 7mo Scita Scire conceptus Obiectiuus confuse sumptus perfecte sine
ratione qua ita concipiunt sibi ea ratione in qua conueniunt seu
in qua sibi similia sunt ut nulla ratione concipiant sub ea ratione
in qua differant a se seu quod idem est quorum ratio communis per-
fecte percipitur a differentijs seu quorum ratio communis ut communis
non differentijs infectorum. Vt Vg plura animalia habent conceptum distinctum
ultra confuse perfecte Vnum quando communis illorum ratio communis
est animalitas cognoscit sine differentijs, est ratio rationalitatis
nec rationalitate.

Suppone duo Conceptus confusos formalem Analogorum posse esse
una tantum et ratione Quod Eor est posse cognosci plura analoga
per unicam intellectionem ut sunt sibi similia. Objectivam tamen
Conceptu analogorum non posse esse re ipsa Una sed tantum ratione
Eor. Est analogum plura esse re ipsa plura, conuenire tamen posse & solum
et Vnum. Duo sequentia

Duo primo Analoga ab Inuicem per Eor differunt quia sub conceptu
confuso seu communi analogorum magis differentia intelligunt. Secunda,
quo multa diuina latent, quam sub conceptu confuso Inuicem. Expli-
ca confusionem. In Conceptu confuso Inuicem non includit nec latet
diuisio in ea ratione in qua sunt Vnum sed tantum sub ea ratione in
qua sunt Vnum Vnitiua plura ita ut in Inuicem alia et alia per
quam conueniunt alia per quam differunt. Vg. Ens est conceptus con-
fusus Vniuersorum planius sub Talium sub quo Conceptu diuinis
latent plura diuina, Equus, Leo, Homo etc. qui tamen non sunt
diuisi inter se per esse Talia sed per esse equi leonis Hominis etc.
quia omnia sunt sub Talitate Speciei sub genere. Vide Quod
Deo etc per aliam rationem conueniunt inter se Eor est per Talitate
et per aliam rationem a se differunt Eor est per Equitatem rationa-
litatem etc quae rationes sunt distincta formalia sub Talitate vt in-
diuisi sup. de differentia neq Talitas de illis praedicari pt. Quarto
in Conceptu confuso Talorum includit diuisio in ea ipsa ratione
in qua sunt quam ita utreadem rationem analoga. et conueniant
inter et differant a se. Vg. Ens est conceptus confusus Analogorum
planius sub entia, sub quo conceptu latent multa diuisa Vg. substan-
tia et accidens quae diuidunt a se substantia q dem sub quidditate diuisiua per
perfectionem. accidens vero sub substantia per inchoationem. Inmaterium
tam perfectius quam imperfectius sunt entia formaliter et de Vtrug pa-
dicat ens formaliter

Duo 2do. vere pt dici Analoga per Eor differre ab Inuicem, quia ratio com-
munis nomine Analogo significata praedicari pt de differentijs inferiorum. Vg.
perfectus est entitas regens formaliter. Ratio vero Vniuersa non potest
praedicari de differentijs inferiorum. Vide non pt dici rationalitas est.

animal

ádl formlr sen aahibas ut vidimus supra. Seu quod idem est sic Loc differunt analoga ab Vnivocis quod analoga sint transcendentia Vel quod transcendant differentias infimorum Vnivoca Vero non

Dico 3io Analoga ab Vnivocis differre per Loc q̃ia ratio Vnivocorum aque propria & perfecta est in omnibus inferioribus ad quos comparentur sc. indifferenter, ha animal Vr aque propriè & formaliter est in homine alg in bruto. Ratio Vero analogorum in aliquibus analogatis est perfectior in aliquibus imperfectior ut entitas perfectior est in substãa quam in accidente.

Dicis 1mo Repugnat Analoga saltem conceptu confuso unum. Ergo nõ sunt Vnivoca. Cõsq̃ns pt. Ant. Prob. 1mo. Si Analoga saltem haberent rationem nomine analogo significatam eandem essent Vnivoca qa conveniret illis definitio Vnivocorum sed hoc falsum est. Ergo &c.

Prob 2do. Ille conceptus non est perfecte Vnus qui est ita Vnus ut simul diversus sit analogorum conceptus ita est Vnus ut sit simul diversus in pluribus analogatis. Ergo non est perfecte Vnus.

Prob. 3io Ratio nomine sani significata seu sanitas non pt̃ esse communitas communis cibo medicinæ & alijs. qa non pt̃ de illis dici in recto, Vg. hæc Medicina Loc est sanitas. Ergo &c.

Prob. 4to Repugnat dari quod neg sit substãa neg accidens. Sed talis conceptus confusus Vg. entis neg est substãa neg accidens. Ergo &c.

Resp. Negando Cons. Prob. Prima. Distin. sequelam. Maiora si analoga saltem haberent rationem eandem realiter & propriè essent Vnivoca concedo sequelam maiorã si saltem rationem eandem impropriè non realiter & solum ratione seu prout cognit. ab intellectu nostro confuse & sine differentijs particularibus & propriis. Nego sequelam Maiorã. Prob. 2da. transeat Maior. Dist. Mino: Sed analogorum conceptus confusus est Vnus, pura concedo Mino: Sed analogorum conceptus distinctus est Vnus N. Mino: & Cons. Nam Analoga. Sunt quidem Vnum ratione quo confuse & sine differentijs sub concipiantur. Sunt Vero diversa ratione eadem analoga quando concipiuntur distincte seu cum differentijs suis propriis. Vg. Substãa & accidens sunt Vnum quando concipiuntur sine perfectate & actualitate ut tantũ habent rationem communem entis, Si Vero concipiantur ut habent rationem communem entis

communicata cū perfectibile pōt inhærētie sunt inter se diuisa.
Conclusio Vero Diuisiua etiamsi distinctissimē concipiantur nanq; sunt diuisa
sē vg. animalia etiamsi concipiantur cum suis differentijs rationalitate
et irrationalitate nanq; tamen in illis vltijo dabis apparebit di-
uisa eam tam rationalia quam irrationalia sunt Vnum ens esse dabis
diuisa Vero per esse rationalis vel irrationalis.
Prob. 3ra ~~Dist. Maio. Repugnat dari realiter qm~~ Nego Ant.
Nam saltim Methaphorice et translate et dici medicina dar est tua vel
mea sanitas. Nam ita sanum debet predicari de cibo et alijs excepta
sanitate dabis sicut conuenit illi. Sed conuenit illis solum methaphorice
ergo etiam debet dici de illis methaphorice.
Diuisa ~~Ista~~ Distin. Maio. Repugnat dari realiter quod neq; est substā
neq; accīs. Con. Maio: Repugnat dari per rationem seu conceptū quod
neq; sit substia neq; accidens nego Maio: Sed talis conceptus vel neq;
esset substā neq; accidens Nego Minō: Talis conceptus rationis neq;
esset substā neq; accidens Con. Minō: et nego sequelā Nam conceptus
talis analogorū secundum rem includeret substiam et accidens, Ra-
tione tamen neq; substā neq; accidens esset. Et sic patet expō
certia multa cognoscimus existere de quibus non constat an his
substantiae, an accidentia sint.
Duellzo. Dicta tali explicatione Analogorū non distinguerentur Analoga ab
equiuocis. Ergo eli.
Ant. Patet. ~~ista~~ etiam equiuoca quamuis re multa sint ratione tamen ita
sint. Ergo etc.
Nego Arguēdo Ant. Prob. N. ibidem Antecedam equiuoca solum nomen
commune habent rationem cū nomine equiuoco sistam nullo modo Nam quod
habet inde quia dicta voce equiuoca vg. Canis nihil intelligo determinate
seu unum etiam commune multis Sed nil suggerendo intellectus vel sub
diuersitate signorum eis distinguit Sicut Vel canis terrestris vel
marinus etc.

DISPVTATIO II.

De Predicamentis

Hanc Disp. in duas partes dividam In prima pte predicamentorum quam in communi breviter aperiam. In 2da de particularibus predicamentis examinabo Nam exacta omnium predicamentorum cognitio alijs reservanda est Scientijs

PARS PRIMA DISPT.

De Predicamentis in communi.

Suppono imo Predicamentum. apud Aristotelem Porphyrium Sanctum Boetium. pro genere Superiori Sic pro coordinatione generum et Speciem et in hac 2da significatione Disputabimus

QVAESTIO PRIMA.

Quid est Pred. in communi et quotuplex.

Dico 1mo. Predicamentum est alicuius summi generis et eorum quae sub eo sunt realis dispositio. Seu aliter est Series vel coordinatio rerum simplicium secundum praedicationem et subjectionem seu ordo rerum praedicabilium et subjectarum Haec definitio patebit ex infra dicendis

Duo 2do. Praedicamenta rerum sunt assignata ab Arist: Decem.

Ratio est. Quia de quolibet re nec plures nec pauciores possunt esse quaestiones quam decem conficiri nec dici seu praedicari vel responderi non possunt nisi 10. seu tantum decem responsiones.

Dico 1mo Multa sunt quae divisionem Sanctorum Praedicamentorum ostendunt esse malam. Ergo

Aut Prob. 1mo Ens immediate dividit in substantiam et accidens. conseqns et divisio entis in decem praedicamenta cum non sit immediata nec erit bona Ergo &c.

Prob. 2do Habet multa membra minus recepta Ergo &c.

Prob 3tio Substantia Unum habet praedicamentum Ergo et accidens

non debet Sabere nouem.
Prob 4to inter aliqua Predica: nisi est aliqua distinctio, vt Vg. inter actionem et passionem, inter aliqua ēa etiam eiusdem predicamenti est proxima distinctio, ut inter gratiam et peccatū quę sunt ambo in predicamento qualitatis. Cyrabili.
Prob. 5to. Multa accidentia quę possunt predicari de Substāa non contenet ut dormire Vigilare.
Prob. 6to Lex bona diuisionis est Vt diuidat vel diuidat solum in nomina opposita vel saltem in proxima et pauca, sic enim Deus respexit in sua diuisione Predicamentorū. Ergo etc.
Prob 7mo. Pro Subita qui est extremus denominā a Signat predicamentū peculiare. Ergo et pro alijs denomitb; caterū cetis plures infinitis infinita predicamenta deberent a Signari non decem.
Prob. 8vo. Hec diuisio predicamentorū non practicata diuisibilis in predicabilia de prima Substāa comprehendit quare dicitur predicamentū spectat hec predicamenta. &c. Campana pendens supra templum pulsat. et sonitū multa. Sed tale predicatum et sonitus nō ad nullum predicamentū refert. Ergo.
Resp. Negando Aut. Prob. ista Distinq. Aut. Quō res essentialis realis et Physica seu ens in tota sua latitudine reali accidentum immediatę diuidit in Substāam et accidens, transeat Aut. Quō ut predicabile per se et immediate immediatę diuidit in substantiā et accidens Nego Aut. Nam ens in predicamentis non diuidit ens simptum pro ente tōte reali separabili et Physica, distincta ab aliis in decem entitates realiter a se distinctas sed diuidit ens per se hoc ut separabile ab alijs realiter hinc non de quo clamus infra.
Prob. 2da Nego Conseq. Aut. Prob. 3tia Cone. Aut. Nego Consym. Ratio disparitatis est quia Substāa omnibus rei Una est omnibus Vera est omnibus plura id est nouem.
Prob. 4ta. Transeat Aut. de quo infra. Nego Consequ. Nam inter predicamenta non est necessaria summa distinctio seu realis sed sufficiens rationis ratiocinatę.

Dub. 6te. Nego Ant. Nam dominus Petrus et similia predicata
vel ad actionem vel ad qualitatem referri debent.
Dub. 8ve Distng. Ant. Lex bona diuisionis est ut vel diuidat
res in membra opposita vel saltim in pauca et proxima genitis
quibus et Nichil obstet, vel aliis sit commody et vtilius diuidere
in plura. Vel si possit diuidi in pauciora. Conc. Ant. Si sit commody
vel utile, diuidere rem in membra pauca N. Ant.
Dub 9na Concedo Ant. Nego Consqn. Ratio disparitatis est quia
denominationes ut nidebing infra non debent coordinari cum
predicamentis dictis.
Dub. 8na Nego Minor. Nam in illa propone. Campana pulsat de ista
affirmat pulsatio pertinet ad ordinamentum actionis qz pulsare
est quedam actio. Pont vero affirmat de eadem campana quod
sit absolute seu quod habeat se pertinet ad Qual. absolute. Pont
affirmat sic templum est. pertinet ad Vbi, pont affirmat pendens
in pariete. pertinet ad Situm. Et ita de ceteris.
Istis dictis ad predicamenta dictis, restat videre de quibusdam
dubitationibus circa predicamenta.

QVAESTIO -II.

Quomodo inter se differant Predicamenta.

Suppone primo de quolibet predicamento quam ponit. Primum est primum
vel seu primum principium, substantia et quod quid rei. Secundum quod
sit. Quid est homo. Ad quam questionem ut recte respondeamus debemus respon-
dere per quod quid hominis seu per essentiam hominis, seu debemus
predicare quod quid de homine seu debemus coniungere cum entitate
hominis vt est. Vg. est animal rationale. et hoc est prima pre-
dicationis figura seu quod quid, seu primum esse seu substantia
ac essentia rei ut sic vocatur eam appellat Aristoteles. Vbi quaeri
potest quenam attribuant ad hoc primum esse, seu quaenam sunt
attributa essentialia alicuius essentiae. Vg. quantum est homo iste. Sua

quod esse quantitatis attribuit ad ée Quid et respondet. Cotra. tricubitalis Vbi particula est conuincit cum tricubitali dimensiõe. et Ergo est esse secundum vel seu 2da predicamenti figura seu 2de predicamentũ. et sic de reliqs. Istae attributa essentiã qz nomen tantum pponunt esse deo etiã nominis nomen interrogationibus et responsionibus comprehendi possunt. ita ut semp respondeat p altri; nomen ée annexũ attributi.

Suppone 2do. Ex mente Arist. et aliorũ doctorũ Philosophorũ accidens dat. adeo et eandem individuã entitatem cum ipso subiecto predicamentali diuerso respectu. Nam idem quod est Vg accidens alterius. pt esse substãtia suppositi et potest suos modos participare aliorũ predicamentorũ esse consequi. de eadem vel possunt diuersa predicationes poni. Vg quantitas est hominis accidens sibi ipsi essentialiter respectu hominis pertinebit ad predicamentũ quantitatis respectu vero sui seu impositi potest esse essentia sua pertinebit ad predicamentũ substãtiæ. 2do eadem quantitas potest est multiplex, pertinebit ad quantitatem. 3tio ut est quidditata vel notunda pertinebit ad qualitatem. 4to ut est hominis vel alicuius alterius habeti pertinebit ad relationem. 5to ut extendit hominem seu ut illum facit extensũ et quantũ pertinebit ad actionem. 6to ut est diuisibilis seu ut potest diuidi in plures partes, pertinebit ad passionem. 7mo ut est in mãu pertinebit ad vbi. 8vo. pt habet partes plures in quas est diuisibilis pertinebit ad habere seu ad habitũ. 9. ut est posterior quam substãtia hominis Vg. vel aliqua alia pertinebit ad tempus. 10. et ultimo eadem quantitas ut habet partes sibi dispositas extra alias partes dispositas pertinebit ad situm. Et hoc idem videre est in reliquis entibus. h quibus inductione probare nobis.

Suppone 3tio. Habere res qua habere pt Quod Quid. seu substantiam pterit etiam habere reliquas predicationis figuras ad se attributas seu sua essentia accidentes in quibus predicamentis accidentaliter non rigãt esse ipsis substãtia seu essentia sic esse attributorũ diuersorũ ab essentia. Nam quacunq res qua habet suum esse seu quid quid

nec

necessario debet habere suam quantitatem qualitatem actionem, passionem, relationem, ubi, quando, situm habere, duis suppositis

Dico imo substantiam ab alijs praedicamentis quam reliqua praedicamenta a substantia et inter se non debent esse distincta realiter Sc est non debent esse entitates reales distinctae seu res diuinam separabiles realiter. Ratio prima est quia eadem entitas sit ea ut sub praedicamento Vt Vasquez supponenda. Cayetan. Ratio ista in praedicamentis secundum mentem Aristotelis non est diuisum ens reale diuisibile in plura seu potius sub per se seu ens ut est immediata subiectum in proposito entis ut sequenti Conclusione dicemus. Cayetan.

Dico 2do. Tam substantia praedicamentalis quam reliqua attributa praedicamentalia debent esse entia per se. Scr est debet de illis omnibus praedicamentis immediate by Est esse ens et praedicari seu debet ab omnibus praedicamentis immediate contingi by Est seu aliter quia praedicamenta debent esse subiecta immediata in proposito entis.

Ratio ima quia Aristo. 5to Metaph. C. 7 dividens ens in per se et per accidens, dicit ens per accidens esse illud quo non significat esse eius de quo dicit. Verba sunt Aristo. Quae igitur secundum accidens dicuntur ita dicuntur aut quoniam eidem enti aliqua insunt aut quoniam eidem illud ens inest aut quoniam ipsum est ali inest. Ergo ipsum praedicatur. Sensus est. Philosophus dicit ens per accidens. prima Vz. quando duo accidentia de se praedicant tam in recto quam in obliquo nullum accidentis esse by seu essentiae significat. Sed quod utrumque accidens sunt in subiecto Vz eam dicit Musicam est Philosophus by Est non significat esse seu essentiam Musici eandem esse cum essentia Philosophi Sed bene significat quod utrumque duo accidentia inexistant eidem Vg. Joanni &c. Secunda Vz. accidens praedicari de subiecto Vz. quando dicit Homo est albus by Est quod est nota entis non Est esse hominis seu esse hominem Sed bene quod albedo inest homini nisi de albedinis non est esse hominis Tertio denique quando unum concretum accidentale contingit subiectum by Est. Vz. eadem dicit album est. by Est. non Est esse albedinis Sed bene significat esse eius cui accidit albedo. Ergo est esse subiecti absoluti, ex quibus

Verbis Aristotelis sic Argumentor. Illud dicit per Aliud quod per accidens non convenit cui non convenit immediate per se et Ens. Ergo a contrario illud est ens per se in sententia Aristotelis cui convenit immediate per se Ens. Ratio ... ex eodem Aristotele Antes Ibidem Substantie vocabula quæ sunt prædicationis figura sive prædicamenta Verba sunt ejus. Hæc dicuntur ingt. quæ cum significant prædicationis figuras. quoties enumerate dicuntur totties ipsum esse per se significant. Hoc est. quoties cum illis ly est convenit totties illorum esse seu essentia significat et infra. cum ergo eorum quæ prædicant quædam ipsum quid est significant. quædam quale quædam quanta etc. horum cuique esse idem ipsum significat. Ergo est esse seu ly Ens dicitur de eis prædicamentis non significat aliud quid ab ipsis prædicamentis diversum sed esse ipsorum prædicamentorum seu essentiam. Vide patet Aristotelis totus Ens seu ly Ens. dicit de aliquo per se quotiens significat esse alicuius prædicamentum seu quotiens particula est prædicatur de aliqua prædicationis figura seu quotiens est nota prædicamenti. Ratio 2di. quia Aristoteles loco citato Sedentem et Ambulantem dicit Ens per se. 7. Vi Metaph. t. 2 c. 3. Negat quod non pt explicari aliter nisi quod Aristoteles, sedentem et ambulantem dicebat Ens per se. Ens essentiam seu naturam subiectum entis seu ejus de eo immediate per se prædicat.

Dices 1mo Omnia prædicamenta debent esse inter se distincta realiter Ergo ens. Aut. Probat 1mo Divisio entis in 10 prædicamenta ex realis. Ergo patet membra dividentia sua seu prædicamenta distincta inter se realiter.

Prob. 2do Prædicamenta sunt primo diversa Ergo sunt distincta.

Prob. 3io Quæ distinguunt specie sub eodem genere et ejus eodem prædicamento, distinguunt realiter. Ergo multo magis quæ genere distinguunt. Probat 4to Prædicamenta substantiæ et Prædicamenta substantiæ ex realis distincta a Quantitate ut patet in Arabis sua

sq

mento &c. &c.
Prob. 1to Omnia accidentia dependent a substantia. Ergo sunt realiter distincta ab illa
Prob. 2do etiam quantitas a qualitate realiter est distincta Ergo &c.
Nego. Nego Antec. Prob. Una Distinc Antecd. Quia secundum Ens Praedicamenta est realis Ens est est extra Physicos, parabilis et dimisibilis. Nego Ant. Est realis Ens est est dimisio entis per se. Concedo Ant. Et Nego Consequ.
Prob. 2do. Transeat Ante: Nego Consequ.
Prob. 3tio Nego Ant. Nam anima rationalis v.g. ab anima Vegetativa est distincta specie & tamen est una entitas in homine
Prob. 4ta Dist. Ant. Substantia Ens est ens per se existens est distinctum a quantitate Physica Con. Ant. Substantia quaecumq seu essentia est distincta a quaecumq quantitate Praedicamentali & Logica seu Metaphysica. Nego Ant. In Divisibili ab Invariato
Ita quantitas Physica est distincta a substantia pariter.
Prob. 5to distin Ant. Omnia accidentia Physica quae vere realiter existunt sunt accidentia seu quae vere & realiter in sunt subjecto dependent realiter a substantia Concedo Ant. Omnia accidentia etiam Logica vel Metaphysica quae secundum modum praedicationis nostrae accidentaliter dicuntur de subjecto secundum aliquam speculativam rationem quae sufficiat ad constituendum ordinem praedicamentalem seu accidentia praedicabilia vel demonstrabilia de subjecto seu accidentia praedicationis vel demonstrationis dependent realiter a substantia Nego Ant. Probatum &c. Dist. Ant. etiam qualitas Physica est distincta a quantitate Physica. Concedo Ant. etiam qualitas quaecumq praedicabilis vel demonstrabilis de subjecto est distincta a quantitate Praedicabili itidem vel demonstrabili de subjecto Nego Antecd. Praedicamenta Ergo Divisa non debent esse

entia substricta realia et substantiua D debent ee singula entia per se. seu entia habia de quibus ly est immediate predicam. quicqd sit potest an talia entia per se sint physice et realiter distincta an vero metaphysice solum de per conceptum.

QUESTIO III.

Qua et quomodo sunt in predicamentis.

Supponit 1mo predicamenta includere duo scz ypsa sit predicata et ordinem predicatorum inpeng et infenj collocatorum.

Supponit 2do Entia predicamentalia tripliciter collocari in predicamentis. Primo directe seu in recta linea predicamentali. Sine genera species et individua. quæ omnia agunt in eodem genere concurrunt. ex quibus constant lineæ predicamentales. 2do indirecte et ad latus ut differentiæ generum. Scz reductiue et dg reall propriè vel impropriè. Propriè ut partes substantiæ velinj integrales seu quæ ad integritatem talis pertinent ut caput manus pedes &c. Vel essentiales quæ ad constitutionem talis entiæ spectant. Vt materia et forma Impropriè vt entia rationis et entia supernaturalia quæ cum sint similia entibus naturalibus ad eorum predicamenta reducuntur.

Supponit 3io Entia predicamentalia alia esse predicabilia alia subiectabilia Predicabilia sunt duplicia Primo substantiæ universales quæ non est dare in subiecto, seu nomine scz quia est substans. Dicit tamen de subiecto scz est de inferioribus suis essentialiter et quidditative qz cum sit universale sibi inferiora de quibus dicit tanq de subiectis predicationis non tanq de subiectis in existendo 2do Accidentia Vniuersalia quæ sunt in subiectis quia sunt entia et dicunt de subiectis scz essendi seu inferioribus accidentibus qz sunt Vniuersalia Vg Logica in Summulis est et dicit de scz vel alia Logica Aristotelis vel Porphirij.

Non Predicabilia entia seu subiectabilia sunt duplicia. Primo substantiæ particulares quæ nec est in subiecto seu non in scz qz est substans. nec dicit de subiecto scz est de inferiori qz cum sit singulare nullam inferiorem sub se continet substantiam. 2do accidens particulare et

fin

Singulare quod est quidem in subiecto inhaerionis seu in essendi subiecto
qd est accidens non tamen dicit de subiecto praedicatione seu de subiecto in-
hesionis alio. qz cum dr accidens singulare nullam inferiorem contineat sub se ut
vg. Sor grammaticus Album est in homine. Et non dicit de ullo inferiori
cum sit singulare.

Sup. 4to. Aliud esse dici de subiecto, aliud esse in subiecto. De subiecto
dicuntur quae praedicantur essentialiter et in q. De quorum hic inferiora
quaedam subsunt sunt genera et species tam substantiarum quam accidentium.
Non vero differentiae neq accidentia neq denominativa neq naturae ali-
unde esse essentialiter dicunt de suis inferioribus qz non dicit de illis tam
genus nec species illarum. Illa vero quae sunt in subiecto. Primo debent
in essendi subiecto ita ut sint realiter distincta ab illis. quatenus non sunt
genera species quae licet existant in individuis non sunt tamen distincta
realiter ab illis. Similiter totum existens in partibus a quibus ratio-
ne tantum differt. 2do Illa quae sunt in subiecto debent in tali esse in essendi
subiecto ad quod requirebatur quod non sunt effectus existentes in sua
re ut color, in Sorte, creaturae eminenter existentes in Deo, quia non ni-
si essent in Deo nec possent ad illo. 3tio Non debent esse partes
constituentes aliquod compositum per se cum suo subiecto, quale non est
forma substantialis quae cum sua materia seu subiecto in quo existit est
pars constituens unum per se compositum substantiale. 4to. Naturaliter
non pt existere sine subiecto pt videre est in omnibus accidentibus

Sup. 5to. Praedicatum quod collocat in praedicamento lineae rectae sub
cuius ratione debet subesse. Primo debet esse ens reale. Ens enim per se
ut supra explicavimus, qz debet esse vel genus vel species quod Unius
est quid reale. Ergo etc. 2do debet esse Universale seu debet in
genere superiori. Universale enim alijs communicare seu debet superiori gene
Universale participare, qz ut vidimus supra Genera et species Universalia sunt.
3tio debet esse totum. Vel Physicum vel Metaphysicum vel Subiecti
aliquid per se stans et tale sunt ea individua tam substantiarum
quam accidentium in abstracto sumpta ut albedo vg. Sc. Contra
quia partes tam integrales quam essentiales non sunt tota ideo
non possunt poni in recta linea praedicamentali. 4to debet esse ens

per se non ens per accidens q id quod, ponit in uno predicamento
Debet habere unam entitat. ut videmus hyp. Ens ám per accidens ex
habeat plures entitas non pt pertinere ad unum predicamentum sed potius
ad plura. Sto debet esse ens in complexo seu res unica quamvis ex
plurib⁹ vocibus significata, qe sola entitas complexa habeat unam entitat
complexa vero plures essentias. 6to Debet esse ens finitum qe de ens
finito dicat substantia, quale est ens increatum non pt dari substantia
Rapzone 6ta. Entia predicamentalia posse esse nec entia per se nec entia per
accidens. Entia per se sive loco sunt illa composita ex plurib⁹ partib⁹
unius predicamenti Nam ex rebus diversorum predicamentorum non pt fieri
per se ut ex substantia et accidente. Rubeum fale unum per se debet habere
partes quas partes sic completas nam ex plurib⁹ completis seu perfectis non
potest constitui unum per se seu unam perfectum. Do potuit unum per
accidens seu unum imperfecte ut ex plurib⁹ lapidibus cumulus lapidis
ex plurib⁹ hominibus unus populus. Ens vero per accidens dupliciter fit. Primo quando plures substantiæ completæ et perfectæ sic
unum aggregantur. ut pisibus ge. Domus ex etc. constant partibus
simplicibus completis et perfectis in suo genere. 2do quando plures acci-
dentia inter se componuntur ut superficies alba superficiem color. 2le.
Facto quod habitus et accidens vel naturale vel artificiale seu hui-
usmodi et talia entia non pertinent per se ad predicamenta sed per
accidens. seu non ratione sui sed ratione partium. Vel ratione habiti
vel ratione formæ ad diversa spectant predicamenta. His suppositis
Dico 1mo Sola entia realia unioca completa ponunt per se di-
recte in predicamentis. Entia vero incompleta quales sunt differentiæ
ad latus et indirecte. Ratio est. 1ma quia de pluribus entibus completis
predicari possunt superiora genera tanquam superiora de inferioribus. 2da
Ratio ista. si differentiæ ponerent in recta linea predicamentali
non essent differentiæ sed essent species. quia de illis praedicaret
genus. Ergo etc.

Dico 2do Quam res quelibet Complexo termino significata dam-
nando sit. Una perfecte potest pertinere ad praedicamentum centum
Io Vg dal rationale pertinet ad substantiam qz est quid unum licet com-
plexo termino explicatz.

Dico 3io Entia rationis Quatio neb negationeb quamuis formaliter
sumpta non pertineant per se ad praedicamenta pertinent tamen per
accidens seu ratione subiecti vel formae sibi opposite.

Dues. Multa sunt quae dubitandam hac questione tota data contra Cpm mea
Ant. Prob. 1mo Individua nequeunt sibi ergo non ponunt in praedica-
mento quod tamen supra dictum est. 2do lignum lapis et arbor
manus de corpore sunt partes et tamen ad praedicamenta substantiae spectant
cum sint substantiae. Ergo 2da. 3io Genus est pars speciei ergo non
debet poni diversis in praedicamento. Ergo 4te. Quarto Rationale
Animatum et similia sunt differentiae et tamen pertinent ad praedi-
camenta substantiae diversa. Ergo. 5to. Compositum accidentalia seu
extra per accidens Aristoteles ponit in praedicamentis. Ergo non sunt
extra per se. 6to Qualitas seu supremum genus qualitatis secun-
dum Aristotelem multiplex dicit. Ergo suprema genera non debent
esse Vnivoca.

Resp. Negando Ant. Prob. 1ma Distinguo Ant. Individua secun-
dum communes rationes nequeunt sibi. Nego Ant. Nequunt sibi secundo
particulares suas rationes Con. Ant et nego cons.
Prob. 2di Distin. Ant. lignum et manus sunt partes cum sint in
toto composito suo Concedo Ant. sunt partes cum sint extra compo-
situm sibi. Nego Ant.
Prob. 3ia Pariter Ant. Distinguo Consequ. Ergo nec genus qui pars
speciei est debet poni in praedicamento Con. Ergo. Nego genus debet
poni in praedicamento quia totum potentiale est. continens sub se spes
Nego Consequ.
P. 4te. Distin. Ant. Rationale animatum in abstracto sumpta ter-
mino substantivo significata rationalitas seu Vita seu animatio
sunt differentiae Concedo Ant. rationale animatum in concreto sept

sunt differentiæ Nego Ant. Sunt ēn partis secundo dicamentis formæ Prob. Ult. Distin Ant. Composita accidentalia sunt in prædicamento per se et ratione sui N. Ant. Sunt in prædicamento ratione partis Ut ratione subjecti et ratione formæ cuius Ant. et Nego Cons. Qualitas Prob. Ult. Distin Ant. Qualitas late sumpta prout dicit omnem Physicalem tam essentiale quam accidentale multiplicat dicit et non Subnoie. (Con. Antced.) Qualitas stricte sumpta prout dicit Physicam qualitatem multiplicat dicit et non Subnoie. Nego Ant.

PARS II. DISPVtationis.

De Prædicamentis in Particulari.

Dico Sic Prædicamenta pulcherrimo expediency Substantia Ult et Relatio, nis, alia ēn sub brevi veterumabing.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid et quotuplex est Substantia?

Sup. imo Substantia Variè sumi Primo pro essentia ratione ac definone rei ut supra riding Ergo pro eo quod non est accidens chimæ sit aliquid incompletum et imperfectum in materia forma dicit. Tio pro ente subsistente completè perfecto. His suppositis

Dico imo Nomine substantiæ intelligi id quod exteris accidentibus et alijs entibus subsistit

Dico 2do Substantiam aliam esse primam aliam secundam.

Prima Sub. est quæ neq de subjecto aliquo dicit neq in subjecto aliquo est ut inclusa unica

Secunda Substantia est. quæ de subjecto quidem dicit Tio in nullo est subjecto seu aliter substantia quæ est vel genus vel species individuorum, seu primarum substantiarum de quibus prædicatur.

Dico 3io Proprietates substantiæ Sub numerari. Primo non eo ipso in subjecto 2do significare aliquid, 3io Actual Subesse contrarium Ato non

Sus

suscipere magis et minus. Sto sumpsere posse contraria, Sto Immorè
prædicam. 2ª sec. Sub. 2da competit substantiæ
Dico 4to. Substáa dividam in primam et 2dá esse substáam com-
pletam pertinentem aliquomodo ad rectam lineam prædicamentalem seu
ens subsistens per se. et substáa alia accidentale. dicibi in primam et
secundam subsistens. Ratio est quia illud sic dividit quod de
utraq substantia dicit sed ens subsistens et substans de utraq substa
dicit. Ergo etc.
Dico 5to. Subsistere et substare magis et prius convenit particulari
seu primæ quam communi seu 2dæ substantiæ. Ratio est. qz sub-
sistere et substare non convenit 2dæ substantiæ nisi mediante prima. Ergo etc.
Et sicut. Contra primo non dividi per divisionem accidentis in acci-
dentia nec subjecta in accidentia realia aut rationis sed analogum in
analogata qz prima et 2da substantia analogicè tantum convenient in
ratione communi substáæ ut clarius infra.
Contra 2do. Substáam communem primæ et 2dæ non esse genus
consequens nec prius dicente in prædicamento substáæ qz est quid analogum
Genus ab. debet esse quid Univocum
Contra primo. Divisio per non secundi legis est divisionis. Ergo nō e bona.
Probat. imo substáa communis primæ et 2dæ substáæ est 2da substáa
qz prædicat de inferioribus. Ergo non recte dicitur in primam et 2dam.
Substáæ 2dæ qz divisio illa in qua membrum unum dividens prædicat
de alio non bona. Sed in per divisione substáa 2da prædicat de prima Ergo &c.
Prob. 2io Aristeles. 7. Metaph. tex 45 dicit Insulia non esse substan-
tiam Ergo substáa 2da non prædicat
Resp. Neg. Ant. Prob. ima Nego Ant. Nam 2da substáa debet
esse quel genus vel species substia Vero communis primæ 2dæ
substáæ cum sit quid analogum non est genus vel species. Ergo &c.
Prob. 2da. distin. Maio. Illa divisio illa non est bona in qua membrum di-
videns qua est membrum dividens prædicat de alio. Transeat Maior. Divi-
sio in qua est membrum dividens non qua est membrum dividens Sed sub
alia ratione diversa prædicatz de alio non est bona. Nego Maioren.
De 2da substantia quia 2da substantia prædicat de prima qua

prima. Nego Minor: Et quod est ens substantia Vg; Sorte. praedicat de eo quod est prima substantia Vg. de Sor- Sortis Petrus Cor. Minor; & Nego Consequens.

Prob. 2do Stephano Item. Item ex loco Philosophus contra Platone ostendit Vniuersalia non esse substantias separatas et existentes extra singularia sed in singularibus seu aliter. Ergo Conceptus Vniuersalis non includit substrias quia ut conuenit Vniuersale ut est accidens non ut substantia sicut ergo animal non est rationale formaliter ita nec Vniuersale substantia.

Dices 2do. Non omnes proprietates vere sunt aggregate substantiae Ergo ens, Ant. Prob. imo substrietas potius naturis omnium substantiarum conuenit quibus substantijs. Ergo. Probatur 2do, substantia potius prima materia conuenit quam prima substrae. Ergo, Prob. 3tio. Ens substrae sunt priores & prima. Ergo potius ens substrae debent dici prima. Probatur 4to, Genus est magis substrae quam species et species quam individua ut docet Philosophus Ergo

8 Phil. tex. 2. Prob 5to. Genus magis substat quam spes et spes quam individua nam genus substat accidentibus quam species species vo substat accidentibus quam individuum Ergo Prob. 6to. Si substrae licet proprietates, subsistendi et substandi set nomen abest; nam seu non praedicaret in quid. sunt non praedicant illa omnia quae sunt alij proprietatem. Ergo etc. Probatur 7mo. substrae in communi dicitur de prima et ens substrae. Ergo. non ens prima substrae est Vniuersa. Prob 8vo. Quam album Vniuersi de omnibus albis, et similiter accidentia de suis inferioribus. Ergo non sola substrae habet eam proprietatem. Probatur 9. Vestitus, armatus dicit non ens tale sed accidentale quamvis aliqui talis denominando sit a substrae Vg Veste et armis, Ergo non ens substrae universe seu ens tale praedicat. Prob. 10, Quale et irrationale sunt substrae et tamen sunt contraria sibi. Ergo substrae habet contrarium. Prob 11mo Ignis et aqua sunt contraria sibi licet sint substrae. Ergo etc. Prob. 12. Suscipere contraria non conuenit rei substrae Ergo male aggregata. Prob 13 Calum est substrae, nec tamen recipit alia contraria cum. qz est incorruptibile saltem Ergo.

Probatur 14. Etiam accidentia suscipiunt contraria sic Vg. superficies parietis ex alba fit nigra voluntas odium et amorem, intellectus ignorantiam et scientiam recipit. Ergo etc.

Resp N.tus

Resp N. Ant. Prob. ima N. Ant. nam illi primario convenit subsistere actu cui competit existere et operari. Sed existere actu convenit primario & primodi; ate individuis. Ergo et subsistere actu. Prob. 2da Distinq Ant. subsare accidentaliq tanq subjectum inadesionis potiq mdo primo convenit quam substantiae Probat. subsare accidentibus tanq subjectum denominationis potiq mdo convenit imo quo substantiae Nego Ant. et consqn. Materia itaq prima est accidentium subjectum in Scholis, seu tale in quo insurgunt accidentia, non tamen accidentia prima Sed totum compositum denominat tale ab accidentibq qz non mdo Deo totum composito debent accidentia. Prob. 3tia. Distinq. Ant. secunda subae sunt priores Sor est sunt communiores et Vniversaliores Vel priores cognitione Sor est prius & facilius cognq quam prima. Conc Ant. 2da subsae sunt priores Sor est prius existunt, vel sunt priores prioritate alqua reali quam prima subsa. Nego Ant. Prob. 4ta Nego Ant. Nam eo loco subes, non ex propria sententia loqr Sed refert tantum opinionem antiquorum Platonicorum, ut docet Averroes, et S. Thomas in illum locum. Prob. 5ta. Ne. Ant. nam genus non subsistat accidentibus nisi mediantibus individuis individua. Cap. prius Sor est et immediatiq subsistat accidentibus quam 2da subsae. Prob. 6ta. Distinq. Sequel. ant. si subsae significet proprietatem substandi primario, et diversa non praedicaret in Quid Conc. Sequel. Ant. si significent proprietatem secundario non praedicaretq in Quid. N. Seq. Ant. Sicut in Vg. ly lapis primario significat substantiam lapidis secundario collectionem petrae, a qua lapis quasi lapsus dicitur, ut notat S. Thom. Sic. Ita et subsae primario quidem significat ipsam substantiam, secundario ejus proprietates, sicut subsistere et subsistare. Prob. 7ma. Trans. Ant. Distinq Consqns. Ergo subsae 2da non praedicat Univoce. Nego Consqn. Ergo subsae in Communi non dicit Univoce Con. Consqn. quia cum subsae in Communi non sit secunda, seu neq genus, neq species, non debet Univoce dici, sed in solis 2da subsae proprium est. et stat ab Auctore. Prob. 8va. Dist. Ant. Etiam album de omnibus albis essentialiter dicit Univoce. Nego Ant. Accidentaliter univoce Con. Ant. Nego Consqn. Prob. 9. Distin. Ant. Verbum assumatq dicit accidentaliter a Verbibus ut sunt subsae. Nego Ant. Ut accidentia sunt seu entia adjacentia homini Verbito, armato, Conc. Ant. N. Consqn. Prob. 10 N. Ant. Nam contraria propria sumpta sunt, quae invicem se excludunt ab eodem subjecto in quo insunt. Raritas am et Densitas non insunt in subjecto qz non sunt accidentia Sed substantiae, Neq se ex-

expellunt propriè et agendo contra se, sicut calor contra frigus. 7
Probó 1m. Dist. Aut. Ignis et aqua sunt contraria propriè et per se secundum
summum extremum. N. Aut. Sunt contraria Metaph. impropriè et ratione qualitatum earum
innotarum ubi Vt Caloris et frigoris. Conc. Aut. Prob. 12. Dist. Aut.
Secunda substra non pt recipere contraria primario et immediatè. Conc. Aut. non pt
recipere secundario et mediatè ista ima substra. N. Aut. Prob 13. Dist. Aut.
Idem non pt suscipere contraria latè, Ecce est accidentia aliquomodo opposita sibi
et incompossibilia eidem in eodem subjecto Vt Vg. oppositos motus, scilicet ad Orientem
et occidentem, sursum et deorsum N. Aut. Non pt suscipere contraria strictè
sumpta sed accidentia disponentia ad corruptionem Con. Aut. et Neg Consqm.
Prob. 14. Dist. Aut. Etiam accidentia suscipiunt contraria tanq subjecta ultimata
seu subjecta non indigentia alio subjecto sustentante Neg Aut. Etiam qui
dentia habent subjecta immediata et non ultimata seu indigentia alio subjecto
sustentante Conc. Aut. et N. Consqm. Nam et superficies corpore indiget a quo
sustentatur et intellectus et voluntas Somniat. Vel aliter. Accidentia suscipiant
contraria Vt Quo. seu tanq media Conc Aut. suscipiunt ut Quod seu tanquam
subjecta Neg Aut.

Dico sexto: Substantiam praedicamentalem non includere Deum. Ratio est
qz. neq sub gré neq sub specie poni pt cum creatura in eodem genere praedicamento
non sub genere quia esset species. Quod dicere esset haereticum, Non sub specie qz
species plantae Dyo communia est impossibile. Et alioq Deus solo numero differret
a creatura quod est impium sentire. Ergo etc. Plures alij asserunt rationes
suas concludunes. Vt Vg. 1d quod repugnat Divinae simplicitati infinitati, ergo
non potest substare alicui accidentibus ut substra praedicamentalis. Sed est ista
ratio nec efficax nec philosophica sunt, ut videnti illas patebit.

Dico 2dò. Neq reductivè Deum poni in praedicamento substra. Ratio est. quia
illa reductiva spectant ad praedicamentum substra, quae deficiunt a perfectione
tione illij sin quà non sunt perfecta et completa substantia. Sed Deus non
deficit imò excedit rationem perfectam praedicamenti substra. Ergo etc.
Ratio 2. Quia potest ad Deum omnia entia creata reducunt tanq ad suum ana-
logum principale non vò Deus ad illa, sicut nec analogum principale ullum
reducit ad minus principale.

Dico 3tio. Substra praedicamentalis suprema seu supremum genus in praedica-
mento substra. est primum quod quid verum seu substantia et essentia rerum.
ita ut ad praedicamentum substra pertinent etiam accidentia formaliter seu
prout sunt quod quid verum. Ratio ista est qz sic sumpta substantia, com-

ulum

neniunt propriatebo praedicamentalib⁹ substā ab Aristo: enumerata. Ergo etc.
Rāo 2 qa ōes species essentie vere conueniunt et unione in vnā compatri essentie te componunt ex genere et differentia. Erg. Rāo 3. Quia nulla apparet ratio cur substāe seu entitatiorum accidentiū excludant a predicamento substāe quia substantie eorum accidentium sint extra per se positia tionib⁹ seu entia simplr, seu realia sunt p se definibilia neq in vnoq definitiua. Sūt includunt substantiam ut sunt essentie, seu si sumant specificatiue, nam ni sumant reduplicatiue ut quantitas quia quantitas, non sunt entia p se, dicant in ideo esse, quia est id cui accidant conseqter per se. Ergo.

Dices 1mo. Non est vnū cum Deo excludat a Rāo sub. Ergo.
Ant. Prob. 1mo Infinita linea si daret, pineret ad qualitatem. Ergo infinita substā inerata Dei pertinebit ad dem predicamentum substantie.
Prob 2do. SS. PP. passim Vt S. Damascen⁹ S. Aug⁹. lib 5 de Trinitate ait Predicamenta quadrum dici de Deo propie ut substāam relationem, actionem. Ergo.
Prob 3io Mensura rerum, que sint vi aliqua genēr pertinet ad idem genus ut docet Aristot. Sed Deus est mensura omnium et substārū ut pte ptealtissima substā. Ergo pinebit ad dem predicamentū sub.
Prob 4to. Aristot. Sapiēs Iunio Ethico: C. 6. ponit Deum in predicamento sub. Ergo.
R. N. Ant. Prob. 1ma Trans Ant. N. Consqn. qz infinita linea ut pte creata non repugnaret speciem nel saltem poni sub specie, sicut repugnat Deum.
Prob 2da. Explio SS. Patrū. S. Augusti: et alij docent Predicamenta praedicari dici de Deo non metaphorice, sē qndo dicit Deus est substā non est similitudo quod fit metaphorice substā sed propriā, analogice non tamen vniuoce qz Deus ita subsistit in Seipso ut et alia operationes creata, quamuis ipse Deus magis et nobilius et principaliq substat.
Prob 3ia. Explio Nam Mensura: Aristot. loqr eo loco Philosophy et docet mensuram pertinere ad dem genus Analogicum non vniuocum cum mensurabili seu mensurato, Vel certe loqr de mensura Hyperogenea seu eiusdem rationis cum mensurato, non de mensura Heterogenea seu diuersa rationis, qe est Deus, Sed clamor verborum Prima.
Prob 4ta. Explio Aristot. Ponit eum eo loco sub genere non

pugnio et Vniuoco Do sub gre proportionali et analogico Plato
Dues 2do In praedicamento Substae Sde corruptibile pour passent
substa non dō in corruptibiles. Ergo non dis substae sen centia pmit
in praedicamento substae.
Ant. Probat. Corruptibile et incorruptibile dt multo dist ex Ari;
stotele differunt genera et non possunt poni sub eodem genere
Prob. 2do In entitate corruptibili et incorruptibili centiarum Sm;
plicium et compositarum non est alla pars eiusdem rationis. Ergo
eiusdem generis.
Probat Ergo Tota entitas corruptibilis centiarum est diuisa a tota
entitate incorruptibilium.
Prob. 4 Quia centia in Angelis Vg est simplex et incorrupti;
bilis in substantiis Verō omnibus Composita et corruptibilis.
Ergo eae duo non conueniunt in una ratione centiae
Prob. 5 Quia Ens rationis centia Vel est existens in se et per se Vel
existens in alio, Non existens in se qz alias non conueniret ei id
accidentium, Non existens in alio qz alias non conueniret ei;
centiae substantiarum Physicarum. Ergo etc.
Prob. 6to Quia Aristo septimo Methaphis C. 6. assignat principia
praedicamentalis substae quae formam privationem Illis
principia solius substae corruptibilis, sunt principia. Ergo alt Nam
Celi non constant mā et forma Angeli similiter carent com;
posone ex mā et forma, et cum sint eterni carent prima
tione. Ergo etc.
Prob 7mo Supremum genus (sicut et quodcumq; aliud) est quid
potentiale, Sed eternae substae carent omni potentia Ergo
et omni genere docet Aristoteles. 9 Met Cap. 4 ex. 17.
Resp. Ad Ant Prob. una distinguo Ant. Corruptibile et in;
corruptibile differunt genere subalterno, Tt Vg. Planta
differt a Celo incorruptibili genere supremo. Concedo Antec.

Cor

corruptibile & incorruptibile differunt genere supremo. R. Aristo.
Prob. 2. de Rege Aut. Nam entia corruptibilia & incorruptibilia
differunt quidem a se in incorruptibilitatem & corruptibilitatem, non ta-
men per rationem communem essentiæ sunt enim brutum per ra-
tionalitatem & irrationalitatem non tamen per animal.
Prob 3. Listing. Aut Tota entitas corruptibilis est divisa a tota
entitate incorruptibili ut etiam sit indivisa secundum quid ab
eadem entitate Cont. Aut. Est divisa omnimodo sunt ita ut
nullomodo sit indivisa Neg Aut.
Prob 4. Cont Aut Neg. Corresp. Nam etiam non aliis est ratio;
rabis in bruto, vt irrationalis & tamen sibi duo conueniunt
Ratione in ratione Una rabis.
Prob. 5 da Cont Aut. Ratione entis in communi esse reipsa
& compositam & simplicem in inferioribus & existere in
Re pura & existere in alio; Rationem tamen sui ut talis entis
non est abstracta ab inferioribus neq est in se, neq in alio qe
neq in seitate neq in alietate conceptui confuso representati si,
aut aal re ipsa est & rationale & irrationale, in inferioribus
suis, tamen prout abstracta ab inferioribus seu sunt concepta abq
inferioribus neq est rabile neq irrationale sed indifferens ad
utrumq
Prob. Bene Exclo Arist. Rubiopolo assignat ille loco Cate-
gorias omnium praedicamentorum non tamen quod omnium spe-
cierum contenta in praedicamentis illa debeant esse principia omnia
sua assignat omnia principia substantiæ non tamen omnium
substantiarum sed aliquam quamvis illa principia requiant
& in Coelis & in Angelis tho modo, nam Coeli constant, non
ex forma, si non eadem ratione cum nostrate, saltem diuersa
sed de Eis postea. Angeli vero sunt compositi ex gre et essa

& substâ & nâa, ex substâ & accid entle quan ex mâa cformna habent
privationem & carentiam perfectionis accidentalis quas aligndo habent
aliquor non ut revelationib, illuminationes a superiorib angelis Vel Dño
Rob. 7. transeat. Maior qua quomodo sit intelligenda hug dictâ de grê.
Distinguo Rom. Sed aeterna carent potentialitate, Ego est futuritione
seu de aliquo quod erunt sic sempr sunt Corc. Minore, aeterna carent potentia-
litate Ego est grê quod continet in sra potentate spêes &. Mi: et Cons.

QVÆSTIO VI. Quid, qualis et quotuplex ê Relâo.

Dico 1. Relâo est cuius esse est ad aliud se habere, seu est accidens vale
uig esse est ad aliud vel aliter esse, seu aliter est id quo aliud est ad aliud.
Ita Scotus. Râo est qr sicut albedo sentiolo est qua alia sunt alba, Ita
relâo sentialr est quo alia referunt ad alia.
Dico 2. In qi relatione ista reperiu. Iuo. Relationes ipsam ad relatum,
Tuo Correlatum, 4. fundamentu relationis, 5. rationem fundandi remotâ
6. terminum. Relâo ut ea in supra dictum, Ita id quo sentialr re-
fertr ad aliud ut Paternitas similitudo dissimilitudo, Relatum
est id quod refertr per relationem. Correlatum est altera relationis ex
aduerso respondens prioi relatiuo, sic Patris correlatiuum est filij, Vnde
omnia Correlatiua sunt relatiua non tamen è contra ova relatiua sunt
correlatiua Nam Dñus et Pater sunt relatiua non tamen correlatiua sicut
Fundamentu relationis est subiectu in quo fundat relâo ut Paterni-
tas in Platone. Râo fundandi est causa real Cristus talem singulâ
non posset fundari ê esse relâo ict hâs generatione filij, non funda-
retr relâo inter Patrem et filiu. Deniq Terminus est id ad quo
directe relâo tendit & refert aliud, sic finem subiectu.
Dico 3o Quinq Proprietates assignan ab Arte relationis Prima est
contrarietas Ita Carl non conuenit relationi nisi ratione fundamenti
Ex similitudo & dissimilitudo sunt contrariâ albi & nigri,
in qbz est similitudo & dissimilitudo. Secunda Prop. suscipere magis
et minus ratione subiecti & accidens non ratione sui, Vt Cs
est maior vel minor similitudo inter duo Ag. alba, Tria Trina albe
est magis vel minus alba. Tertia Prop. Correlatiua seu
relatiua praedicari de alio conuertibiliter ut Pater filij Pater & filius

Ans

Qui filij. Quarta Esse formul rad. Deus non potuit esse Deum relatum ad
formam quam aliud, seu qd dem ē ex uno relativo posse inferri aliud. Ut
Pater. Ergo est eius filius. Seu Ergo habet filium ē ē converso. Quinta
Corpute uno relativo. definite ē determinate ad distincte, debet cogni
et aliud. Seu unum relativum perfecte non ft cogni sine alio.
Dico 4. Relatio rem predicamentalem ē Deo reale. Ratio est qz ideo in
Divinis relatio Paternitatis ē filiationis ft realis ut Fides Catholica credimus
qua Pater eterne Verbū ē realiter generat filium suum ē eterne filius Verbū ge-
neratū a Deo Patre. Sic etiā in humanis Como Ds. Petrē ab realiter generat
filium ē filius Como Petrē ab realiter gnatū a suo Patre. Ergo etiam humanis
patet Petrū ab realiter relatio Paternitatis ad filiationis. Seu stent Prē-
dicamentalis. Ergo dant realiter predicamentales. Ratio 2da Termine
cognitante dat ex verbis similitudo, dissimilitudo, equalitas inequalitas,
Deinde sunt relationes predicamentales. Patet.
Dico 5to. Trēs Classes dant Relationes predicamentales. In prima sunt re-
lationes qua fundant in unitate ē multitudine. In 2da qua fundant in
actione ē passione. In 3ia qua in mensura ē mensurato. Ratio est
qz ois relativa vel ideo correspicunt sicut correlativa ad se ordinant
qz debent reddere rationem distinctionis aut qz ea relatione distinctus erant
vel qz unum ft ab alio, vel qz unus se habet ut influens quid, alius vt
efficiens. Ad primam classem Relationes identitatis diversitatis similitu-
dinis dissimilitudinis, equalitatis inequalitatis (secundum Propriatis
dictā ē scripta) Ista verbo qua dat communiter vel dicit unum aut qre
vel specie, Ad 2dam Omnes caualitates unius causē. ad 3tiam
qua adequantur sibi ut Objecta potentijs Habitibz Scientijs, Ad similia
secundū adequanz ē commensurant.
Dico 6. Relationem posse dividi in realem ē rationis. Realis relatio est
Entitas inter res ad aliam ante ēm operationem intellz. Relatio ra-
tionis est qua fingit ab intellu quantū ratione non ft. Secundo
dividit in Creatam ē increatam. Increata qua Verē est in Deo
ad intra, ē Quatuplex est. Paternitas, Filiatio, Spiratio, actiua
per quam Pater eternus ē filij simul spirant ad Spiritum sanctum

procedentem ab Utroq principio spiratiuo ut ab Uno. Deniq Spiraõ passiua
ex qby relationibz priorib3 diã filiatio silet & Spiraõ passiua
constituunt Personas realiter inter se distinctas. Spiraõ actiua non ideñ
est de Eor Psonis. Creata est pr q res creata referuntr ad unitatem &
Eor numeñ dicit in relationem secundi dici et in relationem secundi &c.
Relaõ secundi esse est que nullius aliud esse habet nisi esse ad aliud seu
ordinare et referre fundamentum ad terminum. Relaõ secundi dici est
inter illa que ex Vi Vocis nominis sunt relativa sive vocabula sunt abso-
luta ut Scientia Divina qz significat et exprimit nomine relativo
est relativa. Secundi esse non secundum esse est absolutissima. et
sine ulla relatione ad Creaturas. Tertio dividit relaõ in mutuam &
non mutuam. Mutua est que est in Utroq extremo Eor est & in fun-
damento & termino sic inter Patrem & Filiũ est relaõ mutua
qz in Utroq extremo est. Relatio non mutua tunc est quãdo in
uno tantum extremo Vg. subiecto est scientia in Deo in altero. Vg. termino.
ut Creatura ad Creatorem, scientia ad subiectum Obiectus est relaõ non
mutua qz tantum est in Creatura non in Creatore, tantum in scientia
non in subiecto obiecto. Relaõ Mutua est alia est de parentia
alia dicit garantiã. Relaõ de parentiã est quãdo in Utroq extremo
relaõ eodem nomine appellat ut Similitudo inter duos Vg. Petrum & Paulum
Relaõ dicit. est quando relaõ in utroq extremo diuerso nomine appellat
ut relaõ inter Patrem & filium, in Patre Vocat Paternitas in filio filia-
tio Incarto dividit Relaõ in relatio. p se. & in Rel. pariũ
Rel. per se unica ulla est que in sua significatione reali in tuentur relatum
ut Pater qua Pater &c. Relaõ pariũ. est inter illa que non
per se sed tantum ex alterius respectu. Vg. visione q eneñ in se includit sic
Logica non p se, seu non qua Logica sed qua scientia Vg. practica
est relativa, seu refertr ad subiectum practicũ. Denig Relaõ.
dividit in Predicamentalem & Transcendentalem. Predica-
ta est quã pertinet ad certum predicamentum sum. Transc. est que nulli
subet predicamento certo sed Vagatr per alia.

Dico.

Dico 7. Relatio non est distincta realiter a fundamento ~~realiter~~ ullo modo etiam modaliter sed ad summum fortis ex natura rei vel ratione.
Explico conclusionem: ea propie dicuntur distincta quorum unum non est aliud quod ex duobus modis fit, vel re vel ratione, ideo etiam distinctio duplex est realis et rationis. Realis alia dicit simpliciter seu ut rei a re alia modalis seu ut modi a re, alia formalis seu ex natura rei, Realis distinctio est inter plures res quae possunt a se separate existere, ut corpus et anima Rebotha et accidens. Modalis est inter rem et modum illius. (per modum intellige entitatem quae nec per divinam potentiam existere potest separata a re cuius dicit modum) ut inter durationem et rem durantem inter Ubi et rem Ubicantem. Formalis ex natura rei est inter res ante quam ante omnem intellectus operationem non nisi distinctio et discretio definitionibus et conceptibus perfecte exprimi possunt quarum altera non possit sine se existere, ut animal et homine. Formaliter ex natura rei est distinctio a rationalitate qua distinctas et diversas ambo habent definitiones. Distinctio Rationis alia est rationis ratiocinantis alia rationis ratiocinatae. Distinctio rationis ratiocinantis est, quando una facultas concipit distincta ab alia cum aliquo fundamento in re ut cum in Deo iustitiam a misericordia concipimus distinctam qua in Hominibus nihil simul esse inter se distincta et oppositum iustitiam sine misericordia, Distinctio rationis ratiocinatae est quando concipit res una distincta ab alia sine ullo fundamento sic explicata Conclusionis Ratio est 1. Quod de novo advenit alicui rei sine alla illius mutatione non est distinctum ab illa realiter modo Sed relatio denovo advenit fundamento sine alla illius mutatione. Ergo ea distincta a fundamento ulla ratione. Ratio 2. Identitas et Unitas non est distinctum ab ente cuius est Unitas Sed identitas et unitas est relatio praedicamentalis. Ergo etc. Ratio 3tia Omnibus entitatibus fundamentum sit et terminus et seclusa omni alia entitate. entitates illa duae referent ad se invicem Ut quantitates palmares, vel calida duo aequaliter. Ergo etc.

Duo 8uo. Relatio praedicamentalis est denominatio realis extrinseca.

desumpta ab existentia duorum extremorum ordinabilium ad seniorem
Ratio, i est qz relatio neq vel neq modo neq forma intrinseca fundamento
est superadita Ergo est denominatio realis extrinseca. Ratio 2da qz relatio
entitatiue dicit denominationis extrinsecae Sabet Ergo &c. Ratio 3
qz nullam est indicium alicuius distinctionis realis inter relationem et
fundamentum aut terminum. simul sumptam, maxime cum non possit
separari a fundamento et termino vlla potentia Ergo etc. Ratio 4ta
qz ex opposita sententia multa absurda sequntur ut Vg. ad motum unius
masse totam mundi mutari et turbari et turbari intrinsece et accrescere
omnibus rebus novas entitates relationum. Secundo. Unico ictu pollicis
pullulare tanq fungos novas entitates relationum innumeras singulis
momentis variabiles. Ergo &c.

Dico 9. Relatio intrinsece includit fundamentum et Terminum non vt solum
fundamentum unde nulla entitas qua existens est fundare valeat nisi
qua sit existens alteri Ratio est qz relatio est alicuius ad aliquid ergo
talis ordo includit fundamentum et term. Ergo et relatio.

Dico 10. Relationem simp terminari ab entitate absoluta termini
non a relatione eiusdem Vg. paternitatem a substantia Petri non
a relatione filiationis. Ratio est Prima, ad illud terminatur Vg relatio
similitudinis albi cui &c album est simile. sed album est simile
alteri albo, non relationi similitudinis alterius albi. Ergo eius relatio
similitudinis terminatur ad alterum album seu ad substantiam eius non ad
similitudinem. Ratio 2da quod terminat relationem mutuam fundat
nisi aliam relationem sed quod fundat relationem est entitas
absoluta non relatio. Ergo quod terminat etiam est entitas absoluta
tata non relatio. Dixi de mutuis relationibus nam in relationi-
bus non mutuis cum nulla sit relatio in termino nominis patet
est et clarum non posse non relationem non mutuam terminari ad relationem
terminum.

Dico 11. Term. relationis ad Deum ut terminet relationem sue condition
nis debet habere, Primo debet esse realis rem. sicut et fundamentum qz relatio realis sit inter extrema realia. 2do sit actu
existere, qz essentia relationis cum consistat in fundamento et

per

terminus ex ponit & sublato tollit, & preterea si possebese ad terminus substitum relatio realis, possent infinites modo acta sici patres, Magistri acta, respectu filiorum & discipulorum possibilium, a quos haberent relationem acta quod tamen est impossibile. Sic Term. relationis debet ee distincta acta & realiter a fundamento qz alioq relatio non esset ad aliud ut patet ex divisis relationibus in quibus terminus est distinctus realiter a fundamento.

Dico 12. Relationes multiplicant ad multiplicationem termin. non quidem adequate sed tamen inadequate, seu quoad subd terminum non quo ad fundamenta seu quo ad rationem terminandi non quo ad relationem fundandi rationem. Ratio est qz in relatione vg. Paternitatis includit pater q non multiplicat, multiplicatis filijs qui sunt termini relationis eius Paternitatis. Ergo multiplicatis terminis Paternitatis multiplicabit adequate Paternitas sed inadequate, quoad subd terminos.

Dico 13. Preter relationes Predicamentales dant transcendentales seu relationes quando non totum esse est ad aliud se habere seu entitatis partem absolute pertinet relationis. Ratio est qz relatio vg. creatura qua est relatio transcendentalis non tantum respective aliquam ad Creatorem sed etiam constituit. Ergo non tota est ut illig ad aliud se habere.

Dices contra primam Conel: Nonest ulla inferior realis relationis Ergo non est realis. Ant. Prob. 1mo Ex Divinis relationibus non est inferior ulla relatio predicamentalis realis, qz Divinæ relationes sunt substantiales Predicamentales vero substantiales transcendentales. Prob. 2do Divinæ relationes non sunt predicamentales qz sunt infinitæ perfectionis Ergo &c. P. 2. Relationes Divinæ constituunt personas Divinas, Creata vero constituunt. Ergo &c. Prob. 4to Nis Creata relatio esset comparatio ad aliud. Sed comparatio non est ens Ergo nec ens reale. Prob. 5to Relatio Creata nullam habet entitatem intellig. Ergo &c. Prob. 6to Relatio Creata nullam habet entitatem Ergo non est ens reale qz omne ens reale habet aliquam entitatem ut patet in notione. Prob. 7mo Relatio Creata non est principiatum quandi

nec principiũ recipiendi alig. Ergo nec est realis. Prob. 2mo Ad salvandã Trinitatis Pro Filij, et Simlẽ alior. sufficit ponere relões rationis, sicut et relõ rendens creaturã, mutuã &c similes. &c

Resp N. Ant. Prob. 1mã de Trinitate Ant. Ex Divinis relõibus non ꝓt inferri creata ita simpliciter relõ connotens Divinũ Divinis C. Ant. Non ꝓt inferri Divinis et analogice connotans cum Divinis relõibus. N. A. et Consq. Prob. 2dã Conc. Ant. N. Consq. Prob 3. Dist. Ant. Relões Divinæ quæ Divinæ sunt constituunt ꝑsonas Divinas C. Ant. relões Divinæ quæ relões possint constituere Personas Divinas N. Ant. et Consq. Nos itaq; illa tantum quæ conveniunt relõibus Divinis quæ sunt relões possunt a Deitate proportionaliter etiam de creatis relõibus non võ illa quæ conveniunt relõibus Divinis ut sunt Divinæ. Prob. 4tæ Distin. Ant Relõ est Compassõ connexionis reby ex nãa rerum ipsarum Con. Ant. Est Compassõ supponens extremis per rationem N. Ant et Consq. Prob. 5. Dist. Ant. Relõ creata nullam habet effectivam formalem vel transcendentalem sor é. non é forma rei saltem metaphysica neq; ens transcendentale. N. Ant. Relõ nulla habet ꝓpria: nullam tamen perfectionem connexionis entem naturæ intellectualiq; aparti semãs rectus dictamen rationis. C. Ant. N. Consq. Prob. 6tæ N. Cons; Nam relõ creata quamvis non sit principiũ quandi sed recipiendi est tamen principium referendi et infymandi subiecto, seu é forma seu modo informans subiectum et referens ad terminũ. Prob. 7mã N. Ant. Nam extrinsecas et similes aliã denominationes sunt relatiua ex modo nostro ꝑlandi recipiendi denamm. võ Pro Filij et similes sunt denominationes ex nãa rei et secundũ rem ipsam.

Dices 2do Relõ practicamentalis é nullam accid. Nem. Ergo nec practicamentalis ꝓ dicit Ant. Prob 1mo Aliud practicamentale de eé ri alio, Relõ non est in alio sed ad aliud. Ergo &c. 2do. Relõ Practicamentalis est compositũ ex plurib absolutis conceptibus quæ accid. Ergo &c.

Resp N. Ant. Prin 1mã Conc. Maiõ: Est. Nisi Relõ totũ sit habere ad aliud ꝑ hoc, ut est relõ praxis Conc. Minor. ꝑ hoc, ut est relõ simul et accid. seu ut est relõ accidentalis totum eé ꝑ se ad aliud. N. Nam relõ est accid. et simul relõ. et quem vis esse relõnis constituit ꝑ eé ad aliud. nec ꝑ ad aliquitatem. Incede võ accid. constituit ꝑ eis elicitatem sicut et alia accidentia. Prob. 2dã D. ant. Relõ est comp. ex plurib absolutis quia vocabulum ita significatibus unam rationem respectivam seu unam relationem. C. Ant. Est Compositũ ex plurib absolutis quæ absolutis seu realibus et propriis aliorum rationes N. Ant. et Consq.

Dices 3. Relõ est aliud ꝑ a fundo: et term. Ergo é distincta ab utroq. Ant. Probatur relõ advenit fundamento iam præexistenti. Ergo &c. Prob 2do. Relõ dependet a fundo: et term. Ergo &c. Prob. 3. Denominõ é distincta a denominatis. Relõ est denominõ fundamentum et terminũ sunt denominata a relõne. Ergo relõ est distincta ab illis. Prob 4. Non ꝓt aliqd acquirere novam denominationem nisi mutetur ꝓ relationem novæ entitatis Ergo nec fundo relatus. Nonam denominationem relationis quia veniret nonam modalem saltem entitatem relõnis. Prob 5to. fundamentum non ꝓt denominari formaliter, Relõ est accid. fundi et termi, ut plus sunt subjecta Ergo relõ illis non inest formaliter.

Prob 6

Prob. 6ta Paternitas adæquatè sumpta est distincta ab esse Patris et ab esse Filij qz Paternitas est opposita Relationis esse Veri Patris et esse Filij non sunt sibi opposita. Cazzo etc.
Dep. N. Ant. Prob. ma Distin. Ant. Adæquè fundamento solitarie sumpto et suo termino Conced. Ant. Adæquè fundamento sumpto cum termino simul Nego Ant. Sic a Materia et forma separatim sumptis esse Compositi est quid distinctum. non tamen a materia et forma Unitis similiter divinis numerab. est distinctus a duabus separatim non tamen a duobus simul sumptis. Ita relatio potest abesse a fundamento et termino separatim sumptis non tamen ab utroq simul sumptis qz relatio non est solum fundamentum nec solus terminus sed fundamentum et terminus simul.
Prob. 2da. Distinq. Ant. Relatio dependet a fund. et termino tanquam a distinctis realiter. Nego Ant. tanq a distinctis ratione ratiocinata Con. Ant. et Nego Consequ. Sic et Compositu dependet a Materia et forma Unitis Infinitos gradus abscindibus in eodem individuo quia tamen inter se non sunt distincta realiter.
Prob. 3ia Dist. Maio: Denominatio est distincta realiter a denominatis. Nego Maiorem. Est distincta ratione Concedo Maiorem. Sic album a subjecto et albedine ratione solum differt.
Prob. 4ta Dist. Ant. Non pt acquirere novam denominationem quin mutet extrinseca Conc. Antec. quin mutet intrinsecum: Nego Ant. et Consequ.
Prob. 5ta Dist. Ant. Accidens Physicum non pt identificari Substantiæ Con. Ant. Accidens Logicum vel Metaphysicum non pt identificari subjecto. Nego Ant. et Consequ.
Prob. 6ta Dist. Maio: Paternitas adæquatè sumpta prout includit fundamentum et terminum est distincta ab esse Patris et ab esse Filij Nego Maio: Paternitas inadæquate sumpta prout sic vel solum fundamentum vel solum terminus est distincta ab esse Patris tanq inclusum ab includente Con. Maioris. prout Materia

est distincta a composito totali seu a toto. Secundam partem
simul distinguo. Paternitas sumpta pro fundamento Paternitatis
est opposita filiationi Conc. 2dam Partem Ant. Sumpta pro fundamento
et termino simul est opposita filiationi N. 2di partem. Humanitas ma-
net distinct. Sed esse Patris et esse Filij ut sunt duæ Humanitates ab-
solute non sunt oppositi Rli. Con. Minor: Sed esse Patris ut est fun-
damentum relationis seu ut est generans et esse filij ut est termi-
nus eiusdem relationis seu ut est genitus filiinb a Patre. non oppo-
nunt Rli. N. Minor: et Consequ.

Dices 4to. Saltem non omnes relationes supernæ erunt
reales videntur esse reales Ergo etc.
Ant. Prob. 1mo Relatio identitatis fundat in Unitate Conceptus
representantis plures Deitates ut sunt Trium. Nam in re ipsa non
habent ullam Unitatem intrinsecam Ergo etc.
Prob. 2do. Potest esse convenientia realis inter duos Vg. Somnes.
possibiles, nec tamen erit relatio inter illos Ergo relatio identita-
tis non fundat in Convenientia substantiarum seu in identitate.
Prob. 3tio. Relatio diversitatis seu disconvenientiæ non est nexus
nec connexio Sed potest divinitus Ergo nec relatio.
Resp. Neg. Ant. Prob. 1ma Neg. Ant. Nam identitas fundat
in tribus substantijs convenientibus secum in essentia.
Prob. 2da. Distin. Ant. Potest ee convenientia realis possibilis
inter Somines possibiles Conced. Ant. Potest ee Convenientia realis
actualis inter illos possibiles Somines. Neg. Ant. Consequ simul
distinguo. Ergo Relatio non in convenientia possibili fundat. Concd
Consequ. Non in convenientia actuali N. Consequ.
Prob. 3tia Distin. Ant. Relatio diversitatis non est nexus et connu-
ctio absoluta. Concd. Consequ. Ant. Non est similitudo relativa seu
reciprocientia mutua duorum Neg. Ant. et Consequ.

Dices 5to Terminus est quid diversum a relatione. Ergo non includit in re-
latione. Ant. Probatur 1mo Quod est in fundamento tot non est terminus.
Relatio est in fundamento. Ergo non est term.
Prob. 2do Quod non denominat referri fundamentum ad terminum tot
non est relatio. Term. non denominat referri fundamentum ad terminum Ergo

Prob. 2io Ordo ad aliud non est terminus. Relatio est Ordo ad aliud. Ergo
Prob. 4to. Non ſt dici quod Pater partim ſit in fund. partim in termino patet,
nitatis. Ergo &c.
Prob. 5to. Relatio est id per quod fundamentum opponit termino. Sed per
terminum non opponit terminо. Ergo ter. non est relatio.
Resp. N. Ant. N Prob. una Partis. Maiorem: Quod est in fund. praecise seu
quo ad esse in tantum. seu permodum absoluti accidentis non est terminus tran-
scat Maior. Quod est in fundamento quo ad esse in quo ad esse ad. Sed ea
est ratio per quam fundamentum respicit terminum non est terminus. Nego Maior.
Sed relatio est in fundamento praecise, seu ita ut non respiciat terminum. N. Mino.
Est in fundamento ad terminum seu respicit terminum Concedo Mino: et Nego
Consequ.
Prob 2da Distinq. Maio. Quod non denominat fundamentum ut Quod nel
ut Quo, licet denominet referri ut ad Quod non est relatio Nego. Maio:
Terminus non denominat ut ad Quod referri fundamentum Nego Mino: Non
denominat referri ut Quo nel ut Quod Concedo Mino: et Nego Consequ. Vel
aliter. Concedo Maio: Nego Mino:
Prob. 3tia Dist. Maio: Ordo ad aliud non est terminus praecise nel Solus
terminus Conc. Maio: Non est etiam terminus Nego Maiorem. Minor patet: N. Consequ.
Ordo en est quid existens in uno respiciens aliud unde non animo essentia
le est ordini seu relationi fundamentum quam terminus. seu id quod Ordinat
quam id ad quod Ordinat.
Prob. 4ti Distri: Ant. Non ſt dici quod Pater secundum esse absolutum
partim sit in fundamento partim in term. Con. Ant. Secundum esse relati uum
Nego Ant. et Consequ. Pater itaq secundum esse relativum Patris non
tgit solam entitatem Patris seu entitatem in Filio Patre existentem sed
etiam coexistentiam filij atq ita denominatio Patris et similiter rela-
tio una desumit ab utroq Etc. a fundamento et termino.
Prob 5ta Dist. Maio: Relatio est seu ratio respiciens terminum opponit
terminо Con. Maio: Relatio seu ratio terminans respectus et adhuc
apponit terminо Nego Maio: et Mino: Concedo: Consequ distinguo. Ergo tem.
non est relatio seu Ordo respiciens terminum Conc. Consequ. non est relatio.
seu ratio terminans ordinem. N. Cons.

Dices 6to. Probabilius est relationem suam terminari ad aliam relatio-
nem termini oppositi quam ad entitatem eiusdem absolutam. Ergo etc.
Ant. Probatur. Aristoteles. 5to Capite. docet Mensuram relationis

vg. Servi & domini etiamsi omnia auferant alia a domino ꝑt servus.
Etiam quod Domo Rē, dummodo per impossibile remaneat Dominus vel Servus.
In vitali casu non terminaret relatio Serui ad absolutū Ergo a relatiuis.
Prob. 2da. Per quod definit relatiuum est term. Relationis. Sed per sor
relatiuam definit hom per absolutum. ut cum dicit Vg. Pater ēst filij
Pater. Ergo etc.
Prob. 3io Relatio Diuina ad aliam relationem terminat Diuinam non
ad entitatem absolutam Ergo & creata.
Prob. 4to. Quia alias Paternitas Vg. terminata ad substantiam genitā
filij esset prior ratione quam filiatio sicut & ipsa substantia filij est prior
filiatione. Vel sicut fundamentum prius est Relatio Sed Deus est fundam
Ergo & primus.
Prob. 5to. Relatiua sunt simul natura, cognitione, definitione. Sed ab
solutū non est simul natura cum relatiuo. Ergo etc.
Prob 6to Relatō debet opponi suo termino. Sed substantiali relati
ue opponit non absolutē. Ut Paternitas filiationi non humanitati
filij. Ergo etc.
In Me. Aut. Prob. 1ma Capl. Aristo: Phl. Iogt. colloco si auferant vnū ab
alio accidentalia illō ꝓximi quod Deus ꝑt modo non auferant essentialia
Domini pel Dominationis qualis est fundamentū & terminus Domini nam
suā relationem sed nihil nisi causa sua huiusmodi ꝑt. Prob. 2da R. Mino: Nam
relatiuū stans ꝑ se definiri per absolutam entitatem termini. Ut vg Seruus ꝑ definiri ꝑ
Est loco habens nos nisi alterū quamuis exacte ut hic nominamus non ꝑ est
relatiuum definiri sine relatione termini cognita & in causa termino.
Prob. 3ia. Negō Cons. Nam cum omnis terminus realis debeat ēse realiter
distinctus a relatione quam terminat. In diuinis vero nulla relatio ꝑt ēe
distincta ab entitate absoluta Diuina Consequēs absoluta entitas Diuina
non ꝑt ēe terminus relationis Diuinæ. Probatur ꝑ entitas Creata
absoluta termini est distincta realiter a relatione quam terminat: ideo
entitas absoluta Creata ꝑt ēe terminus relationis Creatæ.
Prob. 4ta. Distinguo sequellam Aut. Paternitas terminata ad substantiam
genitam filij si esset simul natura cum substantia genita filij esset prior
illo sem filiatione Conc. Seq. Aut.. Paternitas terminata ad substantiam
genitam si esset posterior substantia genita filij, esset prior filiatione. Nego
sequellam antecē. & Consequē. Nam substantia dicta genitorio & genita

absolutæ sunt priores Suis relationibus tamen ambæ relationes sibi
simul sunt natura quia ambarum relationum simul ponuntur fundamenta Ter-
mini. Vel aliter Nego Seq. Aut.
Prob. 2da Dist. Maio. Relativa sunt simul natura quæ sunt relativa
seu quæ sibi coexistunt, vel quæ secum connexa sunt. Vel quæ secum
spectant. Aut. Relativa quæ sunt dependentia a se seu quæ se invicem
causant. Sunt simul natura Neg. Aut. et Consq. E in genere fundamenti et termini.
Prob. 3. Conc. Maio: Dist. Minor. Sed soli entitati relativæ opponitur re-
latio ut terminanti relationem nego minor: ut correferenti entitatem
termini ad fundamentum Conc. Minor: et N. Consq.
Dices 1mo. Transcendentalis relatio: sunt primo impossibile Ergo non dant.
Ant. Prob. 1mo. Impossibile est duo contradictoria unii et eidem rei
simul et semel convenire. Relativum entitativum et relativum non relati-
vum entitativum sunt duo contradictoria. Ergo eidem enti absoluto con-
venire non possunt. Sed communicarent sibi haberent relationes transcen-
dentales. Ergo &c.
Prob 2da Quæ distinguntur entitative non est de entitate
alterius Relativum et non relativum distinguntur entitative. Ergo.
Prob. 3io Si relatio transcendentalis esset de entitate absoluti, ab-
solutum pertineret ad prædicamentum relationis Sed hoc est falsum
Philosophica. Ergo &c.
Prob. 4to Relatio non est de entitate fundamenti alterius sunt adæ-
quata non est de entitate sui fundamenti Sed absolutum est fundam.
relationis Ergo relatio non est de entitate absoluti alterius
Prob. 5to. Absolutum per intelligi sine ulla relatione. Ergo &c
Prob. 6to Relationes transcendentales negant omnes Philosophi Scholæ. Ergo &c.
Prob 7mo. Etiam Theologi cum S. Aug. 7. de Trin. c. 1. ubi citatur
S. Doctor entitas ingt. nullius rei dicit relativè quæ essentialiter
diceret relativè non esset essentia. Essentia enim est de qua
relatio est ad aliud. Ergo &c.
Resp. Neg. Aut. Prob. 1mum Conc. Maio: Distin. Minor: Relati-
vum simplex seu relativum pure et non relativum pure et simpliciter

sunt duo contrad. Corp. Mino: Relativum aliquomodo seu non pure et simpliciter et non relativum aliquomodo seu impurum non relativum sunt duo contrad. N. Mino: et Consequ. Sunt et esse tenebrosum aliquomodo et illuminatum aliquomodo non sunt duo contrad. et conueniunt defacto in crepusculo matutino uel vespertino. Possibile esse animal aliquomodo et diuinum aliquomodo Conuenit diuinorum et analogice ut Ordinis.

Cont. 2da distinc Maiorem. Qua distinguit entialiter, Scr est quorum entia non possunt esse nisi extra entitatem alterius communiter non est de entia alterius Concedo Maio: Qua distinguit entialiter Scr est quod diuersos conceptus formales et diuersas relationales entiales habent. contra Nam non est de entia alterius Nego Maio: Relativum et non relativum distinguit entialiter Scr est diuersos habent conceptus cor. Mino: Distinguit entialiter, Scr: est coexistere ultimo non potest esse nisi extra entitatem alterius Nego Mino: et Consequ. Nam et pater entialiter differt a toto seu diuersum habet conceptum essentialem a toto et tamen est de entia totius. Rationalitas itidem entialiter itidem differt ab homine et tamen est de entia hominis.

Nego 2do Trans: Maior Dist. Mino: Relativum quod a non relativo pure distinguit entialiter Concedo Mino: Relativum impure a non relativo impuro distinguit entialiter Nego Mi: et Cons.

Prob. 2da N. Seq. Maio: Nam ad predicamenta relationis sola pure relativa pertinent. Seu quorum totum esse est ad aliud.

Prob. 3tia Dist. Maio: Relatio et relatio. Non est de entia absoluti at absoluti est Concedo Maio: Relatio non est de entia eius quod absolutum est N. Mino Minor transeat N. Cons.

Prob. 3tia Nego Distinc: Ant. Absolutum pot intelligi sine relatione, Scr est Absolutum non est relativum secundum ultimam sui differentiam seu nullius absoluti differentiam ultimam transcendit relatio. Nego Ant. Absolutum intelligi potest sine relatione et dependentia ad aliud Conc. Ant. Nego Consequ. Vel aliter Transeat Ant. Nego Consequ. Nam et pot pot intelligi sine illa prima qua tamen illi est entialis. Ratio sine differentiae. et sine eo quod est Analogum cum tan Scr alterum enti sit entiale

Prob. 4ta. Nego Ant. Nam relationes transcendentales dimensiones Philosophi qui relationes non distinguunt a fundamentis modaliter vel sub Prob 2da. Cephico S. DD Non negant eis DD. entitatem posse esse relationem, nam saltem entia relationis est relativum necessario: Solum ergo sequitur, entitatem concipi a nobis ut quid absolutum seu quod dam est

mysse

posse corrupi sine Ordine ad aliud. quamvis aliqd entia realiter in
eludat et esse ad aliud et esse in se. Similiter solemnus dicere. Asl non
est rationale Cub non est substâa. Ens est tal in suo Conceptu non necessario
includit rationale. et eadem similiter non necessario includit substantiam.

Ex dictis. Collige imo. Ad Ens ut relatio sit realis Sacr
requiri. Primo. ut subiectu & terminus relationis sint entia realia,
Secundo debent esse inter se realiter. Tertio. debet esse capax fundamentum relationis fundande. quod inde coguir. si ponita relatione in aliquo
fundamento nullam exinde impossibile sequitur.

Collige 2do. Recte dixeri a Theologis in Divinis nullam esse distinctionem realem nisi quâ habet a relatibus Divinis. unde illud axioma
Philosop & Theolo: In Divinis ota sunt unum ubi non obviat relationis oppositio Quod S. Damas: lib 1. Cap 11 ota explicat. Nos Divinam
Deam agnoscimus. In Ibis proprietatibus Paternitatis, Filiationis
Spirationis, differentiam agnoscentes. Alqn in Deo inter cetera fundet
necessitas processionis Spiritus S. a Patre & Filio si ea non procederet
a Filio Sp. S. non distingueret realr ab illo, qr non opponeret ullo modo
latiue, nec ullam relationem haberet ad Filium Dei, si non spiraretur
ab illo sicut non procederet ab illo

Collige 3io Relationes Dei ad creaturas ut Creatoris Domini, et
similia alias esse reales qr Deus est formalr Creator & formalr Deus
formalr denominat a creatura non minus quam Domo verpa alterius Dus.
Sed iste relationes sunt reales. Ergo sunt relationes realr inter Deum & Ens.

Colli. 4 Relationem in Deipara seu Maternitatis ad Deum esse realem
qe nihil suis relationis deest ad Esse ut Ens realis, nam et fundamentum
suis relationis est ipsa Deipara et ratio fundandi seu ipsa generatio, et
termini genitus seu ipse Christus Dominus. Ergo &c.

Collige 5to Relationem Sanctæ in Deipara esse supernaturalem
Primo ideo qr non est naturalis sed miraculosa. Ut vult D Bonaventura
in tertio Distinct 4. art. ultim: Quæst 2. Secundo ideo qr ter-
minus istius seu persona Divina Verbi est supernaturalis & fundamentum ipsa Sctæ. Beatissima VIRGO. ut potè habitus gl imperfectionibus liberat, qbz aliqs etiam maternitatem fundamenta Caveat negarent.
ut qa maternam sufficientem conceptui Christi Dni Ihu per se sine

cooperatione ullig creaturæ ministrauit. Festo deo. Quia sp. s. prius apostis causa cuig operis est. q tamen hūp ōe practicamentalē est.

Collegē 6to. Relationem filiationis in Chō Dno. ad Beatissimam VIRGINEM. esse realem. qz verū & Verbū æternū ideo realiter refertz. qz ab eo nere & realr generatr. Ergo etiam ad Beatam Virginem realr refertz quia vbi & realr ab ea genitus est.

Collegi 7mo. Non referri Chm D. ad B. Virg. per increatam relationem filiationis sed per creatam et temporalem qz per eam refertz ad Dnum Christus quam accepit a B. Virg. per quam ea temporalem. Sed p gratiam unionis possem accepit filiationem temporalem. Cuius etiam pertemporalis non æternam refertz ad illam.

Collegē quo. Dare relationem Filiationis in Chō D. ad Dnum: esse hūp praedicamentalem qz et fundamentum illig est persona Divina & terminus Mater genitum semper Virgo (at Segovienā) Matrem imperfectionibus carens.

Collegē 9. Relationem Maternitatis in triduo Mortis Christi Domini extinctis fuisse Basicē qz in eo triduo Christus D. non fuit homo, proinde nec terminus Maternitatis. Extincto ām termino extinguit & perit quælibet relatio ut patet inductivē. Ergo &c.

Collegi 10. Relationem Maternitatis B. Virginis etiam in illo triduo Mariæ realiter quia Verbū fuit ille non extinctus quem genuerat Beata Virgo. et sumpsit ab ea sibi passibilē humanitatē accepta a B. Virgine mata illius communē Theol: Deus quod semel assumpsit numq postea dimittit.

Collegē 11. Unam Eam relationem Maternitatis & filiationis æternum posse saltem unam qz Maternitas subsistit æternum coexistentem sibi filium ex se genitum et filiatio æternum coexistentem sibi Matrem ab ea genita est.

Collegē Vltimo Etiam relationem quam habent Sacerdotes ad Chm D. sacramentaliter reproductam in Eucharistia esse realem & hūp praedicamentalem qz Verbū realiter hypostatice producunt terminum hūp realem Christum D.

Dices 1mo. Hæ relationes in Deo sunt ad creaturas: sunt reales Ergo Deus est. Prob 2mo. Communis Vox est Theologg. non dari relationes realis ad creaturas Ergo &c.

Prob. 2do. Relationes qz sunt fundamentaliter in Deo non formaliter Ergo &c.

Prob 3tio. Quia alias dependeret Deus a creatura tanq a termino, &

Ea-

Eor est impiũ dicere. Ergo.
Resp. N. Ant. Nam Deus remota cognitione formalr est Creator Deus diversus a creatura. Non negõ quam Homo. Sed Homo est forte realr diversus. Ergo et Deus.
Prob. ima Dist. Ant. Comm: Vox est Theologica non tam relationes reales in Deo ad creaturas distinctas a Deo realr vel modaliter. C. Ant. Relationes identificatas Deo. Nego Ant. et Consqn.
Prob 2da. Nego Ant. Prob. 3. N. Seq. Manifõ. Sunt in Filio Divinè et realr referũ ad eternum Patrem non tamen dependet ab illo, qz in illa Augustissima Trinitate nihil prius aut posterius. Ita Dem Deus ut refertur ad creaturas non tamen dependens ab illis.
Dices 1o. Omnia regesta relationis Praedicamentalis sunt in Maternitate Beatæ VIRGINIS. Ergo est praedicamentalis.
Ant. Prob. ima. Fundamentum cuiusq relationis eiusdem rationis est cum alijs aliunde maternitatis Ratio fundandi itidem temporalis generatio. Ergo etc.
Prob 2da. Christus Dominus qui est terminus cuiusq Maternitatis est eiusdem rationis notionis. Ergo etc.
Prob. 3io Quia aliàs Deipara non esset eiusdem rationis cum alijs Matribus quod tamen plurima concilia clamarant.
Resp. N. Ant. Prob. ima distinguo Ant. Fundamentum cuiusq relationis est eiusdem rationis cum alijs, quo ad certam suam Con. Ant. quo ad veritatem artinam N. Ant.
Prob. 2da. Dist. Ant. Christus D. est eiusdem rationis notionis est quo ad Summa: Con. Ant quo ad Deipa: ctui: nego Ant.
Prob. 3ia. Distin: sequellam Ant. Aliàs DEIPARA non esset eiusdem rationis in perfectione alijus Maternitatis debita seu non haberet aliquam perfectionem communem et debitam alijs matrib. N. Seq. Ant. Non est eiusdem rationis in imperfectionibus Maternitatis. Seu non haberet imperfectiones plurimas debitas alijs matrib. ob peccata Con. Seq. Ant. et N. Consqn.
Dices 2io Non est natus sub B. VIRGO in tridno dicunt et Mater Ergo fuit.
Ant. Prob ima Christus Dominus non desyt esse Homo in illo triduo mortis quia recebat in Sepulchro non qua Deus sed qua Homo, Ergo non Beata Virgo. Probatur 2da Habens humanitatem est Homo, sed Christus

in triduo mortis sua erat habens humanitatem quia et Corpus et animam habebat unitam sibi. Ergo.
Probat 2do. Christus D. quia homo fuit sacerdos in eternum Ergo etiam fuit homo in eternum. Et sicut non cessant esse sacerdos unquam ita nec homo. Ergo nec Beatissima Virgo cessant esse unquam Mater Christi.
Dep. Nego Anteced. Probationi Prime. Dist. Maiorem. Iacebat Christus D. in Sepulchro secundum unam partem sui; tam nihi Sit esse secundum Corpus Conc. Maiorem iacebat secundum totam humanitatem Nego Maiō: Sicut ergo S. Petrus dicit esse in Celo hyperbolicè et secundum unam partem ita et Christ in Sepulchro
Prob. 2da. transeat Maior Dist. Minorib secundum partem. Habebat Corpus unitum animæ Nego Minorib secundā partem. Imitum cum sua persona divina Conc. do Minorib secundam partem. Et Nego consqa.
Prob. 3tia ~~Transeat Maior Dist.~~ Nego consqā et Paritatem de sacerdotium ut bene notat S. Thomas connexit humani nationem christi ma in quo est Character Sacerdotalis Unde sicut per mortem non perdit Character in animo ita nec ordo Sacerdotalis Homo nec desinit esse ad Separationem animæ a Corpore. ex quarum unione partium essentialis constituit. De cæteris Predicamentis pro loco. De post Predicamentis actum in Dial. quantum satis est.

IN LIBRVM ARISTOTELIS DE INTERPRETATIONE.

His libris tractat Auct. de interpretatione seu explicatione conceptuum internorum qua fit per voces, Nomina, Verba, affirmationes, negationes enunciationes affirmativas et negativas circa quas fit.

DISPVTATIO PRIMA.

De prima et

De Prima et 2da Opera: intellectus.

Quia hac disputatione tractari supponent multa iam in Dialectica explicata sunt ideo sic non multis immorandum erit.

TRACTO PRIMO.

An et quomodo sit veritas in Prima et 2da Operatione.

Sup. imo Veritatem formalem seu veritatem cognitionis, contra distinctam a transcendentali entitate qua est passio entis nihil esse aliud quam conformitatem intellectus cum re intellecta ut vult S. Thomas Prima parte Q. 16. art. 2.

Supp. 2do Veritatem cognitionis aliam esse complexam Quo est conformitatem cognitionis cum obiecto complexo, aliam esse veritatem incomplexam Quo est conformitatem cum obiecto incomplexo His suppositis.

Dico imo Tam in prima q in 2. operatione esse veritatem, in prima quo operatione esse veritatem incomplexa In 2da vero veritatem complexam, ita utramq operationem esse suo modo veram. Ratio est qz utraq operatio est conformis suo obiecto. Prima quidem est conformis obiecto incomplexo secunda vero complexo. Ergo in utraq est veritas.

Dico 2do. Veritatem eo modo in re est 2da quo non in est prima.

Explico Conclusio: 2da Ratio non solum est conformis suo Obiecto sicut prima sed etiam cognovit eam conformitatem cum re intellecta in actu exercito qui in Vg. iudicat aliquem esse animal in ipso actu exercito iudicat illi convenire et conformari suum conceptum a mimetis. Consequ iudicat non solum quod aliqs homo dal Socratem sed etiam per idem iudicium iudicat in actu exercito tale iudicium esse rectum et conforme obiecto.

Explico 2. p 2di. Op ita Cognitio intell Obiecti ut maneat promptq ad statim iudicandum si velit de reflectere quod suum iudicium fuerit rectum et conforme Obiecto. p primo op non habet statim promptitudinem.

TRACTO II: An quid et quomodo Voces significent.

Sup. imo. Ipsa vocem rem posse significare aliam. J. ex natura sua tantum ex institutione et ad placitum sicut hedera significat vinum Sup. 2do ly significat. 2fr accipi 1. accipi pro ly supponit. 2. pro re significata ut fumus significat ignem Quia manifestat ignem. His suppositis. Dico imo Voces proprie dumtaxat seu ab hominibus utantur ad exprimendum suos conceptus a Philosopho significare non ex sua sua. Ita Aristoteles Sto C. 2. Ratio est qz ad Voces naturaliter significandum eadem essent apud omnes gentes sicut fumus apud omnes ignem significat. Duo 2. Voluerunt significare non solum conceptus nostros sed etiam res. Ratio est qz quidlibet Vocem volentem venire in cognitionem non solum conceptus sed etiam rei, ut cum audimus aliquem dicentem de multis bonis talentis id cognoscimus et conceptum ac voluntatem potentis et rem ipsam quae petit. Ergo etc.

Dico 3. Voces immediate et primario significant conceptus seu ea obscuris et ignotis clarios et notios facere ipsos conceptus. Ita Aristoteles hic ubi voces vocat signa conceptuum, quae sunt in anima passionum. Ratio est quia utrique ad significandos sensus internos dati sunt voces non articulatae ut mugitus bajulatus. Ergo etiam homini quod sociale animal est, et boni mali, justi injusti habet ad manifestandos sensus et conceptus internos latos sunt articulatae voces.

Ratio 2da. quia regula ad placitum debent esse manifestativa ignoti. Ut patet inductione, sed voces ipsae non sunt ignotae nobis ut panis lapis &c. Ergo conceptus lapidis &c. Ergo voces non sunt manifestativae rerum sed conceptuum. Ratio 3tia Angeli non indigent vocibus quia possunt sibi manifestare invicem suos conceptus. Ergo homines idcirco indigent vocibus ut manifestent sibi suos conceptus per voces.

Dico 4to. Voces in propositionibus immediate supponi pro rebus non pro conceptibus expressis rerum. Ratio est. quia de vocibus loco rerum substitutis affirmamus ea quae rebus ipsis convenient non conceptibus, ut homo est animal sensus est. id quod appellatur nomine hominis est animal non vero conceptus hominis est conceptus animalis, quia talis propositio falsa prima esset

Dico 5to. Omnia Verba in propositionibus tam de secundo quam de tertio adiacente esse praedicatorum notas seu significare aliquid quod praedicari potest de subjecto, Ratio est quia nullum verbum significat potest quod non sit alicuius praedicati nota seu quod non significet aliquid quod possit pro praedicato poni in propositione. Nam etsi Verbum substantivum est significat in aliqua propositione aut ens aut existens ut Petrus est. hoc est Petrus est ens, vel existens, sive vivens. Petrus est albus hoc est est existens albus. Petrus est homo hoc est, est ens vel entitas quae dicit homo, Currit itidem includit currentem, vivit vivientem, qui praedicata possunt esse in propositionibus et sic de caeteris. Ergo &c. Et sic

Colligo imo quando dicit Nominibus significari res, sensum esse Nomina supponi pro rebus similiter cum dicit in sacra scriptura Adamum vidi

pro

pronūa nomina rebus non conceptibus hoc est que supponerent pro rebus non pro conceptibus, similiter cum dicit Da mihi panem. Vox Panis supponit pro ipso significato panis, licet forma seu materia interfuat conceptus petentis panem.

Collige 2do. Nomina non possunt dici predicata nisi notata seu potius ipsa predicata.

Collige 3tio Instrumenta linguarum necessaria ut articulatio vocis inseruientia esse a natura seu naturalia ut fauces guttur lingua &c. loquio non vero esse opus sic instrumenta ipsa scripti scripta et sic apud non est determinatum a natura de pluribus nominibus relictum

Collige 4to Hominem in scholis educatum vel minus plane locutum nisi nutibus et nonnullis signis nec imponunt rebus nomina diuersa à cæteris imponentibus ad suum placitum sunt facti Deum.

QUÆSTIO III. Vtrum in Propositionibus de futuris contingentibus singulariter una sit determinate vera altera determinate falsa.

Supp. imo Propō de presenti Christo illam esse veram que enunciat id esse quod est nunc et de presenti propone. Propositio de preteriti tunc esse veram quod enunciat id quod erat ante Deum Propositionem de futuro tunc esse veram quando enunciat rem futuram esse que determinate et infallibiliter futura est. Sicut cum Christus in periculosi mortis sua pronunciauit Petri ternam negationem infallibiliter futuram. Supp. 2do. futura contingentia primo accipiatur pro omni eo quod dependet a libera voluntate Dei et sic omnia creata sunt futura contingentia. 2do ming late pro eo quod fit a causa creata necessario quamuis ut plurimum ob impedimentum aliquod interueniens non fiat ut nasci cum quinq digitis. 3tio accipit proprie pro eo quod fit a causa creata libera seu non determinata ad producendum potius quam ad non producendum seu pro eo quod fit in causa tali quia positis omnibus prerequisitis ad agendum potest agere et non agere et tales sunt actiones omnes humane

Neg. 2rio futurum aliud ē determinatū ad esse seu futurum in
esse specificativo quod non est quidem sed certo erit qz causa deter-
minavit se ad producendum illum effectū aliud futurum indetermi-
natum seu futurum ut futurum ē in sensu reduplicativo, quod non
est neg etiam certū est alterum erit qz causa nondum se determina-
vit ad producendū illum unde pt ē et non esse. His suppositis
Dico una Ynam propositionem ex talibus esse determinate veram
alteram determinate falsam. Ratio ejus est. qz non pugnant
ambæ simul esse veræ vel fulsæ alias idem posset esse et non ē.
quod tamen implicat. Ergo etc. Ratio 2da. qz ex his pro-
positionibus de futuro contingenti Petrus me negabit. Petrus
me non negabit Ynam determinate veram cognovit Christus etern;
prie passionis sua esse veram. Ergo etc.
Dico 2do. Neutram ex his propositionem determinate sumpta
de futuro ut futurum est esse veram seu quod idem est non
pt dici determinate de futuro ut futurum est. erit vel non erit
Ratio est. qz quod pt ē et non esse de illo non pt dici de-
terminate erit neg pt dici determinate non erit ut patet undate
de futuro ut futurum pt ē et non esse. Ergo de illo non pt dici
determinate erit. Neg pt dici determinate non erit. Rad 2.
gra ly proprie alterutra de futuro ut futurum est esset vera
determinate cognoveta a Deo sed non cognovit ut docet S. Thomas
prima parte q. 14. art. 13 in corpore. et alii ōes Theologi. Ergo di
Sed queres quomodo ergo fuerunt et predicate a Deo futura Vg.
de negatione Petri et similia? Resp. cum S. Thoma loco
citato et utroq Magistro meo Philosopho ac Theologo cognovit
non ut sunt futura sed ut determinate Ynam et presentia
non futura. Nam Dei cognitioni et eternitati ejq omnia ambi-
genti et cui nihil est futurum vel presentia etiam: ea quæ non sunt
et futura sunt presentia sunt ab eterno quamvis ut produ-

cen

certa sunt a causis liberis, et futura et contingentia sint sed
eor- a Theologis clang explicari debet. in lib. ~~Antiteles~~

IN. LIBROS. ARISTOTELIS. PRIOR.
ANALITICORVM.

Hi libri 4. Analitici seu resolutorij dicunt, quia in
illis resolvit syllogismus in sua principia, Premissas, terminos,
ex q^bus constat. Eadem primi duo dicunt priores qa tractat
in illis de priori seu universaliori Obiecto. Eor est De syllogismo
in communi. Secundi duo dicunt posteriores qa in illis agit
de posteriori obiecto seu minus Vniversali. Est de Demonstratione
qua est species syllogismi.

DISPVTATIO PRIMA.
De Tertia Operatione intellectus.

In hac disp. tractam solet de natura structura syllogismi
inventione medij termini, reductione imperfectorum syllogismorum
ad perfectos quorum nonnulla qua in Dialectica omissa sunt
hic explicabuntur.

QVAESTIO PRIMA.
Quid é tertia Operatio intellectus?

Resp uno in quolibet discursu plura iudicia intervenire. Sic in Syllogismo
constat quadam discursus simplicissimus iudicium praedicatum maioris propositionis
convenire subiecto secundo praedicatum minoris propositionis, itidem aliquo
vinculo subiecto. Tertio praedicatum conclusionis iudicamus suo subiecto
convenire, Ex omnibus iudicamus conclusionem seq ex praemissis.
Supponendum est duplex esse posse iudicare conclusionem seq ex praemissis
Primo in actu signato seu expresse reflexe, Vg. formando tale iudicium
Haec conclusio Ergo Homo est risibilis Fecto ex illis duabus praemissis
Homo é rationale est risibile, sed Homo est rationale. Ergo &c. Alio in

actu exercito seu implicite virtualiter, si nullum eiusmodi exercitum formemus iudicium quod ex conclusio sequat ex illo praemisso, nihilominus tamen ne ipsa de practica inferamus conclusionem ex praemisso et assentiamur conclusioni propter praemissas. Seu qz assentimur praemissis et non assensui determinamus nos ad assensum praebendum conclusioni. Hijs suppositis

Dico ijmo Tertiam Operationem non esse tria iudicia, prima supra exagerata. de praecisione videlicet seu conuenientia praedicati et subiecti in maiori, minori et conclusione. Ratio est qz tertia Operatio est essentialiter distincta a secunda sicut secunda a prima. Sed illa tria iudicia sunt tres secundae operationes. Ergo tria illa iudicia non sunt tertia operatio

Dico 2do Tertia Operatio non est iudicium sequens et exercitum de conclusione quod recte sequat ex praemissis. Ratio est qz tertia operatio est qua infert unum ex altero. Sed operatio qua iudicat inferri unum ex altero non infert unum ex altero sicut qui iudicat recte aliquem fieri. Vt. Romam non eo ipso fit vestra domina. Ergo operatio qua iudicat recte inferri conclusionem ex praemissis non est tertia operatio

Dico 3io Tertia Operatio est iudicium quo iudicamus conclusionem esse ex praemissis in actu exercito seu implicite quamuis praeexpectat plures secundas operationes. Ratio est qz secunda operatio licet supponat plures primas, apprehensiones non tamen illae plures apprehensiones sunt secunda operatio. Sed secunda Operatio est simplex actus assentiendi vel dissentiendi. Ergo et tertia Operatio licet praesupponat plura iudicia seu plures secundas operationes vel non tamen plures secundae operationes erunt tertia operatio. Sed tertia Operatio erit illud iudicium, quo in actu exercito iudicamus consequens ex antecedente sequi. Ratio est. qz tertia operatio supponit consequens dependenter ab antecedente. Sed est iudicium exercitum quod conclusio sequat ex praemissis. Ergo iudicium exercitum seu in actu exercito de bonitate consequentiae est tertia Operatio.

Dico 4to. Iudicium de consequentia seu iudicium quod conclusio sequat ex praemissis in actu exercito non est distinctum realiter a iudicio consequentiae. Sed bona ratione ita ut idem consequens quatenus est enuntiatum seu praedicatum unius de altero sit simplex enunciatio seu secunda

Ope

operatio quaterij Vero est illata ex antecedente ht illáõ seu tertia operatio Dicitur est. qz explicat in syllogismo nec non formare nisi tria indicia de quarto Mino: et Conclusione. Ergo indicium de connexientia prædicati cum subiecto subiu: consecutionis de consequenti Non est distinctum realiter a indicio de connexione conclusionis cum præmissis seu a Indicio de consequentia. Ráõ 2da. qz relatio ratiõ ex relatione seu ab affirmato est maius ens dependens ab alio, sed Vor est indicium consequentiæ & consequentia. Ergo 2da.

Dices. Primo. Contraria argumenta inducent omnino existere quod tertia operatio componitur ex plurib. Ergo est.
Ant. Prob. ratiõ tertia Op. est discursus. Sed discursus non est simplex actus, sed vera constans ex plurib. ex antece. & consti. Ergo.
Prob 2do. Potest dari in tertia Op. consequens seu connexio prædicati cum subiecto in conclusione sine consequentia seu connexione conclusionis cum præmissis. Ergo 2da Op. saltem ex connexio & consequentia est composita. Consequenter ex plurib. iudicijs.
Prob. 3tio. Potest dari Verum consequens falsa vel ab Vor entime: Petrus est aal. Ergo Petrus est risibilis Vox Risibile consequens est vera qz prædicat. in illo ed de Petro quod et Vere inest. Consequentia tamen Entij proponens illatã seu consequens connexum cum antecedente est falsa. Nam Vor consequens. Ergo Petrus est risibilis non datur connexionem cum illo antece. Petrus est aal. Nam non ex eo sequit, Petrum esse risibilem Quia est aal, sed quia est homo. Ergo consequens & consequentia est realr distincta ex quibus tertia operatio componit Consequenter tertia Operatio non est simplex & unicus actus.
Prob. 4to. Particula Ergo. est nota alicuius iudicij distincti realiter a iudicio consequentiæ sed nullig alterius nisi consequentiæ, Ergo consequentia e realr distincta a Consequente.
Prob. 5to Affirmatio & negatio non est in tertia Operatione est Vo de consequenti Proposone qua debet ee affirmativa vel negativa. Ergo ze.
Negatur Ant. Prob. ima Transeat Maior Nego Mino: Nam licamus præponit aliquem alios operationes intellectus seu iudicia de antecedente & consequente seu de præmissis non tamen componit ex illis. Sicut inflammatio & ignitio simpr præponit applicationem ignis & stupam non tamen ipsa ignitio componit ex tali applicatione tanq ex parte sua.

Probó 2da Dist. Aut. potest ée Consequs extra Syllogm seu ut é simplex
enunciatio nel nuda affirmáo aut negatio unig de altero sine Consequtia
Concess Aut. potest ée Consequs in Syllog. ut est enunciatio illata ex ante-
cedente N. Aut. & Consequs.

Prob 3ia Distri: simpr Aut. potest ée Consequs Verum ut est simplex
enunciatio Consequtia falsa Conc. Aut. potest ée Consequs seu enunciatio
vera Consequtia falsa N. Aut. & Consequs.

Prob 4ta Negr Aut. Nam particula Ergo. est nota solum Connexionis
& dependentiæ quam habet consequs ad antecedente dicere éñ Vg. Ergo
Homo est risibilis est idem quod dicere Homó est risibilis ppr tale Ante-
cedens consequens Homini

Prob 5ta N. Primã partem Antecd. Nam in Ista Ergo: qua affirmat
vel negat aliqd in Consequti ppr antecedens est affirmáo & Negáo
non nuda & simplex sed illata ex Antecd. & dicta

Collige imo ad discursum & est idem cum tertia operatione. non sufficere mi-
cam cognitionem qua cognitu obiecto dependentiæ a se vel unum in alio vel effectus
in causa sua Imo Deo ad discursus realis est transitus realis ab hac co-
gnitione ad aliam cognitam, sicut discursus corporeus seu motus progressivus
fit a termino à quo ad term ad Quem. distinctum realr. Ergo etc. 2do Deus
Da etiam Deus cognovit in se omnes creaturas & tamen non discurrit. Prob.
Coll. 2da. Regni primus cognitiones ad discursum quarum prior fit causa
posterioris, sed quarum prior determinet nos ad elicitam posteriorem.
tanq Ratio & causa apprehendi, qa de ratione discursus é cognoscere unam
per aliam seu ex una cognitione devenire in aliam.
Coll. 3ia Improprie discursus dicimus illam tum quando vel simul vel suc-
cessive multa cogitamus. Etiamsi una cogitatio (utpote occasionata seu
non Occasio alterius Cogitationis. Vg. dum cogitamus nos tali vel tali loco
fuisse, & recordamur hoc vel illud fecisse, imo etiam si cogitamus de rebus inter
se connexis. Quia in discursu proprio prior cognio. debet esse ratio non oc-
casio nos movens, & determinans ad elicitam cognitionem posteriorem.
Coll 4. Rationem apprehendi (conclusionis) ée cognitam & Objectum Antecedens
tis cognitum, seu Objectum cognitum in antecedenti Vel per antecedentem
cognitam, sic Vg. qui apprehendit Deum esse risibilem qa est rationalis
habet rationem apprehendi quod Homo sit Risibilis, Rationalitatem cognitam
in Antecedente
Collige 2do. Assensus Antecedentis praevit tempore assensum & cognitionem
Consti

Consequtio ob imperfectu modu nostrum discurrendi. Qua Experientia constat quod quiõ intendamus Vnã Cognoni dictig illam penetrando, tam ex ea alia, quã alicui, cognitionem.

Coll. 6to. Qd intellectus nr plures cogitationes inter se connexas simul elicere sicut et visus plures visiones Qz cum videt semi album et semi nigrũ non qz tantũ tam disparatas cogitationes et circa Obiectu q nullam seruatã connexionem habent simul elicere.

Coll. 7mo. Potest intell. noster in eodem instanti seu simul et sine. et consequẽ elicere seu suas cognitiones, si illi antecedẽs ofertur et clare ponatur et tamen nerẽ dicuntur in tali casu seu potentia a cõtione Antecedentis ad eam consequtis. Qu in eo instanti in qua causa realis sit sua requisita ad agendum necessario statim agit. Sic solo infanti sol ortus est eodem instanti lucem a se diffundit. Sed intellectus respu cognitionis est causa realis ut est certo apud bẽs Philosophos, et gndo sit patefactam cõtionem antecedentis habet sua requisita ad elicendũ consequtis. Ergo statim elicit consequtis cum elicit antecedentis.

QVESTIO II. Quid est Syllogismus.

Syllogs est principia pars Discursus sic ab Aristele definit 2o Post. C. 1. et alibi est Oratio in qua quibusdam positis. (Vbi est certa ratione disponitis aliud quid a positis necesse est sequi, necessitate nel sonse, quentiã nel consentis. Necessitas consequtis est predicati et subiecti in Conclusione positi connexio necessaria. Necessitas consequtis est connexio necessaria conclusionis cum principijs. Reliqua quæ pertinent ad explicandam eam definitionem, dicta sunt in Dialectica quantum satis est.

Quares 1mo. An conclusio sit pars essentialis et intrinseca syllogni? Suppone 1o. Syllogm p sigre Collectionem rationis seu illationem conclusionis ut 2o de Anima. t. 48. Finis Demonstrationis est syllogsmus id est illatio conclusionis 2. Sgt collectionem rationum Vbi est verbum discursus nem pramissarum ut 2. posteriorũ Cap 2. Effectus imp Artis syllogismi Demonstrativi est scientia, Vbi est pramissarum Demonstrationis. Ergo collectionem omnium rationum contentarum in syllogismo etiam conclusionem intelligendo et sic passim accipit a Philosophis syllogismus

Supp 2. Duobus modis aliqua pars dici de essentia alterius, 1o intrinsecus

sex & tanq̃ partem componentem albeing, sic Materia & forma, corpus & anima. Sunt de entitate sua intrinseca, qa sunt partes componentes illig. 2. Extrinseca. et sic Obiecta sunt de entitia artuum, qa ab illo artus pendent tanq̃ a terminis extrinsecis. Istis suppositis

Dico 1o. Entitia intrinseca Syllogismi sumat Syllogismus pro collectione rationis, seu pro illatione, est ipsa Conclusio connexata praemissis in Obliquo tanq̃ causas ex quibus infertur. Patet per se. & qa sic sumpto Syllogismo continuit definitio veri Syllogismi est ein Oratio in qua positis seu supposi positis praemissis aliud a positis ponit, Ergo est ipse Syllogismus seu Conclusio.

Dico 2. Non est de entitia Syllogismi intrinseca Conclusio sic tantum ex intrinsecis, si sumat Syllogismus pro solis praemissis, Probatur ein illa ex prima partis. Qa Syllogismus Ex modo sumptus est instrumentum ad inferendam Conclusionem. Ergo non habet effectum & perfectum & sunt talia instrumenta. Ratio 2de partis. Qa id quod terminatur ab aliquo termino entitatis pendet ab illo. sic potentia Visiva Entitatis pendent a terminis suis. Ergo & praemissae entitatis pendent a Conclusione. Addo etiam praemissis solis convenit definitio Syllogismi. Nam praemissae est oratio in qua positis & quibusdam aliis quae a positis necessario est saltem potentia.

Dico 3io Tam Conclusio quam praemissae est de entitia Syllogismi intrinseca sumpto pro collectione seu Sidem contextum in Syllogismo Qa Syllogismus sic sumptus & intrinseca & entialiter componitur ex praemissis & ex Conclusione ut patet per se. Ergo etc.

Quares 2do An dentur Syllogismi Materii solum non probatui?

Sup. 1me. Syllogismus Componi ex duplici quasi parte Ex materia seu praemissis & ex forma Syllogistica seu apta terminare dispositionem ad inferendum Conclusionem

Sup. 2do Illatum esse Syllogismum esse vigore est Vera tantum forma Syllogistica apta Conclusionem inferre. Probatur Verò & probatur tantum Syllogistica. Patet etiam. Veram Materiam aptam non esse sufficiens ad etiam probandam Conclusionem Ex- est efficere non aptum Con-

dusionib. Ad 1um Dico ju Nullum dari syllogismū q̄ sit tantum illatiuus, et non probatiuus, seu q̄ sit aptus vtm̄ inferre, et non obtare conclusionem. Rō est. Qa inferre nihil aliud est quam efficere absensam conclusionis ex vi prāmissarum, Deo efficere talem absensum est probare. Ergo etc. Rō 2. Quia in Ō syllogismo vel sunt vera præmissa vel non, si vera, erit illatiuus et probatiuus simul. si non sunt vera, neq illatiuus neq probatiuus erit. Rō 3ia Quia ē probatiuum est ē aptum probare conclusionem, Deo illatiuum eo ipso quod sit aptus inferre conclusionem est aptus eam probare. Ad medium nihil aliud est ē aptum probare conclusionem, quā ē aptum inferre eandem. Ergo syllogismus illatiuus est syllog. probatiuus.

Dices Multi syllogismi vid. esse de solum illatiui. Ergo dant. Ant. Prob. 1. inductione in Phē syllog. Antichi ju posteno: Ō A. est B. Deomne C. est A. Ergo de C. est B. est syllog. solum illatiuus qz nihil ibi Ō ali Probat 2. Syllogismus abstractus ab Ō māā non est probatiuus. Ergo solum illatiuus. Prob. 3io. Syllog. sumptus private secundum formā seu dispositionem syllogisticā est syllogismus illatiuus tm̄. Ergo etc. Prob. 4to. Quando indicamus conclusionem Leg ex vi prāmissarū alq non apparentium est syllog. illatiuus, ut cum ex eo Vg. quod omnis Leo sit bestia et omnis bestia est insensitiuus iudicamus Leonē consēq̄ nōte Leg. Ergo omnis Leo est insensitiuus. Ergo etc.

Ad 1. N. Ant. Prob. ista 1. itidem Ant. Syllogismi in illi Alphabeti sunt quasi imagines representantes Veros Syllogismos non tm̄ Veri syllogismi, et scitur illorum est si dat aliquod predicatum quod Vtr̄ subiectum affirmat de subiecto et rursus si dat aliquod de quale subiectum dicit necessario, scit illud primum predicatum dicit etiam de Ego alio subiecto.

Probatio ni 2da Dist. Ant. A syllogismo abstractus ab omni māā determinata necessaria et probabili non est probatiuus. Nego Ant. ab omni māā materia abstracto etiam communi de necessario probabili et probabilem non est probatiuus C. Antec. Qa talis syllogismus nullus est.

Prob 3ia. Nego Ant. Da sunt sola figura Servat non esse sanit
rationem vel Tractatum Serram, ita nec formam Syllogisticam sanit
Syllogismum Illatiuum. 2. dco. Da nexa forma Syllogistica includit
aptam dispositionem terminorum ad inferendam Conclusionem. Cgo etiam
secundum formam assumptus syllogismi non est illatiuus tantum Sed formaliter
tamen et probatiuus.
Prob. 4tae Nego Ant. Nam Syllogismus ille cuius praemissa non assentimur
nihil infert, ad Eor ẽñ ut inferat aliqd prius debet assensus prostari
praemissis, Consequenter neq illatiuus dicẽdus est.

Quares 3io. An positis praemissis intellectus nec
cesitetur ad assentiendum conclusioni?

Supponoe duplex posse necessitari intellectu ad actu assensus eliciendo
Primo quo ad Speciem seu ita ut non possit elicere actu nisi sumus
speciei, assen Vg. assensum, non dissensum, 2do posse necessitari quo
ad exercitiu actus, seu ita ut non possit elicere nisi sumo determi-
natum actum Vg. sano assensu suis Conclusionib clare apprehensa.
Hoc Supposito. Dico 1mo Posito clare a Deum praemissa
vel non solum quo ad speciẽ sed etiam quo ad exercitiu actus, ita
necessitat actu intellectu ad assentiendum conclusionib ut non possit dissen-
tire neq a Voluntate imperii ne assentiat. Rão q2 intellus non
est potentia libera, Cgo posito Obiecto determinato sublatoq; o
impedimento necessario adst sicut et alia potentia non liberas
ut oculus audit etc. Sed posito assensu praemissaꝝ intellus habet
omnia requisita ad assentiendum conclusionis. Cgo etc.
Rão 2da Non dt oculus aperius et debite applicatus possit actu
non videre illum. Cgo neq intellus advertens non videre nel non
cognoscere debite sibi applicatis Vem in conclusione. Rão 3.
Quia non dt intellus dissentire manifestè Veritati qn Verba ea
est Obiecto dissentus Vel assensus. Cgo debet necessario assentire

Dices

Antecod. Probat imo tot esse debent prærogatiuæ quot prærogata
Sed prærogata sunt tria - Ergo et prærogatiuæ saltim treis
Probat 2do Etiam medium præbogatiuarum est distincta prærogone
a præmissis Ergo ets.
Prob. 3io Etiam bonitas consequentiæ, adhoc ut sine formidine aberrandi
nunc illi debet prærogatiui aliqua prærogone Ergo ets.
Prob. 4 Consuetudo peritiæ et subtilis conclusionis distinctam præ-
quitionem regit. Ergo ets.
Prob. 5. interdum remotæ præmissæ debent prærogatiui ad maiorem cer-
tudinem conclusionis habendam. Ergo ets.
Prob. 6to Præmissæ sunt duo prærogata subiecta et prædicata
conclusionis alias huc. Ergo et prærogatiuæ totidem erunt.
Prob. 7mo. Sub. et Prad. Conclusionis duplicia prærogatiui, primo in se. 2do in
præmissis Ergo et quadruplicia tum. bis tria respectu primo in se. secundo in
præmissis consequo plures erunt prærogatiuæ quam duæ.
R. N. Ant. Subl. ma Distin: Maio: tot debent esse prærogatiuæ quot
prærogata formalia, seu quot prærogatiuum forma, vel potius genera et modi
prærogandi vel prærogatiua. Cone: Maio. tot debent esse prærogatiuæ quot
prærogata materialia seu quot sunt ea quæ prærogata sunt. Nego Cons:
Minori subl distin: Sed prærogata formalia sunt tria Nego Mino:
materialia sunt tria Nam conuerta multiplicant
formalia ad multiplicationem formarum materialium Vera ad multiplicationem
subiectorum Ergo
Prob. 2da. Ant. Etiam medium terminus Prob. 3. Etiam N. Ant.
Nam iudicium de bonitate consequentiæ non est eam iudicio attingere seu
cum iudicio consequentiæ, seu est ipsamet conclusio dependens a præmissis
et sicut conclusio non debet esse prærogata ita nec adæquatio bonitatis
Prob. 4te Nego Ant - Nam Consuetudo Sub. et Prad conclusionis non
est prærogatiua conclusionem sed vera scientia conclusionis
Prob. 5te Dist. Ant. Interdum etiam remotæ præmissæ prærogandæ
sunt. mediata prærogne seu immediate necessaria ad conclusionem N. Ant.
Prærogandæ sunt. prærogne mediata et remotæ necessaria ad infrendam Conclu:
Con. Sub. N. Consq. Vel alter trans: Am: N. Consqm. Nam præcaue
agens conclusionis reputantur ea præmissa quæ proxime quæ remote

a qby pendet aliquomodo veritas conclusionis.
Dico Dist. Antecd. Sumpta sumpta mala et secundū suam entitatē
sunt duæ cōclusiones. Sumpta secundū vim et virtutem causandi & inferendi
conclusionem sunt duæ N. sunt. & Cons.
Prob. 2nd N. Consequia et falsitatem. Nam lib et prād. conclusionis duobus
modis immediatē necessaria sunt ad inferendam conclusionem. Primo ut
subiectū et prædicatum quæstionis vel cedulæ probandæ, 2do ut sint
connexa cū medio termino in præmissis medio vero termino mediante ad
inferendā conclusionem non est necessaria nisi in quantū est connexus
cū extremis conclusionis in præmissis (et hæc connexio sumit cū quæ-
ritur. In quantū vō dem medio termino est plus conformans præmissis
non debet præsupponi immediatē ad inferendam conclusionem sed ad eliciē
eandem assumptum promptum. & dictis
Collegē imo Per præcogn an sit? Intendens de subiecto intelligi aliquod
esse reale subiecti nell actuale nel possibile. Sen tale esse subiecti quale
postulat a prædicato conclusionis. Nam prædicatū contingens postulat
et supponit pro subiecto cē actuale, cuiusmodi cē non pt cē nisi in subiecto
existente acto. Prædicatū vero necessarium postulat ut subiectū saltem cē
possibile.
Collegē 2do Per præcogn quid nominis de subiecto debeāt intelligi
omnem præcogn rudem et confusam sine talis præcogniti debeat habitus
ex cognitione nominis et tunc dicit formulo quid nominis præcogniti
sine habeat per aliquem sensum vīsum vg. vel auditū et tunc dicit
præcognio qd nominis æqualentes, quia per talem cōgn tantum sciuntur de re.
quantū scimus si solum ex nomine rem illam cognoscimus
Collegē 3io (existentiam realem subiecti non esse præcognā ante evidentiam
rem tam temporis quando illam in conclusione quæstionis & suppositum
Vg. quando quæritur an intelligentia existat non debemus præcognoscere
ante conclusionem existentiam intelligentiarum, qa repugnat eandem
existentiā subiecti cē supponi ante scientiā: talis certam, et plam in
conclusione tam ad vicem tam. N.

IN LIBROS ARIST. POSTERIORVM ANALYTICORVM

His libris Aristoteles primo definit scientiam de qua post.
2do. Demonstrationem. 3io dividit præmissas in axiomata seu dignitates
seu

ten tale principium quod ob suam evidentiã dignũ est quia aperon ẽ
in Arem seu positionem seu propõnem indemonstrabilem mentis,
men nãtam quam nt dignitas seu axioma. Ito dicet principia
debere esse adhoxx conclusione de propter quod unum quodq; tale dicitur
magis ẽ. Vanos errores circa demonstrationem et scientiã refut
et refellit. Circa que sit.

DISPVTATIO I. DE Demonstratione

Natura demonstrationis recte cognosci pt tum ex fine ad quem est ins
stituta qui est scientia, tum ex mãa seu conditionibz quibz constare
debet ut ordine ad finem suum aptetur.

QVAESTIO PRIMA.

Quid est et quas conditiones requirit demonstrãs

Sup. circa duplicem ẽ speciem demonstrationis. Primam dicit propriam
est ea illa in qua per causam probat passio de suo subiecto
Secãd dicit Demonstratio Quia in qua predicatum probat de suo subiecto
per effectum. Sed de hac infra.

Sup. 2do. Primario et principaliter ex Arist. definiri demonstrãm propter
quid. Patet Dem. quia. Nam sola propter Quid demonstratio
talis est que facit cognoscere rei p causã quamvis etiam demonstrãs
ea. possint cognoscere rei per causam non tamen quidem sed cognos
scendi ut clare infra. Hijs suppositis.

Dico imo. Demonstrãs est Syllog. scientialis seu faciens scire. Nos
ex cum habemus demonstrationem primo, vel alibi cum Arist. ex loco
Dem. est Syllogismus constans ex veris primis enumeratis priorib; ratio
nibz et causis conclusionis. Hec conclusio patebit extructis dicendis

Q. VARES, Primo. quomodo Dem. est ex veris primis. ?

Sup. Primo. Non ens amplius quia propõnem falsam sicut ens
esse propõnem est Veram ẽ propõnis ita non ens propõnem
est falsam esse et, tales vult dicet Aristoteles non posse fieri.

Sup. 2do Aliud ẽ fieri aponem falsam seu cognoscere ut Veram
propõnem quã falsa est. Vg. Isaac Diametro commensuratur costa.
Aliud vero fieri de propõne quod sit falsa ut de hac propõne

diameter commensurat costa, sua quod sit falsa. Hoc supposito
Dico imo Premisse demonstrationis debent esse Vere. Patet ex
qa premisse demonstrationis debent constare terminis necessario inter
se connexis. Ergo debent esse Vere necessario seu sta ut non possint
esse false. Ratio 2. qa premisse false non possunt esse Vera causa
conclusionis. Ergo debebunt esse Vere.
Dices. primo. Esse falsas premissas pt Lex Vera Const. Regis. et
R. dict. Stat. Et sequi Vera conclusio ex falsis premissis qz
premissis seu ipsi premissarum seu connexioni ut illata ex premissis
repugnat. Et sequitur. Veram connexionem non terminorum seu ea in
qa est Vera nec falsum qz existimat Vera a concedente illam. Con-
cedo Stat. H. Drogo.
Dices 2o. Multa demonstrant in Philo: quae secundum fidem Catholi-
ca sunt falsa Ergo Deus. qz constare premissis falsis. Stat ad
Rob ima Demonstrat in Philo: aeternam non posse esse sine subjecto
quod tamen in Vitulo Sacra: falsum apparet manifeste. similiter
Demonstrat Corpus non posse esse in pluribus locis cum tamen Corpus
Christi in tot locis. Et licet quot locis consecrat, totidem distantias
ei ab Axe mundi esse ab aeterno quem tamen Sacra Scrip: in
tempore productum a Deo demonstrat. Ergo. &c.
Ad H. Stat. qd est contra fidem ut est definitum in Concilio Lateran.
Nensi sub Leone Decimo. Et Philo: respondeo. Accidens sine
subjecto Esse et Corpus in pluribus locis Supernaturaliter et esse naturali
non posse et hoc in Philosop. demonstrat. Reliqua quae videntur
demonstrari contra fidem Catholicam Non demonstrant et falsitatis
apertissime convincit possunt tenere de eternitate mundi quamvis
plutarchus Aristoteles se demonstrari fecisse falsissima est argumentatio
sic Videbimus in Physicis, et ratio responsionis est. qz Verum
vero repugnare non pt. Sed propositiones fidei sunt Vere ut pote
revelate a Deo qui est Summa Veritas et q nec fallit nec fallitur.
Ergo propositiones ipsae fidei repugnant absolute sunt falsae.
quamvis videantur esse demonstrationes.
Dices 3io Et idem corpus diversorum est magnum et parvum ut
de eo corpus formica magnum respectu gigantis quadrupedis. Ergo
etiam eadem propositio respectu scientiae maioris Vera et respectu fidei

fal

falsa. Resp. N. Cons. Quia Deus quod dr tale per respectum ad aliud
potest respu diuersorum esse tale et non tale. Sic filius respu unius rei esse
filij non respectu alterius. Nichominus quando aliq dr tale respectum humane
absolutu est propria ratio qr respu diuersorum dici tale et non tale. Sic homo qz
secundu quid esse absolutu est rationalis inibilis nullig respectu potest dici irra-
tionalis irrisibilis ita Deus qz secundu propriam entitatem conuenit proprie
respu omni debet illi conuenire. Et dicitis

Obligo imo demonstrationem quentem ad impossibile seu reductionem ad impos.
de tantam demonem secundu qd dr impossibile qz etiam procedit ex uero secun-
dum quid seu ex uero ad homnem qz falsas propones pro uero dimittit

Obligo 2do nullam propositionem posse de mia ueram quam alterum rationes si
Sor est nulla propo vera de alijs falsitatis habere vel aliquomodo conformis
et aliquomodo non conformis suo obiecto qr ueritas propois est adequatio
eius cum obiecto sed adequatio consistit in indiuisibili ergo ita si propositio
formata obiecto vera est si aliquomodo difformis est suo obiecto est simpr
falsa. Casus de

Obligo 3io Posse dici unam propositionem magis uel minus ueram q alteram uera
re obiecti seu qz est de obiecto magis uel minus mutabili qz cum ueritas in eo
fundet quod ues dr quo esse rei firmius et stabilius eo ueritas pro-
positionis erit maior et perfectior. Vg. Sor propositio Deus est uerior est quam
illa panes est albus, qz esse Dei est immutabilis quam esse panis albi.

Quares 2do. Quomodo premissa demonstrationis
deueniet esse prima, immediata, indemonstrabiles,

Suppono 1mo duobus modis propositionem dici immediatam primo immediatam
immediatione subiecti, secundo immediatam immediatione causae. Immedia-
ta immediatione subiecti est in qua praedicatum ita subiecto conuenit, ut
non conueniat illi mediante alio subiecto in quo prius recipiatur, sic Vg Sor
propositio homo est inibilis est immediata immediatione subiecti, qz inibilitas
nulli alteri prius conuenit tanq subiecto rationis mis subiecti deinde conueniat
homini, sed immediate recipit in isto homine. Econtra homo est sensitiuus
uus est mediata mediatione subiecti sensitiuitas en prius conuenit animali
ut subiecto in quo primo recipit et subiectate, et postea mediante tali con-
uenit homini ut subiecto mediato. Immediata immediatione causae
propositio est illa in qua praedicatum ita conuenit subiecto, ut nulla prius
alterius causa quare conueniat illi et talis est propositio Sor Vg. Petrus est

rationalis, rationalitas ẽ Petro non connectit̃ propter aliquam causam mediam Sed de se ipsa & immediatè qz est de essentia Petri Contra Eam Propõ Homo est risibilis quamuis sit immediata immediatione subiecti est tamen mediata mediatione causæ qz pt̃ assewi causa vtt rationalitas per quam Competit Homini risibilitas

Suppone 2do Immediatam immediatione subiecti & causæ simul esse d̃q Sxc. Homo est rationalis qz rationalitas est ibi Homini immediate inest ut subiecto Sua & immediatè de se ipsa non ob aliquam causam mediam. Contra mediata mediatione & causæ & subiecti seu nullo modo immediata est vt. gr. Petrus est risibilis qz risibilitas mediante humanitate ut subiecto & mediante rationalitate ut causa inest Petro.

Suppone 3io Propõnes alias esse actu immediatas quæ actu non habent medium per quod demonstrent & probent. Alias esse immediatas virtute quia actu eadem possunt probari & demonstrari, tamen possunt resolui in alias priores & immediatas actu quibus innituntur & a quibus dependent ut de veritate.

Sup. 4to Propõnes immediatas alias ẽ secundũ rem immediatas, alias immediatas secundum nos. Secundũ rem primo. Sunt, in quib⁹ causa realis proxima ejus propriæ passionis seu effectus connectit̃ ut male est habile. Secundo secundũ nos Illas esse quarum extrema immediatè connectũtur libi apprehendit intellectus, non ob aliquam causam intermediam, ut eam primam passionem contingit mediante subiecti.

Supp. 5to Passiones seu proprietates certo quodam ordine fluere ab essentia subiecti unde quædam appellant primas passiones, quædam edas. quædam tertias, sic ab essentia Hominis risibilitas seu rationalitate primo fluit esse discursivum & Eam Vocatur prima passio Hominis, Secundo ẽ discursitas. & Eam est edas. Tertio ẽ risibilitas, & Eam est Tria.

Sup. 6to Priorem passionem quandoq; ẽ causam posterioris. Prima vero passionis causa est sola essentia seu definitio subiecti. Hic Suppo:

Dico 1mo Præmissas demonstrationis debere esse immediatas immediatione causæ seu indemonstrabiles eta ut non possint a priori & per causam demonstrari sed debere esse primas, eta ut non sillogizent priores ante se per quas demonstrari nec probari possint. Ratio est. qz si omnis propo

seu

seu pñmissa demonstrationis haberet causam connexionis hinc inde terminorum
haberet poneret in infinitum in causis quarum una ab altera pendunt. Unde
ut stet Vera Exc propoo Vg Hõo est bipedis debuerunt pñz supponi infinita
cadere per se hõi subordinata quod tamen impossibile se ostendit sobre 2. Metaph. Ca.

Dico 2do. Propones affirmatiue in quibz definitio Essentialis vel pars
eius predicat de definito sunt immediate. Ratio est qz terminus sand
propones se ipsis et non propter aliam causam intermediam unionem
Dico 3io Propo affirmatiue in qbz prima passio vel definitio eig pri-
dicat de subiecto ab sono immediate seu mutuo se secundum se
non quo ad nos. Ratio est. qz prima passio non est predicari de sub
iecto nisi p definitionem subiecti. seu mediante definitione subiecti
et diuersitas de Homine mediante rationalitate. Sed definitio
subiecti est idem cum subiecto, neq est qd medium inter subiectum et
passionem primam. Ergo propoo in qua predicat prima passio de subiecto
est immediata secundum rem. Quod etiam non sit immediata quo
ad nos. Ratio est qz nos definitionem concipimus ut causam medio
inter subiectum et passionem, vt animal rationale concipimus tanq me-
dium quid inter Hominem et diuersitatem eig. Ergo p talem de-
finitionem tanq causam quo ad nos passiones possumus probare pri
mam passionem de subiecto.

Dico 4to Propositiones in qbz predicant passiones de subiecto quarum
connexionem ratione unius partis Physici ut corporis vel animae non
esse immediatas neq secundum se neq secundum nos. Ratio est. qz
proprietas seu passio que conuenit Homini vg. ratione alt demonstrati
potest per aliam tanq p causam distinctam vere tum ab Homine tum
a tali passione.

Dico 5to Propones negatiue tunc sunt immediate cum predicato
vltimo, de ipsis repugnant subiecti, seu quod dem est grade abunt
a subiecto non ratione alicuius alterius per quod probari possit. Vbi ter-
minos non esse connexos, et talis propones sunt impossibiles, vt qz
animal sunt mutuo genus negat de altero Humano genere. ut ad vltm

substãa non est quantitas.
ade in gb una spes negat de altera apponta sibi immediate ut
homo non est brutum. Sic in gb una differentia sensibilis negat
de altera ut rationalitas non est brutalitas.
Dico 6to Propp negatiua. tunc sunt mediate secundũ nos quo pro
probari possunt per aliquod superius genus, ut Vg. Sor Propõ sibi
ytãa non est linea Vel superficies est propõ mediate qa probat
põt genus linea superius seu quantitatem, ista Vg. substãa non est
quantitas, Ergo nec est linea qa linea est quedam quantitas.
Nichilominus tamen secundũ veritatem tales propõnes sunt im me
diate qa secundũ veritatem genus a linea non est distinctum nisi
per rationem consequitur genus non põt esse vera causa cur substãa
non sit linea
Dico 7mo: Premisse demonstrationis non debent esse semp immediate acta
sed uel acta uel virtute. ita Arist. Rõ. et Rõ est qa tertia pars Dici demonstrat qa
secundam et tamen minor talis demonstrationis Virtute solum immediata est acta
vera est demonstrabilis et mediata ut Vg. in Sor Sylvo. Omne animatum
est risibile, Ois Só est animatum. Ergo ois Só est risibile Vbi minor ut
nides demonstrat de omni. Vide quod sit la maior nisi per priorem poneren
seu discursitatem
Dico 8. Dem. perfecte seu propter quid, debent saltem maiorem habere
immediatam, Rõ est. qz semper in tali demõne pmissa effectus est pa
proxima causa.. Ergo etc.
Dico 9. Premisse demonstrationis non debent resolui necessario et per se in
principia illa communissima Lex dignitatis et axiomata Virtualia, impossibile
est idem non esse, et in possibile est simul esse et non esse, Per latius est
aut resoluant in principia immediata propria a quibus per se pendet veritas
conclusionis. Nam ex his sufficienter scitur propter qd sit conclusio seu causa
conclusionis. Nichilominus tamen ad defendendum principia propria contra aduersarios
uel ad deducendos eos ad impossibile oportet etiam ipse resolui propria
principia in illa principia communissima, Ex dictis
Colligit primo premissas demonstrationis etiam demonstrabiles et mediatas
seu Virtute tantum immediatas non actu posse dici quasi notas conclusione
qa nisi nisi ueb sint principia immediata acta et per se notis, Vide pugnat esse

natio cognoscendi a priori conclusione quæ ab illis principijs primis remotior est.
Coll. 2. Ex illa principia in qua resolvuntur præmissæ proximæ demonstrationis
usq ad ipsam primam principium seu immediatum actu Numerari pro una præ-
missa, et propterea recte dici ab Arte. Præmissas demonstrationis esse imme-
diatas et indemonstrabiles.

C. 3. Existentiam actualem de nullo ente etiam increato demonstrari posse.
qz existentia increata Dei causam non habet per quam possit demonstrari.
Creata etiam existentia nullam causam habet necessariam seu necessario sig pro-
ductivam sed solam liberam Dei Voluntatem. Cum tamen in demonstratione
causa necessaria effectus poni debeat. Adde impossibilem existentiam creaturæ
posse demonstrari a priori per primam causam exemplarem efficientem fina-
lem. non a nobis Viatoribus sed a beatis Clare Visis cognoscibilibus.

Dues. Hæc propoō homo est rationalis est immediata ut dictū supra
et tamen pōt demonstrari a priori per causam finalem. Vg. Sic Eulalia
vendity est ad æternam beatitudinem tanq ad finem sub altiorum necessario
est rationalis. Ergo &c.

R. Dist. Ant. Potest dem. per causā mediam seu mediantem inter definitionem
et definitum seu p causam que prius conveniat definito quam definitio ei
Neg. Ant. Potest demonstrari p causam potentiam definitione seu consequi
ad esse definitionis, sunt consequitur ad esse hominis qui ordinatus ad alter;
nam beatitudinem Conc. Ant. et N. Consq. Quia in homini convenit ei
sol rationale quam ei ordinatum ad beatitudinē.

QVÆRES III. Quomodo præmissæ demonstra-
tionis debent esse notiores et priores conclusione.

Sup. 8. duo Tribus modis unū alterū dici notiq seu quod idem est prius
Primo notiq nobis, 2. notiq natura 3. utroq modo. Notiq nobis dicit
quod a nobis facilius p sensum percipit seu quod est magis sensatū et sensi;
bile et sic Creaturæ notiores sunt nobis quam Deus. Notiq naturā
est quod in sua entitate est prius et perfectiq quod aliud, et sic causæ
noticiores sunt natura quam effectij illarum. Utroq modo notiq est quod
et notiq natura est et notiq nobis simul. Sic Vg. Calor, Siccitas, Gravi-
tas elementorū, sunt notiq quid et secundū nos, et secundum naturā
quam nonnulli effectus talium qualitatum.

Sup. 2do Notiq nobis aliquando dici etiam illud, quod a nobis p sectionē

cognitione cogñ. Sor est cognē magis certa et magis euidenti.
Arg. 8. ly. Magis. Vana significare primo maiorem intentionem, sicut
calor dr unam calidum est magis calidum quam a Sort, 2. maiorem per-
fectionem specificam, ut homo est magis perfectus quam brutum, 3. Maiores
et potij Thos ut cum dicimus benefactores magis amandi q̄ alij, Sor est
potior iuxta. Ideo Dup.

Dico 1mo Prēmissę demōstrationis propter quid, debent cē prio-
res et notiores nāq̄ conclusio. Ita Arist cap. 2. Rō est quia
prēmissę demōstrationis propter quid continent causā cōclusionis, et
per hoc differunt à prēmissis demōstrationis quiā, Ergo sunt notiores
nāa q̄m conclusio

Dico 2. prēmissę demōstrationis propter quid, debent cē notiores etiam
nobis, hoc ē effectiue cognitę nobis, q̄m conclusio. Rō est quia propter
quid unū quodq; tale, et illud magis. Vt. propter quod amans, et illud
amicum magis. Sed propter premissas demōstrationis ē nobis nota cōclusio.
Ergo magis ac perfectę notę nobis sunt prēmissę

Dico 3. prēmissę demōstrationis propter quid, nō debent cē notiores no-
bis, seu quoad nos, seu nō debent facilius à nobis cognosci q̄m cōclu-
sio. Rō est. quia prēmissę demōstrationis propter quid, continent causā,
cōclusio vero effectum, effectus vero ut plurimū sunt notiores seu faci-
liores cognitu, et magis sensibiles quam causę Ergo etc.

Dico 4. prēmissę demōstrationis non sunt magis notę hoc ē intensiue,
vel intensiori cognitione penetratę sed perfectiori, certiori, nobiliori, et
euidentiori cognitione. Rō est quia prēmissę demōstrationis, vel sunt hu-
iusmodi principia, et hęc nobiliori cognitione cognoscunt, scilicet cognitione
principiorum, quod nō sit videre ens ab vlla prēmissarum, nobilior est ei-
dem hoc dependere à prēmissis, vel sunt prēmissę mediatę, et hęc etiā
sunt notiores, quia propriores per se nobis, seu magis principiorum q̄m
conclusio

Dico 5. Vtrog; prēmissa demonstrationis debet cē notior cōclusione, unde
si vna prēmissa sit dubia vel probabilis, Conclusio similiter erit vel
dubia

vel dubia vel probabilis. q̄ est quia ibi extrema intercēdūt in conclusione coniuncta, q̄ quia coniuncta sunt in medio in premissis. ergo si in perfecta fuerunt coniuncta in medio cū premissis etiam in cōclusione inter se coniucta in perfecta coniungent: iuxta illud Conclusio sequit debilē vem partem.

Dicet 1 Premissarū cognitio ē necessaria causa cōclusionis. ergo falsitas nota cōclusionem, sicut est ista cognitio premissarū cognitio nota, consequēs nō ē notior cōclusione: Causa n. necessaria necessario assimilat sibi effectū vt ignis lignū ignitum, neq; dat ignis producens magis ignis, q̄ ignis producit. q̄ Transeat Arth. Nam premissa nōn est proprie efficiens causa conclusionis, sed potiꝰ causa determinans intellectū ad efficiendā cōclusionem. Nego tā consequā: Nam causa necessaria agit q̄n quādo potest semp producere effectū omni nō sibi simili. si sol nō posset producere tantū lumen in aliū, q̄tum habet in se, proderetur magis illuminat partes sibi vicinior aeris, q̄ remotiores: ita cognitio premissarū, nō est tantū certitudinis et evidentiæ producere in cognitione conclusionis, q̄ habet in se, imō quo magis distat à premissis cōclusio, eo minꝰ euidet.

Dicet 2. Cognitio premissarū ordinat ad cognitionē cōclusionis vt ad finē ultimum, ergo cognitio cōclusionis ē nobilior, q̄m cognitio premissarū: nam finis est optimū respectu eorū q̄ sunt ad finem. q̄ dist. Ant. Cognitio premissarū ordinat ad cognitionē cōclusionis per se et ex nāa sua. Ant. per accidens et ex voluntate nra. C. Ant. N. consequ.

Dicet 3. si cōclusio ē minꝰ scepe nota q̄m premissæ, sic ex una cōclusione, tanq̄m ex premissa inferet aliā, et ex hac rursꝰ alia et alia, deveniet tandem ad aliquā cōclusionē in qua nulla erit certitudo, nam finis cognitionis detrahitur extenuatis. si ergo producat magnet minꝰ albū, deveniet tandem ad aliquid, quod nihil habebit albedinis ergo cōclusio nō est minꝰ nota q̄m premissæ.

g. regando segetem. Nam ḡdo res aliqua diminuit, per diminutiones
et detractiones partiū equaliū, necessariò tandem extinguit. sic ti
a ligno lo palmorum, primo abscindat vng palm, et post alg, tandē
veniet ad vltimū, seu decimū, nō vltra; at si detractio fiat per partes
proportionales vc. si ab eodē ligno decem palmorū tm auferat palm,
post dimidiū palmi, deinde dimidiū dimidij, et sic procedat in in-
finitū semp, nūqm ad finē deveniet de tm ligni, vt clarū videre
ris. Vnde diminutioni per partes proportionales similis est producti per
defectū in nāa specifica, qdo vnū producit imperfectū, et imperfectū
in speciem ḡe alind, nō detractionē certi gradꝰ sed ℓ defectū, et
sic posset dari imperfectiores et imperfectiores species dalis infra
vnā prodire in infinitū ℓ dicit.

Colligē ℓ. Ad hoc vt aliud axioma veniat, propter quod vnū ḡdo tale,
debent in tollige ḡ tres conditiones. Ima vt vtrūq extremū sit tale,
of dicat tale, sēa vt ambo eandē rem, eodem modo significatā, in qua
sibi inuicem comparant participent saltem analogicē. 2da vt vnū sit
tale propter aliud, seu quod idem est vt vnū sit causa cur aliud sit et
dicat tale. 3tia vt vō illa secūm quā diuersi ambo extrema talia
possit recipere magis et minꝰ, seu vt possit intendi. Et ex his videtur
subintelligi in hoc axiomate, ꝛa argumenta, in oppositū fabulantur
possunt. Nam primus ob defectū 1mi conditionis, nihil valent hec
argumenta. Pater vnū vectratis 1mes, ergo vnū magis vehemēs
vel pater fabrum aut vehemēs moriuntur. ergo fabri aut vehemēs
magis moriuntur vel pater solem calida sunt salubria. ergo sol
ipse magis calidus. Propter albedinē sunt alba. ergo albedo ipsa
magis est alba. propter aiam intellectiuā sunt intellectiuales, ergo
aia magis est intellectiua ḡm hoc. Non valent riquā hi et simi-
les modi arguendi, quia vtrūq extremū in talibꝰ argumentis
nō ℓt dicti tale. sic in dicto nō ℓt dicti ebriū, consequitur nec ma-
gis ℓt dicti. similiter vehementem, salubris, nō possunt cē mobilia. sol nō ℓt
cē cal-

cē calidus, albedo alba. actā intellectiua simplr. Ob defectum verō dcōd condcionis nō valent hēi argumenta. Alexander fuit brevis statur, quia Philippg pr eig fuit ehan brevis statur. ergo Philippg magis fuit brevis qm Alexander. Nam brevis statura Philippi nō fuit causa plr te brevis statur Alexandri sui, sed potentia generatiua parentis, et augmē tatiua filio concessa à parente. Et hō ē sensitiuū aāl ergo est aāl magis sensitiuū; quia sensitiuū hūs nō pendet à sensitiuis aālis et à causa reatr a se distincta; cū sensitiuū hūs sit idem reatr cū sensitiuis aālis in hūc. Deniq; ob defectū 2dę condcionis nō licet sic argumentari. Ignis ē hō tr ester prēn. ergo pr ē magis hō. Et: ignis genity ē calidg propter ignis generatē. ergo ignis generans est magis calidus qm genity. Nam hūc humanitas suscipit magis et ming, nec ignis generans magis per se unit cl calidū, qm ignis genitus

Colligē 2. Premissas denōstrationis cē instrumentalē causā cōclusionis, nō quod vi virtutis sue nō efficiant conclusionē, simul alia instrumenta physica, sed quia agendo subordinant intellectui, tanqm causę sui principali

Colligē 3. Instrumenta quę alterig virtute agunt, seu quę nō mouent nisi mota à causa principali, possunt cē ignobiliora effectiua; nō tn instrumenta, quę propria virtute producunt aliquid et talej premissę quę virtute sua efficiunt conclusionē, cōsequr possunt cē nobiliores sui effectu, seu conclōe

QUAERES 4. Quomodo debeant cē causę premissę demonstrationis?

Suppone 1mo. Causa rei quę sit à nobis aliam cē causa essendi et cognoscendi simul. Aliam cognoscendi causam tantū. Causa

essendi et cognoscendi simul est, à qua versus ut ut sit, et cõsequ, ut
persuna causa talem sciat. Causa cognoscendi est, qua nos ducit in co-
gnitionẽ rei cuiq; ut ó causa, ut sit effectus creati ó es, qui nos ducat in
cognitionẽ dei, et nãalia signa, quibus nos ducunt in cognitionẽ rerũ,
quarũ sunt signa.

Suppon 2. Causam essendi aliã es actualem, seu formalem, se-
dum rem: aliam virtualem, seu sedũ nos. Actualis est qua res
differt ab effectu suo, quam vere causat actu, aut saltem causare pt
talis est causa vt. sol lucis, ignis caloris, virtualis est, inter quam
et id quod dẽ effectus cui à parte rei, et sedũ rem nulla est distinctio,
nec causalitas, sed à nobis concipit, ac si esset, et in rei veritate si
id qd concipit, ut effectus causã virtualis vere esset effectus, nõ ha-
beret aliã causã quam, nisi hanc, quã dẽ virtualis. talis causa es vt.
in mutabilitas divina ẽternalis: nã ẽternitas ni esset effectus, seu
si poset effici ab aliqua causa, non ab alia efficeret, nisi ab im-
mutabilitate divina.

Suppon 3. Causam posse rem subdividi, in effectiuã, seu effectãle,
materialem, finalem, et formalem, de quibus in physicis. Etiam
hos oes subdividi in causas per se, et in causas per accidens.
Causa per se est illa, à qua necessario et per se, seu nãa sua
pt talis effectus, nec pt fieri nisi à tali causa. Per accidens é
illa quã accidentaliter cõungit in causa per se, ut cũ musico q dificat
quia ee musicũ accidentaliter coniungit cũ causa per se q dificã
nonis, seu cũ edificatore. Denig dividit causa in virtualem et
particularem. Virtualis est quã é omnẽ effectũ causa ut dẽ.
particularis, quã particulariẽ effectum est causa. Ut dicitur
in proximã et remotam. Proxima est à qua immediate
pendet effectus. Remota est à qua dependet effectus, seu sit me-
diante

medianle alia causa, sic respiratonis vc. proxima causa est pulmones, remota vero nra talis.

Dico 1. Medium demonstrationis propter quid debet ee causa essendi effectus. Rō est quia demonstratio propter quid debet continere causam scientq propriè dictā: seu debet ee cognitio rei per causam, per quā res est. Ergo debet continere medium quod sit causa essendi conclusionis

Dico 2. Medium demonstrationis propter quid debet ee causa virtualis. Rō ee quia multe demonstrationes Methaphysice, à quibz methaphysica scientia dr, sunt per causas virtuales, ut cum per illas speculatores divinas demonstrant de deo, quod ibi vera et formalem causā nō habent sed tantū virtualem. Rō 2da: quia talis demonstratio parit cognitionem certā, necessariā, evidentem à priori cōcepto ad posterioris necessarii cōnexū cū priori, et ita parit cognitionē posterioris priori concepto ac si esset causa illius Ergo etc.

Dico 3. Medium hoc debet ee causa maioris extremi, hoc é predicati in conclusione, seu passionis, quod de subiecto demonstrat Rō est quia ee passionis é ee in esse subiecto. Ergo si é causa passionis debet sit, ergo é causa passionis ut insit subiecto. Sed medium demonstrationis propter quid é causa passionis ut sit. Ergo etiā é causa eidem ut insit subiecto, cōsequens tale medium é etiam causa istius conclusionis, quod formaliter nil est aliud, nisi existentia passionis in subiecto.

Dico 4. Hoc idem medium debet ee causa per se, nō per accidens, seu causa convertibilis cū passione, vel causa adequata passionis, nempe ita, ut ponita causa ponatur passio, et posita passione ponatur causa, et vicissim subtracto uno, auferat et aliud. Rō est quia medium hoc debet ee causa necessaria, et propria passionis. Nam sicut Arist dicit, é cognoscere ee per causam propter quā res est, et nō cōtingit aliter se habere, sed si causa esset convertibilis nō, seu si posset dari passio ne vel passio alicuius, nō esset necessaria causa, sed cō.

sed contingens passionis, neq; propria illig. Rō 2da quia ſit contingere
vt per causā ſ accidens non ſit effectꝰ, seu passio, ergo nō ſit ē illa ſuā.
Dicꝰ 5. Medius hoc idem nō dt ē causa remota, nec vitalis. Rō est
quia experientia patet, qd remo ſibi ſubtt rabbiem, cū illi respondeꝰ
ſ causā vitalem, ſ remotam. Ad 3. si quidem quare hō respirat
respondeat, quia Deꝰ vult, nō ē contentꝰ, quia hāc causa ē vitalis
ordinis ad effectū, cui hō hāc gdam particularis causa: vel ad 3. respō-
deat, ad propositū ſ hoc rē, idem hō respirat, quia ē aāl, nō dt
ē ſufficiens responſio; nā plura dant aālia, quā nō respirant, vt pi
sces et alia, quā nō habent pulmones. Vide aālis respirationis est
causa remota, proxima vero pulmones
Dicꝰ 6. Causa remota ſi ſit conuertibilis cū passione, ſit ē medium
demōſtrationis Rō est quia talis causa nō habet in se proximā virtutē
et ordinatam, et in ea rationē: nec rōnalitas ē causa remota ni-
bilitatis, quia inter rōnalitatem et nihilitatem medīat discursiuitas,
et admiratiuitas, nihilominꝰ hꝰ est bonū medium ad demōſtrandā nihi
litatem, de hac eadem rōnalitas, quia ē conuertibilis cū nihilitatꝰ
vide ſi quis negat, hanc propoſitionē. Oē rōnale ē nihile, ſit pro-
bem per discursiuitatē, et admirabilitatem, tanqm per causas vici-
nas in rōnalitate.
Dicꝰ 7. Oēs quatuor cause ſunt intrinſece passioni, posse remediā
demōſtrationis, sed Artes 2. part. textꝰ. Rō est quia tales demōſtra-
tiones multū ſunt tam in mathematica, qm in methaphyſica, ſit vt.
in demōſtrat quod ghitas ſit recta vel curua, quia conſtat tot vel
tot pasibꝰ, vel qd angulꝰ in ſemicirculo ſit rectꝰ, quia conſtat ē dua-
bꝰ diametꝰ duorū rectorū. Rō 2da quia plerūq demōſtrationē nō
petit principia, quia nō habet idem per idem, neq; ignotū, ſed per
idem probat virtute accepti ſub uno concepti est notū ſeipso,
qm accepti ſub eodē concepto
Dicꝰ 8. Non debent cognoſci in qualibet demōſtratione, oēs cauſe rei,
ſed ſalt

sed salis si cognoscat una, quod necessario ē cū altera cū effectu. Rō est quia talis causa est ipsi determinativa alterius causæ, et hoc ipso quod illa ipsius demonstratione intelligunt ostendi etiam aliquod causa, quæ illa sæpe necessario trahit; sicut cū dicitur lapis descendit ob gravitatē, cū gravitate lapidis descendi, subintelligit etiam voluntas dei concurrere. Similiter nata una et forma lapidis eundem descensū causare. Ergo etc.

Dico q. Propositio in uno quē casu est immediata et indemonstrabilis et in alio quē casu est mediata et demonstrabilis Rō est, quia talis propositio est habere causā sine concursu. Sed definitio est propositio definita ē immediata ut supra dicta, et hi probant ipsa et causa formalem. Ergo etc. Ex dictis.

Colligitur. Conditiones ad mediū demonstrationis hasce. una ē ut sit convertibile, cū passione proprietate, vel effectu; 2da ut sit quid exhibi quæsiti, nō vero tale, quod supponit tanquā notū. Tertia est causa quid assert ad illam interrogationē. Ut quam ob causam canis latrat, si respondeat, quia illam finis habuit, quia assert causa efficiens petit, nota interrogati, seu tale, medium quod nō est quærendi, nē hi debeat afferri causa ignota, quid requirit, sed debet finalis causa, per quam respondendū est, talis est tale interrogationi. Tha conditio, ut sit causa principiata et principialis seu determinativa alterius, ut dictū supra.

QUÆSTIO II

Quid requiratur ad necessitatem propositionum demonstrationis

Ad necessitatē harū propositionū, istas requisit conditiones Aristotelis hoc loco textus primo ut dicatur de oi. 2do per se. Primo ut sint universales. Et quidem certum est primo has propositiones demonstrativas

debere ee necessarias, et quidem magis qm conclusiones: ita arist 2 post. capp
Rō 1. quia conclusio demonstrata est necessario, ita ut impossibile sit,
eam secus habere. Ergo multo magis principia, a quibus haec necessitatem
conclusio acquirit, sunt necessaria. Rō 2da quia tales propositiones
sunt magis certae qm conclusio. Ergo etiam et magis necessario qm eadem
conclusio: non quidem certe quia necessario. Ergo video magis certe, quia
magis necessario, qm conclusio
Certū 2. Hoc est praemissas demonstrationis, ita ee certas ut sit eas
impossibile secus posse habere Rō est quia necessitas propositionum sumit
ex necessitate obiectorum, seu rerum ipsarum, sed non quia obiecta propo-
sitionum sunt ita necessaria ut impleat eam aliter se posse habere Vel.
Haec propositio demonstrata e accidens e in subiecto, et haec alia
quae occupat locum existentis, et hae hae propositiones aliter se habere pos-
sunt figuraliter, ut in sacramento eucharistiae credimus hanc propositio-
nem unam esse falsam, et quia est ee, et non occupat locum, sunt e in ut
pane Christi ibidem existente, nec occupat locum existentis in eucha-
ristia, sed e totus in tota, et totus in qualibet parte hostiae. Ergo etc.
Certū 3. Tales propositiones non debent ee necessarias, quoad neces-
sariam existentiae determinationem, sed quoad connexionem realem eorundem
terminorum, ut si Deus existat terminus, necessario debeat existere,
et alia ob connexionem necessariam quam habent secum.

Quaeres 1. Quomodo debent ee propositiones de or?
Supponit 1. praedicatum, de or ee, habere praedicatum virtuale in
nentem or subiecti. Praedicatum vero de or, sic definibit Arist 1 hi.
Quod sit aliquid quod omnino in alio quidem, in aliquo autem non, nec
alicui quidem, alicui autem non. Hoc est quod in est or subiecto, ut in
parte, seu necessario, et hoc praedicatum de or, seu dei de or appellatur
Possessionis, seu in libris posteriorum analyticis explicatum.

Ram aliud dr̃ p̃dicabile, p̃dicabile vtrale, sic dr̃ de dr̃ p̃dicabili, seu vt libris priorib⁹ Aristotelis explicatum, et aliud q̃d dr̃ subiecto, sed nō dr̃ p̃dicabile, sic nō necessario, sed ex hac gratia. Vt dr̃ hō cauerit, vel fugat, supposito q̃d tm dr̃ currat, vel fugeat.

Suppono 2. Q̃ p̃dicabile vtrale aliud dr̃ formale et positiue de dr̃, aliud vt habet tantū, et negatiue de dr̃. Positiue et formaliter de dr̃, sic p̃dicabile vtrale positiue hoc est, q̃d dr̃ subiecto sine vlla exceptione, dr̃, et dr̃ ipsi conuenit. Vt dr̃ hō dr̃ risibile. Habitualiter et vt habet, q̃d p̃dicabile vtrale nō conuenit, nisi vni soli subiecto, sic subiecto non habenti plura inferiora; nihil enim hic plura essent. Aliud dr̃ conueniret et dicere, vnde vtrale dr̃ tale p̃dicabile vtrale, quia tantū habet vnicum vt possit p̃dicari de pluribus inferioribus sui subiecti, si essent possibilia dr̃ esse tale p̃dicabile negatiue vtrale, quia nil est subiecti cui nō conueniat tale p̃dicabile. Hac suppositis

Dico 1. Primus dem⁹ tradendis debent dr̃ de dr̃, sic debent habere p̃dicabile conueniens dr̃ subiecto et genere, sic debent habere p̃dicabile essentiale dr̃, nō priuatiuum. Rō est, quia tales primis debent dr̃ necessario, sic p̃dicabile debet habere necessario dr̃ nexum cū subiecto. sed necessaria propositio est nō ponibilis de dr̃, sic vt p̃dicabile necessarium et semp conueniens dr̃ subiecto, aliās nō esset necessaria vt dr̃. Ergo propositio dr̃ hō dr̃ rationali, propositio est de dr̃, quia p̃dicabile illius, seu rationalitas conuenit dr̃ hō et semp, sic necessariō.

Dico 2. Ad primum tradendum de mēstruationis sufficit p̃dicabile de dr̃ vtrale habitualiter negatiue, nō requirit sic p̃dicabile de dr̃ formale et positiue. Rō est quia p̃dicabile de dr̃ requirit propter formalitatem et necessariā connexionem proprietatis cum subiecto, sed quia dr̃ sufficit vt p̃dicabile de dr̃ negatiue, vt patet de dr̃ stratis quae sunt de dr̃, istae in quibus et forma syllogistica dr̃ bona, et veritas propositionū necessaria, et tū in talibus propositionibus nō est p̃dicata-

de oī formali et proprie, quia nec plures dij, nec plures soles possibiles sunt etc.

Dicit 3. Predicatū de oī debet conuenire suo subiecto, vel oī hīe absolute, vel saltem eo hīe oī, quo debet conuenire illi necessario, seu iuxta usum et ordinem naturalem, seu eo hīe saltem oī, vt predicatū conueniat subiecto, quo natura exigit a subiecto: sic VC hīe secundum naturalem conuenit huic homini esse, videre, arboribus florere in Veneris calidū esse in igne. Hic ergo est sensus predicata sit de oī subiecto est ens, quod conuenit suis subiectis, nō quidem absolute oī hīe, sed pro illo hīe oī, quo necessario exigunt a naturis subiectorū talium, et ab vsu usum ac ordine naturali, ni forte per miracula ne fiant, ne fiat

Dicit 4. Subiectū cui conuenit predicatū de oī debet esse, vt possint subesse plura inferiora eiusdem nominis eterni, et tale subiectū, sola est natura oī abstracta, sed suo singulari tale existens. Nō est, quia talis natura, consideratur vt indeterminata, et indifferens ad existendū in pluribus

Dicit 5. Singulare vt singulare est, nō potest de ea omni subiecto vel sic poni nō potest conuenire predicatū de oī vllo modo ratio est, quia singulare vt singulare est requirit vt determinatum sit ad existendum in vno; vnde hec propositio Deus est misericors, et similes sunt de oī virtuales. Hec vero propositio Deus est homo et similes, nō sunt de oī, quia non est de nomen nature, licet aut repugnet diuinā naturā secundum rem se multiplicari, nō existere coniuncte, seu ex modo concipiendi indeterminate naturā diuinam nō repugnat diuinā naturā coniungi in multis. At vero ad nomen Petri, existere coniuncte nō, seu ex modo nō concipiendi, et nō esse secundum rem est nomen rei singularis vt singulare est, et determinate ad vnū.

QUAERES 2. Quomodo debent esse per se?

Suppond. q̄ p̄ se dant̄ significare hmōi dom q̄ substand̄ et p̄dicāt̄, ut cum d̄r substant̄ q̄ se nec̄ corporea, nec ⁊ corporea, hoc ē q̄sta substāt̄ et p̄dicāt̄, seu sine differentijs corporeitatis et ⁊ corporeitatis. ꝛ. videm q̄ immed̄ dic̄, sc. p̄se nō q̄ aliud, ut q̄ssit. ꝛ. q̄ se recipit albedo, hoc ē nō q̄ alio, seu nō mediante alio, sed immediate. 2 stat dom q̄ necessariō, nō cōtingenter, affectat, et in hac significatione quidam dō p̄ se p̄positionib⁹ dic̄ q̄ssio. Dicō. quatuor modis posse dici aliq̄d esse per se, sc. necessariō, quia quatuor modis, unū dō alio dicari ⁊ p̄ se, seu necessariō ita tenet hmōi dom. 1. g. hmōi propositio est necessaria cui predicatū dō ⁊ dō essentia et definitione subiecti, seu cui predicatū dicit de subiecto, definitio vel pars definitionis cuius ⁊ hoc ē actus, ē propositio ⁊ se in hmōi modo, quia actus dō essentia, et definitione hmōi predicat de hoc. vel cui dr, hoc ē actus, vel hoc ē rationale, in talibus enim propositionib⁹ predicat de hoc partes definitionis hmōi 2dm dictū ⁊ positū ⁊ se, q̄do subiectū ē de essentia ⁊ definitione predicati, seu q̄do de subiecto dō talo predicato, vel cui⁹ predicati definitione pōnit subiectū, seu talo predicato, q̄ nūc subiecto dō rationi nō p̄t. Et cui proprium q̄to modo predicat de suo subiecto vere dō, visibile ē hō. propositio est ⁊ se, cui modo hō enim seu subiecti visibilitati ē de definitione eiusdem visibilitati, nō visibilitas hoc hō definitionē nō p̄t. Tertio modo propositio ⁊ se dō quo de subiecto predicat existentia eiusdē, seu q̄ subiectum dō existere ⁊ se et vc. quo dō hoc ē, quoniam hic modus dicendi nō dicat predicandi ⁊ se, sed existendi ⁊ modo dō propositio, q̄ de essentia necessariō ⁊ aliqua causa, seu necessario esse aliqua causa existens vc. explicato esse explicabile, mors esse insulabile conveniat

in tali causa necessaria vel in singulari, vel specialis, & specialis & specialis sunt & positiones necessarie eo modo & se: quia in talibus propositionibus effectus diungitur in conjunctis necessarijs: licet hic etiam modus non dicatur dicendi & se, sed causandi. Causa & se est illa à qua talis est effectus, ita ut non possit esse absolute: si omnis effectus est propter talem causam, & hujus causa talis non dicitur & se illius effectus. Sic hic ambulare fulgurauit vt dicit Actor, ambulatio non est causa & se fulgurationis, quia non propter ipsam existit fulguratio: sed bene dicitur causa accidens, ambulatio fulgurationis, quia coniuncta sunt causa per se fulgurationis, sed licet sunt ambulatio, quod sunt causa ambulationis

Dico 2. Quamuis hi quatuor modi dicendi & se adiuncte sunt distinctae positi possunt, tamen coniungere in una propositione sicut vere in una propositione vocali est possibile: sicut possibile est esse rosa et non esse rosa

Dico 3. Predicata per se huius modi ille sic quae conueniunt alicui sunt subiecto. Talia sunt tres sunt huius definitio in tegra. vel quia conuenit subiecto conuenit, vnde et analogum. Vel differentia prima vel differentia vocata. Vel additum eiusdem, seu quod est in aliquo aliquid definitionis positi vt vel. cui definitio linea sic, linea est longitudo terminata nota punctus, punctus in hac definitione est additum eius sicut hic per se tres modo.

Dico 4. Propositiones innaturales non possit dici & se tres modo principaliter, sed minus propriè. Non est quia in talibus propositionibus non dicitur de subiecto, sed potius subiectum de predicato, vt cum dicit, aal est non, non sen subiectum talis dicitur de suo predicato, seu animal talis.

Dico 5. Nego propositionem indefinitam esse posse dici & se, nisi adiuncta et propriè. Non est, quia non dicitur in talibus propositionibus quod subiecto non sit, cui nil sibi proprie insit ergo etc. Ad primum modum & se, quia non est accidentalis, sed essentialis.

Dico 6 propositiones negatiuas veras, necessariò ꝓtinere ad hmi no
dꝫ ꝫ ꝛc. Rꝫ est quia in talibꝫ propositionibꝫ vere et essentialr negatiõ pdi
cat de subiecto Ego etc.

Dico 7. Ad duas dicendi modꝫ posse, pertinere nãtamẽ propositiones illas in quibꝫ passiones propriæ, sed etiã in quibꝫ accidentia alia
de suo primario et adequato subiecto pdicari, esse non dicat de oi
ne vt. simũ pdicat de nasi, Grãmaticũ de hmẽ posse et tñ nõ
nõ hmẽ oẽ nasi, vel hmi conuenit Ego etc.

QVAERES 3. Quomodo sunt Vniuersales?

Suppono hmi propriũ pdicati diei vniuersale. hmi ex parte subiecti
tantũ, seu quia oẽ suo subiecto conuenit, et hmẽ è substantia pdi
cabilis substantiæ oẽ hmi, nõ tñ soli conuenit. 2do pdicati vniuersale ex
parte pdicati, do oẽ vel tñ pdicati conuenit soli suo subiecto
nõ alteri, seu do tale pdicatum nõ è nisi in suo subiecto, seu nõ
è extra suũ subiectũ, et in dꝫ, hmẽ è risibile, propositio est vniuersalis
ex parte pdicati, nã risibile, soli conuenit hmi, seu nõ è extra hmẽ,
nec tñ oi. Hoc supposito.

Dico pdicatũ in propositionis demõstrationis de oẽ vniuersale etiã
modo, seu de eo conuertibile in subiecto. Rꝫ est, quia tale pdicatũ
de oẽ ꝫ se. Sed pdicatũ ꝫ se ẽ vniuersale, et patet in diebus
Ego etc.

DISPVTATIO II.

De speciebus demonstrationis.

Texta 30 et seqtibꝫ tractat Arist. de speciebꝫ demõstrationis,
de regressu demõstrationũ, de circulo, quid ẽ altiigeny.

QVAESTIO Prima

Quæ et quot sint species demõstrationis.

Dico 1. demõstratiõ additꝰ et immediate diuidit in duas species
in demõstrationẽ propter quid, et in demõstrationẽ quia, vt habetur 2o.
Rõ est quia ois syllus demõstrans, vel ostendit veritatẽ effectus,
et simul radicem, seu causã talis veritatis, et hãc demõstratiõ propter quid,
vel ostendit ipsã veritatẽ nuda radice, et causa veritatis, et hãc est
demõstratiõ quia.
Dico 2. Istæ duæ species demõstrationis essentialiter differunt. Rõ 1o quia
genus talium demõstrationũ essentialiter differunt; nam priuatiua demõstra
tionis propter quid non habent ostendi aliquã additam priuatiuã demõ
strationis quia, nõ conuertuntur eandem causam.
Dico 3 demõstratio propter quid, perfectior, nobilior, certior essentialiter
est, q̃ demõstratio quia. Rõ est quia demõstratio propter quid ostendit
nõ solũ q̃ res sit, sicut et demõstratio quia, sed insuper ostendit,
et quod sit, et propter quid sit, q̃d non habet demõstratio quia ergo.
Dico 4. Utraq; demõstrationũ vtrisq; conuenit, cũ nõ demõstra
tionis Rõ est, quia utroq; demõstratio conuenit in hoc q̃d sit syllus
ex necessarijs et euidentibus; differunt vero p̃ponunt differentias
proprias, licet differentia demonstrationis quia, terminio negatiuo
exprimat, nempe fit demõstratio quia ẽ quæ nõ procedit per
causam, sicut et differentia huius p̃ponitur, per negationẽ rationa
talis, seu rationalitatem significat.
Dico 5. demõstratio quia, continet subsub tanquam species suas
sub demõstrationes, quæ tamen nõ sunt p̃ causã ad explanandũ assumptũ,
quia nõ constant propositionibus necessarijs et euidentibus Rõ 2da quia
ois talis demonstratio sunt syllogismi q̃d sit, nõ propter quid sit vel syllogismi
Rõ 2da quia demõstratio propter quid ẽ syllogismus ex, quæ additam
continet causam et euidibilem, cũ sit ab effectu.
QUÆRES. Quare demõstratio p̃ causã remotam, nõ est demõ
stratio

Stratio dropter quid.

Suppono: Causam remotam duplicem esse. aliam esse ad id vehibilem cum effectu, aliam vero inverbilem. Rursus convertibilis rursus, alia est talis patens, quod effectu, seu magis visalis pro effectu; sic aia est causa remotae respirationis magis visalis quod respiratio, nam aia est in pueris, in quibus non est respiratio. Alia vero rursus visalis pro effectu: sic rationalitas est causa remota visibilis in homine, quod hoc visibilis vivus sensatio, pro rationalitas, quia est in arboribus, brutis, in quibus non est rationalitas. Convertibilis fuit explicata. Nunc suppositio.

Dico 1. Per causam remotam talis patentem effectus sui, non sit per se dare Stratio affirmativa. Respondet, quia tali causa remota ponita, non necessario ponitur effectu, in subiecto sic ponito ab aliquo, in aliquo non necessario dicitur poni respiratio, ut patet in pueris. Ergo affirmatione talis causae de subiecto non necessario est affirmare effectu.

Dico 2. Per talem remotam et talis patentem sua effectu sit per se dare Stratio negativa. Respondet, quia tali causa sublata necessario tollitur effectu. Ut sublato eo ab aliquo, ut sit ab aliquo, ut etiam tollitur quod respiret. Ergo ex negatione talis causae potest inferri negatio effectu.

Dico 3. Per causam remotam insensibilem effectus sui non sit per se demonstratio propter quid. Respondet, quia a tali causa non necessario effectu, non sit per se ab alio: sic vita sit per se in brutis, non a rationalitate, ut ad probandum quid demonstrationem, requiritur talis causa sensibilis qua non ponitur per se effectu. Respondet quia tali sublata, non necessario tollitur effectu, ut ponitur per se ab alia. Ergo etc.

Dico 4. Dat demonstratio potissima, quod est ista species demonstrationis, distincta a tribus dictis, ergo non tantum sit dare species Arist. probl. Demonstratio propter quid ostendit probatum rei, demonstratio quia ostendit quod res sit, demonstratio potissima ostendit utrumque simul. Ergo ab utraque separatim iusta est distincta. Per 2. Arist. 1. Post. lex qui ait

Scientia ergo et ppter quid simul, ex hoc ens, quia illa quis tanta, quod
vel ppter quid sint ergo etc. Obi. 3. quia opponendit, ut ia Suarez ee, et
solum quidam ppter quid illa vere e, At in videlicet luna eclipsari, vel ia
magnete trahi ferru, causa solu nom effectu cu quidditu ergo etc. R.
negando Ant. quia demonstratio postrema e eadem cu ppter quid demonstra
tione. nu impossibile e, ut demonstret f causa passiu, seu demonstret ppter
quid insit subiecto passiu, quia sim ut demonstret q sit subiecto: cu vi:
esse subiecto ppter causam dicat duo hec, et ignem in ee passionis, et cau
sam illius ergo etc.
Obni Img Nego antecedens.
Obni 2dg Explicatur. Loquit eo loco Philosophus scientia a priori,
seu f causam ee f sacheron scientia a posteriori seu ab effectu, quali
est nu solu ab effectu, sed etiam f causam remotam ut vidimus
Obni 3tiu R. consequ. nam etiam in tali casu, demonstratio fit propter
rem f causam notam, sic quisit Luna eclipsari, quia subit lumbre
f vitu, et hoc sive possita f causa ignota demonstratio, sicut alibi do
cetur per litteras, hoc idem quod ante resolutionem per numeru. Addo
etiam in tali casu demonstratio ettapsa efficere ex nota etiam scientia
minime quod, et propter quid ntives, licet per accidens nu efficiat.
Dicet 2. Demonstratio quia seu ab effectu nu ht propriorem necessa
riam, seu talem quam nominee cognoscat ne esse ipso nu cognexi illi se
Ergo nu e vere demonstratio Ant. Verbi in hac demonstratione ve. de ens
bile e rationale, omne hoc e risibile, Ergo et e omne rationale, minoris
propriorem lemmi, nu possunt cognosci necessario inter se cognexi, nu
ex ipsis terminis, quia nu cohaerent sibi immediate et seipsis, sed medi
ante causa nempe rationalitate, cognoscuntur cognexi propter ea
sam, seu f causam: ideo hui nu potest ee risibile, quia e rationale. Ergo
nu pt cognosci necessaria nisi f demonstrationem a priori. R. Neg. Ant.
Obni Img R. eadem ratione. nam talium lemmi propositio nu videmur
strahere quia cognoscuntur necessario cognexi obiecta penetrationem lemmi
nu impossibilem, et experientia aliqua. Sunt enim aliqua propositiones
immediate.

proposiciones mediatas, quas habent quidditatem terminorum
suorum imperfectam quam proposiciones mediatas. Quas igi
tur si intendat intellectus adquirere experientia, et si causam
connexionis terminorum ignoret, videt tamen necessario ta-
les terminos esse connexos semper, et similiter proposiciones
continentes tales terminos, necessario veras; quia nimi-
rum videt imperfecte et confuse naturas extremorum, se
mutuo exigere vt. cum experitur predicatum aliquod sem-
per inesse omnibus individuis alicuius speciei, et quod
natura semper, et invariabiliter facit, scit esse necessari
um: Nunc postea dum intellectus acuerit suo lumine,
illos terminos esse connexos, vt potè mutuo se exigen-
tes, non vero ob aliquam causam.

QVAESTIO II

An in demonstrationibus Circuli detur?

Suppono 1. Circuli proprij seu mathematici eam esse rō
dationem, vt à quo puncto incipit ad idem redeat,
et in eodem desinat, ita in demonstratione hoc est
Circuli, cum per premissas probamus conclusionem,
et rursus per conclusionem probamus premissas eodem
modo cognitas vt. cum probamus terram esse grauem
ex eo quia tendit deorsum, et rursus probamus terram
tendere deorsum, quia est grauis.

Suppono 2. Demonstrationem dividi in materialem et formalem. Materialis sunt enunciationes objectiue sumptæ, ex objecta enunciationum, vel res de quibus formaliter enunciationes. Formalis circulus sunt ipsæ cognitiones trium enunciationum, ex quibus demonstratio mentalis conficitur circularis.

Suppono 3. Eandem demonstrationem aliam esse simpliciter circularem, aliam secundum quid: Circularis simpliciter est, in qua præmissa aliqua demonstrationis probatur per conclusionem cognitam vel citò seu solùm ex præmissis. Circularis secundum quid est in qua præmissa demonstrationis probatur per conclusionem notam (per se) magis quam ex præmissis.

Suppono 4. Circulum absolutum et simpliciter in demonstrationibus non posse confici nisi ex triby syllogismis, de quorum uno probetur conclusio per secundas præmissas. in 1do maior propria probetur per minorem, et conclusionem. In 2do eandem probetur minor per maiorem et conclusionem.

Suppono 5. Circulum in demonstrationibus alium esse vitiosum et impossibilem, alium possibilem et utilem et bonum. Vitiosus et impossibilis est quem fingebant.

fingebant antiqui Philosophi, ex quibus constare ibi propositiones demonstrabiles. Ad 2. Circulus demonstrationem in tali circulo ponebant esse a priori et per causam, et per causam in eodem genere causæ. Videponebant etiam effectum ut effectum esse, causam suæ causæ. Hic hunc circulum volebant esse regressum ab eodem ad idem, eodem modo cognitum, nempe circulus demonstrationis, et per causam circulus vitiosus, et qui alias vocatur regressus demonstrationis, in primis constat aliquibus primis et immediatis præmissis. Ad 3. in tali regressu debet fieri processus a demonstratione per effectum, ad demonstrationem per causam. Hic ex a consule cognito effectu ad cognoscendum desiderio. Hic supponitur.

Dico 1. In demonstratione formali non potest dari circulus simpliciter, seu perfecte. Ro. quia præmissa debet ex notior conclusione. Sed conclusio ut præmissa per se ex præmissis, non est notior sed ignotior præmissis. Ergo talis conclusio nō ꝑt esse præmissa vllius sui præmissæ, et consequenter dari non potest circulus simpliciter

Dico 2. In demonstratione formali nō potest dari circulus etiam imperfectus secundum quid, seu circulus talis, in quo a notiori conclusionis aliquo ad eadem procedat ad notiora. Indirectum aliquod eadem Ratio est quia conclusio formalis, seu in qua circ

illatū ex p̄missis, deberet fieri p̄missa formata sumptis p̄missis, consequentis tale iudicium fieret clarig et euidentius quam dum esset conclusio, sed dum inferretur ex p̄dmissis, sed non fit eē idem iudicium conclusionis, nec ob nomen medium, quia ad nomen medium consurgit iudicium intellectus formaliter, et essentialiter distinctum à priori, quod terminabatur ad medium p̄dicatum virtute, nec ob penetrationem maiorem terminorum, de iudicium potest fieri clarig, nam penetratio est alium tus a clis intellectus diuersus à iudicio conclusionis deducti. Ergo etc. Ratio secunda. quia dum infertur vo. ex eo quod homo sit risibilis, illum esse rationalem, et rursus ex eo quod rationalis sit illum esse risibilem, nulla demonstratione illa propositio homo est rationalis est deducta seu illata ex antecedente propositione. Ita vera demonstratione eadem propositio, non est deducta nec illata ex antecedente, sed immediata, et per se nota. Et item in secunda demonstratione, nulla illa homo est risibilis, est deducta, seu illata ex antecedente. Eadem vero propositio in vna demonstratione non est illata.

sed in media sedia rem.

Dico 3.

pria seu illata ex antecedente sic ⁊ eadem dō propō in prima demonstratione non est illata sed immediata secundum rem.

Dico 3io Quam in obiectis formalibꝫ non potest dari circulus

Rō est qꝫ de obiectis formalibꝫ eadem est ratio atq; de ydemᵃ passibꝫ Vg. et

Dico 4. In dem. materiali seu in obiectis materialibꝫ demonstrationis seu in rebus circa quas fiunt demonstrationes dari ꝑt circulꝫ seu regressꝫ demonstrativus quando ab eadem re imperfectiꝫ cognita procedimus ad eandem rem perfectiꝫ cognitam per demonstrationem propter qd? Vg. a risibilitate confuse cognita in demonstratione Quia ꝛ cognoscimus ad eandem risibilitatem distincte cognoscendam per causam in per rationalitatem in demonstratione propter quid? Rō est. qꝫ idem obiectum ꝑt nunc imperfectiꝫ nunc perfectiꝫ cognosci. Ergo ꝑt tam ꝑ demonstrō quia, tum ꝑ dem. propter qd: intelligi.

Dico 5to ad sab quæ ubi invicem causa sunt in diverso genere causæ ꝑsse unam per aliam demonstrari. Rō est. qꝫ tales causæ sic, cut invicem sunt ubi causæ esseᵇ ita et cognoscunt. Vg. cum ex causa materiali domus ostendit finis illiꝫ commoda Vg. habitatio, ⁊ iterū ex fine domus demonstrat causa materialis eiusdem, nempe quod debeat constare tecto parietibꝫ ut commode inhabitet. Ad obiecta

Ad 1um Obiecta

colligo ipsum ad regressum demonstrativum sex requiri. Primo. ut in aḡt ab imperfectiori demonstrāte et ad perfectiorem procedat. Rō ut ꝓp eadem terminos connectibiles. Maior propō in 2da demonstrō perfectiori debet connecti sinoꝑ Vg. Ister propositio Maior. Demonstrationis Quia. Omne risibile est rationale, in demonstratione propter quid ſ̄ dē connecti. Omne rationale est risibile, tandem conclusio primæ demonstrationis debet esse Maior in posteriori et Maior precedentis debet fieri conclusio subsequentis demonstrationis propter qd? Sic debet esse inter tem. connectibiles qꝫ aliās maior propō in regressu non posset connecti.

Ad 2um Idem ꝑsse esse notiꝫ et ignotiꝫ sc ipso diverso genere cognitionis sic risibilitas Vg. est notior secundum nos in demonstra, tione qꝫ quam rationalitas, ignotior tamen eadem risibilitas remanet retinendo in demonstra: ꝓp qd. quam rationalitas, qꝫ est posterior rationalitate.

Collige 3 Dem posse probari per se ipsum diuersa cognitio
ri eodem modo &c. probari pt esse rationalē, per se ipsam intellectam
ee é conuerso.
Coll. 4 Pt à Dem. qz. transeamus ad demonstra: propterquid. neq; se
est primus cognoscere et penetrare clarig in luminis intellectus. terminos
nos maioris et minoris propōnib., qz in demonstratione propter quid.
debet cognosci causa formaliter seu ut causa necessario connexa cum effectu
formaliter seu cum effectu ut effectu quod tamen in Dem. qz. non fit ne-
cesse. Ibi enim solum cognita fuerunt duo confuse ut connexa inter se
Collige 5to Non posse in infinitum procedi in demonstrationib; circa eam;
Dem rem. Sed tandem veniendum esse ad propōnes indemonstrabiles
qz eiusdem rei non possunt esse infinita predicata essentialia, nec causa
infinite per quas fit Dem. de re. Ergo &c.
Collige 6to. Circa diuersa Obiecta posse in infinitum dari aliab et
aliis demonstrationes qz rerū scibilium nulla finita pt infinitū. Ergo &c
Collige 7mo Dem. Totalem seu de subiecto totali Vniuersali aliter accepto
esse perfectiorem particulari seu que est de subiecto particulari. Item
affirmativam demonstrationem esse perfectiorem negativa qz per totalem
plura fiunt obiecta, etiam ipsum particularis demonstrationis obiectum.
Et preterea affirmatio negatione nobilior est sicut ens, non ens perfectius
est. Ergo &c.

DISPVTATIO III.

De Scientia.

Scientia seu cognitio rei per causam necessariam ad evidentem suiusq; imprimis
in actualem et habitualem. Act. est actus cognitionis ab intellectu
actu et in eodem receptus seu est assensus conclusionis demonstrationis
existentis. Hab est qualitas quedam ex frequentatione actualis scientie in intellectu
inhaerens spiritale ab eo amouibilis actu ad similes actus scientificos cum facilitate
elicendos intellectum inclinans seu aliter facilitans ad eliciendos actus similes.
Secundo dividit in speculativam et practicam. Specul. est cuius
finis est Veritas, Practica est cuius finis est opus seu aliter
Practica est que ordinat ad operandum. Speculativa quia ad

cognoscendam neritatem.
Tertio dividitur in Subalternantem & Subalternatam. Subalternans est subjiciens et subdens alij alteram scientiã, Subalternata quæ subjicit & subditz alteri. Quarto demum. in suam: Totalem & partialem. Partis: Quæ partem obiecti totalis considerat seu scit. Totalis quæ respicit totam obiectum seu quæ considerat omnes conclusiones Subalteo inter se certam connexionem. Et de his scientiã speciebus breuiter hac disputatione agam.

2 VERSUS PRIMA

an possit in hac vita effecta alicuius rei scientia haberi et de novo acqui

Dico pmo Non posse haberi a nobis in hac vita naãli scientiam absolute perfectam alicuius rei. Ratio est qz rerum essentiæ a nobis non cognoscuntur in hac vita ut in se sunt sed solum quoad connotationes aut entitatiue vel effectiue seu cognoscuntz solum quod sint entia connotantia tales effectus vel talia accidentia. Quid vero sint in se ultra connotationem non scimus. Sic Vg essentiam hominis seu aãl et rationale scimus esse ens quoddam a quo procedit sensatio et discursus. Quid vero sit in se illud ens a quo procedit sensatio vel discursus nescimus. Similiter essentiam ignis solum cognoscimus ut est ens connotans summum calorem et summam leuitatem a se remanentia. Essentiam solis ut est ens connotans maximam lucem. Essentiam accidentis ut dicunt habitudinem ad subm quod immutant vel ad effectus quos causant. Ergo sicut non datz in nobis perfecta definitio rerum ita neq demonstratio et consequenter neq scientia quæ ex demonstratione profluit

Dico 2do. Posse a nobis scientiam perfectam verã ex parte ea, ne quæ intellectui humano naãli comparari potest. Ratio est. Quia possumus per tales connotationes effectuum vel accidentium nostris connexionã ad entia vera cognoscere propria ~~entiarum~~ rerum, genera differentias, & causas proprias ut causas. Ergo etc.

Dico. 2. Scientiam Dei nostram non fieri per reminiscentiam eo-
rum que ante natiuitatem cognouerunt anima nostra sicut fingebat
Plato, nec fieri in nobis ab aliquo extrinseco agente nimirum a
Colichodea ut uolebat Auicenna. Nec ab intellectu quodam com-
muni ut formauit Auerroes. Rao prima est qr ut bene dicit
S. Thomas non obliuiscimur eorum que scimus sicut quod omne
totum est maius sua parte. Et aliqb, (crocs) si scimus siremus
omnia per reminiscentiam poneret cæcus indicare de coloribus quos unquam uidet
quia poneret reminisci illorum ope alterius sensus, Vg. auditus, sicut nos
auditu campana recordamur magnitudinis uel qualitatis illius, Vio
bene uel male reminiscimur Salomonis. Rao 2da qr scientia,
cui actus vitalis sua immanens intelligentia cuius principium non pt
esse extra intelligentem alias vitalis non esset ut videbimus in 2o
tuo Ergo etc.

Dico 4to. Scientiam in nobis nec est de nouo fieri a nostro in-
tellectu ex cognitione praexistente. 1 Ratio est. qr experimur nos
multa certo et euidenter cognoscere p diuersum quia antea ignó-
rabamus. Ergo etc. Rao 2. quia Deus et natura nihil faci-
unt frustra, cum tamen natura dederit nobis naturaliter desi-
derii ignis est quod esset scientia posset a nobis acqui desiderio
Ergo etc. Ex dictis
colligo nos res illas quas addiscimus antea addiscamus sine confusi
& virtute, qr scalis d'Aquile penetramus prima participia cogn
conclusiones immediatas postea deducimus. et quia virtute sua con-
sic continent in principijs, Recipimus tamen formaliter & distincte
qr tales conclusiones in se & euidenter sicq ex talibus principijs
non deuenimus ita plane sicut dum quis quaerit Petrum quem
non nouit Ebet tamen aliqua signa quæ illum prodeunt et indicare
possunt, si in eundem Petrum incidat potest ex illis signis perfecte
cognoscere Petrum. Ita noster intellectus scalis non fuit perfecte

et perfecte nō habet tamen quedam signa et principia prima naturaliter sibi indita ex quibus pt deuenire in cognitionem pfectam veri

Colligē 2do Sensum nostrum posse quidem decipi quando est impedimentū aliquod in medio vel quod transmittit sensatio a sensu vel quando est in sensu defectus aliquis v.g. in gusta amaritudo nō bonitatis nec sensus secundum se considerata et sublatis omnibus impedimentis unq̄ errare potest. consequēr neq; scientia nostra que fundatur in sensibus deficiet

QVAESTIO II.

An homo possit in hac vita nāli acquirere scientiam omnium veritatum naturalium?

Sup. isto Posse Deum omnibus infundere scientiam, non solum omnium naturalium sed etiam omnium vel saltem plurimorum mysteriorum supernaturalium, sicut de facto probabile est infudisse Beatissimæ Virgini Adamo et alijs.

Sup. 2do Veritates naturales alias esse sensibiles seu quæ ex sensibilibus obiectis cum quibus connexionem habent cognosci possunt. Alias insensibiles seu quæ cum sensibilibus nullam habent connexionem, et sunt multæ propter easdem specifice Angelorum. Obis sicpo:

Dico 1mo Impossibile est Physice seu quod idem est absolute non pt homo nāli acquirere veritates nāles quæ versantur circa obiecta omnino insensibilia seu circa talia obiecta quæ nullo modo, neq; in se neq; vi effectuum suorum per sensum cognosci possunt. Ratio est. qz tales veritates non possunt cognosci ni sensu. Ergo neq; vi intellectus

Dico 2. Impossibile est moraliter seu ob difficultatem magnam non posse homini nāli cognoscere nēs collective nē veritates etiam sensibiles seu cognoscibiles per sensus, quamvis possit Physice cum habeat omnia requisita ad hoc nempe intellectum et principia per se nota. Ratio est. qz ut omnes veritates addiscant indigent longissimo tempore, diuturnis laboribus, magna industria, valetudine firma, ingenio et iudicio prestanti, voluntate et commoditate studendi, quæ omnia nunq̄ cursum ordinarium et naturalem in

unus quem cadere naalr nra possunt. Ratio 2da quia Ste Veritates plane infinite sunt, et quod unus homo non possit toto vita sue tempore etiam longissimo legendo vel audiendo tantum examinare, nec ullus cognoscendo adhuc inventus est. Ratio 3 qz Deus dedit oes scientias infusas et probabile est cum etiam potuerit quod homines nec tamen ullus ad eig scientiam effectionem devenit

Quares? an homo naalr appetat omnes scientias

Sup. Duplicem ee appetitum in homine, innatum Vt et elicitum. Innatus est propensio naalis in proprium bonum sic Vg. potentia vitalis, qua habet habet propensionem seu appetitum naalem ad proprios actus, ut videat ha videndi auris ad audiendo ec. Elicitus appetitus est idem cum essentia potentiarum qz potentiae se ipsis sunt propense ad suos actus. Appetitus Vo elicitus est actus ipse appetentis causatus et exercitus a potentia appetente bonum, per cognitionem illi proportio. Hoc Supposito.

Dico imo Homo innatum habet appetitum scientiali Ratio est qz una quae potentia naalr est propensa ad suum actum perfectum a quo naalr perficit. Sed intellectus naalr perficit per actum scientiae ergo ad illum naalr propensus est. Seu habet appetitum innatum illi

Dico 2. Homo naalr seu necessario appetit elicite appetitu scientiam qua scientia est non quidem quo ad exercitium actus eius sed exercere et non exercere talem actum scientiae, sed quo ad speciem appetibile suo est qz non pt scientiam odio prosequi Ratio est qz voluntas non pt odire quicquid nisi sub ratione mali apprehensum, sed in scientia qua scientia est nulla est ratio mali ergo voluntas non pt scientiam qua scientia est odire sed tantum amare appetere. ze.

Dico 3io Homo viator habet innatum appetitum ad oes scias tam etiam collectiue de obiectis q sensus cognoscibilibus. Ratio est. qz oes tales scientiae sunt naturaliter prima perfectio sui

qua

quam ꝓt Durꝯ ꝓbꝫ, dicit ꝓpr difficultatẽ aliquando una Regula ꝯ Sino. colligi, non fugere tñ Scientiã qua scientiã sunt. Et qua sunt conditiõe cuius difficultatibꝫ vel quia apprehendunt eas for tẽ impedimento ꝛ aliquid Consequendũ Cui magis afficiunt. Vel ꝓr alias extrinsecas Causas

2 VAESDV. III. An scientia. solum sit de ente reali vel universali?

Sup imo. tripliciter de aliquo habet ipse scientiam. 1. tanq̃ de subiecto conclusionis Vg tam diuꝫ scientiam ẽ de corpore nãali ꝛ Eor obiectum dr ad 1m. Dequo. ꝓt Sabere scientia de aliquo tanq̃ predicato Conclusis ꝛ in Eor sensibꝫ intendit scientia est demotu Eor est fuꝫ ꝓ Eam scientia communiter modo corpori nãali ꝛ Eor Ob. dicit Quo. vel ratio sub qua. 3. ꝓt Sabere diffinitiue de aliquo tanq̃ de Obto complexo seu de tota Conclu: et sic dr scientia est de Eor Obcto complexo corpus nãale mouetꝫ ꝛ Eor Obto propriꝫ dr ꝛ obtum quod qd est id quod propriꝫ fuꝫ in aliqua Scientia: Nam in scientijs subal aliud fuꝫ propriꝫ nisi quod predicatum inest subiecto conclusionis necessario, seu ita quod non possit non inesse nãale ꝓr aliquam causam.

Sup 2m Scientiam aliam ẽ affir: aliam Neg. Neg. ꝓt Sabere oes terminos suos negatiuos Vg. Deum offendere de peccato quod non respiciunt qd non sunt nãlia. Affir: supa est definita.

Sup 3. Negationes abũ ẽ fundatas in rebꝫ ut subiectal in aliquibꝫ scientijs in Orbibꝫ, ꝛ de his dicit ꝓ scientia saltim extrinseca fundamentali ꝛ subiecti in quo sunt suo modo. Alias non fundatas in rebꝫ ut est nichil non ens ex ꝛ de talibꝫ negationibꝫ non ꝓt dari scientia propriꝫ qz non habent passiones propias seu reales quas debeat scire possint Act sup.

Dico 1mo Obtum de quo est scientia sua subiecta conclusionis debet ẽ ens reale saltim potentia existens, Non ẽn requirit ut actu existat. Ratio est qa id quod veram necessariã ꝛ adequatam causam ac Veras propriatates demonstrabiles de se habet

est enũ reale. Sed subiectũ conclusionis est tale- Ergo &c.
Rõ. 2. qꝫ etiam obiecta impossibilia scientur et demonstrantur ut patet in
ista de qua humani tempore multa demonstrantur. Ergo &c.
Dico 2do. Obiectũ scientiæ complexũ debet ee Ens reale, Ergo est
et subiectũ et Predicatũ et medium seu causa conclusionis debent ee entia
realia Rõ é qꝫ per scientiã Sanctæ dictã ostenditur ꝓpositionẽ
de subiecto reali ꝑ causam realem Ergo &c.
Dico 3. Obiectũ scientiæ actualis tam complexũ q̃ incomplexũ obtinet
existit in intellectu scientis, non tamen obiectũ existens obiectiue in
intellectu, nõ est res ipsa, quæ cognoscitur per scientiam, sed est
ipsa cognitio terminata ad obiectum. Rationis est quia scientia
est cognitio, seu actualis expressio et imago obiecti, vel rei
cognitæ; et hæc imago nomine ipsius obiecti appellatur: sicut
imago regis, nomine regis: sicut tamen imago regis nõ est
rex absolute, ita imago obiecti in capite nostro existens nõ
est ipsum obiectum absolute, sed obiectum cognitum.
Dico 4. Scientia propria et proprie quid est solum
de universalibus primarijs et per se, non autem de singu-
laribus ita Aristoteles 1mo Posteriorum capite 22. et nõ eo
dem Philosophi. Rationis est, quia scientia de subie-
cto format propositiones immutabiles, et æternæ veritatis.
&c. hoc ó est, sed de singularibus talis propositiones nõ pos-
sunt fieri semper, sic &c. hæc propositio vera potuerat forma-
ri de singulari S. Petro. Sanctus Petrus est homo. quia
hæc propositio viuente Sancto Petro vera fuit, modo
eadem propositio de Sancto Petro formari non potest.
Rationis quia falsa est, cũ enim Sanctus Petrus non sit, co

seq.

consequtis nec hoc est. Ergo etc.

Dico 5. Scientia secundaria et secundas p̄t habari de singularibus vtialb.
Ra est. quia singularia accidentalia cadunt in vniversalibus. Ergo de habet scientia
de vniversalibus, primaris, habet ea saltem secundaria de singularibus existentis
in vniversalibus

Dico 6. de aliquibus singularibus p̄t dari scientia propria, quia obiectum. Ra est.
quia talia singularia sunt immutabilia, incorruptibilia, consequenter possunt
illis inesse proprietates necessario immutabiliter Ergo etc.

QVAESTIO IV. An scientia sit de necessarijs?

Dico pon. 1. Scientia propria stricte complexa debet ee semper necessaria seu
conclusio scientifica sta vera esse debet ut natus non possit ee falsa. Ra est.
qr praedicatum talis conclusionis non p̄t non convenire suo subiecto et existente
subiecto necesse est saltem ex nata rei loqueando inexistere illi tale praedicatum
Dico 2do subiectum incomplexum de quo est scientia d̄ esse necessarium non
quo ad esse actuale sed quo ad esse potentiale. Ra est qr. si subiectum sui
entia deberet esse eius actuale de solo tanto esset scientia daret solum ēn
tantum quod necessario existit. Ex dictis

Colligi primo Obiecta scientiarum generabilia et corruptibilia quo ad existentiam
esse aeterna et incorruptibilia quo ad essentiam seu praedicata scientiae qua
eodem modo semper et necessario conveniunt rebus. Non quod essentia talis
rerum non corrumpat cum existentia earundem sed quod essentia rei
cum existit vel concipit non possit nisi cum talibus praedicatis essentialibus sta-
libus proprietatibus existere vel concipi.

Colligi 2. De subiecto contingente quatenus necessarium est seu quatenus con-
sideratur secundum scientiam et proprietates suas, quae illi necessario competunt
posse esse scientiam qr contingens et quidem subiecto contingens, subi-
men est necessarium, seu necessario habet essentiam et proprietates, rei con-
tingentis. Vg. hominem currere est contingens hominis Hoc tamen verum
gehli esse contingens est necessarium.

Coll. 3. De agibilibus factibilibus, entibus per accidens, seu compositis ex
substantia et proprietate posse dari scientiam ut de Obiecto complexo Vel

incomplexo, Domo, Vg. exercita, qr etiam talem entia habeat quam entia necessaria seu quam necessario exigunt, sic domus talem vel talem figuram ad arcendos incursus Phi dofam.
Phl. 4. Cui per accid. quādo dari non posse prius, intelligit cui Casuale, ut est Vg. inventio Bezaudi ab edificatore.

QVAESTIO. V. an Scientia debeat esse certa nec et evidens.

Sup ista Scientiam actualem formalr esse actum iudicativum seu iudicativum Operationis per quod iudicamy extrema conclusionis connexa seu idem qd sint connexa necessario cum medio termino in premissis.
Sup 2. Rōm dari certitudinem duplicem ex Obiecti seu certitudo intrinseca 2da Cognitionis 3. Cognoscentis. Ambæ has certitudines dicunt extrinsecæ. Certitudo Obiecti est immutabilitas rei seu res ipsa quæ aliter esse non pt. quam cognoscat; Vt Deum esse bonum pulchrum meritorium Certi: Cognitionis est infallibilitas ipsius eiusdem Cognis, seu est ipsa Cognitio ut falsitas hui esse non pt. Et hæc Certitudo resultat ex intellectu ex infallibilitate medy per quod res cognr. Vnde si medium hoc sit evidentia ipsius rei vel causa rei propria et adæquata, vel auctoritas revelantis Dei erit cognitio certa, si vero medium hoc sit auctoritas hominis q falli pt. erit cognitio incerta. Denig Certitudo cognoscentis est firma adhæsio intellectus ad unam alteram partem contradictionis, et hæc pt esse etiam de falso obiecto ut est de facto in Sectariis et Schismaticis in quibus hæc firma adhæsio solet oriri ex sola dispone intellectus assentientis alicui Veritati vel ex imperio Voluntatis, vel ex pia affectione erga docentem, vel quod renatus ab initio alicui doctrinæ adhæserint.
Sup. 3. Evidentiam esse claritatem et perspicuitatem cognitionis propter quam ita intellectus convincit, ut aliter non possit sentire.
Sup 4to. Evidentiam aliam esse extrinsecam aliam intrinsecam. Intrinsecam esse tunc quāo connexio prædicati et subiecti cognr in se vel per penetrationem ipsorum met terminorum vel per ipsam propriā rei quidditatem et speciem cognitam, vel p aliquod medium necessario connexum in extremis.

Cui:

Evidentia extrinseca est tunc cū intellg̃ concurrat de se rem scire ob aliquod medium extrinsecum clarè et perspicue cognitū, Vt cum Vg. ex testimonio Veritatis infallibilis clare cognito vel ex recordatione scientifice cognitorū non potest intellectus dubitare a Sententia Cg. hac quib̃ ita ratiocinat. Dubitest id quod ipsemet se dicit esse, Deus dicit se esse trinū et Vnum Ergo est trinus et Vnus ergo clare attenta premissa cuius syllogismi cognovit. Jr conclusioni illi Ergo Deus est trinus et unus evidenter assentiet. Sed evidentia extrinseca quae etiam in fide alijs obscura repeniri potest similiter Mathematicus si recordetur se olim scivisse demonstrationem et scientiam proponis alicui illam tamen non possit in memoriā revocare sicut per propositum illam esse veram non tamen habebit evidentiam intrinsecam sed extrinsecam.

Supp. 5. Evidentiam etiam esse consequtiā etiam consequentiæ. Evidentia consequentiæ est tunc cum clare cognoscit tale consequi seu ex tali antecedente vel ob ipsos terminos clarè penetratos vel ob regulas, ob bonitatem consequentiæ præcipue illas, Dici de omni et dici de nullo degby in Dialect. Evid. Consequtio est tam clare cognoscit consequtio esse inter se connexos.

Ad Supp. Dico. imo scientia de esse certa tripliciter ille distinctione. Est Objecti, cognitionis, et cognitis certitudine. Ratio est qa de obtam scientia debet esse immutabile et scienti pro scientiam debet certo imputabilis ut dicit Philos. 1. post. t. 5. Ergo Eg. Dico 2. Scientia Media de esse evidens intrinseca evidentia consequtiæ Ratio est qa talis certitudo et evidentia distinguit scientiā ab opinione Theologia fide. Ista in Catholy non habent evidentiam veltiv. Ratio 2. qa nang assentimur hinc formidine alicui proponi nisi aliq Veritatem et authoritatem cui credimus velim cognoscamus Ergo Eg.

2 Quæstio VI. An scientia possit esse simul cum errore in eodem intellectu de eodem obiecto complexo? Dico imo Circa idem Obiectum complexum seu circa eandem Conclusionem et simul esse in eodem intellectu judicium erroneum et scientificum patuerunt media ita ut unum judicium sit affirmativum Vel negativum Vg. De intellg̃ judicare scientifice Sortem esse animalem qz Vel utrumq̃ judicium sit affirmativum Vel negativum Vg. De intellg̃ judicare scientifice Sortem esse animalem qz est rationalis et simul judicare erronee de Sorte risibilem qz est immortalis. Vel non esse animalem qz est rationalis et simul judicare erronee de Sorte risibilem qz est immortalis. autqz est angelq erronee. Ratio est qa talia judicia non sunt in compossibilia in eodem sed ratione cum ibi non opponant contradictionē. Dico 2. eidem simul non potest intellectus assentiri scientifice et erronee dissentire etiam ob diversa media. Ratio est qa per scientiam scientificam judicamq̃ obiectū aliter se non posse habere Ergo non possumq̃ judicare ullo modo rem illam seu obiectū

posse aliter se habere nel esse possibile et impossibile ob dubietatem etiam medii.
Dico 3. Habitus scientiæ pt simul esse cum habitu errons opposito saltem in gradu remisso. Ratio est quia experimur eam quasi but habitum errons non statim illam amittere — — — postq acquisivit habitu scientiæ sed adhuc aliquam faciltatem ad errandi retinere. Ergo etc
Dico 4. Habitus scientiæ pt simul esse cum actu errons opposito qz actus per se loquendo non est incompossibilis cum opposito habitu. Ergo etc
Dico 5to quando intellectus in prompta habet demonstrationis aut scientiæ non pt simul circa eandem conclusionem elicere oppositu actum errons Ratio est qz talis recordatio scientiæ non permittit intellectu iudicare conclusionem esse falsam quam aliquando meminit se agnouisse veram.
Dico 6to Habitus errons cum actu scientiæ pt ei simul in eodem intellectu Ratio est qz sunt duo nullam secum habent repugnantiam. Ergo etc.

QUÆSTIO VII an scientia in eodem intellectu esse possit simul de eodem obiecto.

Sup. 1. Sunt actus ita et habitus in eodem intellectu plures ejusdem ej Si omnes obiecti habitq sunt euidentes seu obscuri. Euidentes et clari sunt scientia, prudentia, intellectus sapientia, Inuidentes et Obscuri sunt Opinio, fides suidem tentamina, suspicio deqbus supra.
Sup. 2. Opinionem vel assensum intellectus in euidentem et quem vel aliter esse assensum intellectus ob mediam probile cum formidine oppositi
Sup. 3. Per suspicionem in hac definitione nel actualem nel habitualem formidinem. Actualis est actus quo ita iudicamus rem aliquam vel modo se habere ut simul etiam suspicemur rem illam aliter se posse habere atq iudicamus: seu aliter formido adhuc est suspicio qua res aliter se habeat quam suspicetur a nobis. Habitualis est causa sufficiens parendi actualem formidinem ut est media probile obiecto contingens, nel tam medio quam obiecto necessario non tamen cognita bene et penetrata ut sunt requisita

quâ omnia parerent formidinem actualem in intellu nostro nisi
dem intellg habituet & corroboraret a Scientia simul existente cũ
opinione sunt bacillus pennis ad efficiendam titubationem in linguente
manibus libr. est sufficiens et potest efficere nisi eidem linguenti vel mor-
dendo innitatur alicui basi rectã columnã firmissimã.

Sep 4. Opinionem non posse esse nisi nel cum Virtuali nel cũ actuali
formidine coniunctam, & q̃ Eadã scientiã distinguitur a Scientia quã
omni formidine caret.

Sep 5to Fundm̃ est sentum quæstionis tituli, primo an Habitus Sci-
entiæ, cum Habitu opinionis, 2 an actu cum Habitu opinionis
est é conuerso an Habitus opinionis cum Habitu Scientiæ Rio an actu
scientiã cum actu opinionis simul esse possint in eodem intellu deiod
obiecto. Ista Supponitur

Diligimo 1 Habitu Scientiæ et Hab. opinionis de eadem re existentes si-
mul possunt reale in eodem intellu saltem eo modo quo existere possunt
qualitates libi contrariæ si in gradu remisso. Ratio est q̃ experimur
frequenter in eodem homine simul ẽ aliquam inclinationem facultatis
ten sen Habitus ad temperantiam, et simul inclinationem ad intempe-
rantiam, similiter idem posse ee calidum aliquomodo frigidum alio
modo quamuis non in primo utrumq; Ergo Habitus Scientiæ et Habi-
tus opinionis possunt esse duo Habitus non opponentes libi contrariæ totam
quam imperfecte perfecto.

Dico 2do Habitus Scientiæ cum actu opinionis de é conuerso possunt
simul ee in eodem intellu de eodem obiecto realiter. Ratio est q̃ expe-
rimur eundem intemperatum continere in eo qui Habitu temperantiæ
carent, et é conuerso actum Virtutis alicuius in subiecto Habitu Vitij
oppositi, alias non posset ulli esse bonus quia ab hominibus Habituatis
in malo quod tamen dicere non est stultum in doctrina Catholica
Ergo et actus opinionis posset esse in eodem Scientiæ Habitum et
é conuerso. Ratio 2da est Habitus utrum in voluntate Ergo aliqs
habens Habitu Scientiæ et Habitu opinionis si operaretur secun-
dum probabile eligeret actu opinionis et é conuerso Ergo 2da.

Dico 3. form. actualis non est ee cum Habitu scientifico.

Rão é qd scientia rationis scientifice facit tollit dem formalem
simul cum actus opinativi.

Dico 4. etiam de absolu: Ille potentia non qt ee sicut; absolute compre-
hendo actuali intuitive formidinem actualem qz alias sequeret posse
eidem rei assentiri et dissentiri esse ob directa media contrarie posse
eidem rei credere et dissredere, habere fidem et exercere de eodem actu sicut
vg. Sta Trinitatis professionis et ulterius simul salvari et condemnari
habere gloriam celestem per fidem et debere privari illa per exercitium
qua ois sunt impossibilia. Rão 2 qp talis actus opinabilis et cet
id é est inhabilis Quia qp formidare et opinari p oes extractus Vitalis
nó éé Vitalis qz non reciperet in subiecto connati seu quodnatis
regnit nempe in subiecto non occupato a scientia.

Dico 5. Actualis opi: seu assensus p medium probabile includens
formidinem tantum Virtualem qt simul éé in eodem intellu de eodem
re connaturali scientia seu assensu p medium scientificum superato
prout intellu possit duos actus simul elicere. Rão est. qz ita se habet
intellu informatus actu opinionis et scientia sicut idem subiectum altitudine
qualitatis simul informatum et sicut tale subiectum p albedinem est albus
et dulcedine non est albus ita intellu p actu scientia est certus quod ita
se habet habendo p actu opinionis non est certus. Ergo ut dictum
Coll. Scientia cum judicat rem aliter se habere non propterea suis
eam formidinem excludere de apposito non tamen excludit opinionem
seu assensum per medium probabile qz sensus praecise tantum dicunt
luminosa conclusionis et connexio non nó judicat aliter posse se habere
et solum de se judicium scientificum.

QVAESTIO VIII. An idem actus possit esse scientia et opinio?

Resp. cum sensum fiendi sunt qde Audivo habitus scientia
et opinionis nec duo media Necessarium et probabile in eodem
intellu possunt producere actum ut simul sit opinio et scientia
seu qui sit mixtus et scientia et opinione.

Sup 2do. Tuplr posse dici eundem actu scientiã & opinionem, imo
formaliter seu ita ut idem actus contineat utramq formã actus & scientiæ &
opinionis. 2do. eminenter seu ita ut idem actus sit specie distinctus a
scientia & opinione vtrq tamen virtute æqualiat. 3tio Modaliter, seu
ita ut actus scientifice modificet per opinionem seu contineat modũ
opinionis seu scientiæ. Hos supp.

Dico imo Non pt idem actus formaliter esse scientia & formaliter opinio,
Rão e quia eadem qualitas non pt ee formaliter calor & formaliter
frigus. Ergo nec duo actus formaliter scientiã & formaliter opinio.
Dico 2. Nec eminenter idem actus potest esse simul scientia
et opinio. Rão. qa causa talis actus seu media deberent pro-
duere illam per virtutem continentem illi sed nullam talem vir-
tutem habent continentem illi nam medium scientiã est evidens
medium opinionis incertæ. Ergo 2a.

Dico 3tio Actum scientiæ non posse mutificari per media pro-
babile. Rão qr nihil potest produci a medio probabili in actu
scientifico non ote aliquis certe qa sic a solo medio scientifico
produci pt. Non certitudo et scientia actus scientifici qa est ita
Ergo supra vires medij probabilis. 2a dicti.

Obijcies j. Duo media inadequata non posse producere unũ actum
posse tamen duo media inadequata sicut etiam duas premissas quæ
separatim sumptæ sunt adequata causa conclusionis pximitte-
ren simil simul simul producere eandem conclusionem.

Obj. 2. Certum deducitur ex una re dubia & alia. Ergo &
dubium item certum probabiliter ex probabili premissa una &
altera necessaria deducitur ee probabilem non scientificã qz conclu-
sio sequit debiliorem partem.

QUÆSTIO II. De Scientia Habituali.

Scientia habitualis supponit cognitionem habitq
tanquam genericum sui, ideo sit

ARTICULO Primo. Quid est Habitus?

Sup. imo Habitq duo ee intellectq, duo Voluntatis, Voluntas

tis habitq sunt q iuuant voluntatem ad operandum vel bene vel male.
Qui iuuant voluntatem ad opandum bene et honeste vocant virtutes mo-
rales. Qui vò disponunt voluntatem ad male operandu appellant vitia.
Habitq intellectq sunt q iuuant intellum ad operandu facile vel bene et tales ha-
bitq dicunt virtutes intellectuales, vel ad opandum male et tales habi-
tq intellectq vocant errores. Supponit 2. Quilibet habitq dat condi-
tionē habet p. debet est qualitas habuens potentia facilitatem ad opandu
2. est qualitas permanens q2 experimur Eam facilitatem in
nobis remanere transactis ipsis actibus q non permanent sed tran-
eunt.. 3io est qualitas difficile mobilis a subiecto et q vo-
dissert a dispositione qua facillime mutatur aer constanter
durat ut est Vg. pallor, corporis ex timore, rubor ex verecundia.
4. Habitq aliquando ex uno actu intensiuo uno aliquando
ex plurib⁹ et per eos differt ab inditis habitibus qui
ex sola liberalitate et gratia dei infunduntur nobis aut
fidei spei Caritas. 5. Inclinat ad similes actq
producendos et est quasi semen reliquum ab actibus
in potentia et inuadens eandem potentiam ad repetendos
actq genere et specie inter se similes. His suppositis

Dico Primo. Nomine habitus in-
telligo eo loco primam speciem qualitatis seu id per
quod dicitur aliquid bene vel male se habere ad ope-
rationes dicendas. Seu aliter cum Aristotele 5.
Methaphysices texto 20, habitus est dispositio, se-
cundum quem bene vel male disponit dispositū aut
secundum se, aut ad aliud, hoc est aliud ad
suum esse, aut ad operationem suam, vel aliter.
Habitus est facultas operandi.

Dico 2.

Dico 2do ~~ab~~ Dari talem habitum, patet ad sensum qz experimur
in frequentatione actuum quod ab initio non fuit magna difficultate exer-
cebamur regrue non facultatem quandam in nobis actibus exercendi
Dico 3. tales habitus sunt formae quaedam de novo acquisitae in potentijs
Ratio est qz tales formae faciunt potentias faciles et expeditas operandi
quae ante difficulter aptabantur ea se et sine tali forma. Cyrill.
Dico 4. Habitus sunt causa efficiens actuum ita S. Thomas 1ma 2dae q. 55 art. 2.
in corpore. Ratio est qz potentia cum habitu facilius agit. Nam p habitus
augent vires potentiae seu habitus diminuunt potentiae limal ideo efficit
duplex genus instrumentum illi Cyrillo.
Dico 5to ~~ab~~ habitus producit ipsam substantiam actuum non vo modo
mutationis facilitatis sunt aliquid simile. Ratio est qz habitus id producit
quod ipsa potentia corrobora ab habitu unito sibi. Sed potentia ipsam
substantiam actus producit. Cyrillo. Et dictus
Colligo illis patentijs non sufficit habitum qua sunt determinata
ad unum modum operandi ut est equus amat, et omnes brutales ex-
terni similiter potentiae naturales aliae ut nutritiva augmentativa,
vegetativa etc. Contra intellectus et Voluntas qz est indifferens
et indeterminata ad varios modos operandi bene vel male indeter-
get habitu per quem determinet ad operandum certo modo.
Dico 6. non datur mutua productio inter species diversas Specierum
Habitus datas sunt diversa Specie Ergo inter illa non datur mutua
productio, consequenter cum actus producant habitus, non habitus pro-
sunt producere actus. Resp Negando Ant. Cuius falsitatem multis
ostendo instantijs. Nam vg. Calor generat ignem et congressus ignis
producit calorem: Semen producit plantam et semen plantae producit
semen ambulatio producit sanitatem et item sanitas ambulationem
qz nisi sanus esset homo non ambularet. Sanitas generat calorem et
calor sanitatem quae tamen sua diversa sunt species. Ergo etc.

QUAESTIO II. Quid est habitus scientiae?

Dico imo ~~Habitus scientiae non facultas~~
Prop. imo Dari in intellectu nostro qualitates quadam determinantes
intellectum ad hoc ut possit intelligere hoc vel illud obiectum

et tales qualitates sunt veluti quedam imagines sensibilium
objectorum. Vnientes intelligibiliter obiecta ptentia. Vocant ea qualita-
tes species intelligibiles permanentes in intellectu nostro etiam posse per-
actum intellectionis.

Sup. 2d. Per eas species non pt quicquid intellus intelligere nisi ea
imagines operet et excitet intellectu ad sua operatione. Et Ideo ymagi-
natio seu fantasia determinat ad imaginandum a suis speciebus
intentionalibus seu fantasmatibus. Que fantasmata cum non operat
fantasia conservantur in memoria sensitiva.

Sup. 3. Sicut ipse res cum quodam ordine percipiunt ita etiam species
earum in memoria cum quodam ordine reponuntur et cum eodem ordine
ex ea deponuntur ad vsum fantasie. Et sic videmus eos qui memo-
riter aliquam orationem vel poëma recitant ex eo pro recordatione
in memoriam primum versum statim recordari secundi et post secundi etc
et sic alium. Et si obliviscantur versus intermedii difficile transeunt
ad alium pro speciem rerum perceptarum que sunt reposite in memoria
ita ordinate et connexe sunt ut una trahat etiam sicut uno annulo
catenam tracto sequitur secundus et sic consequenter alii.

Sup. 4. Quale fantasma ergitur fantasia tales etiam species
intelligibiles obviat intellectui. Et sicut ordinantur fantasmata, ita
et species intelligibiles.

Sup. vltimo. Video a quibusdam eam coordinationem specierum et habitu
quo per eos (inquit) agunt facultas quia antea non fuit ad exercen-
dos aliquos actus quod antea species essent dispersa et dissoluta,
consequenter cum labore ordinabantur. Ordinate vero facultati occurrunt
venti. His suppositis

Dico imo. Habitus scientie seu facultas ad concludendum
eliciendum non est tota remotio impedimenti aliarum sed est negatio
nis aliquid positivum relictum ab actibus frequentatis. Ratio est. qa
facultas hec est virtus, vis et aptitudo quedam ad faciliter operandum
scientifice. Ergo est qd positivum sicut et potentia ad simpliciter operandum
est quid positivum.

Dico 2. Scientie habitualis non ordinat formaliter in coordinatione
specierum intelligibilium. Ratio est qa tales species eodem modo co-

ord

ordinate in Vno faciant actum scientifico nempe qz cognoscit eundem connexionem terminorum in altero q eandem connexionem non cognoscit actum opinionis Cap habiti scientie non est coordinato speciei cum habiti scientie non pt elicere actum opinionis. Ratio 2da pz patet. Q.g. eandem coordinationem specierum habent et circa eadem obiecta sunt et homines matutini nec tamen illi habent scientiam quam homines docti cum eodem specierum eodem modo coordinatarum. Ex ch.

Ex dictis. Collige 1. Ad motus artificiose faciendos et cum facilitate ac promptitudine ut in Cytharedo, saltatoribus rei. sufficere habitus in potentijs anime imperantibus potentijs exterioribus, et talem motum artificiosum ei subiectis. In rebus vero potentijs externis seu in organis corporis, sufficere materiam aliquam dispositionem qua redduntur aptae ad tales motus recipiendos quae dispositio fit vel per remotionem vel per attenuationem humorum impedientium talis motus vel per agilitatem nervorum ligatae, lenitatis mollitiei aptionis ad motus efficiendum.

Coll. 2. Tales dispositiones in organis corporis non posse dici habitus qz nec quicq agunt sunt habitus, nec sunt a potentia movente sed

Collige 3io Habitum omnem praesupponere necessario speciei obiectorum et illis percipientibus pervenire non formaliter sed consequenter, hoc est destructis rem speciei consegt necessario destructo habitu Non tamen destructio speciei est formaliter idem cum destructione habitus

Coll. 4to Potest in intellectu speciebus obiectorum hic habitus pt intellectus elicere actus scientificos sed difficilius quam postea cum habitu facile elicit.

Collige 5to Angelos et animas separatas non indigere habitibus qz potentiis speciebus in suo intellectu non possunt bene aut male, aut difficilius operari.

Collige 6to Habitus non esse modos seu dispositiones corporis et complexionis nec meliores qz etiam priores dispositionis, faciliq actus scientificos eliciant et citius proficiant in scientijs ac exercitationem habeant, quam illi qui sunt complexionis melioris ac lenitatis et pertinentiae operandi scientijs. Collige 7. Habitus scientiae non esse relationes praedicamentales

non é obiecta scientifica imo dico qz relatio non est effectiua ad
tamen habitq efficiant actq. 2do dico qz non totum esse habitus est
ad aliud se habere sed etiam determinare facilitare, & promptabordere
potentias ad agendum.
Collige duo habitus scientiæ sunt quedam qualitates ex actibus scien-
tiæ relicta disponentes intellectum ad facilius alios actq prompte et
facile eliciendos, primo dico qz est facultas manet etiam post actus
ut experientia constat. Ergo est qd pontinum, 2da dico qz habitus
sunt qualitates seu Virtutes morales sunt pontine qualitates. Ergo etiam
et habitq intellectus erunt qualitates pontine cum non sit maior ratio
unius quam alterius.
Coll. 3. Scientiæ habituales possunt simultudines, species, Vir-
tutes seu habituales obiectorum scientificorum vel saltem actuum qz
omnis causa talis est virtute qualis est eius effectq actus. Sed habi-
tuum effectus siue actus sunt obiectorum similitudines actus. Ergo et ha-
bitq qui sunt causa actuum sunt similitudines obiectorum virtute seu
virtualis et habituales.

2 QUESTIO III. Quid est habitus principiorum?

Dico 1. Duo. habitq principiorum ab intellectu distinctus realiter et aqs
tos paulatim & frequentatos actus principiorum. Ratio est qz experi-
entia constat, sinebq nouis assentiri principijs potest de facto ex
parvulis q antea
Duo dico 2do Quod principiorum est distinctq realiter ab habitu
scientiæ seu conclusionum demonstr ex principijs. Ratio qz
ut haberi principiorum habitq seu habitus conclusionis ut habet,
ni illis qui principia communia tenent sed conclusiones ipsas
quas potest ex illis deduci nescunt. Ergo etc
Dico 3. Non apparet distinctio inter hos duos habitq. Ergo non
sunt distincti realiter. Sed Quod imo Patet a pari
principiorum necessario intellectq assentitq conclusioni sunt pontia pos-
sibili in cuius necessario videt oculq. Ergo patet a pari

assensus seu principiorum non indiget intellectu habitu scientiae ad assentiendum conclusioni sicut non indiget oculus habitu alterius potentiae ad videndum propria obiecta in ipso.

Quia ergo ponitur a concedens praemissis nulla apparet ratio falsitatis in conclusione. Nam deberet apparere ut praemissa ex quibus.

Dubitat Rio Habitus scientiae non potest esse suae habitus principiorum ergo non sunt distincti.

Dob. 1. Assensus conclusionis et assensus principiorum idem actus est realiter ergo et idem habitus realiter

Dob. 2. Artes liberales vocant habitum principiorum, sed theologia practica est habitus scientiae. Ergo habitus scientiae principiorum secundum illas sunt idem realiter.

Ad oppos. Ant. / Dob. 1ma Negat Ant. Nam actus ponitur principiis et assensus illarum non potest intelligi conclusionem nisi mediante primo medio idem in virtute praemissae ponitur. Ita eadem externa conclusionis connectio secundum quam simul connexa ad medium in praemissis et ad eos facile adinvicem intendunt necessario et habitus scientiae distinctus ab habitu principiorum a tantum videtur ad eosdem terminos principiorum per connectionem illorum.

Dob. 2da Trah. Ant. N. Consequentia Nam ad eos ut intelligat assentiat conclusioni non tantum non debet ipsi apparere falsa sed etiam de apparere vera. Verum autem apparet tunc cum idem medium idem et eadem externa conclusionis quae fuerunt in praemissis adiuvat.

Ad 3tia N. Cons. Quia licet habitus scientiae suae habitus principiorum sit non possit, habitus tamen principiorum suae habitus scientiae sit potest et eos sufficit ad distinctionem realem.

Dob. 4ta Nego Antecd. Nam assensus scientiae est actus ultimus et respicit veritatem notam per praemissas assensus principiorum non est actus ultimus et respicit veritatem per se notam.

Dob 5ta Exclo Artem. Dicat Philosophus sub nomine habitus principiorum primo idem ipse Metaphysica intendit habitus etiam

principiorum non tamen est realiter idem cum illo, Dico ideo
16 qz Metaphra probat principia omnium scientiarum particularia
per principia Universalissima. Vel per reductionem ad impossibile
Dio ideo qz etiam prima principia sunt Deum et alia continent
sub ratione Universalissima entis

DISPVTATIO V.

De Scientia Speculativa et Practica.

Scientia speculativa et practica per sua Obiecta cognosci debent, a quibus essentiam et Speciem sumunt.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid est Praxis

Dico Primo. Praxis est actio naturæ intellectuæ mediante natura contingente et recta ratione regulabilis. Patebit ex infra dicendis.

Dico 2do Praxis non est sola operatio exterior et transiens sed etiam interior et immanens, ut sunt ões intellectiones Voluntatis nec humanæ. Ratio est qz Praxis é ois opatio dirigibilis per intellectum, seu omnis operatio quæ nascitur ex Consultatione seu omnis operatio bene vel male fieri pót. Sed intellectiones et Voluntates sunt etiam per intellectum dirigibiles ut bene et male fieri possint. Ergo &c.

Patet 2da. Quia Aristoteles loco Actus Praxim vocat ut actionem seu operationem interiorem et in factionem seu operationem exteriorem.

Dico Tertio Praxis non est sola operatio dirigibilis moraliter, seu non omnis operatio illa quæ dirigitur per regulas bonitatis morales, seu quæ fit ut debitum circumstantijs

Et con

& conditionibus moralibus, hoc est ad moves pertinentibus ut est Vg. loquitio, suo tempore. Sed etiam omnis operatio dirigibilis artificiose seu quae dirigit per regulas artis, seu quae perfecte fit in esse reali seu in esse entis non in esse motivo seu in ordine ad movere, ut Vg. Domus ex tali vel tali materia, tali vel tali opere. Ex dictis.

Colligi jmo Ad hoc ut operatio aliqua dicatur praxis, duo requiri. Primo ut sit actio naturae intellectivae & per hoc excludantur actiones brutorum, Secundo suapte natura contingens qualis non est actio causae determinatae ad agendum, seu causae non liberae, talis enim actio non potest fieri, nisi uno modo, nec cadit sub consultationem. Tertio debet esse actio recta ratione regulabilis, seu debet fieri ex consultatione ac directione rationis, & tales sunt omnes actiones humanae quae bene & male, bene & melius fieri possunt.

Dices 1mo Operatio intellectus est speculativa. Sed speculativa non est practica ergo & operatio intellectus est praxis.

R. N. Min: speculativa ea pt esse praxis qa pt dirigi per rationem practicam seu consultationem, eam speculativa dum sit objectum scientiae practicae dicat praxis est, objectum scientiae practicae. Sed speculativa nihil est eius ut formale, quam ratio scientiae speculativae.

Dices 2do Intellectus juxta communem sensum Peripateticorum Externorum sit practicus. Ergo operationes illius non sunt praxis.

R. Explicando Assumptum Antecedentis. Intellectus externorum sit practicus hoc est intelligendo extendit se ultra suos fines (qui sunt fruitionem tantum) ad opus dirigendum quod est extra finis intellectus opus en dirigendum non est Veritas. Sic explicato Antecedente R. ego.

Duces 3tio S. Thomas 1ma 2dae. Q. 3 Art 5. ad 2dum docet intellectum

habere bonu extra se ipsum. Speculativu vero in se ipso. Respon.
Resp. Respondo S. Thomam Recte ch illi sensus est. Intellectus practicus
seu habens scientiam practicam habet bonu extra se ipsum, hoc est
extra suam ipsam scientiam practicam qz finis talis scientie et
operationis practice est alia operatio vel intellectus, vel voluntatis, vel
alterius alterius potentiæ Vg. bonum intellectus Logici, practici, non sunt
ipsa precepta Logica Sed illæ aliæ operationes quæ per precepta
huiusmodi. Speculativi Ró intellectus finis est ipsa cognitio veritatis
Dices 4to. Praxis est id quod subest electioni voluntatis, Sed Illum
illud subest electioni Voluntatis quod est moraliter disputabile, Ergo illud
moraliter disputabile est praxis.
Rr transeat Maior. Dist. Mino: Quod est moraliter disputabile hoc est libere,
non coacte, illud solum subest electioni voluntatis, Concedo Mino:
quod est moraliter disputabile hoc est prudenter, seu rectitudine pertinente ad moralia illud solum subest electioni voluntatis N. Mino:
Dices 5to Quilibet speculativa cognitio dictat seu indicat conclusio-
nem veritatis inferri debere ex premissis. Ergo qualibet speculativa scien-
tia est practica. Resp. Distinguo. Ant. Quilibet speculativa
dictat vel. expresse et in actu signato N. Ant. Implicite seu in actu
exercito Conc. Ant. et N. Conseq.

QUÆSTIO II. Quid est Scientia practica?

Quæstio procedit tam de scientia habituali, seu habita scientia
practica quam de actuali seu de actu et iudicio practico.
Dico primo. Scientia actualis practica, seu iudicium et dictamen practi-
cum est illud quod pro obiecto habet præxim seu quod est praxis
directum seu ut Aristo. Eth. cuius finis est opus seu praxis seu
actio quæ dictat aliquid et quomodo agendum. Patet per se.
Dico 2do Habitus practicus scientiæ est qualitas permanens in intellectu
et hanc facilitatem intellectui ad operationes seu iudicia practica elicien-
dum. Est omnium.

Dico 8. Non sib Cognio quâ est causa praxis alicuius est Cognio practica, sio Vg. Cum quis Considerans bonitatem Dei moveat ad amorem eiusdem Considerâ illa bonitatis Diuinæ ô est practica seu speculativa Esto sit causa praxis seu amoris. Ratio est qz Ear ratione sib speculativa Scientia practica est. Nulla en Scientia tam speculativa est ad quam non sit aptus seq aliqis effectus Vr, Verbi gratia, vel prosecutionis seu amoris. Vel fugæ seu odij. quia; tamen actus praxis sunt circa possibile bene vel male fieri.

Dico qto sit Vor ut aliqua Scientia sit practica Vtrè. Ear Conditiones regni. 1mo ut Obiectum illius sit praxis. Ad Obiectum en dezunt duas species et appellationem Scientiæ. 2do. Ut Versari circa praxim modo non speculativo Vor qz non tantum considerando naam causas proprietates effectus praxis Vg de Versari modo practico Vor est tradendo regulas præcepta Vel modum operandi Vg. in tali Circumstantia ita agendum est. qz pt esse Contemplativa circa praxim Vg. Circa Dominium faciendo Vel faciendum quod sit apta ad habitando actus vel potentias. Non tamen Vor Logicæ erit practica qz non docebit nec imperabit quicqm. 3tio. Ut talis Cognio sit ordinata ex nâ sua ad opus, licet a Cognoscente non ordinetur actus ad opandu. qz Scientia practica est non quæ actu hic; qd ê regulat apta Sed quæ est directiua et regulativa ex nâ sua, respectu alicuius, sic Vg. Scientia militaris, practica est etiamsi nunq aliqs habens aliquam talem Scientiam unquam aciem instituat, Scientia practica nondum habent, etiamsi nunquam habebunt. Sacramenta ita dicuntur Ratione practica Vtilis effectiua quâ etiamsi a Suscipiente ponente obicem impedientis ne operent in illo gratiam. Ex dictis Collegæ 1mo Patet ex quam cognitionis cuiuslibet practicæ. Omnis ê essentialis seu intrinseca cognitio seu ad quem ex natura sua refertur realis cognitio practica Et sic finis Verbi Scientia seu Obiectum sic; entis iuxta illud Axioma. Idem est principium in speculativis quod finis in practicis, Vor est. sicut principium rationum in scientijs speculativis ex Obiectum Ita in scientijs practicis Obiectum est finis cuiusdam operis

Secundab finis est accidentalis seu extrinsecus ad quem ex alterius libero arbitrio refert scientia practica et ad quem pt non referri, et sic finis dicit scientiã.

Colligit 2do. Duplex quoq; dari scientiam practicam. Prima est que est practica ex obiecto intrinseco et modo in illud tendendi practico; seu aliter que et pro obiecto suo habet praxim et circa illam praxin dicitur habitus agendum et quomodo et eius scientia practica dicit perfecta intrinsece. 2da est que et ex natura sua ordinata est ad praxim dirigendam et in fine a scientie ordinate ad opus et eius scientia practica dicit perfecta. Omni perfectione scientia practica seu perfecta respectiue et accidentaliter finis.

Coll. 3io. Scientiam practicã quã actu non ordinat ad opus ab aliquo sciente illam, posse fieri speculativam secundum quid et per accidens, qa finis talis scientiã finis ex intentione scientis seu per accidens non est opus sed ipsa cognitio veritatis. Per se tamen et simpliciter talis scientia est practica. Sicut si quis speculativa scientia vtat ad opus vg. cognitionem speculativa immortalitatis animæ ad emendationem vitæ illa scientia per se est speculativa per accidens practica, similiter plane si quis vellet furari propter homicidium talis actus esset et furtum ex obiecto sibi accidentali, scil. est ex ablatione rei aliene, et homicidij diligentia furtum ad eadem hominis.

Colligit 4to. Artificiam humanam posse esse in eo qui non est illa vti seu qui non est eius operari quod sit. vg. habens artem fabrilem, si manus amittat non poterit illa arte fabrili uti, non tamen illico ad amputationem manuum perfugit in illo habitu fabrili, ut per se patet.

Colligit 5to. Simplex apprehensio non est esse cognitio practica, qa non est esse dicta mere imperans aliquid faciendum, esse ea propria est indicij.

Coll. 6to. Actiones humanas dicuntur malæ et necessario peccatum participant dicij praxes, quatenus sicut a lumine diuino, quia habemus sic simplices actiones humanas, sunt liberæ non necessariæ.

Coll. 7mo. Dei scientiam simul practicã et speculativam esse, qa non solum cognouit speculando res, sed etiam modum faciendi prouidet.

Coll. 8uo Scientiam de prudentia rebus humanis veritatis, planeq; amoris

pyle

posse, ea practica in nobis licet non haberemus potentiam esse Dei efficiendi
qz sit Deus infundere alicui scientiam per se sed per ea parte sua disponi-
bant talem operationem. Vg. scientiam, qua cognoscit modus producendi plumbum
aurum etc.
Coll. 2. Habitus practicus dividi in discursivos et non discursivos, in acquisitos et infusos. Discursivi sunt qui inclinant intellectum ad bonum
practicum discursivos eliciendo ut est scientia moralis Logica Medicina etc.
Nondiscursivi. seu enunciativi sunt habitus principiorum primorum practicorum
qui Synderesis appellantur, qui inclinant intellectum ad bonum practicum
primum principiorum. Acquisiti sunt qui ex actibus frequentatis ac-
quiruntur. Infusi qui vel supernaturales vel naturales a Deo infundantur nobis

QUAESTIO III. Quid est Scientia Speculativa?

Dico imo Scientia speculativa è quæ non respicit opus ut est operabile
seu quæ non est directiva per se operis, seu quæ non dictat quid aut
quomodo faciendum sit perse, quamvis contingenter et per accidens ordinet
ad praxim aliquam, ut Vg. si quis Physicam audiat propter medicinam
melius addiscendam.
Dico 2do. Scientia speculativa est Ordo pontium et veritatis cognitus
ad obiectum modo speculativo cognibile. Patet est qz practica et specula-
tivam sunt differentiæ constitutivæ scientiarum. Cognete.

QUAESTIO IV. Quomodo differunt Scientia Specu-
lativa et practica?

Sup. imo Omnem scientiam naturalem vel esse practicam vel speculativam
nego probari, quæ neq; sit practica neq; speculativa, qz eius cognitio nostra, vel
est directiva operis et sic est practica, vel non est directiva: sic est specu-
lativa. Medium Verum inter has duas non datur. Cum his contradictione oppo-
nantur ambæ, et medium inter contradictoria nullum detur.
Sup. 2do eundem habitum in eodem tempore seu obiectum cognitum non posse esse practicum
simul et speculativum qz eodem habitu fidei credimus Deum esse amandum
quæ est cognitio practica, et Deum esse trinum et unum quæ est cognitio
speculativa. Cognete etc. Hic supponitur
Dico imo Non omnem scientiam naturalem actualem, speculativam, essentialiter esse di-

distinctam a practica. Ratio est qz per idem medium formale & entia liter potest inferri conclusio speculativa & practica. Vg. Id eo quod ignis est mollificativus metallorum seu aptus ad dissolvendum es infert conclusio speculativa Ergo. Ergo ignis est aptus ad dissolvendum es, et eadem per idem medium a quod ignis est mollificativus seu aptus dissolvendum es infert conclusio practica. Ergo ignis est aptus ad dissolvendo ab artifice ad dissolvendum es. 2nd, conclusio practica. essentialiter est idem cum speculativa prior, et solum conditione differt accidentali a speculativa. i qz in speculativa ponebat ignis aptus ad. in practica, aptus dissolvendus. ad dubitio am est conditio, conditio gnis ignis. Ergo etc

Dico 2. Scientia actualis speculativa, ~~realiter~~ realiter distinguit a practica Ratio est. qz eadem scientia realis non pt ordinari et non ordinari ad opus, sed scientia speculativa non ordinat ad opus, et practica ordinat. Ergo etc.

Dico 3io. Esse practicum & speculativum sunt predicata essentialia scientiarum actualium naturalium. Ratio est: qz scientia actualis dicit practica per relationem ad praxim, et speculativa ad per relationem ad objectum complexum nemo rem ad Conclusum Verum. Sed ea relationes sunt essentiales ultimo scientiae sine quibus nec esse nec concipi possunt. Ergo sunt predicata essentialia illarum

Dico 4to. Habitus scientiae realis Vnus pt ee simul practicus & speculativus. Ratio est. qz pt unus habitus scientiae attingere actus suos sub practicis & speculativis sub ratione communi primario, secundario Vero ut ydem actus sunt speculativi vel practici. Sicut idem habitus fidei Divinae respicit actus suos tam speculativos quam practicos primario ut sunt circa revelata objectum, secundario ut sunt speculativi vel practici

Dico 5to. Habitus scientiarum naturalium speculativi de facto sunt distincti essentialiter Ratio est. qz speculativi habitus & practici de facto actus suos respiciunt primario & per se ut sunt practici & ut sunt speculativi, Vel ut sunt circa objecta speculabilia & operabilia. Quod patet exinde qz si ab actibus metaphysicis Vg. tollatur speculatio seu speculativitas, tollet etiam Metaphysica & si a scientia moralis actibus auferat praxis seu quod sunt practici, tollet scientia moralis Ergo etc.

Dico

* minores.

Dico 6to Defacto ad eundem habitū scientiæ ~~spectat~~ totalis spectant habitq partiales speculativi et practici et ex Utriq constat una scientia totalis. Ratio est, qa experientia constat. in Theologia Logica, scientia morali, Medicina patuit infiri conclusiones speculativas et practicas, sic Logica infert speculative talem esse naturam proprietates passiones mentis humanarum et simil dat præcepta faciendi exacte. Scientia moralis considerat speculative actus Virtutum Vitiorū etc. et simil dat præcepta faciendi, et fugiendi.

DISPV

De Scientia subalternante et subalternata.

Scientia subalternans est a qua altera dependit. Subalternata, est illa qua dependet et quasi est sub altera.

QVAESTIO Prima.

Quid est Scientia subalternata et subalternans?

Sup hinc varie modis Unus scientiam posse dici subalternā. seu subalternatam. et subordinatam alteri. Primo ratione finis quando vt finis finis ad finem; entia ordinat ad finem alterius, sic Vg. finis frenatoris seu frenaria ordinat ad finem Equestrem cui est ad diligendum equum. Secundo modo cognoscitur imperfectius seu quando una imperfecta cognitio dem Objecti altera ut sic una dirigit ad finem quem altera contemplat seu speculative sit, et sic Vg. Philosophia moralis dirigit Cosmeam ad beatitudinem naturalem quam naturalis Philosophia contemplat. Tertio ratione principiorum quando vnius principia demonstrantur in altera ostensive vel per reductionem ad impossibile vel quando imperfecte diuntur in subalternante quam in subalternata, sic Vg. medicina subalternata Physica qua principia medica in Physica demonstrantur similiter Theologia subalternata scientiæ Beatorum qa a beatis intuitive debent sumantur principia Theologica a Theologo vero obscure. 4to ratione subiectorum accidentalis, quando vtq tam subalternans quam subalternata idem subiectum accidentaliter habent Objectum sed subalternata Objectum considerat sub eadem natura conditionibus, seu subalternata Objecto subalternantis superadit conditiones accidentales, Vg. perspectiva lineam considerat sicut et geometra sed perspectiva linea non absolute sicut Geometra, sed lineam visualem sub

lineam cum conditione accidentali visualitatis. Musica etiã que est subalternata Arithmetice, considerat preter numerum arithmeticum etiam sonum cum numero, seu numerum sonorum 5to. ratione Obiecti qz Vltra aia ait de Obiecto quod continet sub obiecto altering tang inferioris sub superioris, vel tang speciei sub genere, et sic scientia de celis subalternata scientie Physice cuius Obiectum est omne corpus naturale. Hec supposito

183 Dico primo Scientia subalternata propie est illa que in Ordine scientiarum ponit sub altera, seu que in sua certitudine et perfectione dependet ab altera seu que obiectum a subalternante solum accidentaliter diversum habet. Rao est. qz subalterna ex dinominis est ita subiecta alteri ut ad tantum altera ab illa seu accidentaliter diversa ab illa. Sed scientia cuius obiectum est accidentaliter diversum ab altera est talis. Ergo.

Dico 2. Ad hoc ut scientia dicat propie subalternata. Hec conditiones tres requiri. 1 Prima pars est. Vt Obiectum formale subalternate scientie sit idem essentialiter cum obiecto subalternantis, solum superaddat ei conditionem aliquam accidentalem, qz ut Aristoteles ait. Primo post. Cap. 9 tex. 69. Obiectum subalternata debet esse alterum non aliud ab obiecto subalternantis. Sicut et ipsa scientia subalterna est altera seu accidentaliter diversa non alia sed non essentialiter distincta a scientia subalternante. Hec Conditio aliquando realis est et positiva ut cum Vg. ad lineam absolute sumptam geometrica addit perspectiua quod est Visualis seu inseparabile Visioni. Aliquando hec Conditio solum est privationem vel solum connotatum aliquod extrinsecum, sic Vg. cum Astrologia Vulgaris considerat astra, non absolute sicut Astrologia sed astra dignantia colorato in cultura terre, simile cum Astrologia nautica considerat astra non absolute sed ut dignantia nautas in navigatione. Hec enim scientia tantum privationem est in astris, vel saltem est extrinsecum connotatum ab astris, navigatio (etc) vel cultura terre.

2 Secunda pars est. Vt scientia subalternata accommodum possit demonstrationes a scientia subalternantis adhuc solum conditionem illa accidentali a scientia subalternata. Sic Vg. Demonstratio geometrica quod parallele circulorum figuram difficilis capulant qz maxime a se distant.

haec

hæc inq demonstrão applicat a scientia Medicina, ad materiam sub; nem circularem. Sic Vg. formal suam demonstrõ. Vulnera Circularia difficilij sanant qz partes vulneris circularis cum a se maximè distent difficilij coeunt. Hanc conditionem regit Austro. Pri post. tex. 57. per eam rationem qz scientiæ quæ habent idem Obiectum formale solum accidentaliter diuersæ habent etiam eadem denom. diuersas solum accidentaliter vt patet inductione in omnibus scientijs huiusmodi.

Tertia Condi: est Vt principia subalternantis & subalternatæ eadem sint. Vel saltem conclusiones subalternantis scientiæ sint principia subalternatæ Vg. (Ex hac Cond. geometrica latera figuræ Circularis difficile Vniunt. infert medicina Chirurgica. Cæca & latera vulneris circularis difficile Vniunt. consimiliter etiam difficile sanant.

Quarta Cond. est Vt subalternata scientia quia est subalternata tanta fiat Quod nec Equa. subalternans vero maiores quia. Equa media seu causæ conclusionis subalternatæ scientiæ a subalternante supponuntur Vide subalternata sibi quidem proprietatem aliquam esse in subiecto, sed tantam earum sit proprietas subiecto à subalternanti scientia venit. Sic Vg. medicina Chirurgica sect vulneris Circularis difficile cõ sanabile (causam tamen huius difficultatis) sola geometria scit & videt hanc. qz illæ partes Circuli in quo cum tandem subiecto inueniantur hinc carnes hinc lineæ difficile uniuntur eam maximè distent a se & a Centro suo æqualiter.

Quinta Cond. est. Vt subalternata scientia demonstret de subiecto sua aliquas passiones, quas subalternans nouit seu ut particulares se sibi propias subalternata scientia ex Obiecto aliqua conditione affecto deducat Conclusiones quas non considerat subalternans, Primo ideo qz vtpote sint infinitæ scientiæ subalternatæ essent. Sicut infinita sunt plane accidentia obiectorum quorumlibet. Vide sicut geometria subalternata perspectiva considerando lineam Visualem ipsa perspectiva subalternata eius considerando lineam Visualem nigrum, rubram, etc. Et Musica subalternata Musica de Alto Depresso, sono etc. Solo ideo qz sat manifeste patet reperiri in scientijs subalternatis. Nam in Medicina demonstrat ex eo quod partes vulneris circularis maximè distent inter se, qz æqualiter distant a centro suo, quæ est passio Circuli secundum se, & demonstrat de Circulo

per medium Geometricum. Ex tali inq passione Geometrica demonstrat
Alhazen quod nullus Circulare difficile sanet, et sano passionem Circuli ne-
gat Geometria. Simile in Perspectiva ex eo quod angulus magis a
Basi distans sit minor quae est passio anguli secundum se sumpti seu
anguli geometrici, infert alterius quod angulus magis distans a basi, ta-
cat rem apparere minorem

Dico 2io. Haec conditio Accidentalis q̃ supervenit subalternata Scientia
Obiecto subalternantis non è ratio formalis Obiecti subalternata Scientiæ
seu solum est conditio et Circumstans accidentalis vel saltim connotata
extrinseca ad obiecto Scientiæ subalternatæ. Quia est, qa si esset con-
ditio esset ratio formalis Obiecti subalternata Scientiæ. subalternans et subalter-
Scientiæ essent actualiter diversæ sunt et Obiecta ipsarum quod tamen est fal-
sum ut Videtur Sup. Cap. etc; Quia 2. Quia proprietates quæ
demonstrant de Obiecto subalternatæ Scientiæ prius conveniunt Obiecto sub-
alternantis seu Obiecto secundum se et sine conditione accepto, sic Vg.
Vulneri Circulari habere partes difficile amibiles ideo competit qa est
circulare seu qa est Circuli Partens. Ex dictis
Colligi 1mo. Non posse perfecte Scire subalternatam Scientiam sine Scia
alternante. Et medivinam sine Physica. qa Scientia perfecta tunc est
quando Scitq Causa Conclusionis, Causa adm Conclusionis per solam subalter-
nantem Scit. Vide quo meliores sunt Medici eo meliores sunt Physici.
Coll. 2do Principia et Habitus subalternatæ Scientiæ ac subalternantis
accidentaliter tantum inter se differre. qa Obiecta principiorum et Habitus
utrorumq accidentaliter tantum differunt Ergo Zi.
Coll. 3tio subalternatam Scientiam sumptam totaliter differre Scientia
a subalternante qa demonstrat de Obiecto suo proprietates alterius Scien-
tialitatis, et per principia sumpta non a subalternante Vg. Medicus
sanitatem difficilem de Vulnere Circulari per principia propria demonstrat
et similiter perspectiva apparentiam Corporis minorem, in angulo magis
distante a basi etc.

QVAESTIO II. Quænam Scientiæ nel artes

alijs subalternent.

Dico primo Scientias speculatiuas non subalternari propriè Metaphysicæ. Ratio est qz Metaphysica ab alijs scientijs habet obiectum formale diuersum secundum propriam rationem, ut patebit infrà dicendis, ergo non est propriè subalternans nec alia subalternata illi.

Dico 2. Scientias practicas ut practicæ sunt, non esse subalternatas propriè speculatiuis. Ratio est qz practicæ scientiæ semper habent dirigere obiectum formale a scientijs speculatiuis præterea ea ratione qua ordinantur ad opus, speculatiuæ non ergo sic.

Dico 3io Scientias quæ simul sunt practicæ et speculatiuæ, seu practicæ ut sunt speculatiuæ secundum quid. seu ut habent aliquos actibus speculatiuos posse subalternari scientijs speculatiuis. Patet Est conclusio inductione. Nam Medicina v.g. totalis sumpta duplicem in se continet Cognitionem speculatiuam et practicam. Speculatiua est cognitio corporis humani et structuræ illius, humorum, complexionum etc. Item cognitio proprietatum quas habent herbæ, lapides &c. Et Est cognitio Medica, verè est cognitio Physica vel saltem subalternata Physicæ. Quod ea Physica considerat absolutè sine medicina cum aliqua conditione v.g. Medicus sit morbi ortum ex calore in excessu, curandi p exercitium linguæ donec calor ille reducatur ad temperiem debitam corpori humano. Et hanc Conclusionem probat p Physica Physica illa. Qualitates in gradu incompossibili seu intenso, simùl pugnant sibi pugnare scilicet seu non possunt compati inuicem donec reducantur ad temperiem non excedentem debitum gradum Valetudinis seu bonitatem ex eadem retundatur per aliam contrariam. Quibus Primarijs Physicis medicis tantum Caeteris accidentalem addit quod qualitates istæ contrariæ sunt in corpore humano. Practica similiter alia est speculatiua alia Practica, speculatiua contemplatur tempus opportunum nel imperandi ad navigandum propter talem nel talem astrorum combinationem. Et Est tantum subordinata Astrologiæ. Practica est quæ docet tali tempore navigandum modo, remos flectendi, vela pandendi etc. Pari ratione Medica alia est practica alia speculatiua. Practica docet modum Victus assumendi deprimendi cet.

speculat. considerat proportionem vocum & consonantiæ Vg. quod talis nota cum tali vel tali efficiat pulchram consonantiam & per proprias alternat. Artes metricæ non dicuntur practicæ. Practica Medicina est quæ docet modos conficiendi pharmaca, & est cognitio Medica non scibilis tamen. Physica sic est scientia ab alia distincta de indigentes.

Dico 2. Artes inferiores non subalternant sibi architectonicæ seu dominanti arti, seu illi arti quæ ad suum finem consequendum multis eget instrumentis Vel requisitis, quæ ergasita cum ipsa sibi præstare non possit. Sed alias artes tibi famulantes, & servientes quæ illi suppeditant instrumenta congrua ad suum finem consequendum. Vg. ars militaris est architectonica respectu equestris et frenifactoriæ nam arti militari indigenti ad militandum Equo et freno equestris suppeditat Equum, frenifactoria frenum. Et sic de cæteris.

Ratio conclusionis est. qz artes famulares cum arte architectonica, non habent idem Obiectum. Cujus est. Et dicitis.

Contra Nego Imo Impropriè subalternari illam scientiam alteri cuius obiectum pars tantum præcedit sub obiecto alterius scientiæ. 2do. illam impropriè subalternari alteri cuius finis est propter finem alterius ita ut eo sublato non esset sic sublato Vg. fine artis equestris nempe bona directione equi auferret finis frenifactoriæ si frenum. Sic Impropriè subalternat illa quæ est de Obiecto ignobiliori et sic Methaphisica quæ tractat de Deo ultimo fine cum & aliorum scientiarum, earumq principia confirmat, subalternant eis scientiæ reales.

DISPVTATIO
De scientia totali et Partiali

Scientiam totalem intellige illam cuius obiecta sunt plurima concretiones nob & dem. habentes inter se certam connexionem seu habitudinem ~~obiectalem~~ scientiam totalem si habitus vel facultatem ad assentiendum simultaneum circa diversos de uno gró obiecti

QVÆSTIO I. An scientia totalis sit Vna simplex qualitas.

Suppono Imo Duplicem esse Partes in habitu scientifico Intensivas

Sex

extensivas. Intens. sunt: per quas habitus scientiæ circa quam
conclm contractas ex assensu eiusdem conclusionis sæpe repetito fit
perfectior, magis ad magis ad similes actus circa eandem conclm facile
exercendos intellectus facilitans: seu brevius Habitus intensiva habitus
scientiæ est maior facilitas in cognita eadem conclusione. Partes ex-
tensivæ sunt illæ per quas habitus scientiæ fit perfectior & facilitat
magis intellectum ad eliciendos alios et alios actus circa alias et alias
diversas conclusiones, quæ in eadem scientia totali continentur, seu bre-
vius maior facilitas ad ea cognita diversis conclusionibus eiusdem
scientiæ totalis.

Resp. 2da. Duobus modis posse intelligi habitus simplicem primo per
negationem partium extensivarum, sic ita simplex ut nullas habeat par-
tes extensivas ita ut idem habitus qui ex uno assensu primæ de-
monstrationis sæpe repetito contractus est absq eo quod illi vel alij ha-
bitj vel nova pars addatur intrinsece tamen & facilitet intellectum ad
alios assensus eliciendos alterius generis. 2do. Habitum simplicem posse dici
per negationem partium intensivarum seu ita ~~ut non~~ simplicem ut nullas
habeat partes intensivas seu ut non fiat perfectior nec magis facili-
tet intellectus ad similes actus eliciendos circa eandem conclusionem.
Sup. sic dicam quia sic a nobis ea habitj totalis scientiæ fit com-
plexa per exceptionem partium intensivarum, qs experientia constat habi-
tus scientiæ fieri intensiores non minus quam intensior fiat calor vel
frigus, sed an sit simplex p extensionem partium extensivarum seu
ita ut simplex ut nullas partes extensivas habeat. Ista supponito
Dico pmo. Scientia totalis non est una simplex qualitas, ita ut nullas
habeat partes extensivas. Ita S. Thom. 1ª 2. 2ae. 52. art. 2 in corpore.
Ratio est. qs experientia constat habitus generis ex negatione alte-
rius conclis. vg. Physica non redderet intellectum promptum & facilem ad assen-
sus conclis pertinentes ad eandem Physicam, nisi quis haberet facile
& perfecte unam conclm Physicam vel Logicam, omnes fatebit quod tamen
vel, qm nobis experiri ee. Ratio 2da est qd ad

ad facile apprehendū omnia Conl. necessarij est habitus illis Conclusis
ut etiam addiscary patenter. Ergo etiam ad facile apprehendū alteri et
alteri Conclusiones necessarij erit alter et alter diversus et diversus habitus
Dato tñ qd possit corrumpi facultas seu habitus ad unam Conclm cognitam
non corrupta facultate seu habitu ad cognitum aliam Conclm. Vt
puta si una Conclm cognita frequentij se exerceat quam in alia Ergo
tales habitus sunt distincti et non unus ac unus corrumpi unus
corrumpi simul non pt. Ergo Etc.

Dubes 1mo Probabilis ē scientia totalem ē una simplex qua-
litatem. Ergo etc.
Arg. Prob. 1mo sic etiam totalis considerat multa obiecta sub
una ratione habilitatis. Ergo etc.
Prob 2. Eadem potentia pt respicere multa. sic intellus eden
plurima obiecta intellegit. oculus omnia visibilia etiam specie diversa
videt. et sic de cæteris potentijs. Ergo etiam idem habitus simplex
pt respicere seu considerare plurima.
Probat 3i Quia habitus supernaturales vg. fidei infusa idem et sim-
plicissimus habitus respicit seu considerat modo ipsam Trinitatem.
modo incarnationem, modo sacramenta et eorū efficaciam, modo
peccata modo beatitudinem æternam. Ergo etiā ē scientia totalis
eadem et simplicissima considerabit omnia sua obiecta.
Prob 4. Eadem simplicissima habitu temperantiæ reprimimur
delectationes diversas ut gustus delectationes in potu cibo et tactu
Ergo etc.
Prob. 2do. Cytharedus et Musicus uno et simplici habitu apprehen-
dit cantiones cantionibus et cytharizationibus facile excutit etiam quas non
didicit Ergo etc. Habens eodem habitu facile cognet conclusiones
quas non didicit.
Prob 3tio Mathematici multas exoptant et addiscunt facile de-
monstrationes propter unum habitum quas non didicerūt a Magistris et sic
quilibet Philosophi, Rhetores, Mechanici cognoscunt eodem simplici
habitu Mathematicā Physicā, Rhetoricā Medicinā cæteras artes liberales.

nica ad faciunt. Ergo & Relatiõ eodem modo habita.
Prob 1ma Scientia totalis potest dicere in Qualitate: qualitatis Ergo
est qualitas simplex seu ens per se non dõ ens aggregatum. seu
non componita qualitas ex pluribus.
R. Neg Ant. Prob. 1mã Distinq. Ant. Scientia totalis contineat
multa sub 1ma ratione subalitatis specifica. N. Ant. sub 1ma ratione
generica. C. Ant & N. Consequn.
Prob 2dã N. Consequn. & probatur Primo ideo qz potentiæ nãe
vitales ut intellectiua non sunt ab actibus sicut habitus, sed
simul cum subiecto generant ac proinde non possunt restringi vel
ampliari p actus prægressos a talibus nostris potentijs sicut habitus.
2do ideo qz habitus est quid medium inter potentiam vg. inter in-
tellectiuã & actus intellectus ac proinde non ꝑt se extendere ad
tam multa sicut potentia. Potentia ẽn extendit se una & eadem numero ad eadem ꝛia obiecta etiam diuersissima cognda,
non tamen habitus. Neq etiam ad tam parua extendere se de-
bent actus potentiæ. vg. una intellectio qua ad 1mum tantum
Obiectum seu ad 1mam Veritatem obiecta cognda se extendit, Itaq;
econtra ꝑt idem numero ad plures numero distinctas veritates
cognda se extendere, qz cum sit medius inter potentiam & actum
debet participare & de potentia & de actu seu debet ẽ similib;
cliquomodo & potentiæ & actui, non tamen omnimodo.
Prob 3tiã N. Cons. & Quinta: qz Ria quã credunt fide Diuina
credunt ppter 1ctam relationem Diuinam tanq primum adæquatum totam totam & 1mum principium nostræ fidei, Scientia Verò tota-
lis hꝫ multa non ppter 1mum primum principium, sed ppter
plura.
Prob. 4tã N. Ant. nam ista delectationes cum sint diuersæ
& diuersitas habeant difficultates superandas a nobis, diuersos
etiam habent habitus ut experientia constat multos habere sua;

litatiby in reprimendis delectationibus carnis non tamen in reprimendis delectationibus Cibi, Vel saule quem reprimere delectationes Cibi non tamen poty. Ego tales habitus seu facultates sunt distincte.

Prob. 4ta. N. Ant. Nam etiã habity Cythaizandi est aggregatus ex tot partialibz habitibz quot sunt vocis flexiones diuersæ seu diuersi Cordarũ tactz, Harmoniam efficientes. Quilibz enim habitus inclinat ad flectendam Vocem. Vg. per 5 tonos clausi per Octo. quanq; eædem flexiones sunt in plurimis cantionibus, Imo est ut qui habitus acquirit in una cantione, Vel Cythaizatione possit cantare et exprimere etiam alias si tamen offerat se aliqua cantio in qua sit diuersa vocis inflexio quã ille antea non didicerat non potent eam saule exprimere

Prob 5ta K. Consqm Nam haec facultas Mathematica Physica, Mechanica et similis fit non per eundem simplicem habitum, sed vel propter connexionem et dependentiã quam habent secũ terminum saltem scientiarũ vel artiũ, et hoc ipso quod intellectus facilitatẽ ad terminos aliquos nactus etiã saltim remotè ad cognoscẽdos alios terminos connexos cũ eis Vel certè fit propter similitudinem speciem quibus in tota scientia aliqua utimur. Vel denique propterea qꝛ intellectus assuevit non distrahi rebus inanibus sed gaudere se speculationibus, et hinc est quod qui habet Physicam vel Logicam maiorem habet facilitatem ad cognoscẽdam Mathematicã Vel Methaphysicã qꝛ eam assuevit speculationibus.

Prob. 7ma. Distin. Ant. Scientia totalis ponit directe in Predicamento qualitatis ratione partialium habituum ex qꝛbus constat Conc. Ant. Ponit ut totalis est seu ut est aggregata

ex

ex multis seu partialeb simul sumptis proueniat in Subiecto mente qualitas diuersa Ne. Aut ex Congra. ex dictis
Collegi imo eandem simplicem habitum ad actus Vg. Virtutis alterius posse plures actus diuersae rationis efficere quia illi actus sunt inter se connexi per habent peculiares difficultates suas sed Vnus actus Virtualis continet in se Vg. habitu benevolentiae aliquis inclinat hominem ad amandum amicum et ad desiderium illius cum abest et ad laetitiam de eius bonis et ad tristitiam de eiusdem malis.
Collige 2do a sensus conclusionis Virtute quidem continet in sensu seu actu principiorum tamen qd habet peculiarem difficultatem a difficultate principiorum et ad quam superandam non sufficiat actus seu sensus principiorum ut dilucidat supra. Ideo ad sensum conclusionis requiritur habitus scientiae distinctus ab habitibus principiorum.
Coll. 3io Quando conclusio scientifica Vnialis applicatur ad particularia eandem habitus scientiae simplicem et indivisibilem inclinare ad omnes illas veritates particulares contentas in Vniali. Quia illae veritates particulares tantum accidentaliter differunt a Veritate Vniali
Collige 4to Satis superq certum esse Habitus Vnum numero non posse inclinare ad alias diuersas conclusiones quia illa de novo aliqua pars addita. Habitus

QVAESTIO II. Quomodo habitus partiales inter se differunt.

Suppone Primo sensum quaestionis esse an habitus partialis qui ad alium habitum praeexistentem et qui inclinat ad diuersas conclusiones sit tantum numero distinctus ab eo habitu cui superadditur, et an ita faciat Vnum numero habitum et unam qualitatem cum praeexistente sicut una pars aquae addita alteri parti unam constituit aquam. An certe sit habitus superadditus partialis ita sit distinctus specie a facit cum habitu praeexistente unum habitum solum per aggregationem sicut multi lapides tam pretiosi quam vulgares non Vnum Corpus

lapidis simplicis sed unum cumulum seu aggregationem habentem multa
octonia lapidea.

Supp. 2do Habitus scientificos tendere in Obiecta sua sub eadem ra-
tione formali sub qua etiam actus eadem scientia elicitis ab habitibus tendit
in illa eadem Obiecta.

Supp. 3tio Actus scientificos tendere in Obiecta semper ob aliquod motivum
seu ob aliquam rationem assentiendi.

Supp. 4to Rationem assentiendi conclusionibus scientificis potissimam esse
medium extrinsecum seu evidentiam principiorum ex quibus deducit con-
clusio.

Supp. 5to Idem numero medium seu principium conclusionis medio
sumptum potest esse principium diversarum specierum conclusionum seu quod
idem est ex eodem medio mediante sumpto seu entitative possunt in-
ferri variæ conclusiones et diversæ ut ex eo quod homo sit ratio-
nalis infertur quod sit admirativus discursivus risibilis etc.

Sup. 6to. Idem numero principium formale sumptum seu ut est Una
et eadem definitione definitum non potest esse diversarum specierum conclusionum
principium, seu quod idem est, a eodem principio formali seu ut
eadem definitione definito non possunt inferri conclusiones diversæ speciei

Sup. 7me Eandem rem ut supra dicimus plurimis definitionibus diffi-
nitam posse. Vg. idem homo potest definiri quatenus est ens,
Vel ut est substantia, Vel ut corpus tantum Vel ut tantum habet ne
ut rationalis, vel ut compositum quoddam, Vel ut quantum quoddam
et sic talis res plurimis definitionibus definita quamvis unaquæ
sit Una seu secundum rem formalem tamen seu ut a Conceptu nostro
formali definita et dividit est multiplex. Hæc Supp.

Dico imo Habitus partiales eiusdem scientiæ totalis non esse
diversæ speciei si vel sint subordinati sibi vel in Unitate formali eorum
principium resolubili possint. Ratio est qa illa scientiæ secundum dicta
Scotti Vicaminem Lichetum differunt specie quæ medium habent

diver

diuersis formaliter. Ergo illa sunt eiusdem speciei quia habent medium eiusdem formalis.

Dico 2do. Habitus scientificos partiales esse diuersos specie tamen quia habent principia prima diuersa. Patet inductione, nam 1g. primus principium quod mouet intellectum ad assentiendum suis conclusionibus est quod sublunaria sunt corruptibilia qa constant contrarijs. Et unum aliud primum principium quod mouet intellectum nostrum ad assentiendum suis conclusionibus quod corpora sit ponderabilia qa est rationalis. Itaq; ing Prima principia diuersa stante talem diuersa specie consequi etiam et ipsas conclusiones quae ex talibus principijs deriuantur sunt diuersae speciei.

Partiales.

Dices Partiales ipsi habitus non sunt scientifici sed potius habitus apprehensionis, reminiscentiae. Ergo scientifici habitus, partiales non dantur.

R. Negando Ant. Quia tali ratione tolerant dari habitus intellectionis quam dicunt posse reduci ad habitus reminiscentiae, et alios quod tamen est omnium sententia falsissimum est.

Dices 2do. Habitus isti partiales sunt potius intensiui quam extensiui, sed potius intendentes quam extendentes scientiam totalem. Ergo non dantur.

Resp. N. Ant. Quia habitus partiales facilitantes ad discursum similes actus seu similes conclusiones sunt intensiui seu intendentes perficientes eundem numero habitum, dilatantes tamen ad dissimiles actus seu dissimiles diuersas conclusiones, debent dici habitus extensiui seu extendentes scientiam totalem.

Dices 3io Habitus isti partiales potius sunt dicendi modi quia nihil habitibus, aut praeexistentibus qui modificant illos. Ergo 2da.

R. N. Ant. qa habitus superuenit habitui praeexistenti possunt remanere corrupto per obliuionem habitu praeexistente eam tamen modificata doctrinam modalistarum suis suo modificato remanere non

fuerit. Ergo habitus superadditi non sunt modi praexistentes habitui
Dico 2do. Si superadditi habitus sunt modi qui non etiam praexistentes
eidem aequalis sunt perfectionibus sui praexistentis.
Dico 4. Neuera non pt explicari quomodo isti partiales habitus
speciei continuiens cui non sint omnino homogenei sicut partes om-
nes aquae seu heterogeneae seu diuersae speciei. Ergo &c.
R. N. Ant. Nam per artem cartilago continuat cum osse, planta
unius alterius speciei a trunco inserta concreuit et continuatur
cum illo ita ut ex planta et trunco una arbor coaleuerat. Ergo
diuersae speciei continuari possunt. quanto magis eiusdem speciei ha-
bitus partiales facilitantes intellectus ad similes conclusiones elici
endas.

QVAESTIO III.

Quod nam est Obiectum scientiae totalis?

Dico 1mo. Ob. adaequatum incomplexum scientiae totalis. est Vnum genus
complectens ota partialia ita ut ad tale genus referant omnia
quae ea considerant in scientia totali vel tanq partes vel tanq
species vel tanq principia vel tanq proprietates et affectus obiecti
totalis. Quo est. 92 obiecta partialia scientiae totalis non con-
siderant inordinate et confuse sed ordinate seu prout reducant
ad Vnum ordinem generis, ut patet inductione in omnibus scientijs
Vg. Metaphysica omnia reducit ad Ens ut Ens, Physica ad mo-
bile. Ergo &c.
Dico 2do. Obiectum sor adaequatum non debet esse genus respectu
omnium quae considerant in scientia totali. Quo 92 proprietates
obiecti considerant in scientia et tamen obiectum adaequatum non
est genus proprietatum. 92 Physica considerat motum quia
est proprietas sui obiecti seu entis mobilis, et tamen motus

sum

non est species entis mobilis, consequitur neq; ens mobile est genus illig. Dico 3io. Genus Eor. Obiecti non debet esse Vniuocum sed analogum. Ratio est. qz etiam illa quæ conueniunt in Vna ratione subiectibilitatis, analogice possunt habere Vnam abstractionem. Ergo et Vna Scientia talium.

Dico. 4. Ob. qdquatuor Scientiæ totalis. Virtute continet ées Vnitates contentas in Vna Scientia. Ratio est qz tale Obtus. est causa diuersa passionu demonstrandu in illa Scientia. Congruunt qz eiusdem continet principia, Vt Vbi est cãa passionis continet ipsas passiones demonstrandas in conclusionibus seu ipsa Scientia totalis.

QVÆSTIO IV. Quid Scientias totales speculatiuas distinguat.

Sup. pmo Eandem rem posse considerari ab ôibus Scientijs siVe eadem quantitas consideret a Methaphisica. qz quantitas est Obus. considerat a Physica qz est proprietas corporis, Considerat a Mathemat. qz est obiectu illig proprium.

Sup. 2. Res illas quæ considerant a Scientijs uocari materia et Eor materia tuplex est. Prima Vocat mãa signata Vocata demonstrata sensibilis, tanq; Eor. aliqd et est res qualibet singularis sensibilis. 2da Vocat mãa sensibilis et est essentia cuiuslibet rei abstracta a singularitate. seu ut est principium sensationis. 3ia dicit materia imaginabilis seu intelligibilis et Eor est quantitas considerata ut pte seu præcise a corpore. ut est tantũ figurabilis uario modo seu ut pt reperire uaria figuras.

Sup. 3io Iuxta Eam Varietatem mãe uarię quoq; modo componi ar definiri pote res. Primo definiunt ut abstracta sunt a mãa signata et includunt mãam sensibilem et talis definitio Vocat Physica, 2do definiunt res prout abstrahunt a sensibili

et involuunt immaginabile. et talis definitio est mathematica
Sic tandem definiunt res prout abstra[c]tae sunt ab omni materia, et
Sic est definitio Metaphisica.

His sup. Dico 1mo Scientiae distingu[u]ntur per Obiecta formalia seu ex Obiecta
rebus ut sunt subiecta sub diuersa abstractione. Ita ut quot sint
genera Obiectorum subiectiuorum tot sint totales Scientiae. Ratio est qa
habitus est per quod melius Scientia totalis possent distingui. Ergo &c.
Ratio 2da Quia Deus explicando ostendit facilliman Viam cognoscendi
quaecumq Obiecta et proprietates ea quam Scientiam pertinent. Vg Cognos
cit mobile seu ut potest sibi mobile seu cognovit tanq mobile pertinet ad Physicam
physicam, et idem Corpus subtile ut sic pertinet ad Metha-
physicam, ut Immaginabile ad Mathem. ut Sanabile ad Medicinam.
Ergo &c.

Dico 2do Treb tantum dant Scientiae totales. Ratio est. qa tripliciter
est tantum Obiectorum subiectiuorum seu tripliciter sunt subiecta et definibi-
bilia omnia Obiecta Vel cum materia Vel sine illa. Quaedam nempe sunt
subiecta aliqua Obiecta per media involuentia suam sensibilem, et haec
pertinent ad Physicam, alia sunt subiecta per media involuentia mate-
riam imaginabilem. et haec pertinent ad Mathem. Alia denique sunt
subiecta per pauciora nullam suam involuentia et haec perti: ad Metha.

Dico 3io Recte docent Thomistae, Scientias distingui per diuersas
abstractiones, et treb tantum dant Scientias qa treb sunt tantum abs-
tractiones obiectorum a materia. seu tres diuersi modi cognoscendi
ac definiendi Obiecta. Ratio est. qa istae abstractiones sunt ipsa
obiecta formaliter, seu Obiecta ut sunt subiecta per Principia media,
vel definitiones eadem abstractiones.

Dico 4to. Recte quoq dicit a quibusdam Scientias totales esse Eas dis-
tingui qa eaed principia diuersimode intrant in intellectum et fiunt
illi nota. Ratio est qa omnia principia totum Scientiarum tribus
tantum modis possunt intrare intellectum nostrum. Primo per sensus
externos et experientiam, et talia sunt Principia Physica, Sic
ch Sensibus explicat Lunae proportionem ignis esse calidum, nunqua

Ex proprio intravet intellectu nostru, seu nunq̃ illi fuerunt nota.
2do Principia intrant in intellum nostrum per imaginem et talia sunt mathematica principia. Hoc ē Principium Mathematicum. Vg.. si ab equalibus equalia demas que remanent sunt equalia, mediante imaginatione intrant in intellectu nostrum,
3tio dicig Intrant principia in intellectu nostrum per se ipsa non per sensibile neq per imaginationem, et talia sunt metaphisica Vg. Ens Principium. Quodlibet est vel non est. &c. Radix tamen diuisionis sciencitatis principiorum est diuersa abstractio a Materia eorundem principiorum.

Dico 1to. Quod sciencie totales, distingui per diuersam coniunctionem seu concretionem cum materia, Vg. Physicam per Ens distingui ab alijs sciencijs qz est primorum seu potissimum de sensibilibus ut sensibilia sunt, Mathematica qz est priorum et potissimum de imaginabilibus ut sunt imaginabilia. Metaphisica qz est primorum et potissimum de obiectis excludendo materiam sensibilem et imaginabilem, Ratio est qz de sumpta obiecta a talibus sciencijs totalibus certis considerant non alia ab omnibus Ens, etc, ℣ dicitur Colligi primo illas Demonstrationes et conclusiones qua constant ex tribus et ex medijs eodem modo definibilibus esse unum Genere subiecti, consequitur ad unam sciencijam totalem spectare.
Coll. 2do. Ad Physicam pertinere ōes conclusiones, demonstratas per medium, includens materiam sensibilem, seu per medium sensibile, Ad Mathem pertinere conclusiones demonstratas, per medium imaginabile, Ad Metaphisicam pertinere conclusiones, demonstratas per medium excludens utramq̃ materiam.
Collige 3io Omnem conclusionem Mathem. ut est subiectu mathematicū seu per principia imaginabilia, abstrahere a mā signata et sensibili, similiter omnem conclusionem Physicam ut est subiectu Physicū seu per principia sensibilia, abstrahere a mā signata. Denig omnem conclm Metaphisicam ut est subiectu metaphisicū

seu p principia, abstracta per se nota, abstras
terer abstracta, qz omnis conclusio est scibilis per principia
seu principia Mathematicae sunt tantae insensibilia Physica tractus
sensibilia, Metaphysica per se nota, Ergo et conclusiones tales sunt.
Collige 4to Illa cognosci secundum a scientia, quae etiam si
non sint talia vg Irregularia vel Eae, si tamen sint vel
sensibile vel insensibile vel saltem entia aliqua tamen considerent
ab aliqua scientia vg. Iti Cali secundum a Physica considerant
qz etiam si non essent Si. si tamen sint sensibiles aliae de caelo
disseruerat Physica. Praeterea quinq sunt Physica de Caelo non sint
nisi per principia abstracta entia a Materia Ignota, seu per principia
insalia. vg. Cub Caeli sit incorruptibile sit Physica. ex lib Primi
cipio Quod nullo subest contrario est incorruptibile Sed Caeli nullo
habent contrario. Ergo sunt incorrupti: Verum videtur utrag Propo
abstrahit a materia Ignota seu utrum sit sensibile etiam minus qz
quamvis sit actu particulare. Virtute tamen est sensibile qz reducibi
tabile in aliam figuram et Israelem per quam est scibile.
Col. 5to. Physica Metaphysica et Mathem. non sit pars vnius scientiae
totalis seu non esse scientias partiales Sed constituere scientias tres
tales diversas et distinctas, Ratio est qz non quaerimus aggregare scien
tiam qz constituere unam scientiam totalem Sed solum illa omnia obiecta
eodem modo sunt scibilia, Hoc est per unum genus principiorum definiti
onis demonstrationum, seu omnia Obiecta sunt scibilia per principia ei
usdem abstractionis. Ratio 2. qz alias etiam in homine quilibet
et in quolibet animali esset unus sensus totalis non quinq et Res
urbs esset una urs, Res scientiae tam practicae quam speculativae, sint
una scientia totalis, quod tamen est falsum Ergo etc.
Colligi Ultimo. Potuisse alio etiam modo scientias distinguii et ordinari
sicut exercitus et Resp. Variis modis ordinari et distinguii possunt Nullus
tamen melior ordo a Philosophis excogitatus est. quam ex abs

stractionibus, qui ex natura rei ad scientiam desumitur. Conveniens ergo est naturas scientiarum, ut illae scientiae quae habent diversum modum definiendi demonstrandi sciendi ab invicem distinguantur. Diversus ergo modus definiendi legitur ex diversis abstractionibus.

Dices 1mo Abstractio non constituit nec distinguit scientiam una ab alia ergo per abstractionem scientia non differunt inter se. Ant. Probatur 1ma. Physica & Considerata sub Ratione entis mobilis. consequitur per se sine abstractione a materia signata quae ergo &c.

Prob. 2do Abstractio ab omni materia non distinguit Metaphysicam a fide, nam etiam fides est de abstractis ab omni materia, ut de Deo Angelis &c.

Prob. 3tio Etiam Logica ab omni materia abstractum habet Objectum, nempe Operationes intellectus et tamen non est Metaphysica. ergo &c. N. Ant. Prob. 1ma Distinguo Ant. Physica considerat sub Ratione ut sunt sensibiles Physicae. Nego Ant. Nam si Entia ut sunt Physicae sensibiles, consequuntur per principia Physica non tamen ut sic sed non sunt per principia particularia sed Universalia ut Videmus supra, considerat sub Ratione quia sunt sensibiles Physicae. Conc. Ant. & Nego sensibiles considerat particularia per principia Universalia Con. Ant. N. Consequ. Similiter considerat sub Ratione primario ut sic sunt. Nego Ant. Considerat 2dario ut sic sunt Conc. Ant. Nego Consequ.

Prob 2da Distinguo itidem Ant. Abstractio propria Metaphysicae seu per quam Objecta Metaphysica sunt sensibilia per principia abstracta ab omni materia non distinguit Metaphysicam a fide N. Ant. Nam fidei Objecta non sunt sensibilia per ulla principia sed credibilia per Auctoritatem Dei revelantis, Abstractio sumpta quomodocunque non distinguit Metaphysicam a fide Conc. Ant. & Nego Consequ.

Prob. 3tia Concedo Ant. & Nego Consequ. Etiam Logica subalternata Metaphysicae, et prima illi principia sunt Metaphysica. seu Propositiones Logicae continent principia Metaphysica Vg. sua Propositio Logica

Idem de eodem affirmare et negare non pt in uno Principio Methaphisico Impossibile é eidem in eé et non eé, Velle Quæ sunt eadem Vltertio

Ad 1do Distin Ant. Etiam Logica habet Obiectum subiale abstractum ab omni maá. N. Ant. Habet Obiectum Operabile seu agibile abstractum ab omni maá Concedo Ant. et N. Consqm. Vnde etiam Logica speculativa est simpliciter Practica, qr Propones Logicæ speculativæ ministrant Principijs Logicæ Practicæ. Consequenter Prima Principia Logicæ speculativæ sunt de Obiecto Operabili ut Operabili. Vg. Ens Rationis Logicæ speculativæ. Demonstratio est Syllogismus faciens fidem Intellectui Quia alteri principio Logicæ practicæ, Demonstratio dicit constare ex Veris primis immediatis &a. Si Vero sint aliquæ propones in Logica speculativa quæ non possunt reduci ad principia prima practicæ Logicæ tales Propones non sunt Logicæ sed Methaphicæ.

Dices 2do Valde est Probabile Methaphisica et Mathem. ée partiales Scientiæ. Ergo non sunt totales. Ant. Probat 1mo. Omnes Ese Scientiæ conueniunt in Vna ratione et apellatione Scientiæ speculativæ. Ergo habent Vnam communem Rationem Scientiæ Probat 2. Omnes Ese Scientiæ habent Obiectum idem genere in speciabile, Ergo, &c.

Prob. 3io Eadem Scientia ut dicit Aristoteles Considerat Sub et Omnib Speciebus entis. Ergo &c.

Prob. 4to. Scientia ista Omnes, Considerant partes entis. Ergo sunt totiales.

Prob. 5to Oés Abstractiones Scientiarum istarum conueniunt in Vna ratione generica abstractionis. Ergo et ipsæ Scientiæ in Vna ratione generica Scientiæ.

Prob. 6to Aristo expresse II. Methap. Summa 2 C.2 Vocat Eas Scientias partes Sapientiæ seu methaphi. Ergo &c.

R.

Resp N. Aut. Nam Ea Scientiæ possunt dici partiales impropiè seu partes Philosophiæ in genere, seu Scientiæ et Sapientiæ in Communi Omnes enim istæ Scientiæ sunt et Philosophiæ partiales non tamen possunt dici Scientiæ partiales propiè seu partes Veræ Scientiæ totalis, qz non sunt eiusdem abstractionis

Prob. 1ma Pars Aut. Omnes Ea Scientiæ Conueniunt in Vna ratione Scientiæ totalis et qua sit eiusdem abstractionis N. Ant. Conueniunt in Vna ratione Scientiæ in Communi seu Scientiæ generica et qua excludit diuersas abstractiones Con Ant et N. Consqm.

Prob. 2da. Idem distinguo Aut. Omnes Ea Scientiæ Habent Obiectum speculabile eiusdem abstractionis N. Ant. Diuersum C Antt.

Prob 3tia. Distin: Aut. Eadem distinctione Scientia eadem Scibile erunt ens et ões Species entis qua sunt eiusdem abstractionis Concedo Aut, Qua sunt diuersæ abstractionis N. Ant et Consqm.

Prob 4ta Distin: ut Idem Aut. Eadem distinctione et similiter etiam Probationi 5ta. Distinguo Ant. Abstractiones Conueniunt in Vna ratione generica totali abstractionis Con: Ant. In Vna ratione generica Communi non totali, Con Ant N. Consqm.

Prob 6ta. Explica Arlen. Vocat Philosophy Scientias totales partes Metaphysicæ seu Sapientiæ impropiè et similitudinariè qz cum Metaphysica sit suprema Omnium Scientia et probet omnium principia possint reliquæ subiectæ illi ac subalternatæ quo dammodo dici partes illius impropiè. Arg Loco de Scientia et de Logica Minuesa dicta deficiant Quia in D21 Maximi Laudem cedant et in Laudem Immaculatæ Virginis.

K.K. LEOPOLDINISCHE BIBLIOTHEK

Rkps. Nr. 383.
K. 163. 9/11.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.